

AYET VE HADİSLERİN NURUYLA TASAVVUFİ YORUMLAR

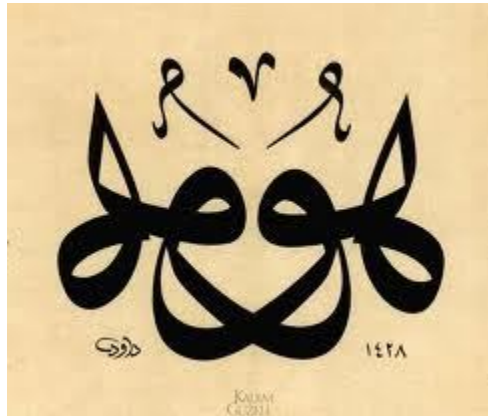
(SADIRLARDAN SATIRLARA; SATIRLARDAN SADIRLARA)

“Ve nefsin ve mâ sevvahâ”

“Nefse ve onu düzenleyene yemin ederim ki”

(Şems/7)

MEHMET İZZET ASLIN

GİRİŞ

Hamd, TEK VÜCUD HÜVİYETİN'de alemlerin her zerresinde Zatiyla kaim ve batın, vücuduyla mevcut, sıfatıyla muhit ve tecelli, esmasıyla malum ve tecelli, kudretiyle fail, fiiliyle zahir, eserleriyle meşhud, batını ile sır olan Allah'a mahsustur.

Salat ve selam Kur'anın nurunu bizlere aktaran Hz. Muhammede, aline, ehli beytine olsun.

Kur'an sırf nurdur. İnsanın hakikatide bu nurla dürülmüştür. Bu nedenle asılları üzere "Kur'an ve insan ikiz kardeştir". Kardeşliğin hakkına riayet etmek için Kur'anın manalarını yaşama adapte etmek gereklidir. Tasavvuf İslamın özü, Kur'anın konusu ve sünnetin ta kendisidir. Ayetlerle tasavvuf kurallarına göre yorumlar son derece azdır. Kaynağı Kur'an olan tasavvufa böyle eserler verilmiş ancak günümüze son derece az ulaşmıştır. Ayet ve hadislere tasavvuf kuralları ile yorumlar getirilmiş, her kişinin bundan istifade etmesi amaçlanmıştır. Yoksa amacımız Kur'an tefsiri yapmak değildir. Haddimizde değildir. Amacımız ilgililerine bir pencere açmak, Kur'an'dan birer manzara sunmaktır. Tasavvufla Kur'anın manalarından bir damla aktarabilmektir. Her bilenin üzerinde daha iyi bir bilen vardır. Biz bildiğimiz kadarını aktardık. Daha iyi bilenlerin daha güzel eserler vermelerini temenni ederim.

Eserin açığa çıkmasında, her aşamasında emeği geçenlere teşekkür eder, kendilerinin ve geçmişlerine hayır dua edilmesini temenni ederim. Bu kitaptan oluşan manevi hasılayı öncelikle Peygamber Efendimizin, alinin, ehli beytinin, Piran hazeratının, bu yola emeği geçenlerin, Zekiye Annenin ve Terzi Baba ile annem, babam ve tüm müminlerin ruhuna hediye eyledim. Kitabın ilgililerine yeni ufuklar açmasını temenni ederim.

08.08.2013

İLİM KENDİN BİLMEKTİR

İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsin
Ya nice okumaktır

Okumaktan murat ne
Kişi Hak'kı bilmektir
Çün okudun bilmezsin
Ha bir kuru ekmektir

Okudum bildim deme
Çok taat kıldım deme
Eğer Hak bilmez isen
Abes yere gelmektir

Dört kitabın mânâsı
Bellidir bir elifte
Sen elifi bilmezsin
Bu nice okumaktır

Yiğirmi dokuz hece
Okursun uçtan uca
Sen elif dersin hoca
Mânâsı ne demektir

Yunus Emre der hoca
Gerekse bin var hacca
Hepisinden iyice
Bir gönüle girmektir

Yunus Emre (ks)

NOKTANIN SIRRI

HZ. Ali (kv) şöyle buyurmuştur: **"İlahi kitapların sırrı Kur'anda, Kur'an sırrı ve özeti Fatihada, Fatihanın sırrı ve özeti Besmelede, Besmelenin sırrı ve özeti "Ba" harfinde, onunda sırrı, özeti altındaki noktadadır. O noktada Benim"**

Nokta bahsi tasavvufun en önemli bahisleri arasında yer alır. Noktaya ulaşan hakikat ve marifet sırlarına ulaşmış ve arifbillah vasfı kazanmış olur. Nokta ilmi, ledûn ilmi dediğimiz Allah'ın katından (indinden) ihsan olunan ilimle yakın ilişkilidir. Noktaya ulaşan ilmi Hakk'tan alır. Kenan Rifai (ks) **"cümle yaratılan mükevvenat Allah'ın indinde NOKTA'dan ibarettir"**. Noktaya ulaşan Allah'ı ve alemleri en iyi bilen arifler sınıfına girer. Nokta'dan murad "Ahadiyeti Zat" mertebesidir. Bu mertebede henüz hiçbir isim, resim, tecelli ve zuhur yoktur. Noktanın ilk açılımı zahire çıkışı ise Taayyün-ü Evvel mertebesidir. Bu ise Nefsi Muhammedi ve hakikati Muhammedinin program olarak açığa çıkışı gibidir. Açılmamış gizli hazine hükmünde bilgisayar Ahadiyeti Zat mertebesini, açıldıktan sonra ana program olan "Windows" yazısının zuhuru Taayyün-ü Evvel mertebesine benzetilebilir. Açma işlemi ise Nefesi Rahman denilen, "genel vücut nuru tecellisi"dir. Noktadan ilk açığa çıkan ise nefsi Muhammedi ve Hakikati-Ruhu Muhammedidir. Bu gerçeğe binaen Hz. Resul (sav) **"Allah önce benim nefsimi, ruhumu ve nurumu halketti"** buyurmuştur.

Bu noktaya ise ancak arifler ulaşabilir. **"Noktanın sırrı ariflere takdir edilir"** buyurulması bu nedenledir. Noktanın sırrının ve ilahi tecellilerin sınırsız olduğu ehline malumdur. Yaratılmış ve yaratılacak olan ne varsa bu NOKTA'da dürülmüştür. Astrofizikçiler bu gün itibariyle kainatın oluşumunu şöyle tarif etmektedirler: "Sonsuz enerji yüklü, zamansız ve mekansız bir "ideal nokta"dan kainat meydana gelmiştir". Bilimin söyleyemediği ise "Allah" kelimesidir.

Noktadan murad batını Ahadiyeti Zat, zahiri ise Hakikati Muhammediye'dir. Hakikati Muhammedi, İlahi Zat'a ayna olduğu gibi Hakka ulaşmaya da vesiledir. Bu nokta kainatın her cüzünde, her zerresinde seyrane eder. Bunu şöyle ifade edebiliriz: Allah, TEK VÜCUD HÜVİYETİN de (nokta) (gizli hazine) Zatıyla kaim ve batın, vücuduyla mevcut, sıfatıyla muhit ve tecelli, esmasıyla malum ve tecelli, kudretiyle fail, fiiliyle zahir, eseriyle meşhud, batını ile sırdır. Bütün her şey TEK NOKTA SIR'ında dürülmüştür. Alemlerin açığa çıkışı ve varlık sebebidir bu noktadır. Ariflere göre bu nokta, evvel, ahir, zatın, batını hüviyetiyle sarmıştır. Ulvi ve suflî bütün alemleri doldurmuştur. Yani "Windows" programı açılmış, programdaki her şey açığa çıkmıştır. Kaynak ZAT'tır. O'da noktada dürülmüştür. İlahi hüviyetini Allah bu noktadan açmış, alemlerdeki her mevcut kendi mertebesinden nefsi hüviyetine kavuşmuştur.

"Hüvel evveli vel ahiri vez zahiri vel batın ve hüve külli şeyin alim" (Hadid/3) **"O ilahi hüviyetiyle evveldir, ahirdir, zahirdir, batındır ve ilahi hüviyetiyle her şeyi bilicidir"** ayetiyle TEK VÜCUD HÜVİYETİYLE evveli, ahiri, zahiri ve batını noktada toplar ve bu nedenle ezel-ebed her şeyi bilendir. Kolay anlaşılabilmesi için NOKTA dört şekilde anlatılır.

1. Harfani Nokta
2. Zulmani Nokta
3. Nurani Nokta
4. Rahmani Nokta

Harfani noktanın aslı Kur'an'dır. Buda besmelenin "BA"sından ibarettir. Bu noktanın nefesi rahmanın tecellisiyle elif (l) oluşmuş. Tüm harflerde elifin nefesi rahmanla eğilip bükülmesinden meydana gelmiştir. Bu **nokta** ve **elifin** zahirde seyrinden kelimelerin harfleri, ayetler ve sureler meydana gelmiş, bunların ilahi tertibi ile de Kur'an zahir olmuştur. Basiret ehli arifler noktada Kur'an'ı, Kur'anda'da NOKTA'yı müşahede ederler. Zira onlar için ne harflerin çokluğu noktanın vahdetine, ne de noktanın vahdeti harflerin çokluğuna perde teşkil eder. Vahdet ve kesretin izafetlerden ibaret olan tek hakikatin idrak edildiği "Muhammedi Şuhud" mertebesidir. Noktanın açılması ve sırların açılması ile kelimeler ve ilmi Zat'a Kur'an adı verilmiştir. Zatından ayrı değil, Zatın aynıdır. **Zulmani nokta**, alemin karanlık merkezinden ibarettir. Alemlerin maddi-zahiri varlıklarının dayandığı nokta burasıdır. Astrofizikçiler buna "karanlık-soğuk madde" adını vermektedirler ve henüz açıklayamamaktadırlar. Bu nokta bütün maddi varlıkların aslıdır. Kanımızca İlahi isimlerin zuhurundan başka bir şey değildir. Zira zahiren bu noktanın seyri ile maddi mevcudat hasıl olmuş, mertebelerdeki taayyün ve tecelliler ile maddi mevcudat meydana gelmiştir. Basiret ehli arifler bu noktada afaki- varlıkları ve afakta-varlıklarda da bu noktayı müşahede ederler. Onlar için ne zahiri mevcudatın çokluğu (kesret) noktanın aslının tek (vahdet) oluşuna ve de noktanın aslının tek oluşu, zahiri varlıkların çokluğuna perde teşkil eder. İşte buna "nüshai- Afak" derler.

Nurani nokta, insan vücudunun aslı ve ilahi tecellilerin zuhur mahalli olan kalpten ibarettir. Kalpteki bu noktaya "nokta-i süveyda" derler. Bu noktanın zahirde seyri ile insan vücudunun hakikati olan nefsi natika zahir olmuş ve vücudda her noktada hükümdarlığını sürdürmüştür. Basiret ehli arifler bu noktada vücudlardaki hem zahir hem batını çok oluşu müşahede etmişlerdir. İnsanların ve uzuvların çok oluşu (kesret) bu noktanın tek oluşu perde olmamıştır. Her insanda bu asli noktayı (vahdet) müşahede etmişlerdir. İşte buna "nüsha-i enfüs" denir.

Rahmani nokta, Ahadiyet mertebesindeki Zati noktadır. Batını amaiyyet zahiri taayyünü evvel'dir. Her mevcutta asıl olan varlık nuru (genel vücud nuru tecellisi) işte budur. Bu nokta diğer üç noktanın esrarı ve kaynağıdır. Diğer üç nokta bu noktanın izafetleri ve itibarlarıdır. ASILLARI TEK VÜCUD HÜVİYETİ ni temsil eden "GİZLİ HAZİNE" hükmünde olan bu noktadır. Bu noktadan oluşan seyr ve tecelliler ile alemler oluşmuş ve her mevcut kendi mertebesinde hüviyetiyle alemde yerini almıştır. Evveli, ahiri, zahiri ve batını birleştiren bu ZATİ NOKTA'dır. Basiret ehli arifler bu noktada (vahdet) tüm alemleri ve alemlerdeki varlıkları (kesret) müşahede etmişler. Kesret ve vahdetin izafi olduğunu idrak etmişler. TEK VÜCUD HÜVİYETİN' de Hakkın tecellilerini ve zuhurlarını ZAT NOKTA' sından müşahede etmişlerdir. Onlar için ne var olan vehmi çokluk (kesret), noktanın Zati vahdetine ve ne de noktanın Zati vahdeti var olan vehmi çokluğa perde teşkil etmiştir. İşte buna "Rahmani Hakikatler Nüshası" denir. Mevlana Cami (ks) bu hususa şöyle işaret eder. "**Kainat, bizim yaratımızın güzelliğinin aynasıdır. Bak da her zerrede O'nun cemalini müşahede eyle**".

Noktanın insanı ilgilendiren kısmı budur. Kalbin merkezinde olan noktaya "nokta-i süveyda" derler. Zemini siyahtır. Ve ondan her atımda nur peyda olur ve alemlere yayılır. Ehline malumdur. Bu nokta Ahadiyeti Zat noktası olduğundan Hakk'la iletişim merkezidir. O'nun fazileti ve kudreti arş gibi istiva sırrındadır. Uluhiyet sıfatı burada tecelli eder. Bu noktanın bir adıda "kutb-u beden"dir. İnsanın "BATIN GÜNEŞİ"dir. Bu noktanın sırrı ferdi mücerredir. Beşer sıfatlarından temizlenip mücerred olsa, görünmez, hissedilmez ve ondan ezeli ve ebedi bir nur zahir olur. Siyah zemine doğan beyaz nur veya beyaz zemine doğan siyah nur şeklinde müşahede edilir. Ehline malumdur.

Zahirde işitip bilinebilecek bir şey değildir. Nefsinle cihad etki sırrından bilesin. Batını olarak insan bedeninin arşıdır. **Nefsi natıka** denilen hakikat budur. İnsan cismi velayetinin padişahıdır. Bu noktanın istiva sırrından harf zuhur eder. Zat noktasının tam mazharı olup alemleri dürer. Akıl dahi bu harf ve noktanın nurudur. Hz. Resul bu nedenle "**Akıl, kalpte Hakk'la batılı ayıran bir nurdur**" buyurmuştur. İşte bu nokta (nefsi natıka) senin hakikatidir. Her şey onda olur ve onda biter. Arşın istiva sırrı bu noktadadır. "**Rahman arşı istiva eder**" (Taha/5) ayetinin sendeki tecellisidir. Rahman ismiyle Allah bu noktada tüm ilahi isim ve sıfatlarını dürmüştür. Bu noktadan tecellilerini ve hükümlerini yürütür. İlmi ledun ve sır ilminin ve kader ilminin dürüldüğü noktadır. Ezeli ve ebedi irade ve kudret bu noktada dürülmüştür.

KALBİN MİRAC YOLU

*Kalbin yedi tabakası miraç yolu bilmeli
Sadır'dır anın biri-nuru İslam madeni
Fuaddır ikincisi keşfi ayan madeni
Zakirlerin rüyası tecelli-i esma nurları
Zatı kalbdır üçüncü nuru iman madeni
Kamil olsa imanı tecelli efal şuhuda
Şegaftır dördüncüsü, aşkı ilahi madeni
Kaplara aşkın envarı görmez hakdan gayrıyı
Habbetül kalb beşinci muhabbetullah madeni
Hakayıkı eşyanın aslı nuru Muhammed şuhudu
Noktayı süveyda altıncı ilmi ledün madeni
Sırrı kader şuhudu kabe kavseyn makamı
Beytü izzet yedinci, ilmü esrar madeni
Allahın hazinesi zatü ehad makamı.*

Şiirde anlaşıldığı üzere "nokta-i süveydaya" ulaşmak için irfan eğitimi almak gereklidir ki kişi miracını tamamlayıp bu sırra ulaşabilsin. Nokta sonsuzluğu kapsadığından ve Ahadiyeti Zat (Zatı Ahad makamı) kaynaklı olduğundan ne anlatılırsa ondan anlatılır ama yinede hakkıyla ondan söz edilemez. Yazımızı bir beyitle bitirelim.

Soyundum harf libasından eriştim nokta-i sırra
O nokta içre mahv ettim vücudum HAYDERi oldum

Bu nedenle fena ve beka sırlarında noktada gerçekleşir.

B SIRRI

Bu makale okunmadan önce "Noktanın Sırrı" okunması önemlidir. B sırrı "noktanın sırrına" bağlı olduğundan "B sırrı" ancak bu şekilde anlaşılabilir.

"Ba" harfi ismi harfi cer olup, kendine doğru çeken cezbeden bir özelliğe sahiptir. Kendinden sonra gelene "ile, aracılığıyla, içinde" manalarını verir. "Ba" harfi mülabese içindir buyurulmuştur. Kendisinden sonra gelen kelimeye bürünür. Ahmed Avni Konuk (ks) Fususul Hikem şerhinde "**Bi ibadi Hi**" deki "Ba" mülabese içindir. "**Demekki Allah ilahi hüviyetiyle (Hu) kulunun (ibadının) taayyün kisvesine bürünmüştür ve bu şekilde zahir olmuştur**" buyurmuştur.

Noktanın sırrı ve Ba dikkate alındığında BİHİ (بِهِي) sırrı ile Allah ilahi hüviyetiyle (Hu) alemlerde Zatını (Ben gizli bir hazineydin) açmış ve alemlerde Benliğini ve hüviyetini değişik mertebelerde ki zuhurlarda taayyünüyle açmıştır. BİHU (بِهْو) ile hüviyetini yine Zatına geri almaktadır. Bu iki ifade VAHDET-i VÜCUD ilminin aqlımıdır. "**Bijbadihi**" ile kul mertebesinden ilahi hüviyetini açmış, o surette o mertebeden zuhura gelmektedir. Seyran eden TEK VÜCUD HÜVİYETİ' dir. Ancak bu hüviyet değişik mertebelerde ve düzeylerde Kur'anda temsil edilmektedir. Kullarının hüviyetlerini 7 nefis mertebesinde ifade ederek her mertebenin vasıflarını açıklamıştır. Her nefis hangi ahlaki sıfatları taşıyorsa o mertebeden hüviyetin temsilcisidir. Nasıl ki bir bitki veya hayvan, ben insanım iddiasında bulunmuyorsa, insanda Allah'ın TAM HÜVİYETİNİ temsil ettiği iddiasında bulunamaz. İnsan nefsi hüviyetinde Allah'ın tecelli zamanında ve tecelli oranında tecelli vasıfları ile O'nun hüviyeti vasıflarına dahil olur. Allah hiç kimseye TAM HÜVİYETİYLE tecelli etmez. En kamil olan insana dahi tecellilerini zamana ve mekana yayarak yapar. Bu hakikatlere binaen insan nefsi hüviyetini bildiği oranda ilahi hüviyeti bilebilir. "**Nefsini bilen Rabbını bilir**" hadisinin gerçek manası budur. Nefsi hüviyetinde Allah'ı idrak edebileceği ölçüde, Allah' Zatını açtığı oranda bilebilir. Açmadığı "hüviyet gaybı" mertebesinde Allah'a ait olduğundan o noktaya kamil manada ulaşamaz. Bu mana ile Hz. Resul (sav) "**Kühü Zatını idrak edemedik**" buyurmuşlardır.

"**BİLLAHİ**" sırrıda bundan eser taşır. Allah ile, Allah aracılığı ile, Allah içinde anlamlarını taşır. "**BİSMİRABBİKE**" de bundan izler taşır. Allah zuhurlarıyla birlikte zuhurdadır. Allah ismi Zatın tüm isimlerini ve sıfatlarını bünyesinde toplamıştır. Yani Zatımla, Zatımda isim ve sıfatlarıma bürünerek, taayyün kisvesiyle zuhurdayım demektedir. Bu taayyün vasfıyla buzun denizde yüzmesi gibidir. Bu suyun taayyünü ve tecellisidir. Sudan başka bir şey değildir. İçten ve dıştan su ile sarılmıştır. İşte Allah'ın tüm tecellileride böyle taayyüne bürünüp tek hüviyetinin farklı mertebelerinden (isim ve sıfatlarının çokluğu nedeniyle) zuhurudur. Örnek verilecek olursa buhar, bulut olup kesifleşir, biraz daha kesifleşirse (yoğunlaşır) su olur, biraz daha kesifleşirse, buz olur. Buz buhardan taayyün (görünüm) olarak farklıdır. Ancak hüviyetleri itibariyle birdir. İkiside suyun farklı görünümüdür. Tek hüviyet farklı taayyün ve tecelliler ile farklılaşmış ve farklı isimler almıştır. Kendi mertebelerinde batında hüviyet olarak biri, zahirde ise kendilerini temsil ederler.

"**BİLLAHİ**" ile Allah her mertebede isimleri ve isim kompleksleri ile taayyün etmiş ve her şey zahiri ve batını ile o hüviyetten taşıdığı kadarını temsil etmiştir. Tüm mevcudlar ve alemler "**BİLLAHİ**" ile "Allah" ismi altında "TEK BİR HÜVİYET" te birleşmişlerdir.

Her ilahi isimde (BİSMİRABBİKE) de olduğu gibi kendi mertebesinde Zat hüviyeti taşır. "BismiRezzak" dediğimizde Rezzak ismine bürünerek zuhura çıkmasını murad edip, o tecelliye bekleriz. Rezzak olan ise Zattır. Rezzak ismi hüviyetinin bir kısmıdır. Zatın tüm özelliklerini taşımaz. Ama Alim, Habir, Semi ve Basar isimleride Rezzak isminin yerini tutmaz. Onlardan kendi mertebelerinde Zati hüviyeti temsil etselerde taşıdıkları hüviyetleri itibariyle zuhura çıkabilirler. Tam manasıyla ZATİ HÜVİYETİ temsil edemezler.

İnsan dahil her mevcudda Allah isimleri ve sıfatları ile tecellidedir. Bu nedenle her şey kendi nefsinde temsil ettiği isimler ve sıfatlar ve bunların düzeyleri oranında hüviyeti temsil ederler. Bu nedenle "izafi hüviyetler"dir. Varlıkları "Kayyum" ismiyle "İlahi Zati hüviyete" tabidir.

Hiçbir mevcut kendi mertebesinin sınırlarını aşıp İLAHİ HÜVİYETİ TAM MANASIYLA TEMSİL EDEMEZ. Ancak bulunduğu mertebeye kadar HÜVİYETİ temsil eder. İnsanın zahirde buna göre programlanmıştır. Kromozomlardaki genetik şifrenin yani ilahi programının dışına çıkamaz. Allah her mevcuda verdiği genetik şifre ile onun sınırlarını ve kapasitesini belirlemiştir. Ancak insan manevi açıdan tüm ilahi isim ve sıfatları zamana bağlı olarak yaşayabileceği için ve idrak edip yansıtabileceği için halifedir. Halifeliğinin sırrı ise "**BİHİ**", "**BİHU**", "**BİLLAHİ**", "**BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM**" kelimelerinin tam manasıyla idrak edilip yaşanmasıyla açığa çıkar. "**Allahümme inni Euzu Bike minke**" duasıda bu sırrı taşır. Bunun yoluda "tasavvufta tevhid ve nefsi irfan yolu" ile mümkündür.

Amentü bihi: elhamdü lillâhi ellezi, amentü bilhüviyetil mutlakati vegaybilgubi ve hakayığil hakkiyeti ve noktayı latayyün ve noktayı sırrı künhizatiye. Bu sırlara gayben ve ilmen iman ettim bilvahtedil vücudiye. **Amentü billahi:**

elhamdü lillâhillezi biuluhiyeti mutlakati ve kesretil esmaiye ve muhitatizzatiye. Bu sırlara enfusuafakta aynel yakın ve hakkel yakın iman ettim bilvahdetil vücudiye veş şuhudiye. (Hacı Bekir Sıdkı Visali (ks))

BESMELE SIRRI

Bu makaleyi iyi de idrak için "Noktanın sırrı" ve "B sırrı" makaleleri okunması tavsiye edilir.

Nokta ile Ahadiyeti Zattan başlayan Besmele Hakkın gizli hazinesini açması demektir. "B sırrı" ile bu Zatından, Zatına, Zatiyla, Zati için, Zatça olan bir açmadır. Bilinmekliliğin sevip halkı açığa çıkarmasının (yaratmasının) özet cümlesidir. "Ba"dan sonra gelen **sin** (س) Zati Nefsiyle açığa çıkmasıdır. Yani "Ben gizli hazineydim" cümlesindeki "BEN"liğini İlahi Zati Nefsi hüviyetiyle ilk olarak açmasıdır. Sin (س) üç çentiğiyle "seferler faslı" olarak özetlediğimiz manevi yolculuğun hem başlaması hemde bu yolculuk sonrası "Ba" ve "nokta" sırrına ulaşacağını da işaretidir. Zira Allah'ın Zati Nefsini bilme, nefsi bilme ile mümkündür.

Sin'den sonra gelen mim (م) ile de Zati Nefsine ayna olarak Nefsi Muhammediyi yani Hakikati Muhammediyi açmasıdır. Ancak Hakikati Muhammedi kanalıyla Zatına ulaşabileceğimizin sırrıdır. Besmeledeki Hakikati Muhammedi noktasıdır. Bu mim (م) ile insanlık sırrına ulaşılır. Ve Yasin hitabına muhatap olunur. Ye (ي) harfinin iki noktalı olmasındaki sır budur. Bir nokta "Zat noktası" diğer nokta "Muhammed noktasını" oluşturur. Birbirlerinin aynasıdır. Ye ise arap harflerinin sonucusudur. "Ba (ب)" ile başlayan yolculuğun Ye (ي) ile bitmesidir. Bu nedenle **"Allah ve Resulüne itaat edin"** (Enfal/46) buyurulmuştur. Zira Nefsi Muhammedi tüm nefisleri temsil eden ana programdır.

Allah Zati Nefsini ve Nefsi Muhammediyi ve uluhiyetini ifade etmek için **"Allah"** ismiyle Besmeleye devam eder. Allah (الله) ismindeki ilk elif (ا) Ahadiyeti Zati temsil eder ki zaten onun hakikati noktada toplanmıştır. İlk Lam (ل) uluhiyetini, ikinci Lam (ل) risalet ve velayet mertebelerini, gizli elif muhabbetini he ise ilahi hüviyetini temsil etmektedir. Bu nedenle **"Bismillah her hayrın başıdır"** buyurulmuştur. Allah ismi uluhiyetinde bulundurduğu tüm ilahi isim ve sıfatları camidir. Zati Nefsinde ve Nefsi Muhammedi'de Allah ismi ile tüm zuhurlarını yani isim ve sıfatlarını alemlerde açığa çıkardığını ifade etmesidir. Bu nedenle "Bismillah" diyen kişi Allah'ı alemleriyle birlikte tek vücud olarak (vahdet-i vücud) olarak Allah ismi altında "B" ve "nokta" sırrıyla cem etmektedir. Bu nedenle Besmele gizli hazinenin anahtarıdır. Hz. Resul (sav) bu nedenle, **"Besmele her kitabın anahtarıdır"** buyurmuştur. Allah ismi (sin-mim hakikatleriyle) Zata bağlanmakta tüm zuhurları "Bismillah" kelimesinde toplanmaktadır. Vahdette kesreti ve kesrette vahdeti bünyesinde cem eden kelimedir.

Rahman ve Rahim, Allah ismine tabidir. Ancak "Rahman" mertebesi isim ve sıfatların gerçek hüviyetleri ve yüzleri ile açığa çıkma mertebesidir. Yani "Allah" ismi ile salınan isim ve sıfatlar "Rahman" mertebesinde "kuvvet" ve "kudret" vasıflarına bürünmekte ilk faaliyetlerine başlamaktadır. "Rahim" ismiyle tüm taayyün ve tecelli mertebelerini katederek faaliyete geçmektedir. Kısaca "Bismillahirrahmanirrahim" diyen kişi Zat'ta gizli hazinede, nefsinde bulunan isim sıfatları peygamber kanalıyla Allah-Rahman-Rahim isimleriyle faaliyete sokmaktadır. Allah'ın uluhiyetine (ilahlığına) bu özelliklerle şahid olmaktadır. Bu vasıflarıyla Hakkı müşahede etmektedir. Besmele her mertebede Hakkı zikir olduğundan Hakk'ta onunla birlikte zikredeni zikretmektedir. Hem de bütün isim ve sıfatlarıyla ve Zatiyla. Zira **"Ben, Beni zikredenlerle beraberim"** kudsi hadisi ve **"Beni zikredin, Bende sizi zikredeyim"** (Bakara/152) ayetiyle Besmele okuyan Hakk'la Hakk olmakta, bulunduğu nefis mertebesinden Hakk'ın halifesi ve vekili olmaktadır. "Ben bunu Hakk'a izafeten, O'na hilafeten, O'nu temsilen, O'nun vekili olarak, O'NUN İLE yapıyorum" demektir. B sırrından gelen ve noktadan kaynaklanan O'nunla olan birlikteliktir. Nefsimiz Nefsi Muhammedi'den ne kadar hisse aldıysa ve Hakk'ı ne ölçüde biliyorsak o ölçüde Hakk'a halife ve vekil olmaktadır. Bu sırma ulaşan arifler "besmele" sırrında "fena" ve "BEKA"ya "VAHDET-i VÜCUD" sırrıyla ulaşmışlardır. Hz. Resul (sav) den gelen yansımayla **"Attığın zaman sen atmadın Allah attı"** (Enfal/17) ayetinin nuruyla, noktanın nurunu birleştirmişler. Ve o arifibillahlardan çıkan her besmele Hakkın söylediği olmuş olur. Böyle bir besmele ise kendi bünyesinde ve alemlerde Kur'an'ı faaliyete geçirir. Bu kişiler Allah'ın sevgilisi (Habibullah) sırrına da ulaştığından; **"Ben kulumu sevince onun gören gözü, işiten kulağı, söyleyen dili, tutan eli, yürüyen ayağı... olurum. Benimle görür, Benimle işitir, Benimle söyler, benimle tutar, benimle yürür..."** sırrına ulaşmış olur. Bu kişilerin her fiili "fiili besmele" olur. "Yaşayan Kur'an" olurlar. Diğerleri ise kendi nefis mertebelerinden Hakk'ı temsil ederler. Bunun sırrında gene besmelede "sin ve mim" harflerinde gizlidir. Nefsi Muhammedi'yi ne kadar temsil edip Zati Nefsi ne kadar tanırlarsa o mertebeden "fiili besmele", o mertebeden "yaşayan Kur'an" olurlar. Allah ile (BİLLAHİ), birliktelikleri o nefis mertebesinden irfanları ölçüsünde olur. Arifibillahların yukarıdaki sırrını Elmalı Hamdi Yazır tefsirde şöyle anlatıyor: **"Bu da VAHDET-İ VÜCUD mülâhazasına dönük FENAFİLLAH halidir ki ancak risalet, vilayet, hakimiyet, tasarruf gibi makamatı mahsusada cari olur"**. Arifibillah fenafillah içinde iken "Bismillahirrahmanirrahim" dediğinde, taayyün kisvesinde Hakk'la Hakk olur. Zatiyla, sıfatıyla, esmasıyla O'ndan açığa çıkan Hakk'tır. Bu ise "BEKABİLLAH" sırrıdır. Bu hakikati bildiren kudsi hadiste şöyle buyuruluyor; **"Hemen herkes dünyadan susuz çıkar. Ancak "Bismillahirrahmanirrahim" diyenler hariç"**

Besmeleyi idrak eden yukarıda belirtilen arifibillahlar Yüce Hakkın ismi ile kaim olmuştur. Böyle bir hale eren sonunda Hakk'ın bir halifesi olmuş olur. Hem de bütün isim ve sıfatlarda... hatta halikiyet, Razikiyet ve Kadriyet sıfatlarındada. Meğerki bütün esma ve sıfatlarla tahakkuk etmiş ola. Ama hem celal hem cemel sıfatları ile. İşte hal **"Attığın zaman sen atmadın Allah attı"** (Enfal/17) ayetinin nurunun o kişide açığa çıkmasıdır. "Nokta" ve "Bırrı" ile isim ve sıfatlarla zuhura çıkmasıdır. Bu sırra ise ancak "irfan yolu" olan seyri süluk ile ulaşılabilir.

BESMELE-İ ŞERİF KASİDESİ

Bismillâhi maşa Allah kûlküllün min indillâh
Bismillah, Bismillah, Bismillah bihayati Bismillah
Bismillah, Bismillah, Bismillah bihayati Bismillah
Allah neye dilerse vücude gelir Bismillah
Allah neye dilerse vücude gelir Bismillah
Bismillâhi maşa Allah lâkuvvete illâ billâh bi kuvveti
Halkda yoktur bir kuvvet ancak kuvvet bismillah
Bismillâhi maşa Allah küllünimetin minallah bikeremi bismillah
Halka gelen nimetler dilerse verir bismillah
Bismillâhi maşa Allah elhayrû küllühu biyedillâh bi eltafi bismillah
Halka gelen hayırlar dilerse gelir bismillah
Bismillâhi maşa Allah layasrifüssü illallah bi hafizi bismillah
Halkın fena huyların dilerse giderir bismillah
Bismillâhillezi lâ yazurru manasmihi şeyy'ün filerdi vela fissemâ bi hidayeti bismillah
Allah deyen kullara yerden gökten zarar gelmez bismillah
Hiç kimse deyil, sırrı kader, ruhtan agâh
Makami cema'gelen sırrı kadere olur agâh bı ulumi bismillah
Lâzım ise de esbaba tevessül etmem billâh
Esbaba tevessül şirkü hafidir lâhavle velâkuvvete illâ billâh bi kuvveti bismillâh
Makamı şeriatte esbaba tevessül vaciptir bi hükmülâh
Hakikat; manide, mu'tide hem dâr, hem nafi Allah
Tenezzül edip aklıma itimad etmem asla
Vemaremeyte iz remeyte velâkinallahe rema
Sebebi karipte abid kaatil, hakikatte Allah
(Felemtaktulühüm velâkinnallahe katalehüm) buyurdu Allah bi hikmeti Bismillâh
Alemi kevin sebebi muallah ismi zahir eder icra
Alemi manâ hakikattir, ismi batın eder ihtâ
Bismillah, Bismillah, Bismillah bi evveli Bismillah
Bismillah, Bismillah, Bismillah bi ahiri Bismillah
Bismillah, Bismillah, Bismillah bi zahiri Bismillah
Bismillah, Bismillah, Bismillah bi batını Bismillah
Visalinin tevhidi bu kasidenin ruhudur olagâh
Bu esrara kahri lütfü şey'i vahit bilir odur agâh
Bismillah, Bismillah, Bismillah bi tevfiki Bismillah
Bismillah, Bismillah, Bismillah bi tevfiki Bismillah

Besmelede, Allah ismi camisinde rahmet ve cemel isimleri zahirdedir. Gazap ve celal isimleri batındadır. Bunları dilerse salar dilerse tutar. **"Rahmetim gazabımı geçmiştir"** ve **"Allah Zatı Nefsine rahmeti yazmıştır"** buyuran Allah besmelede sırf rahmeti ile bulunur. Rahman ve Rahim isimleride rahmet kaynaklıdır. Besmeleyi zikreden hem kendi nefsi hemde alemlerdeki her şeyin nefsi için rahmeti talep eder. "Fiili besmele" ile alemlere rahmet olur. Bu hakikat ise halife olmanın şartlarından. Bu nedenle **"Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik"** (Enbiya/107) buyurulmuştur. İşte "fiili besmele" olan kişi bu ayetin nuruyla ve Peygamber varisi olarak "alemlere rahmet" olmaktadır. Zatıyla, sıfatıyla, isimleriyle açığa çıkma, O'nun hüviyetiyle görünmedir. Bu nedenle Hz. Resul (sav) **"Beni gören Hakkı görmüştür"** buyurmuştur. Yunus Emre (ks)'de bu hakikati **"Ete kemiğe büründüm, Yunus diye göründüm"** dizeleriyle dile getirmiştir.

“İLİM BİR NOKTA İDİ. CAHİLLER ÇOĞALTTI”

Hız. Ali (kv) “Tüm kitapların sırrı Kur’an’da, Kur’anın sırrı Fatıha’da, Fatıha’nın sırrı Besmelede, Bismelenin sırrı “Ba” harfinde, onun sırrında altındaki noktadadır. O noktada Benim” buyurmuştur. Başka bir sözünde ise “İlim bir nokta idi cahiller çoğalttı” buyurmuştur. Bunca ilmi aktaran Hız. Ali’nin bu iki sözü birbirini tamamlamıyor gözükse de tasavvuf açısından çok büyük bir gerçeği vurgulamaktadır. Biz “noktanın sırrı” ve “B sırrı” ve “Besmele sırrı” makalelerinde ilk bölümü açtık. Bu makalede sadece “Cahiller çoğalttı” bölümünün tasavvufi açıdan biraz açacağız. İki çeşit cahil vardır. Birincisi Hakk’ın cahili olup, nefisini ve Rabbini bilmeyenlerdir. Bu kişiler ilmi Hakk’tan almazlar, ancak halktan aldıkları ilmi aktarırlar. Bunların çoğu ilmi batıl yollarla çoğaltmış olurlar. İkinci cahil ise Hız. Ali’nin belirtmiş olduğu kesimdir. Bu grup “nefsini ve Rabbini bilmiş” ve nefis emanetini, Allah’a teslim etmiş olanlardır. Bu şekilde bildikleri her şeyi Allah’tan ve Allah ile bilmişlerdir. Kendilerinin sahipleneceği ve Benim diyebilecekleri bir ilimleri yoktur. Allah neyi bildirirse onu bilirler ve Allah’ın izniyle onu aktarırlar. Aktardıkları ilim Allah’ın olduğundan mutlak anlamda “cahil”dirler. İlimi Hakk’tan alıp halka aktardıklarından bu çoğaltmaları “pozitif” anlamda bir çoğaltmadır. Bu kişiler Hız. Resul’ün “İnsanlara akılları düzeyinde hitap ediniz” emrine uyarak her nefsi mertebesindeki kişiye nefsinin mertebesinde ilmi aktardıklarından pozitif olarak çoğaltan arifibillahlardır.

AYET VE HADİSLER

1. TEK NEFİS = NEFSÜN VAHİDETÜN

“O sizi tek bir nefisten yaratandır” (ENAM/98)

Allah’ın Zatını, nefsi temsil eder. O, Zatiyla kaimdir. Bu “kaim binefsihi” sıfatını temsil eder. Allah “Zati Nefsi” ile ezeli ve ebedi mevcuttur. Allah tüm halkettiklerini “Zati Nefsi” ne ayna kılmış ve sıfatları ve isimleri ile halkettiklerini donatmıştır. Her halkettiğinde kaldıracabilecekleri oranda sıfat ve isimlerini yansıtmıştır. Zati Nefsinden ayna olarak her yaratılmışa “nefsini” belirli ölçülerde halketmiştir. İnsan nefsi (nefsi natıka) sıfatlarını ve isimlerini yansıtan ve zuhura çıkaran en mükemmel aynadır. Peygamberimizin “nefsi natıkası” ise en kamil nefis olup, tüm insan nefislerinin mertebelerini bünyesinde bulundurur. Bizler nefsi natıkamız sayesinde diğer halkedilenlerden ayrılırız. Nefsi natıkamız aynı zamanda ruhumuzu temsil eder. Nefsi natıka, Allah’ın Zati nefsinden olup, Allah zati, sıfati, esmai ve fiili tecellilerini bu kanalla yapar. Bu nedenle kudsi hadiste “Ben insanın sırrıyım. İnsanda benim sırrımdır” buyurulmuştur. Ayrıca başka bir kudsi hadiste “Ey Ademoğlu! Seni Kendim için yarattım. Alemleride senin için yarattım” buyurmuştur. Alemlerdeki her şey insanın nefsi natıkasında dürülmüştür. Bu nedenle tasavvuf ehli “Ne var alemde, o var Ademde” buyurmuşlardır. Nefsi natıkası sayesinde insan Allah ile devamlı irtibat halindedir. Gönülde nokta-i süveyda denilen merkez ile Hakk ile daim beraberdir. Nefsi natıka, Allah’ın nurundan ve Kur’anın sırrındandır. Yani O, Allah’ın nurunu ve Kur’anın sırrını taşır. Zati Nefs (Allah’ın Nefsi) Kendini Kendi nuru ve Kur’anla zuhura çıkarmıştır. Nefsi natıkayıda “bilinmesi için” insana lütfetmiştir. Kendi bilinmeyen bir şey kendini ancak aynada görerek bilebilir. Nefsi natıka, Allah’ın Zati Nefsini bilmede ayna rolü oynar. Bu nedenle Hız. Resul (sav) “Mümin, müminin aynasıdır” buyurmuştur. İlk Mümin lafzı Allah, ikinci mümin insandır. Birbirlerini böylece bilir ve tanırlar. Bu hadis her mertebede geçerlidir. Zira Allah insanı ve alemleri yaratış amacını şöyle açıklamaktadır: “Ben gizli bir hazineydim. Bilinmekliliğimi sevdim. Halkı zuhura getirdim (yarattım). Ta ki Beni bilsinler” İnsan Allah indindeki kendi hakikatini idrak ederek, dünya aleminde örtülü ve perdelenmiş olan nefsi natıkasının hakikatine doğru yol almaktadır. Bu da ancak “Nefsini bilen Rabbini bilir” hadisini yaşamına alarak mümkündür. Allah Peygamber Efendimizin nefsi (ZATI) Nefsinden halketmiştir. “Nefsinizden peygamber geldi” (Tevbe/128) diyerek nefisleride kendi nefesine bağlamıştır.

Allah Zati Nefsi ile kaimdir. Peygamber Efendimizin nefsi natıkasını NEFSİNDE halketmiştir. Efendimiz bu hakikati bize, “Allah önce benim nefsimi ve nurumu halketti” buyurarak aktarmıştır. Peygamber Efendimizin nefsi, Allah’ın Zati Nefsini aynasıdır. Bir örnek verilecek olursa, bilgisayar ZATI NEFSİ temsil ederse, Windows ana programı Efendimizin nefsi natıkasıdır. Zati Nefsin programıdır. Alemlere açılan şifresi olup Hakikati Muhammedi itibarıyla bünyesinde alemlerdeki her şeyi (her şeyin nefsi) bulundurur. Bu açıdan Efendimizin nefsi natıkası “NEFSİ KÜLLİ”dir. Diğer insanların ve mevcudların nefsi ise “cüzi nefisler”dir. Tıpkı Windows programı içinde bulunan alt programlar gibi. Bu hakikati Efendimiz “Ben Allah’tanım, müminlerde benden” hadisiyle açıklamıştır. Allah’ta bu sırrı “Nefsinizden bir resul geldi” (Tevbe/128) ayetiyle bize bildirmiştir. Her insanın nefside Nefsi Muhammediye’ye aynadır. Nefsi Muhammedi’de Zati Nefse aynadır. Kaynak itibarıyla tüm nefisler Hakk’ın nefsinden köken almışlardır. Her nefiste Hakk’ın tecelli mahalli olup, Rabbı bilme yolunda temel unsurdur. Bu nedenle “Nefsini bilen Rabbini bilir” buyuran Efendimiz kişinin nefsi, Nefsi Muhammediyi, Zati Nefsi bilmenin yolunu tüm insanlığa açmıştır. Hakk Teala da “O bizi tek nefisten yaratandır” buyurarak kendini bilme yolunu bizlere açmıştır. Zati Nefsindeki hazineleri, nefislerle açmış alemlerin nefisleri ve nefislerimiz kanalıyla Zatını, uluhiyet ve Rububiyet yönüyle tanınamızı kolaylaştırmıştır. Bu nedenle “Nefsi natıka” Hakk’ı bilmenin anahtarıdır.

Nefs, nefsin aynasıdır. Bu nedenle hadiste şöyle buyurulmuştur; **"Mümin müminin aynadır"**. Nefsin üzerimizdeki hakkında onu Kur'an-ı Natık hale getirmek ve Kur'an ile yaşamaktır. Bu nedenle Hz. Resul (sav): **"Benim mucizem Kur'andır"** buyurarak nefsinin Kur'an'la eşdeğer tutmuştur. Allah'ta Zati Nefsini Kur'an ile açtığından **"İnsan ve Kur'an ikiz kardeştir"** hadisiyle insanı Zati Nefsiyle eşdeğer hale getirmenin sırrını Kur'an'a bağlamıştır. Mümin insan, Kur'an vasıflarıyla Mümin Allah'a ayna olduğunda en kemalli nefse ulaşır. Diğer müminlerde nefisleriyle birbirine aynadırlar. Her nefiste kaynağı bir olması itibarıyla Allah ve Resulü ile irtibatlıdır.

2. NUN. KALEME VE SATIRLARA YEMİN OLSUN Kİ

"NUN. VELKALEMİ VEMA YESTURUN" (Kalem/1) **"Nun. Kaleme ve yazılan satırlara yemin olsun ki"**

Nun; Zati İlahiyi, İlahi Zati Nuru, Kudreti İlahiyeyi temsil eder. Nun harfinin noktası Ahadiyeti Zat noktası olup, kalem vasfı kazandığında Ba harfi altındaki nokta olarak alemlerin halk edilmesine "hüviyet beraberliği" olarak katılır. Kalem olarak ifade edilen ilk taayyün (taayyün-ü evvel) olan Ruh Muhammedi; Akli Muhammedi, Nefsi Muhammedi, Hakikati Muhammedi, Akl-ı Muhammedi, Nefsi Muhammedi, Hakikati Muhammedi, Nuru Muhammedi adları verilen hakikattir. Zati İlahiden açığa çıkan ilk taayyündür. Buna binaen Hz. Resul (sav) **"Allah ilk önce benim ruhumu, nurumu, aklımı, nefsimi ve kalemi halketti"** buyurarak bu mertebeye ışık tutmuştur. Ruh Muhammedi, kalem Zatin Zati sıfatlarını, sübuti sıfatlarını taşır. Yazılan satırlar ise ilahi isimlerin ve onlarla açığa çıkan fiiller ve müşahade edilen eserleri ve sonuçlardır. Alemlerde de zaten faaliyette olan Zati, Sıfatları ve isimleridir. İsimlerin çokluğu Zati İlahiyenin İlmindeki hakikatlerin çoğalmasına neden olmuştur. Bu nedenle fiiller, eserler yani satırlar çoğalmıştır.

Ne kadar zahiri ve Batni ilim varsa bu ayet hepsini ezeli ve ebedi olarak kapsamaktadır. Her insanın Zati nefsten aldığı nur ile nefsi natıkası oluşmuştur. Nefsi natıka "Ruh" nefh edildiğinde Hakkın zatına, sıfatlarına ve isimlerine mazhar olmuştur. Temsil ettiği oranda nefsi natıkası İlahi Zati ilmi bünyesinde taşır. Nefs bu aşamada "alıcı" dir. Ne zamanki nefsindeki ilmi, başka nefislere aktaracak olursa o zaman "verici" olur. Nefisten nefise alışveriş başlar. Gönüldeki nokta-i süveyda Nun'un ve Ba'nın altındaki noktadır. Nefsi natıkanın merkezidir. **"Gönülden gönüle yol vardır"** dedikleri nefisler arası bilgi alışverişidir. Olumlu veya olumsuz "Üzüm üzümüne baka baka kararır" (veya aydınlanır) sözü halin geçici olduğunu (nefsten nefse) vurgulanır. Kulak, göz yoluyla kalbe bilgiler ulaşır. Bu nedenle ayette **"Bilmediği şeyin ardına düşme; doğrusu kulak, göz ve kalp bunların hepsi o şeyden sorumlu olur"** (İsra/36) buyurulmuştur.

Sohbet yolu ile kulaktan kalbe, kitapların satırlarından göz yolu ile kalbe (nefsi natıka merkezi) her türlü bilgi ulaşır. Olumlu ve olumsuz oluşuna göre nefsi ya aydınlatır ya da karartır.

Arif bir kişi sohbet ve satırlar ile sadırlara (gönüllere) hitap eder. Zati İlahi İlimden aldıklarını pozitif yönde çoğaltarak, nefsinde dürülü olan ilim ruhu ve nurunu bu yollarla, karşısındaki nefislere aktarır. Yani nefsi natıka ruhunu ve nurunu karşısındaki kişiye aktarmaya çalışır. Karşısındaki kişi alıcılarını (kulak-göz vs) iyi ayarladıysa "gönülden gönüle köprü" kurulur. Sadırlardan satırlara-sohbetlere dökülenler, sohbet-sadırlardan sadırlara aktarılmaya çalışılır. Zati İlahi İlim kaynaklı bilgiler bu şekilde gönüllerden gönüllere, nesillerden nesillere aktarılmış olur. Zat kaynaklı bilgiler zaman ve mekan değişsede baki kalır, isim kaynaklı bilgiler ise zamana ve mekana göre değişikliğe uğrayabilir. Değişikliğe uğrayanlar ise, Zat değil tecellilerdeki değişimlerdir. O her an bir tecellide olduğundan isim kaynaklı değişimlerde zahiren değişiklik olsada batınen maan olarak değişimler sınırlı kalır. Zati ilmin sonsuzluğunu ise şu ayet oldukça güzel anlatır: **"Eğer yeryüzünde ağaçlar kalem, denizler mürekkep olsa, arkasından yeni deniz daha ona katılıp mürekkep olsaydı, yine de Allah'ın kelimeleri tükenmezdi"** (Lokman/27).

İşte arifibillahın Halide böyledir. Sohbeti ve kalemi ile Allah'ın ilmini çoğaltmasında sınır yoktur. Her mertebeye göre ilmini açar ve taliplerini ötelere taşır. Bu nedenle "arif bir kişi ile bir saatlik sohbet yetmiş yıllık nafile biadete bedeldir" buyurulmuştur. Sadırlardan satırlara dökülenlerde aynı değerdedir. Yeterki alıcılarımız doğru yöne ayarlanabilsin.

3. NEFSİN HÜKÜMLÜĞÜ

"Biz bütün nefslere (herkese) ancak gücünün yettiği kadar yükleriz (ENAM/152)

Kişinin nefsi natıkası onun aslıdır. Ben dediği aslında bu hakikattir. Nefsi natıkasının hakikatinde Allah'ın sıfatları ve isimleri dürülmüştür. İnsanın Allah'ın Zati İlmindeki hakikati (ayan-ı sabite) ilahi isim ve sıfatların terkibinden oluşmaktadır. İşte Allah her nefse olan tecellisini bu ilahi isimler ve sıfatlar kanalıyla yapar. Bu Allah'ın Rab oluşu

sırrıdır. Allah ilahi isim ve sıfatlarının tecellisini her nefse kaldıracabileceği kadar yapacağını müjdelmektedir. Bu müjde ile kişiyi rahatlatmaktadır. Diğer yönüyle nefsi natıkası Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrını taşıdığından, bu özellikler donanan insana bu vasıfları da kolaylıkla taşıyabileceğini vurgulamaktadır. Yani Kur'anın nefse tecellisinde bir güçlük yaratmayacağını müjdesini de vermektedir. İşte bu nedenle hadiste **"Her doğan İslam fitratında doğar"** diye belirtilerek İslamın insan nefsinde güçlük yaratmayacağını ve onun asli özelliği olduğu müjdelenmektedir. Aksi kula zulüm olurdu ki, Allah kullara zulmetmediğini Kur'an'da çok sayıda ayetle açıklamaktadır. **"Allah onlara zulmetmedi, onlar nefislerine zulmediyorlar"** (Ali-İmran/117) buyurarak, nefsimizin hakikatine ulaşamadığımızın sorumluluğunu kendimizde aramamız gerektiğini vurgulamaktadır.

4. NEFS – MÜLK İLİŞKİSİ – FAKR - BEKA

"Allah karşılık olarak cenneti verip müminlerden nefislerini ve mallarını satın almıştır" (Tevbe/111)

Her insanın nefsi natıkası Allah'ın Nurundan ve Kur'anın sırrındandır. Allah nefsi natıkayı bir emanet olarak "Kendisinin bilinmesi için" insana hibe etmiştir. İnsanın nefsi "BEN"liğini temsil etmektedir. Her benim dediği ve nefsinde bağladığı her türlü mal ve mülkünde bu suretle kendine bağlamaktadır.

Hakikat itibarıyla hem nefsi natıkası hem de mal-mülkü Allah'a aittir. Allah "Varis" ismiyle hepsinin sahibidir. Bunu belirten ayeti kerimede : **"Mülk Vahid ve Kahhar olan Allah'ındır"** (Gafir/16) buyurulmaktadır. Nefs ve her tür mal mülk O'nundur. Hem maddi hemde manevi açıdan bu böyledir. İnsan Allah'ı bilme yönünde bunların tasarrufçusu ve halifesidir. **"Sizi üzerine halife kıldığım şeylerden infak ediniz"** (Hadid/7) ayetiyle bu mülkünde belirli sınırlarda tasarruf sahibi yapanda O'dur.

İşte kişinin "benliği" dahil, sahip olduğu her şeyin Allah'ın mülkü olduğunu idrak edip bütün emanetleri sahibine teslim etmesi "Müslümanlık" tır. Kişi tasarruf ve tecelli mahallidir.

İşte böyle bir iradeye ulaşan kişi "FAKR" içindedir. Zira kendine mal edeceği bir varlığı kalmamıştır. İşte Efendimiz bu hali yaşayarak "el fakri fahri" yani "fakrıyla övünürüm" buyurmuştur. Bu hal "ölmeden önce ölme" halidir. FAKR haline ulaşan kişide ise Allah tüm ilahi isim ve sıfatları ile tecellide bulunur. Bu hali anlatan hadisinde ise şöyle buyurmuştur: **"Fakr tamamlandığında o Allah'tır"**. Yani Allah ismi camisi ile tecellide bulunmaktadır. Bu hal ise "insan-ı kamil olmak ve Allah'ın "Gani" ismiyle şereflenmektir. Nefsinde her isimle Allah'ın açığa çıkmasıdır. "Fakr halini anlatan başka bir hadiste ise; **"Fakr her iki cihanda yüz karasıdır"** buyurmuştur. "Yüz karası" demek insanın halk edilmeden önceki "âmâ" mertebesinde izafi yokluk içinde bulunduğu mertebeyi ifade eder. Zira "kara" zulmeti, o da hiçbir zuhurun olmadığı "hüviyet gaybı-amâ" mertebesini tanımlar. İşte böyle bir kişi ilmi hakikatine ulaşmıştır (FENA). Bu haldeki kişiye Allah ismiyle "marifet nuru" tecellisinde bulunur Hakk. Bu ise onun "BEKA"ya ulaşmış arifibillah olmasındandır. Böyle bir kişinin kendine mal edeceği bir şey olmadığından "BİLLAH" sırrıyla, "Allah ile" bilir, duyar, söyler vb... Bu halin karşılığı ise Zati irfan cennetidir. Cennet ise Kudret yeridir. Hakkın **"Benimle duyar, Benimle konuşur, Benimle görür, Benimle yürür... vb."** dediği haldir.

5. NEFSE ZULMET

"Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya dayanan ticaret olması müstesna, mallarınızı batıl (haksız ve haram yollar) ile aranızda (alıp vererek) yemeyin. Nefsinizi öldürmeyin. Şüphesiz Allah sizi esirgeyecektir" (Nisa/29)

Ayette "nefsini öldürmeyin" buyurulan hadise onu asli nur halinden uzaklaştırıp zulmete-karanlığa-cehalete sürüklemeyin buyurulmaktadır. Nefsin hakikati Allah'ın nuru, Kur'an'ın sırrı makamıdır. Kur'an'da kötülen her davranış (haksız ve haram kazanç-günah kazanma vb) nefsi nur halinden karanlığa götürmektir. Bu hal ise adeta nefsin ölümüdür. Zira kendi aslından uzaklaşmış, gurbete düşmüştür. Nefsi bu halde kurtarıp ona hayat bahşedecek olan ise salih ameller, Kur'an ve Kur'an'a rehberlik edenlerdir. Ancak Kur'an'da belirtilen salih ameller ve nefis terbiyesi ve tezkiyesi yoluyla nefse hayat kazandırılır. Yoksa nefis hakiki yönüyle ölmez. Bulduğu hal üzere ahirete intikal eder. Yunus Emre (ks) tüm bu belirtilenleri **"Ölen hayvan imiş aşıklar ölmez"** dizeleriyle açıklamıştır. Kişi nefsi emmare ve nefsi levvame mertebelerinde hayvani ruh kaynaklı bir yaşam sürdürdüğünden bu dizeleriyle Yunus (ks) büyük bir irfanîyet sergilemiştir. Bu nedenle insanlığa giden yol, nefsi bilme ve nefsin hakiki nur haline götüren yoldur. Bu ise ancak Kur'an ve Sünnete uyularak kazanılan bir haldir. İnsanlığa ve Allah'a götüren ve ölümsüz ebedi hayatı kazandıran yoldur.

6. İHSAN - İKAN

“İhsanın karşılığı ancak ihsandır” (Rahman/60)

İhsan, sen Allah'ı görmesende Allah'ın seni gördüğünü bilmendir. Bu idrakte ne yaparsan yap, yaptığını “Allah ile”, “Allah için” yapmaktır. İKAN (Yakîn) sahibi olarak davranabilmektir. **“Kim Allah için olursa, Allah'da onun için olur”** kudsi hadisi ışığında bakıldığında, ihsan ve ikan sahiplerine Allah Zatiyla, sıfatlarıyla, isimleriyle tam tecelli edecektir. Bu ise ikan sahibinin “beka” kazanmasıdır.

İsimleriyle fiiliyle Allah ile açığa çıkacaktır. **“Attığın zaman sen atmasın Allah attı”** (Enfal/17) ayetinin nuruyla nurlanacaktır.

Sıfatlarıyla derken ona nefh ettiği “ruh” aktif olarak zuhura çıkacaktır.

“Biz onu Ruhul Kudüs ile destekledik” (Bakara/253) ayetinin nuruyla Hakkın ilim, hayat, irade, kudret, semî, basar, kelim sıfatlarının merkezi olacaktır. **“Benimle görür, Benimle görür, Benimle duyar, Benimle söyler, Benimle yaşar...”** kudsi hadisinin sırrına ulaşacaktır. Zatiyla ikan sahibini süslediğinde o Hakk'la Hakk olacaktır. Bekabillah sırrıyla yaşayacaktır. **“Beni gören Hakkı görür”** hadisinin nurundan hissesini alacak, Peygamber'den gelen yansıma ile O'na varis olacaktır. Her şey O'nda O olacaktır. **“İnsan benim sırrımdır, Ben insanın sırrıyım”** kudsi hadisinden payını alacaktır. Bu sırrın açığa çıkması ikan (yakîn) iledir. Yakini tasavvuf ehli şöyle tarif etmişlerdir. **“el yakin hüvel Hak”**. Yakın ilahi hüviyetiyle yani Zatiyla, sıfatıyla, esmalarıyla Hakkın müşahedesidir. Buna ihsan kanalıyla ulaşılır.

7. KÜN – OL EMRİ

“Bir işin olmasına karar verdiği zaman o takdirde sadece ona “OL” der ve o hemen olur” (Meryem/35)

Allah bir işe yöneldiğinde şu üç hakikat devreye girer. Zati, Zatinin iradesi, Zatinin kelamı. Bu üçlü hakikate ferdiyet hakikati denilir. Üçlü tek Zatta toplanmıştır ve tek sayıların ilkidir. Zatinin kelamı ise KÜN=OL emridir. Kün emri Zatinin iradesi ile ayanı sabitelere ve tüm eşyaya varlık vermeye yönelmesidir. Zat, irade, kelamı ile devreye Zatta dürülüm olan tüm ilahi ve sıfatlar girer. Ve mevcudların ilahi-ilmi hakikati suret olarak zuhura çıkar. Buna “tekvin” denir. Tekvin ise Allah'ın Zati iradesine tabi Kudret sıfatının aqlımıdır. Bu nedenle **“Allah her şeye kadir”**dir. Dilediği şeyin açığa çıkmasını murad ettiğinde ona “OL” demesi yeterlidir. O ise hemen olur. “OL” emri Allah'ın nefesi Rahman'ını yani “genel vücut nuru tecellisi”ni varlıklar (mevcutlar) üzerine yaymasıdır. Bu tecelli her taayyün mertebesinde mevcudu ayakta tutan (kaim) tecellidir. Yani mevcutla ilişkisi her an, her yerde sürmektedir. Allah'ın HAYY ve KAYYUM oluşunun sırrıdır. Ruh dediğimiz hakikat Nefesi Rahman'ın mevcutlarda açığa çıkışıdır. Tabi her şeyde kendi mertebesinden bu ruha sahiptir. Bu tecelli kesildiğinde ise o mevcudun “Mümit” ismiyle ölümüdür. Nefesi Rahman'ın her mevcuda sirayet etmesi, Allah ile “hüviyet beraberliğinin” de sırrıdır. Bu tecelli kanalıyla her mevcud Allah ile irtibatını sağlar. Nefesi Rahman tecellisi ilahi isim ve sıfatların açığa çıkması olduğundan, mevcudların bu tecelli ile ilişkisi demek ilahi isim ve sıfatları kanalıyla İlâhi Zati ile devamlı ilişki içinde olması demektir. “Billahi” ve “Bismillahi” sırrıyla birliktelik kısaca böyle açıklanabilir. “KÜN-OL” kelamı Zattan çıkar ve tüm ilahi isim ve sıfatları bünyesinde taşır demektir. Arifibillah bir kişinin besmele ile kelimde bu hakikatten izler taşır. Bu hakikat ile “halife” ve “vekil” dir. **“Attığın zaman sen atmadın Allah attı”** (Enfal/17) hakikatinden hisselerini almalarıdır.

8. ESMAÜL HÜSNA VE NEFSİ NATIKA

“Deki: İster Allah deyin, ister Rahman deyin, nasıl çağırırsanız çağırın en güzel isimler O'nundur”
(İsra/110)

Nefsi natika ilahi isimlerin tecelli mahallidir. Tecelli ile insan nefsi natıkası vasıtasıyla Rabbi ile ilişki içine girer. Yani nefsinin ve Rabbinin bu kanalla tanır. Rabbinden isteklerini ve istihkaklarını da nefsiyle ilahi isimlerden talep eder.

Allah ismi tüm ilahi isimleri ve sıfatları bünyesinde cem etmiştir. Allah ismi zikredildiğinde tüm ilahi isim ve sıfatlar ile nefse tecelli edip, muradların hasıl olması istenmektedir. Allah isminde Rahmet önde olup gazap isimleri batındadır. Dilerse salar, dilerse tutar. Rahmeti gazabını geçtiğinden Allah rahmeti üzere isimlerini nefiste tecelli ettirir.

Rahman ismi tüm ilahi isim ve sıfatların gerçek yüzleri ve hüviyetleri ile açığa çıkmasını sağlar. Bu da rahmet kaynağıdır. Nefste nasıl bir tecelli isteniyorsa bu kanalla istenebilir.

Özel durumlarda Allah'ın esmaül hüsnasından seçilerekte tecelli beklenir. 99 esma ile özetlenen sonsuz ilahi isimler O'ndan (Zatın) değişik vasıflarla ortaya çıkmasını istemektir. Bu nedenle özel durumlarda seçilecek esmaül Hüsnâ içindeki isimler kanalıyla da nefis irtibata geçer. Örneğin hasta bir kişinin "Ya Şafi" diye Hakkı zikretmesi, Hakkın nefse yani o zata "Şafi" ismi ile yönelmesidir. **"Beni zikredin, Bende sizi zikredeyim"** (Bakara/152) ayetiyle hviyet beraberliği kanalıyla zikredene, zikrettiği ağıdan, zikredilen yönelir. **"Ben, Beni zikredenle beraberim"** buyuran Allah her ismiyle de O'na yöneldiğinde, o kişiyle nefsi kanalıyla irtibat içinde olur. Örneğin tövbe-istiğfar ile günahlardan kurtulmak için "Ya Tevvab, Ya Afüvv, Ya Gafur, Ya Rahim, Ya Allah" diyerek Hakk'ı zikretmesi, bu isimlerin özellikleriyle Hakk'ın ona yönelmesi ve zikredenle bu isimlerin özelliklerini ve vasıflarıyla birlikte olması demektir.

İnsan aciz ve fakr sahibi, Allah ise Gani ve zengindir. Allah'a bu idrakte isimleri ile münacaat özel duada bulunmak demektir. İsimlerin gerçek yüzleri ile açığa çıkmasını Allah'tan dilemektir. **"Allah'ım bildiğimiz, bilmediğimiz, başkasına öğrettiğin ve Zatına ayırdığın isimlerinle Senden... dilerim"** duasını Efendimiz (sav) bize öğretmiş ve bu ayetin sırrını açmıştır. "Allahümme" ile başlayan dualar bu sırrı kapsar.

9. NEFS TEZKİYESİ VE KURAN-NEFSİ NATIKA

"Biz Kur'andan iman edenler için bir şifa ve rahmet kaynağı olan ayetler indiriyoruz. Zalimlerinde ancak zararını arttırır" (İsra/82)

Kur'an her ayetiyle insanlara şifadır. Kişinin nefsi hakikati Allah'ın nurundan ve Kur'anın sırrındandır. Bu nedenle Kur'an ile meşgul olan nefis tezkiyesi içine girmiş olur. Nefsini karanlıklardan nur yoluna ulaştırmış olur. Yani sıhhat ve şifa bulur. Bunu belirten kudsi hadiste şöyle buyrulur: **"Sefere çıkınız, sıhhat bulur, ganimete ulaşırsınız"** Seferin bir manası da Kur'an içinde yolculuk yapmaktır. Kur'an ile birlikte olan nefsini NUR ettiğinden hakikatine ulaşmaktadır. Bu ise şifa kaynağıdır. Aynı zamanda Kur'an sırf zikir ve nurdur. **"Ben, Beni zikredenle beraberim"** kudsi hadisi ve **"Beni zikredin, Bende sizi zikredeyim"** (Bakara/152) ayetiyle Kur'an'la meşgul olan "Allah ile" birliktelik içindedir. Hem Kur'an, hem Allah ise sırf rahmet ve nurdur. Kur'an ile meşgul olan ise hem nura, hem şifaya hem de rahmete kavuşmuş olur ki bu hakikat ise insanın ganimeti olmaktadır. Zalimlere ise nefsi hakikatlerine zulmettiklerinden onlara sırf zarar olarak ulaşır, iman etmedikçe.

Bu ayetin batını anlamıdır. Zahiri olarakta bu geçerlidir. Alem, dolayısıyla insan fiili Kur'an, temsili ve tafsili Kur'an olduğundan Kur'an okuyan kendi hakikatini hem batını hemde zahiri olarak şifaya ulaştırır. Zira her hücre ve atom kendi hakikati üzerine çalışmasını sürdüreceğinden zahiri olarakta Kur'an şifa, rahmet ve nur olacaktır. İnsan vücudunda zahiri olarak yolundan çıkan bir hücre (örneğin kanser hücresi) olacak olursa, kendi yolundan çıktığı için zalim vasfını kazanacaktır. Bu zalim vasıflı hücrede Kur'an ile yok edileceğinden, Kur'an rahmet üzerine rahmet, şifa üzerine şifa, nur üzerine nur olacaktır. Ayet hem zahiri hem batını ile bizi Kur'an yolculuğuna çıkmaya davet etmektedir. Bu yol seyri sulûk olup "tasavvufta tevhid ve nefsi irfan yolu" dur. Allah bizi ayetlerini hakkıyla hem zahiri hem batını olarak idrak edenlerden eylesin. AMİN.

10. NEFSİ NATIKA – İSLAM İLİŞKİSİ

"Ya Rabbi... Beni Müslüman olarak öldür ve beni Salihler arasına kat" (Yusuf/101)

Her insanın hakikati nefsi natikasıdır. Nefsi natika ise Allah'ın Zati sıfatlarının (Vücut, Kıdem, Beka, Vahdaniyet, Kaim binefsihi, Muhalefetül lil havadis) mazharıdır. Tecelli sırasında ve tecelli oranında bunları açığa çıkarır. Bu nedenle nefsi natika Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrıdır. Nur ve Kur'an ile bu sıfatlar ise Allah'ındır. Kişinin "BEN" dediği varlıktır, aslında Allah'a aittir. İşte kişi "BEN" dediği ve "BENLİK" ten ileri gelen tüm aidiyetleri yani tüm varlığını (vücudunu) her şeyiyle Allah'a teslim ederse Müslüman olmuş olur. Zira emaneti sahibine teslim ederek adeta **"ölmeden önce ölüünüz"** hadisini yaşamıştır. Böyle bir teslimiyet içinde olan nefse Allah, Rab ismi ile tecelli edecek böyle salih kuldun "abduhu" sırrıyla açığa çıkacaktır. O kişide açığa çıkan ise Hakk'ın zuhurudur. **"Attığın zaman sen atmadın Allah attı"** (Enfal/17) sırrına ulaşmaktır. Hakk o kişide en kemalli şekilde açığa çıkacaktır ki **"Beni gören Hakkı görür"** buyuran Hz. Resul'den o kişiye yansımadır. İşte gerçek manada salih kullar bunlardır. Onlar Allah ve Resulü tarafından sevilmiş ve **"Benimle görür, Benimle duyar, Benimle konuşur..."** hakikatine mazhar olmuşlardır. Bu vasıfları ise emaneti gerçek sahibine teslim edip, Hakk tecelliye uyarak kazanmışlardır. Rabbin "cemal-celal-kemal" tecellilerini yansıtan ayna olmuşlardır.

11. NEFSİ NATİKA İLE NURA SEFER

“Bu Kur’an öyle bir kitaptır ki insanları Rablerinin izni ile karanlıklardan aydınlığa (zulmetten nura), her şeye galip (aziz) ve hamda layık olan (hamid) Allah’ın yoluna çıkarman için onu sana indirdik”
(İbrahim/1)

İnsanın hakikati, özü onun nefsi natıkasıdır. Nefsi natıka Allah’ın nurundandır. Allah’ın Nur tecellisi ile halkedilmiştir. Nur Allah’ın Zati isimlerindedir. Bu nur Kur’an’ın sırrını taşır. Nefsi natıka Allah’ın isimlerinde tecelli mahallidir. Her ilahi isimde ilahi nurun birer temsilcisi, aynı zamanda Kur’anın ayetleridir. İşte insan bu hakikat üzere bina edildikten sonra yeryüzüne indirilmiştir. Zulmet olan beden ile birleşerek ve dünyada edindiği ahlaklarla ve bilgilerle bahsedilen özellikleri örtülür. İşte kişiye kendi hakikati olan Kur’an tebliğ edilirken onu aslı olan NUR’a ve KURAN’ın sırrına ulaştırır. Bundan uzaklaşan ise zulmete (karanlığa-cehalete) sürüklenmiş olur. Allah ismi camisi ile her ilahi isimde ona bu konuda lehinde veya aleyhinde delil olur.

12. RAHMET – MERHAMET (HADİS YORUMU)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Merhametli olanlar... Bunlara Rahman olan Allah merhamet eyler. Yerde olanlara merhamet ediniz ki, göktekiler de size merhamet edeler.”

Manası ve tasavvufi yönden tefsiri:

Ey cüz’î ruh, sır ve ruhani kuvvetler... Keder şüphesinden yana temiz olan, Rahmani damga taşıyan rahmet feyzini saçınız. Kime bilir misiniz? Kendinize... Beşeriyet vasfınızın arzına.

Yani bu tabii varlığınızın toprağına... Ve onları çağırınız, şer’î hükümlerin esasına uysunlar. Onlara muvafakat etsinler.

Tabii sıfat taşıyan resmîyetler de manen muhalif davranmaya...

Bu işe böyle devam ediniz. Ta ki feyyaz olan külli ve ilahi ruhumuz, Sema mertebesinden yükseklik getire, rıfat vere. “Neyle bunları yapar?” Derseniz, “Rabbani varidat şimşeklerinin eseri ile, Rahmani tecellilere ait nurların doğmaları ile...” deriz.

Bunlar yaptıklarınıza birer mükafattır. Yani amellerinize. Ama yararlı amellerinize.

Nasıl ki Hak Teala, Vehhab ismi hürmetine manalar feyzini ve rahmani hikmetlerine önce ruha verdi, ruh da sırda, sır da kalbe, kalp de nefse, nefis de diğer duygulara ve onlarda cisme...

Netice: Her kim, şefkat ve merhamet vasıflarına bürünürse, Yüce Rabbin rahmetini kazanmış sayılır. Yavaş yavaş ondan gelen rahmet nesimi (latif rüzgar) önce ruhunu sarar; sonra derece derece bütün dış yapısını kaplar. Ama dış temiz olunca... Ama şer’î hükümler onda eksiksiz tatbik edilince. Aksi halde, gelmiş olsa dahi kaçır gider.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

13. KUTUP – ALLAH İSMİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Allahü Teala Hazretleri her yüz yılın başında bu dini ikame edecek birini baas eder.”

Bu Hadisi Şerifte üç mühim mana vardır:

Kutbiyet, Müceddid makamı, Allah İsm-i Celali.

İşbu üç mananın tefsirini aşağıdaki cümleler içinde bulacaksınız.

Kutup, kutbiyet makamında tahakkuk edip oturabilmesi için, önce bir evvelki kutup ile arasında yüz senenin geçmesi lazım. Ta ki, ilahi isimlerin küllisi onda tam tecelli edilebilsin. O isimlerin hemen hepsi, Hadisi Şerifin metninde geçen *Allah* lafzı celalinin tesiri altındadır.

Burada bu kutubun meydana getirilmesine 'baas' (diriltme) deniyor. Bu da ancak Allah tarafından yapılır. Yani, yalnız bu yüce ismin tecellisi sonunda olur. Diğer isimler, bunun tevabiidir, buna bağlıdır. Kaldı ki, **"Allah baas eder."**(Hac suresi, Ayet-7) mealine aldığımız ayette de, *baas* işini bizzat Allahü Teala yapmaktadır. Çünkü Allah lafza-i Celali, bütün isimleri camidir.

Dikkat buyrulursa, "Rahman baas eder" denmiyor. Çünkü Rahman da Allah İsm-i Celali'nin şumulündedir. Anla... Bu bapda hidayet eden Allah'tır.

Netice: Her yüz sene başında bir müceddid gelir. Esasta değil teferruatta, önemsiz değil, önemli değişiklikler yapar. Asrın icabına göre bazı ahkam çıkarır. Muannidler (inatçılara) cevap verir. Açıklanması kendi zamanına kalan bazı meseleleri açıklar. İmam-ı Rabbani gibi.

Bu vazifeyi yapan aynı zamanda bir kutuptur.

Bu yazımıza son verirken, Seyyid Şerif Cürcani Hazretlerinin *kutb'u* tarafına de kısaca bir göz atalım. Diyor ki: "Kutb'a **gavs** da denir. Çünkü O, hacet sahiplerine aynı zamanda yardım eder. Allahü Teala'nın nazargahıdır. Ve Allahü Teala zatından ona en büyük mana tilsimini ihsan buyurmuştur. Bu manayı iyi anlamak için kendimizi ruhu bir safiyete devretmemiz gerekir.

Cenab-ı Hak feyzimizi artırsın.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

14. VAHDET-İ VÜCUD (HADİS YORUMU)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Salacağınız bir ip, sizi mutlaka Allah'a ulaştırır..."

Bu hadisi Şerife verilecek mana biraz uzun olacak. Şöyle ki:

Şehadet mertebesine geçen insanlık nurunun eli ile makul nazarı olan fikri kuvvetinizin ipini saldıgınız zaman mutlaka taayyünat arzının isbatında Allah'a ulaşır ve O'nun mutlak şahudunun ipi ile karışan ve O'nun boyası ile boyanan bu ipin ilgisi cüz'î olan süfliyat taayyünatı zimmındandır. Yani ulaşp tutunacağı makam orasıdır.

Buna bir misal vermek gerekirse efkar (fikirler) kuşlarınızı verebiliriz... Şöyle ki: efkar kuşlarını müşahede vafına bürünmüş olarak ulvi ve nurani alemlerin evcine uçurduğumuz zaman elbette Mutlak Hakkı müşahede edersiniz... Ama orada ve aşktan.

Sonra, bundan şu hakikati idrak etmiş olursunuz: süfli ve ulvi mertebelerde müşahede edilen varlık, ulvi mertebelerde müşahede edilen varlığın aynıdır. Sonra, keşif ve müşahede nuru ile şu hakikati de idrak edersiniz: bütün bu ulvi / *süfli* mertebeleri ancak akli itibarlara göredir. Bir de vehmi nisbetlere... Çünkü varlığın tümü o taayyün halinde olan mutlak vücuddur.

Bu taayyün hali ise iki şekilde olur:

Ulvi ve nurani,

Süfli ve zulmani: Düşün: O'dan gayri tek varlık yoktur... Abadan 'da öte bir karye (şehir) yoktur.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

15. FENA – BEKA (HADİS YORUMU)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Her kim Allah için olursa... Allah onun için olur."

Hadisi şerifin metin tercümesi, zahir açıdan yukarıdaki mealinden ibarettir. Bunun manevi bir tercümesi vardır ki, onu özet olarak aşağıya alacağız.

Şöyle ki: Bir kul, benliğinden fena bulur, anını, zamanını bir yana atar; varlığı, mevhum nefesine izafe etmekten geçerse, Hak Teala ona kayıtsız şartsız tecelli eder.

Bir başka mana daha: her kim fiiller, sıfat ve zat yönüyle fenafillah mertebesine ererse, onun mazharında İsm-i Azam zuhur eder – zat, sıfat ve esma, efal (fiiller) olarak. Bu manada bir şiir:

Fenaya er; sonra fena bul, sonra fena bul.

Bekaya er; sonra beka bul, sonra beka bul...

Hülasa, fena hali mertebelerinin her biri beka makamına varmaya gerektirir.

Bir şiir daha:

Fenadan fena bul , arzun beka ise eğer ,

Böylece, bu önemsiz şey , beka bulurmuş meğer...

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

16. ALLAH TECELLİSİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Yüceliğine yüce, mübarekliğine mübarek Allah, dünya semasına nüzul tecellisi eyler ve buyurur:

-Yok mu tevbe eden?... Ki, onun tevbesini kabul edeyim.

-Hani duacı?... Ki, onun duasına icabet edeyim.

-Bağış talebinde bulunan yokmu?... Ki, onu da bağışlayım."

Hadisi Şerifin tercümesi, kısaca yukarıda arz edildiği gibidir. Ama onun bir manası var ki hiç buna benzemez; iç açan... gönül ferahlatan... göz aydınlatan.

Aşağıdaki cümlelerde o manayı bulacaksınız:

Bilmelisin. Yüce Allah'ın nüzulu bir başkadır. O'nun adına: Ruhani... Nurani... ve Manevi... denir. Sonra bu nüzul tecellisi, özellikle isimlerin hükümlerini, izlerini, yer ve sema boşluğu alanında zuhurlarını göstermekten ibarettir. Keza, cümle vadileri, alabildiğine, önden sona böylece doldurmaktır...

Unutulmamalı ki, bütün bu zuhurlar, yani sema boşluğunda meydana gelen zuhurlar – ama ne olursa olsun, ister hakikat, hakikat babında tümünden olsun, isterse gizli, saklı yaratılış yönü ile incelikleri ve remizleri taşısın – hemen hepsi lafızlarla ve harflerle tahakkuk edip, bir gerçek olduğunu gösterir...

Bütün bu olanlar, ahadiyet makamından çoşarak gelir. Öyle bir gizli gecede ki, ona **"Ben gizli bir hazine idim..."** mealine gelen Kudsi hadisi ile işaret edilir.

Evet... Yüce Allah daima tecellisini ve zuhurunu meydana getirir. Ama vahidiyeti makamında. Ve öyle bir alemde ki ona **"Bilinmemi istedim... Halkı o sebeple yarattım"** Kudsi hadisi ile işaret edilmektedir.

Başta anlatılan ve mevzuumuz olan Hadisi Şerife tekrar dönelim. Özellikle, Allahü Teala'nın o kelamı buyurma şekli üzerinde duracak, ondaki daha başka manaları da anlatacağız.

Şüphesiz, Allahü Teala'nın kelamı bir beşer kelamına benzemez. "O halde nasıl?" diye soracaksınız. Bu sorunuzun cevabını aşağıda bulacaksınız.

Şöyle ki: Allahü Teala, ezeli ve ebedi bir kelamla konuşmaktadır. Ama şekilsiz. Harfin ve sesin verdiği şekilden yana müezzeh... Ne bir semt var, ne de bir zarf.

Şimdi yukarıdaki cümleleri biraz şerh edelim:

Allahü Teala, **"Yok mu tevbe eden?..."** buyurdu,

Anlatılmak istenen mana şudur: "Nefsi makamında iken ve onun sıfatlarını takınmış iken tabiatın gereği olan aykırılıkları bırakıp şer'i uyarılığa dönen yok mu?... Evet böyle biri yok mu ki" **Tevbesini kabul edeyim?..."**

Bu cümlede ise şu mana anlatır: "Evet... hani o kimse ki, nefsinin tabii aykırılıklarını bırakıp şer'i uyarılığa döner. Ve onun böyle yapmasının bir sonucu olarak Ben de ilahi isimlerin nurları tecellisi yolu ile ona döneyim... Lahuti sıfatlarla ona yöneleyim."

Şimdi ikinci cümleye geçiyoruz.

Burada Allahü Teala, şöyle buyurdu: "**Hani duacı?...**" Bunda aranacak mana şudur: "Nerede o talip? Ama, rahmet feyzime hak kazanan talip; bir de şefkat fazlıma hak kazanan..." Ama bu talep ve hak kazanmak kalp ve onun sıfatları makamında olacak... "Evet... hani böyle bir talip ve böyle bir duacı?...ki, onun duasına icabet edeyim."

Bunda anlatılması arzu edilen mana da şudur: "İsmlere has tecelli aydınlığı ile onu aydınlatayım... sıfat inşilerinin şimşekleri ile ona gürleyeyim ve onun sonradan olma ve yaratılma sıfatlarını ifna edeyim."

Bu sıfatlar, Hakka has hakiki sıfatların beka yüzüne arız olmuşlardır.

Şimdi de üçüncü cümlenin açıklamasına geçelim... Allahü Teala şöyle buyuruyor:

"Bağış talebinde bulunan yok mu?" Bunun manası şöyle anlatılabilir.

Bilhassa ruh ve sır makamında, örtülmeyi ve kapanmayı, gizlenip saklanmayı isteyen yok mu?

-Evet... Böyle bir talebi olan yok mu ki, kibriya örtümlerini örteyim... Azamet izarımla onu saklayayım?

-Evet... Bütün bunları zati isimlerimden gelen tecellilerle yapayım.

-Böylece onu izafet yolu ile gelen zamandan ve izafet yolu ile kendisinde bulunan benlikten alıp kurtarayım.

-Bütün bunlardan sonradır ki o, Hakiki varlığımdan bir varlık aleminde tahakkuk eder,

-Yine bundan sonradır ki o, örtülmüş olur,

-Yani; Benimle... İsimlerimle... Sıfatlarımla... Fiillerimle. Özellikle taayyün içliğinden ve onun üzerine geçen takyid kaftanından.

Anlatılan örtünme hallerinin yerleri ve belli makamları vardır:

"*Fiillerimle ...*" denirken, bu durum nefis makamı ile sıfatlarında olmaktadır.

"*İsimlerimle...*" denirken, kalp ve sıfatlarında hasıl olacak setir işine işaret edilir.

"*Sıfatlarımla...*" denirken, ise ruh ve onun ahkâmının kapanacağına işaret edilir.

"*Benimle...*" denirken ise şüphesiz zata geçirilir. Bunun kapadığı yerler ise, sır ve ondan hasıl olan diğer esrardır.

Şimdi işin sonuna geliyoruz. Bütün bu işlerden sonra olacakları O'ndan duymaya çalışacağız...

Yüce Allah bize şu manayı anlatmak istiyor: "Ve sen baki kalırsın... Ama sensiz olarak. Ve... sen Ben olursun. Sonra... Ben sen olurum. Sen dahi Bensin."

Hasılı her şey O'nda ve O olur.

Yukarıdan beri anlatılan manaların tümüne şu Ayeti Kerime işaret edildi:

"Gerçekten ben çok çok bağışlayanım. Ama tevbe edeni... iman edip yarar iş yapanı." (Ta-Ha Suresi, Ayet-82) Bu manalardan Allahü Teala'ya kavuşmayı anla. Ve bereket bul.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

17. İNSAN-I KAMİL (HADİS YORUMU)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

“O mümin ki, insanlar arasına girer ve onların eziyetlerine sabreder: bu, o müminden hayırlıdır ki, insanlar arasına giremez ve eziyetlerine sabredemez...”

Bu Hadisi Şerifte özel olarak İnsan-ı Kamil'e işaret edilir. Belirtilen mana özetle şudur:

“Tam ve kamil insanın manaya talip olan müslümanlar arasına girmesi, yalnız kalıp onlara karışmamasından hayırlıdır.”

Halk arasına karışmamak, daha ziyade, meczub vasfına haiz salıklere has bir haldir. Ama bu meczub Salik de, kendisinden hiçbir şey hasil olmayan salikten hayırlıdır. Yine, kendisinden hiçbir şey zuhurat olmayan meczubdan fazilet itibarı ile daha değerlidir.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

18. FENA (HADİS YORUMU)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Şayet Hakkı tam manası ile bilseydiniz su üzerinde yürürdünüz, dağlar sizinle kayardı...”

Bu hadisi Şerifte özellikle fena bulma haline işaret edilmektedir. Anlatılmak istenen mana kısaca şudur:

“Eğer Hakkın varlığında fani olup, O' nunla beka bulsaydınız, elbette herşeye karşı bir tasarruf sahibi olurdunuz... Özellikle icad ve yok etme babında. Ama her bir ülkede. Afakta ve enfüste...” Yani, hem batını alemde, hem de zahiri alemde.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

19. BESMELE (HADİS YORUMU)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Hemen herkes dünyadan susuz çıkar. Ancak 'Rahman, Rahim Allah adı ile' diyenler hariç.”

Burada, Yüce Hakk'ın İlahi ismi ile kaim olmaya işaret edilmektedir. Böyle bir hale eren sonunda Hakk'ın bir halifesi olmuş olur. Hem de bütün sıfatlarda... Hatta, Halikiyet, Razikiyet ve Kadiriyet sıfatlarında da.

Şimdi, bu Hadisi Şerifin biraz şerhini yapalım ve burada bize anlatılmak istenen mana üzerine biraz söz edelim:

Her noksan olan, kemal derecesine yönelmek zorundadır. Ta ki O' nu bile. Şayet O' nu bilmiyorsa hakiki kemali bulamaz. Meğerki bütün esma ve sıfatlarla tahakkuk etmiş ola. Ama hem celal tarafındaki sıfatları ile hem de cemal tarafındaki sıfatları ile.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

20. İNSANIN İSTİDADI (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Allahü Teala'dan hikaye yolu ile şöyle anlatıyor:

“Eğer Ademoğlunun iki dere dolusu altını olsa üçüncüsünü arzular. Ademoğlunun boşluğunu ancak toprak doldurur.”

Manasından anlaşıldığı gibi bu Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Bu Hadisi Şerifin şerhini yapmak istediğimiz zaman şöyle diyebiliriz.

"Bir kalp için iki vadi olsa... iş bu iki vadi, ruhun ve nefsin vadileridir. Ve bunlar ledünni ilimlerin altını ile dolsa mutlaka üçüncü bir vadinin de dolmasını ister. Çünkü onun istidadı vardır:

Özellikle ilahi feyzi kabul etme babında; bir de... Evet bir de feyiz veren zatta hakikati bulması babında; bir de... evet bir de verilen feyizle hakikate kavuşmak üzerine."

Burada bilhassa, Ademoğlunun gözünü dolduran şeyin toprak olarak anlatılmasından murad, zül haline varan bir fena halini bulmaktır. Özellikle burada fani bir varlığın izzet burcundan zillet enginine düşmesine işaret vardır.

Buraya kadar anlatılan manaları şu Ayeti Kerimenin özlü manasına bağlamak icabet eder: **"Mirası, helal haram demeyip alabildiğinize yersiniz. Malı da pek çok seversiniz."** (Fecr Suresi , Ayet 19-20).

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

21. ALLAH'IN İPTİLASI (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Allahü Teala bir kulu severse, onu çeşitli denemelere tabi tutar."

Yani iptilaya uğrattır. Kul o iptilalara sabrettiği taktirde ona üstünlük vererek sever. Şayet şükür yoluna girerse, bu sefer onu zatına seçer.

Bu Hadisi Şerifte anlatılması istenen mana şudur:

Allahü Teala bir kulu severse fena hali denemelerine sokar. Bundan sonra, fenadan da fena haline geçirir. Daha sonra fena halini de kaldırır beka makamına vardırır.

İş bu manaya şu Ayeti Kerime ile işaret edilmektedir:

"Allahü Teala, müminlerin mallarını ve canlarını satın aldı... Ki onlara cennet vardır."(Tevbe Suresi, Ayet –111)

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

22. KURAN VE NEFS MERTEBELERİ – TEVHİD

"Muhakkak ki onların kıssalarında temiz akıl sahipleri için bir ibret vardır. Kur'an uydurulacak bir söz değildir. Fakat O, kendisinden öncekileri tasdiktir. Ve her şeyin ayrıntılı olarak beyanıdır ve iman edecek olan bir kavim için bir hidayettir ve bir rahmettir" (Yusuf/111)

Kur'an'da hikaye edilen kıssalarda bahsedilen her kişi bir nefis mertebesini, olaylar ise mertebeler arası ilişkileri temsil etmektedir. Her insanın zatını nefsi natıkası oluşturur. Nefsi natıka aslı üzere tek ve vahid olup, üzerine ilişen bilgi-ahlak ve sıfatlarla değişik isimlerle müsemma olur. Nefsi natıka nefsi emmare sıfatlarında ise **nefs**, levvame vasıflarında ise **ruh**, mülhime vasıflarında ise **kalp**, mutmainne vasıflarında ise **akıl**, raziye vasıflarında ise **sır**, marziyye vasıflarında ise **hafi**, safiye (zekiye-kamile) vasıflarında ise **ahfa**, adını alır. Kur'an insanları bu 7 mertebeden tek hüviyette değerlendirir. TEK HÜVİYET OLAN KURAN'da bunlar nefis mertebeleri olarak değerlendirilir. Her nefis mertebesinin TEVHİD anlayışı da farklıdır. Aynı zamanda bunlar TEVHİD MERTEBELERİ dir. İşte insanlar ve kavimler birbirleriyle ilişkilerinde bu mertebelerden değerlendirilir. Bunlar ise rumuzlarla belirtilmiştir. Her kişi ve rumuz geçmiş-şu an- ve gelecekteki insanlara ibret için sınıflandırılarak açıklanmıştır. Her nefis mertebesi her zamanda geçerlidir. Kur'an bu nedenle evrenseldir ve tüm zamanları içine alır. Bu nedenle Allah kelimidir. Nefs ve tevhid mertebelerinin eğitimi alındığında Kur'an'a bakış açısı ve insana ve insanlar arası ilişkilere, toplumsal ilişkilere bakış açısı "Allah ile" olacağından Kur'an'la bakış olacaktır. Bu eğitimler ise her insan ve kavim için hidayet ve rahmet demektir.

23. ZİKİR, NAMAZ VE HÜVİYET BERABERLİĞİ

"Namaz bitince yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan isteyin. Allah'ı çok zikredin. Umulurki kurtuluşa eresiniz" (Cuma/10)

Namaz "billahi" ve "bismillah" sırrı ile Allah ile olmak, Allah'la, O'nun dilinden sohbet edip O'na münacaat etmektir. **"Ben beni zikredenle beraberim"** kudsî hadisi ışığında "ilahi maiyet" ve "hüviyet beraberliği" içinde olmaktadır. Namaz sırf rahmettir ve bu rahmet "selam" ile alemlere dağıtılarak yeryüzüne geri dönlür. Yani Selam ve Rahmet üzere halkın arasına dönlür. İşte bu rahmet ile Allah'ın lütfundan yararlanır. **"Allah'ın çok zikredin"** emri ile "Hakk'la birliktelik" içinde olan Allah'ın rahmeti ve lütfu içinde yüzen bir kişidir. Bu birlikteliği ise "zikir" sağlamaktır. Allah **"Beni zikredin, bende sizi zikredeyim"** (Bakara/152) ayeti ile bu "hüviyet beraberliğinin" devamlı olduğunun idraki içinde olunmasını murad etmektedir. **"Ben size şah damarınızdan yakınım"** (Kaf/16) ve **"Nerede olursanız O (ilahi hüviyetiyle) sizinle beraberdir"** (Hadid/4) ayetleri bu beraberliğin her an ve her yerde devamlı olduğunu vurgulamaktadır. Namazda ise bunun özel eğitimi alınmaktadır. Vahdet (birlik) içinde kesret (çokluk) eğitimidir namaz. Kişinin namazdan çokluğa (kesrete) döndüğünde de vahdeti (birlik) idrak edebilmesi için "Allah ile birliktelik" sırrını anlaması lazımdır. Bu ise ancak "zikir" ile "Allah'ı bilme" yoluyla mümkündür. Bunun gerçekleştirilmesi halinde ki hale ise "daim namaz" adı verilir Kur'an'da. El işte, gönül Hak'ta yaşantısıdır. Bu hakikatlere ulaşan kişide hakiki iman tesis edecektir. **"İman nerede olursan ol Allah'ın seninle olduğunu bilmendir"** hadisiyle bu hakikat açılmıştır. Kişi Allah'ı her nerede, ne zaman, ne şekilde hatırlarsa O'nunla tasavvuru itibarıyla birliktelik yaşar. Allah ise tüm tasavvurları kabul eder. En yetkin tasavvur irfan ile olan tasavvurdur. **"Ben kulumun zannı üzereyim"** kudsî hadisiyle kul hangi tasavvurla Hakk'a yönelirse, Hakk'da onu o tasavvur üzerinden zikreder. İster Cemal, isterse Celal yönleriyle olsun. Kul Hakkı zikretmiş olur, Hakk'ta onu zikreder. Tasavvurun sıhhati icabette çok önemli rol oyar. Bunun gelişmesi ve irfanında namazda gerçekleşir.

24. AYAN-I SABİTE VE NEFSİ NATİKA

"Onun karşısında ayetlerimiz okunduğu zamanda sanki onları işitmemiş, sanki kulaklarında bir ağırlık varmış gibi büyüklük taslayarak yüz çevirir. İşte onu acı verecek bir azap ile müjdele" (Lokman/7)

Her insanın Allah'ın ezeli ilminde ilmi hakikati mevcuttur. Buna "ayan-ı sabite" adı verilir. Ayan-ı sabitelere "Kur'an" Nefesi Rahman kanalıyla talim ettirilmiştir. "Ayan-ı sabiteler" hay ve idrak sahibi olduklarından "Kur'an"ın manasını alarak, **"Ben sizin Rabbiniz değilmiyim?"** sorusuna "Evet Rabbimizsin" cevabını verebilmişlerdir. Nefislerde bu hadiseye şahit tutularak yeryüzüne indirilmiştir. İşte "ayetlerimiz ona okunduğu zaman sanki onları işitmemiş gibi" denilerek evvelki hadise hatırlanıp nefsin hakikatinde Kur'anın dürülü olduğu belirtilmektedir. Bu hakikate ulaşmayı engelleyen ise kibir ve gururdur. Benliğin ve bunlardan doğan heva ve arzularını ilah edinmektir. Kendi benliğini (ene), Allah'tan ayrı olarak görme yatar. Şirkin temeli budur. Şeytanın kibride onu Allah'tan uzaklaştırmıştır. İşte bunların sonu azaptır.

Bu halden kurtulmanın çaresi kibire ve gurura yol açan "birimsel benliğimizi "Allah'ın benliğinden (ilahi ene) ayrı görmemektir. İlahi enenin bilinmesi için birimsel benliklerimizin (ene) verildiğini idrak etmektir. Benliğimizi, ilahi benliğe teslim ederek Kur'an ve Sünnet ile benliğimizi ilahi ene vasıflarına döndürmektir. Zira Allah "İlahi enesini=Zati Nefsini" Kur'an ile açmıştır. İşte bizde benliğimizde=nefsimizde Kur'an ile neyi, nasıl temsil ediyorsak o mertebeden ilahi enenin izdüşümüyüz demektir. Mümin, münafık, kafir, salih vb. hangi vasıfları nefsimiz taşıyorsa biz oyuuz. İşte nefsimizdeki ahlakları geliştirerek veya nefsi karanlığa gömerek ahiretteki yerimizi bugünden hazırlamaktayız.

Ezelden hakikatlerimize vaz edilen Kur'anı nasıl açığa çıkardığımız yönüyle mesulüz. **"İşittik"** bölümüne "itaat ettik" diyebilmek için imtihan sahası şahadet alemindeyiz.

"İşittik ve itaat ettik" (Nur/51) ayetini yürürlüğe sokmak için dünya sahnesinde aktif rolümüzü Kur'an ve Sünnet sınırları içinde oynuyoruz.

25. KURAN EMANETİ VE NEFSİ NATİKA

"Biz emaneti göklere, yere ve dağlara arz ettik, onlar onu yüklenmeye yanaşmadılar. Ondan korktular da onu insan yükledi. O gerçekten çok zalim ve cahildir" (Ahzab/72)

İnsana emanet edilen Kur'an ve Allah isminin tecellileridir. Kur'an **"Cemi esma ve sıfatı Zat"** olarak tanımlanır. Allah ismi de, Kur'an gibi tüm ilahi isim ve sıfatları bünyesinde cem edip toplayan Zat ismidir. İşte insana emanet edilen ilahi isim ve sıfatların gerçek hüviyetleri ve yüzleri ile açığa çıkarma özelliğidir. Bu özelliği ise ancak insan taşır. Alemlerdeki hiçbir mevcut bu manayı taşıyamaz. Bu hakikate binaen Allah **"Ey Ademoğlu! Seni Kendim için alemleri de senin için yarattım"** buyurmuştur. İnsan kendine olan bu tecellilerin kısım kısım bölümlerini alemlerde bulmakta, gerçek yüzleri ile tecelliyi ise kendi nefsinde bulmaktadır. İşte bu nedenle insan halifedir. Allah insanlarda derece derece nefsinin mertebesi düzeyinde halk etmiştir. Nefs mertebelerinin eğitimi bu nedenle

gereklidir. İşte ayetin zahiri anlamında bu isim ve sıfat tecellilerini, Kur'anı kendi nefsinde açığa çıkarmayan kişi cahil olup nefesine zulmedendir.

İnsan-ı kamil ise halife olarak tüm ilahi isim ve sıfatları nefsinde gerçek yüzleri ve hüviyetleri ile açığa çıkaran kişidir. Kur'an'ın gerçek taşıyıcısı ve emanetçisi de onlardır. Böyle arif kişiler nefislerindeki tecellilerin Hakk'tan olduğunu ve nefislerinin hakikatinde Allah'a ait olduğunu bilirler. Bu nedenle kendi nefislerine mal edecekleri bir şeyleri yoktur ki iddiaları olsun. Bu açıdan nefislerini Allah'a teslim ettiklerinden pozitif anlamda "zalım"durlar. Ve tüm ilim ve irfanında "Allah ile" Allah'tan bildiklerinden "cahil"durlar. Zira kendilerine mal ettikleri bir ilim ve irfanları yoktur. Allah'ın tecelli ettiği oranda nefislerini bilirler ve sahip çıkarlar. Bu açıdan pozitif anlamda (Allah katında) "zalım ve cahil"durlar. Bu onların emaneti sahibine teslim ederek "FENA" mertebesini kazanmalarındır. Böyle bir mertebedeki nefse ise Allah tüm isimleri ve sıfatları ile tecelli ederki bu da "BEKA" mertebesidir. Arifbillah denilen irfan ehli bunlardır. "Allah ile" konuşurlar, yaparlar, duyarlar (vb. fiil). Hakk'la Hakk olmuşlardır. Peygamber varisleride bunlardır. Emanetin gerçek sahipleridirler. Onlar "vücut" emanetini Hakk'a teslim etmişler, Hakk'ta onları "EMİN" "MÜMİN" kılmıştır. **"Mümin müminin aynasıdır"** hadisinin canlı tanıklarındır.

26. ŞEYTAN VE MUDİLL ESMASI

"Şeytan Allah'ın izni olmadıkça müminlere hiçbir zarar veremez. Müminler Allah'a dayanıp güvensinler" (Mücadele/10)

İnsanda düşünceleri dahil her fiilin kuvvet ve kudreti Allah'a aittir. Allah'ın kuvvet ve kudreti altında olmayan hiçbir şey yoktur. Şeytanda Allah'ın bu kuvvet ve kudreti ile faaliyetlerini sürdürür. Her ilahi isim Allah'tan açığa çıkacakları bir zuhur mahalli ister. Rezzak ismi rızıklandıracağı kişileri arar. Şeytanda "Mudill" isminin temsilcisidir. Mudil isminin Allah'tan dileği ve istihkakı insanları şaşırtmak üzerinedir. Mudil esması; şaşırtmak, karmaşık hale getirmek, batılı Hakk gibi göstererek karışıklık yapmak gibi özelliklerle diğer ilahi isimlerin gerçek hüviyetleri ve yüzleriyle açığa çıkmalarını engeller. Bu nedenle **"şeytanın 99 kapısı vardır. Bu yollarla insanları şaşırtır"** buyurulmuştur. Mudil esması düşüncede iblis, fiilde şeytan adını alır. İnsanın aklına gelen her düşünceyi ve hatırı yaratanda Allah'tır. Bu düşüncelere göre insanın nasıl – ne zaman – ne şekilde fiile geçeceğini araştırır. Bu ise imtihan sırrındandır. İşte Mudill esması bu düşünceleri fiile geçirirken insana tecavüz eder. Fiilini, niyetini bozup, şaşırtarak ve telbis ederek onu Kur'anın dışına itmeye çalışır. **"İnsan düşüncelerini fiile dökmedikçe sorumlu değildir"** ve **"Ameller niyetlere göredir"** hadisleri yaşama adapte edilecek olursa, düşüncelerin fiile dökülmesindeki iradi kararlarımızın ne kadar önemli olduğu açıktır. Şeytanın fiili yaptırma gücü yoktur. Kişi nefis mertebesine göre, nefsindeki ahlaki vasıflara göre düşüncelerini yapmaya (fiile) dökmeye karar verdiği anda Allah kudretiyle fiili yaratır. İşte kararımızı alırkenki ilmimiz, tecrübemiz vb. bu nedenle çok değerlidir. Allah fiili yaratarak insanın nefsindeki açığa çıkarmaktadır. **"Nefse ona bir takım kabiliyetler vererek iyiliklerini ve kötülüklerini ilham edene yemin ederim ki"** (Şems/7-8) buyuran Allah Kur'an ve Sünnet üzere nefse içindeki duruma göre bilgileri ilham ederek her nefse yardım etmektedir. Daha düşünce halinde iken de bu yardımı yapmaktadır. Ancak kişi nefsiyle şeytanın vesveselerine kapılıp kötü fiil işlediğinde mesul olmaktadır.

İşte "Allah'ın izni olmadıkça" ve "kişi Allah'a güvenip dayandığında" buyurarak her mertebede Allah kuluna yardımcı olmaktadır. Suç kişinin Allah'ı tanımamasında, gerekli tedbirleri almayışında ve Allah'a tam güvenip dayanmayışındadır. Şeytanın ihlaslı mümin kullarına karşı ise hiçbir yaklaşımı dahi söz konusu değildir.

27. ŞİRK – TEVHİD VE NEFSİ NATIKA

"Müşrikler bir pislikler" (Tevbe/28)

İnsanın hakikati, özü, hüviyeti nefsidir. Nefsin hakikati ise Allah'ın nuru ve Kur'an'ın sırrıdır. Ezeli ilminde insanı halk eden Allah, nefsi natıkaya bu vasıfları yükleyerek, taayyün mertebelerinden geçirecek ve insanın nefsinin beden kalıbına sokarak şehadet alemine indirir.

Beden kalıbı ile ve dünyada nefsinin ilişen ve bulaşan çeşitli vasıf ve ahlaklarla ilişen vasıflar nefsin aslını kirletir ve pislik olarak addedilir.

Nefis en alt mertebede (nefsi emmare) kendi hakikatinden en uzak noktadadır. Kendini ayrı ve dünyadaki her şeyi de ayrı ayrı değerlendirir ve hepsini Allah'tan ayırır. Nefsinin bencilliği ve arzuları doğrultusunda onlara ayrı ayrı değer verir. Allah'ı ve O'nun ilahlığını unuttur. Tamamen zulmete, cehalete ve karanlığa bürünmüş nefis mertebesidir. Etrafında Allah'tan ayrı görüp, menfaat ilişkisine girdiği her şeyle de asli hakikatini kirletir ve aslından uzaklaşır. Bu ise şirk olup, bu haldeki kişi müşriktir. Bu hakikate binaen **"müşrikler bir pislikler"** buyurmuşlardır.

Bu pislikten temizlenmenin ilk aşaması, bu çoklukların birlenmesidir. Her nefsi kontrol edenin Allah olduğunu idrak edip O'nun ilahlığını (uluhiyetini) kabul etmektir. yani her şeyde tasarruf edenin Allah olduğunu idrak etmektir. bunun yolu ise "tasavvufta tevhid ve nefsi irfan yolu" na çıkmaktır. Zira Allah ayetlerinde şöyle buyurmaktadır: **"Allah temizlenenleri ve tevbe edenleri sever"** (Bakara/222), **"Nefsini temizleyen (tezkiye eden) kurtulur"** (Şems/9), **"Nefsini kötülüklerle (karanlığa) gömen ziyandadır"** (Şems/10).

İşte böyle bir halden Allah'a sığınıp nefis terbiyesi ve tezkiyesi yoluna çıkmak ise Allah'ın emridir. Cehalet zulmetinden ve karanlığından Allah'ın nuruna ulaşmanın yolunu ise Hz. Resul şu hadisi ile bize bildirmektedir: **"İlim öğrenmek kadın erkek her müslümana fazdır"**. Diğer bir ayette ise şöyle buyurur: **"Muhakkak ki şirk en büyük zulümdür"** (Lokman/13) buyuran Allah, kendi hakikatının tevhid olduğunu şu kudsî hadisle bildirmektedir: **"İla ilahe illallah işte Ben O'yum"**. Hz. Resul'de **"La ilahe illallah benim kalemdir. Oraya giren kurtulur"** buyurarak bizi şirk pisliğinden arınarak tevhid nuruna davet etmektedir. **"Muhakkak bilki Allah'tan başka ilah yoktur (la ilahe illallah)"** (Muhammed/19).

28. MUTLAK TEVHİD VE AYAN-I SABİTE

"Allah ile birlikte başka bir tanrıya tapıp yalvarma. O'ndan başka ilah yoktur. O'nun zatından başka her şey helak olacaktır. Hüküm O'nundur ve siz O'na döndürüleceksiniz" (Kasas/88)

"Allah'tan başka ilah yoktur" (La ilahe illallah). Bu hakikatın ifadesi için **"O'nun hüviyetinden başka ilah yoktur. O'nun vechinden (zâtı hüviyeti-hakikati) başka her şey helak olacaktır"** buyurulmaktadır. "Hakiki Vücut" Hakk'ın, "İzafi Vücut" da alemin vücutudur. Çünkü alem Hakiki Vücut'un gölgesidir. Her kişi ayan-ı sabitesi yani "hüviyeti" itibariyle Hakk'ın vücutudur. Hüviyetin itibariyle senin Hakk'a nispetin gölgenin gölge sahibine göre olan durumuna benzer. Bu hakikat itibariyle bütün eşya Hakkın hüviyetinin aynıdır. Vücut TEK ve BİR, mertebeleri ve düzeyleri çoktur. **"Küllî şeyin halikun illa vechehu"** (Kasas/88) **"Her bir şey helak olucudur, ancak O'nun vechi (Zatı) helak olucu değildir"** buyuruluyor ayette. Ayeti kerimede "vechehu" nun zamiri (hu) "şey"e dönük olunca mana "her bir şey helak olucudur, ancak o şeyin vechi (ayan-ı sabitesi) helak olucu değildir" olur. Ve bir şeyin vechi denildiğinde onun "zâtı" ve "hakikati" kastedilir. Çok olan bu taayyünler Hakkın Mutlak Vücudunun "kayıtlı" oluşundan ve "sınırlı" oluşundan ibarettir. Bundan dolayı eşyanın hakikati (ayan-ı sabite) Hakk'ın vücutudur. Şu halde ayetin manası şöyle olur: **"Her şeyin taayyünü helak olucudur. Ancak o şeyde taayyün etmiş olup onun hakikati olan mutlak vech helak olucu değildir"** Ve zamir (hu): Hakka dönük olduğunda "Her bir şey helak olucudur, ancak Hakkın vechi (zâtı) helak olucu değildir demek olur.

Her bir şeyin "zâtı" ve "hakikati" de Zâtın ezeli ve ebedi ilmindeki ayan-ı sabitelerdir. Bunlar Zâtın, Zatıyla, Zâtında olan düzenlemeleridir. Zâtını Zâtı bilir. Bu yönüyle o helak olucu değil, sabit kadem üzerindedir. Zât olarak hüküm O'nun ilahi hüviyetindedir. Her şeyde O'nun hükmü geçer. Suret olan taayyünlerimizde bu hakikate dönecek Zât'la olan birlikteliğini sürdürecektir. Bu birliktelik mahluk olmayan "ayan-ı sabiteler" itibariyledir. Bunlar Zattaki ilmi hakikatler olduğundan ve Hakkın Zâtı İlminde ezeli ve ebedi olduğundan insanda hakikati itibariyle bu vasıfları taşır. Helak olan bu hakikate ilişen sıfatlar ve ahlaklar ile kayıtlanmış ve sınırlanmışlardır. Yok oluş (helak) bu kayıtlanmışlıktan kurtulup Zât'a dönmektir. Tıpkı denizin içindeki buzun eriyip denizdeki yerini alması gibi.

29. NEFSİ NATİKA, TEVBE – NAMAZ – TEZKİYE İLİŞKİSİ

"Eğer tevbe ederler, namazı kılarlar ve zekatı verirlerse dinde kardeşleriniz olurlar" (Tevbe/11)

İnsanın hakikati nefsidir. Nefsi natkanın hakikati ise Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrı makamıdır. Bu nur ve Kur'an sırrı yeryüzünde nefse sonradan ilişen ahlaklar, bilgiler ve sıfatlar ile örtülür. Aslı perdelenmiş olur. Nefsi asli haline döndürmek için kendisine sonradan ilişen bu ahlak ve sıfatlardan kurtulması, kendi hakikatine arif olması ile mümkündür. İşte ayette bu hususa yardımcı üç ana unsur belirtilmektedir.

Tevbe-istiğfar ile nefsi nurdan zulmete döndüren her türlü bilgi-ahlak ve sıfatlardan nefis temizlenir. Hakkın huzurunda yer alınır. Allah ile olunur. Nura ve Kur'ana ulaşılır. Namaz ise "Allah ile" "Allah'ın Kur'anı" ile konuşmadır. Yani aslına dönüşür. Namaz nur ve miraç olduğundan aynı zamanda nefis tezkiyesi (zekat) yöntemidir. Bu yollarda nefis eski haline yani asli hakikati olan nura dönüşür. Maddi ve manevi zekat ise bu nuru paylaşmaktır. Nefsi natika hakikati itibariyle "bir" olanlar dinde de kardeş olurlar. Zira hepsi nur ve Kur'an vasıtasıyla aynı Allah'ı kible edinmişler. Ortak olan sözü yani **"İla ilahe illallah muhammeden resulullah"** tevhidinde buluşmuşlardır. Bu üç temel unsur aynı zamanda dinin temelleri ve nefis terbiyesi ve tezkiyesinin temel yollarıdır. Bu nedenle dinin

temellerini oluştururlar. Hepsinin batınında "billah ve bismillah" sırrıyla "Allah ile" birliktelik temeli vardır. Dinin bütün yöntemleri bu temel üzerine bina edilirse, din kardeşliği ve din en güzel surette yaşanır. Bu temelden yoksun olan binalar ise ufak bir sarsıntıda yıkılmaya mahkumdur. Bu nedenle **"İman nerede olursan ol Allah'ın seninle olduğunu bilmendir"** hadisi söylenmiştir. **İman**, Allah ile hüviyet beraberliğini fiilen yaşamaktır. **İslamın** temeli budur. **İhsan** sen O'nu görmesende O'nun seni gördüğünü bilmendir. **İkan** ise "hüviyet ve maiyet beraberliği" nin yakinen müşahede edilip yaşanmasıdır. Dinde bu 4 temel ile gelişir. Kardeşlikte bu temeller üzerinde tesis edilir.

30. NEFSİ NATIKA VE HALİFELİK

"Sizi yeryüzünde halifeleri yapan, size verdiği şeylerde sizi denemek için, kiminizi kiminizden derecelerle üstün kılan O'dur" (Enam/165)

"Biz Ademi yeryüzüne halife kıldık" buyuran Allah, **"Ademe tüm isimleri verdik"** de buyurmaktadır. Yani "Adem" halifeliğini ilahi isim ve sıfatları yerli yerinde ve Hakkça gerçek hüviyetleri ve kimlikleri ile açığa çıkardığı için halifedir. İsimlerin hakkının Hakkça verilmesinin yegane yolu ise Kur'ana ve Sünnete göre amel etmektir. işte insanların denenmesi bu emir ve yasaklara riayet ederek ne derece "kuuluk" yapacaklarını imtihan etmektir. insanın hakikati ise nefsidir. Nefs ise Kur'anda 7 nefis mertebesi olarak geçmektedir. Nefsi natikanın hakikati tek ve vahid olup sıfatları değiştikçe farklı isimler alır. Nefsi natika nefsi emmare mertebesinde **nefs**, nefsi levvame mertebesinde **ruh**, nefsi mülhime mertebesinde **kalp**, nefsi mutmainne mertebesinde **akıl**, nefsi raziye mertebesinde **sır**, nefsi marziyye mertebesinde **hafi**, nefsi safiye (zekiye) mertebesinde **ahfa**, adını alır. Her mertebede insanlar vardır. Bu mertebeler insanın derecelerini belirler. Ayrıca bu yedi mertebenin her mertebesinde kendi içinde düzeyleri vardır. Yani insanların hüviyetleri nefislerini taşıdığı ahlaki vasıflara göre değişir. Allah katındaki derecelerini bu ahlaki sıfatlar belirler. Bu nedenle **"insanlar takvaca farklıdır"** kuralı mevcuttur. **"Takvada yarışın ve takva üzerine yardımlaşın"** emri mevcuttur. İnsanlar bu nefis mertebesinde ve takva düzeyleri üzerinden hayatta denenir. Her nefis mertebesi, kendi düzeyinden halifedir. Üst mertebede olan alt mertebede olana halife ve yardımcısıdır. Bu nedenle **"takvada yardımlaşın"** buyurulmuştur. Her insan nefis düzeyini ve mertebesi üzerinden denenir ve halifelik düzeyinin yükselmesi için bu imtihanlar yapılır. Allah her an, her yerde nefsin şahidi ve gözetmenidir. Bu idrakte "nefsi irfan yolu" na yani nefis terbiyesi ve tezkiyesi yoluna çıkılmalıdır. İlahi isim ve sıfatları nefsinde en güzel surette açığa çıkarabilsin ve halife olsun. Halifelik **"Ben Ademi kendi suretimde yarattım"** ve **"Ben Ademi Rahman suretinde yarattım"** kudsi hadisleri ile sabittir. Nefs mertebesi ne derece ileride ise insan o mertebeden halife ve vekildir.

31. ZİKİR ve NEFSİ NATIKA

"İyi bilinki kalpler Allah'ın zikri ile mutmain olur" (Rad/28)

Her insanın Allah'ın ezeli ilminde bir ilmi hakikati vardır. Bu hakikat (ayan-ı sabite) Allah'ın Zatında, Zatiyla beraberlik içindedir. Ayan-ı sabite uluhiyetin bir programı olup ilahi isim ve sıfatları bünyesinde bulundurur. Yani **"BİLLAHİ"** sırrıyla Zat ile, Zat içinde yer almaktadır. Bu birlikteliğin şahadet aleminde de açığa çıkarılması için nefsi natika insana lütfedilmiş ve kalpte "nokta-i süveyda" denilen hakikat oluşmuştur. Bu nokta Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrındandır.

Ezelde "Allah ile" olan nefsi natika dünyada ancak "Allah zikri ile" ve "Kur'an zikri ile" bu birlikteliği fiilen yaşar. Kendi hakikatine ulaşır. Ezeldeki "billahi" sırrını yaşar. Bu ise kalpte gerçekleşir. Zira nefsi natikanın merkezi kalptir ve bu noktadan tüm vücuda huzur ve mutmainlik hali ulaşır. Bu ezeli beraberliği yaşatan ise zikirdir. Zira Allah **"Ben Beni zikredenle beraberim"** birlikteliği Kendinle olunmasına bağlanmıştır. Ayrıca **"Beni zikredin Bende sizi zikredeyim"** (Bakara/152) ayetiyle bu beraberlikte önceliği kuluna vermiştir. Kulun zikri ise kulluk mertebesinde olup sınırlıdır. Ancak Allah'ın kulunu zikretmesi ise her yönden olup sınırsızdır. Bu nedenle Allah'ın zikri en büyüktür (Allahuekber) buyurulmuştur. Kul sınırlı olarak Hakkı zikrederken, Allah kuluna sahip olduğu ve kulunun ihtiyaç içinde olduğu hem zatı, hem sıfatları hemde isimleri ile zikreder. Bu ise kişide tam huzuru ve mutmainliği hasıl eder. Eğer bu huzur gerçekleşmiyorsa, kul kendi nefsinin kontrol etmeli ve Allah hakkındaki irfanını arttırmaya çalışmalıdır. **"BİLLAHİ"** sırrıyla "Allah ile" birlikteliğini sorgulamalıdır. Tüm ibadetlerde bu birlikteliğin tesisi ve geliştirilmesinde zikir anahtar rolü oynar. Yoksa "Allah ile" olan her şeyi bulmuş ve her şeyle huzur bulan kul olmuştur. **"Abduhu"** ve **"resuluhu"** sırrıyla yaşayan mutmain nefse ulaşır, **"kullarım arasına katıl, cennetime gir"** (Fecr/29-30) hitabını hak etmiştir. Bu hitabı duyanın huzurlu ve mutmain olmaması ise mümkün değildir.

32. KUR'AN, KUL ve HÜVİYET BERABERLİĞİ

"Şüphesiz bu Kur'anda kulluk eden kimseler için kafi bir öğüt vardır" (Enbiya/106)

Kur'an "**Cemi esma ve sıfati cami Zat**" olarak tanımlanır. Yani Kur'an Allah'ın tüm ilahi isim ve sıfatlarını içeren Zati kelimeler ve ilimdir. Her insan nefsi Rabbin tecelli mahallidir. Alah her nefiste isim ve sıfatları ile tecellidir. Her insan O'nun isim ve sıfatlarını açığa çıkarabildiği ölçüde "kul" olur. Kur'an bütün isimlerin gerçek hüviyetleri ile açığa çıkarılması için nefislerde dürülmüştür. İnsanın nefsi natıkası bu nedenle Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrını taşır. Her insan Kur'anı açığa çıkarabilecek potansiyeli taşır. "**Ademe tüm isimleri talim etti (öğretti)**" (Bakara/31) ayeti bu hakikati anlatır. Her insanın nefsi natıkası bu hakikati açığa çıkarabilir. Bu potansiyel ile "**Biz Seni yeryüzünde halife olarak yarattık. İnsanlar arasında Hak ile hüküm ver ve hevana uyma**" (Sad/26), "**Rabbin meleklere yeryüzünde bir halife yaratacağım dediğinde**" (Bakara/30). Kur'an insanın halife olarak yaşaması için yeterlidir. İnsandan istenen nihai sonuç ise "**Abduhu ve resuluhu**" sırrına ulaşmaktır. Bunun yoluda "**Muhammeden Resulullah**" zikrinin hakikatine ulaşmakla mümkündür. Bu zikirde "**Muhammed**" "irsal ettiği Kur'an" ve "**Allah**" üçlüsü BİRlenmiştir. İnsan – Kur'an – Allah TEK HÜVİYET'te birleşmiştir. Bu nedenle Hz. Resul "**Benim mucizem Kur'an'dır**" buyurmuştur. İnsan nefsi natıkasını, Kur'an-ı natık yaptığı anda bu hakikate ulaşır ve "yaşayan Kur'an" olur. Kur'an onun halife olmasında "**abduhu**" sırrını yaşamasında temel anahtardır. Kendi programında dürülmesi olan hakikatin hayata adapte edilmesidir. O zaman "**abduhu ve resuluhu**" sırrına ulaşır. Aynı cümlede "kul" ve "irsal edilen Kur'an" dürülmüştür. Bu ise kişinin nefsinin hakikati Kur'an olarak kulluk yapması hakikatidir. Hakiki kullukta budur. Diğerleri açığa çıkarabildikleri ölçüde isimlerin hakkını verdikleri ölçüde kuldurlar. Bu nedenle insanlar kulluktada derece derecedirler.

33. AMELLER ve NEFSİ NATIKA

"Bugün onların ağızlarını mühürleriz. Kazanmış olduklarını (yaptıklarını) Bize onların elleri anlatır, ayakları şahitlik eder" (Yasin/65)

İnsanın hakikati nefsi natıkasıdır. Nefsi natika insanın yaşamı boyunca yaptıklarını kaydeden bilgisayar gibidir. Sesli-görüntülü bir kayıt cihazı gibidir. Üstelik gizli olan niyetlerini bile kaydeder. Nefsi natikanın merkezi kalptir. Kalpten bütün vücuda hakimiyeti vardır. Her uzuvda, her hücreden haberi vardır. Bir uzuv kesilse (örneğin el) o uzvun yok olmasıyla nefsi natikanın nuru oradan kaybolmaz. Vücut da ve vücudun dışında bile hakimiyeti vardır. Nefsi natika haydır ve idrak sahibidir. Her şeye alimdir. Zira Allah'ın nurundandır ve Kur'anın sırrını taşır.

Nefsi natika ölüm ile yok olmaz. "**Nefs ölümü tadar**" (Ankebut/57) ve boyut değiştirerek ahirette (cennet veya cehennem) yerini alır. Her şeye idrak sahibi olduğu için "idrak sahibi-konuşan nefis" adını aldığı için, sahip olduklarını ifade edebilmesi için uzva ihtiyacı yoktur. Her uzvun yapıp ettiklerine şahit olarak kendisindekileri Hakk'a aktarır. Böylece elleri ayakları vs. ile yapıp ettiklerini, nefsi natıkada kaydettiklerini aktarmış olur. Tıpkı bilgisayarda kayıtlı bir filmin tekrar seyredilmesi gibi...

34. ALLAH – RESUL – KURAN ve NEFSİ NATIKA

"Her kim Peygambere itaat ederse muhakkak Allah'a itaat etmiş olur" (Nisa/80)

Her insanın hakikati onun nefsi natıkasıdır. O da Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrındandır. En kemalli olan nefis ise Peygamber Efendimizin nefsi natıkasıdır. Yani nefsi Muhammedi Kur'anı açıklayan ve yaşayıp yaşatan en kemalli nefsidir. Bu nedenle "**Benim mucizem Kur'an'dır**" buyurmuştur. Allah'ın Zati Nefsinin açılımı Kur'an'dır yani Nefsi Muhammedi yani Kur'an'dır. Bu nedenle Peygambere uyan Allah'a itaat etmiş olur. Bunu belirten ayette ise: "**De ki: Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah'da sizi sevsin**" (Ali-İmran/31) buyurulmuştur.

Kim ki Peygambere ve Kur'ana uydu, o sevildi. Bu husus şu ayette de açıktır:

"Şüphe yokki sana biyat edenler muhakkak ki Allah'a biat ederler. Allah'ın eli onların ellerinin üstündedir" (Fetih/10). Bu hakikate ulaşanlar sevilirler ve Allah'ın kudret elinin içindedirler. Hakk kulunu sevince ise "**Ben kulumu sevdiğimde onun gören gözü, işiten kulağı, söyleyen dili, tutan eli... olurum. Benimle görür, Benimle işitir, Benimle söyler, Benimle tutar...**" buyurmaktadır. Böyle olan kulda "**Habibullah**" sırrı yansır. "**Attığın zaman sen atmadın Allah attı**" (Enfal/17) ayetinin sırrını yaşayan bir kul vasfını taşır. Bunu ise Peygambere ve Kur'an'a uyma özelliği ile kazanır. Kendi nefsinin hakikatine ulaşma yani nefis tezkiyesi yoluyla sırı kavuşur. "**Nefsini temizleyen (tezkiye eden) kurtulur**" (Şems/9) sırrına ulaşır, "**Kullarım arasına gir.**

Cennetime gir" (Fecr/29-30) hitabını nefsinde duyar. Bu hakikatlere ulaşmanın yolu ise birbirinin kardeşi olan "İnsan-Kur'an" ın birbirine kavuşmasıdır. Bu ise müminlerin vasıflarıdır. Bu nedenle ayette şöyle buyrulur: **"Yemin olsun ki Allah müminlerden razı oldu"** (Beyyine/8). Kim ki razı olunan oldu, o kişide cennete giren kişi oldu. Bunun yolu ise Peygambere itaat yoludur. O'nun açılımı ise Kur'an ve Sünneti Muhammediye'dir.

35. FITRAT ve NUR

"Allah göklerin ve yerin nurudur" (Nur/35)

Allah, yaratılışı açıklarken çeşitli terimler kullanmaktadır. **"Halakes semavatı vel ardı"** (Enam/1) **(Allah göklerin ve yerin halkedicisidir)**, ayrıca **"Beius semavatı vel ardı"** (Bakara/117) **(Gökleri ve yeri benzeri olmaksızın icad eden)** ve **"Fatırissemavatı vel ardı"** (Fatır/1) **(Gökleri ve yeri fitratı üzerine yaratan)** buyrulmaktadır. **"Allahunurus semavatı vel ardı"** (Nur/35) **(Allah göklerin ve yerin nurudur)** buyurularak fitrat olarak yaratılışı, benzersiz halk edilişi "NUR" a bağlamıştır. NUR TECELLİSİ "nefesi rahman" olup, mevcudların üzerlerine fitratlarına göre "genel vücut nuru tecellisi" sunmasıdır. Her insanda bu nuru taşıyan nefsi natıkası ile nurdur. Fitratı ve halkedilişi nur üzerinedir. Bu nedenle **"Her doğan çocuk İslam fitratında doğar"** buyrulularak bu "nur"a işaret edilir. Nefsi natıka nuru devam ettirildiği üzere İslam fitratı üzerine yaşanır, bu nur örtüldüğü oranda da İslam fitratından ve yaratılış hikmetinden uzaklaşılır. **"Göklerin, yerin ve arasındakilerin Rabbi"** (Nebe/37) buyurularak nefsi natıkanın nurunun ve alemlerin nuruna Rab ismi ile tasarrufta bulunduğunu ilan eden Allah alemlerdeki fitratında din adı altında İslam olduğunu açıklamaktadır. Alemlerdeki maddi ve manevi her ilahi kanunları ihlal demektir. İlahi düzenin bozulmasıdır. Nurdan zulmete gidiştir. Hem bireysel hem toplumsal açıdan bu gerçek değişmez. Zira **"Allah indinde (katında) din İslam'dır"** (Ali-İmran/19) buyrulularak, Allah'ın Zatını Kur'an üzerine açtığı ifade edilmektedir. Kur'anda sırf nur olduğundan alemler sırf nurdur. Nurdan zulmete dönüş yolu ise Kur'an'la açıklanan ilahi kanunların ihlal edilışıdır. Kısaca fitratı nur olanı, zulmete (karanlığa-cehalete) sürüklemektir. Nur Allah'ın ilmini taşıdığından, nur ile olan ilim iledir. Zulmete doğru giden, fitratının ve ilmin aksi yönde giderki bu da "nefse zulüm"dür. Allah ne nefse zulmu yasaklar. Zira fitrata aykırıdır. Fitrat nur ve Kur'andır ve O'na uymak gerekir. İnsanın fitratı olan nur ve marifeti bir arada bulunduran şu zikir ve dua ile makaleyi bitirelim: **"Ya Hayyu Ya Kayyumu Ya Bediissemavatı vel ardı Ya Zül Celali vel ikram. Allahümme inni eselüke en tuhhiye binuru marifetike ebeden Ya Hannan Ya Mennan Ya Deyyan Ya Subhan Ya Allah Ya Allah Ya Allah (cc).**

36. İSLAM – KELİME ŞHADET

"Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim ve üzerinizde ki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslama razı oldum" (Maide/3)

İslamın tamamlanması Allah'ın uluhiyetini (ilahlığını) ve onun açılımı olan Kur'an'ın "kemal" üzere açığa çıkması demektir. Bunun açılımı ise kelime-i şehadettir. **"Eşhedü en lâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve Resuluhu"** hakikatidir. İslamın müşahedeli bir idrakle yaşanması ve yaşatılmasıdır. Muhammed (-) İnsan-ı Kamil, "İrsal ettiği KURAN" ve Allah üçlüsü TEK, BİR hakikatte O'nun uluhiyetinde kul mertebesinde (abduhu) ve irsal mertebesinde (resuluhu) toplanmıştır. TEK VÜCUD'da uluhiyeti hakikatlerini hüviyetlerde açmış ve kendini tanıtmış olmaktadır. **"Lâ ilahe illallah işte Ben O'yum"** kudsi hadisinin yaşanması, yaşatılması ve kıyamete kadar gelecek insanlara aktarılmasıdır. Bu nedenle kelime-i tevhid ve kelime-i şehadet İslamın temeli olmuş, diğer bütün hükümler bu hakikate ulaşmada araç olmuştur. Amaç müşahedeli olarak Tevhid hakikatini yaşamaktır. O'nun zirvesini şöyle tanımlayabiliriz: **"Allah TEK VÜCUD HÜVİYETİN'de Zatıyla kaim ve Batın, sıfatlarıyla muhit ve tecelli, esmasıyla malum ve tecelli, kudretiyle fail, fiiliyle zahir, eserleriyle meşhud, Batını ile SIR'dır"**.

"İnsan benim sırrım, Bende insanın sırrıyım" buyuran Allah'a ve bu sırra ulaşmanın yolu "tasavvufta tevhid ve nefsi irfan yolu" eğitimini almakla mümkündür. **"Nefsini bilen Rabbını bilir"** hadisiyle bu yol kıyamete kadar açık tutulmuştur. **"İlim öğrenmek kadın ve erkek her müslümana farzdır"** hadisiyle bu emir olarak bildirilmiştir. İslamın zirvesine ulaşmanın ve kemale ermenin yolu ise irfandır.

37. VECHİ ULUHİYET

"Nereye dönerseniz Allah'ın vechi (zati, hakikati) oradadır" (Bakara/115)

Allah Zat ismidir. Allah ismi Zatin tüm isimlerini, sıfatlarını bünyesinde cem eden ismidir Zatin. **"Ben gizli hazineydim. Bilinmekliliğimi sevdim. Halkı zuhura getirdim (yarattım)"** kudsi hadisinde BEN dediği İLAHİ ZATIN kendisidir. Kendisi "Allah" ismi ile açmış ve bu ad altında uluhiyetini (ilahlığını) ilan etmiştir. "Halkı zuhura getirmesi" Zatinı, isimleri ve sıfatları ile her mertebede ve düzeyde farklı farklı açmasıdır. Zuhura çıkan (açığa çıkan) her şey O'nun isim ve sıfatları ile görünmesinden ibarettir. İnsan ise bu isim ve sıfatların hepsini yansıtip idrak edebilecek şekilde halk edilen keremli bir varlıktır. Alemlerde açığa çıkan her şey insanla kemale ermiştir. İşte "gizli hazineden" açığa çıkanlarla, gizli hazineyi ve Zatinin vasıflarını idrak etmek mümkündür. Gizli hazineden alemlerde her neyi açmışsa O'ndandır ve o mertebeden O'dur. O'nun isim ve sıfatları ile görünme yeridir. Bu nedenle sen bana bakarken O'nun isim ve sıfatlarını, bende sana bakarken O'nun isim ve sıfatlarını müşahede etmekteyiz. Alemlerdeki her şeye bakışımızda bu irfan düzeyine ulaştığında yukarıdaki ayetin idraki kolaylaşır. Her şeyin batınında o şeyi kaim ve baki kılan sır olan Allah'ın vechini (zatını) buluruz. Her neye bakılırsa hüviyetiyle orada sırda ve batında KAYYUM olan ALLAH bulunur. Bu hakikati tevhid mertebeleri açısından bir cümle ile özetlersek; **"Allah "TEK VÜCUD HÜVİYETİ" ile alemlerde her zerrede Zati ile kaim ve batın, vücuduyla mevcut sıfatlarıyla muhit ve tecelli, esmasıyla malum ve tecelli, kudretiyle fail, filliyle zahir, eserleriyle meşhud, batını ile sırdır"**

Bu irfanla "nereye dönülürse" orada "Allah'ın vechi" ile karşılaşılır. Bu hakikat şu ayette belirtilir: **"Ben vechimi öyle bir veche (zata) tutum (teslim ettim) ki o vech semavat ve arzı fitratı üzere halk etmiştir. Ve ben şirk ehli değilim"** (Enam/79). Bu idraki insan açık ve gizli şirkten kurtulur ve şu hitaba ulaşır: **"İyi biliniz ki kim vechini (zatını) Allah'a teslim ederse ona ihsan olunur"** (Bakara/112). Bu kişi ihsan olunan Muhsin olur. Kendisi ihsan eder, kendisine de ihsan olunur. Bu hakikatleri açıklayan ayetlerde Allah şöyle buyurur: **"İhsanın karşılığı ancak ihsandır"** (Rahman/46), **"Muhakkak ki Allah'ın rahmeti yakın olarak muhsinlerden gelir"**(Araf/56), **"Allah Muhsinleri sever"** (Ali-İmran/134)

38. TEVHİD ve NEFSİ NATIKA

"Andolsun ki, sanada, senden öncekilere de şu vahyedildi: Yemin ederimki, eğer şirk koşarsan bütün çalışmaların boşa gider ve mutlak nefsinde (kendine) yazık edenlerden olursun" (Zümer/65)

Her insanın Allah'ın Zati İlminde "ilmi hakikati" vardır. Bu hakikate "ayan-ı sabite" adı verilir. Tüm ayanı sabitelere Kur'an talim edilmiştir. **"Rahman Kur'anı talim etti. İnsanı halketti"** (Rahman/1-3) ayetleri bu hakikati bize bildirmektedir. Kur'anın özü, özeti ve sırrı ise tevhiddir. Bu nedenle tüm nefislere "ŞİRK" in yasaklandığı vahyedilmiştir. Bu hakikatin bir göstergeside Ezan-ı Muhammedî'dir. Ezan-ı Muhammedî MUTLAK TEVHİD'i açıklar. Yani ayan-ı sabiteler ve nefsi natika bu tevhidle yoğurulmuştur. Bu hakikate binaen "Ezan" müminlere ayan-ı sabitelerindeki bu sırrın yansımasıyla "rüya" olarak bildirilip emredilmiştir. Her an bizi TEVHİD'e ve kendi hakikatimize çağırılmaktadır. Tevhidin tam zıddı olduğu için **"şirk en büyük zulümdür"** (Lokman/13) buyurulmuştur. Nefsin hakikatinin, nefisdeki bilginin tam zıddı olduğu için nefse zulümdür. "Nefislerinize zulmetmeyiniz" hükmüyle Allah şirki yasaklamıştır. Her şeyi affedebileceği ancak şirki affetmeyeceğini bildirmiştir. MUTLAK TEVHİD'e ulaşmanın yolu şu cümlede gizlidir. **"Allah, TEK VÜCUD HÜVİYETİ ile Zatiyla kaim ve batın, sıfatlarıyla muhit ve tecelli, esmasıyla malum ve tecelli, kudretiyle fail, filliyle zahir, eserleriyle meşhud ve batını ile sırdır"**

İşte böyle bir tevhid anlayışı kişiyi gizli ve açık şirkten kurtarır. Bu ise seyr-i suluk yani "irfan yolu" ile sağlanır.

Şirk ile nefsinde zulmeden ise mutlak karşılığını görecektir. Tevhid ile kendi nefsi hakikatine ve Rabbına ulaşanda karşılığını görecektir. Bu şu ayette gayet açıktır: **"Bugün her nefis kazandığının karşılığını alacaktır. Bugün zulüm yoktur. Şüphesiz Allah hesabı çabuk görendir"** (Mumin/17). İrfan yoluna çıkmayıp şirkte kalanlara ise şöyle hitap edilecektir: **"Sonra onlara: "Nerede o ortak koştuklarınız" denilecek"** (Mumin/73)

İşte böyle bir azarlamaya muhatap olmamak için daha bugünden "tasavvufta tevhid ve nefsi irfan yolu" na çıkmalıyız. Kudsi hadiste şöyle emredilmiştir: **"Sefere çıkınız, sıhhat bulur, ganimete kavuşursunuz"**. Bu nedenle seyri suluk seferi gerekir.

39. KURAN, NOKTA-İ SÜVEYDA ve NEFSİ NATIKA

"Bu (Kur'an) insanların kalp gözünü açan bir nur, kesin bilgi edinmek isteyen bir toplum içinde hidayet ve rahmettir" (Casiye/20)

İnsanın kalbinde "nokta-i süveyda" denilen bir nokta vardır. Bu nokta insanın nefsi natikasının dürülü olduğu noktadır. Bu nokta Kur'anın besmelesinin "Ba" harfinin altındaki noktanın insandaki karşılığıdır. Bu nokta ile **"İnsan ve Kur'an ikiz kadeş"** olmuşlardır. İşte kalpteki bu noktanın aslı NUR'dur. Bu noktaya "Kur'an noktası", "Nuru Muhammediye", "Hakikati Muhammedi" noktası da denmektedir. Nefsi natıkada Kur'an dürülü olduğundan, asli haline ulaşan nefsi natıkada Kur'an dürülü olduğundan, asli haline ulaşan nefsi natıka Kur'an'ın nurunu alemlere ulaştırır. Zahire ve batına ve alemlere hidayet ve rahmet noktası olur. Böyle bir gönül "Gönül Kabesi", gönüldeki nokta-i süveyda'da hacet-i esved hükmündedir. Böyle bir arif kişiden nefsi natıkanın nuru alından iki kaş arasından nabız gibi atan nur olarak ve tesbih taneleri tarzında alemlere yansır. Kalpte batında olan nokta, alında zahir olur. "Göz nuru" ve "alın nuru" olarak bu nuru Muhammedi müşahede edilir. Böyle bir gönül taşıdığı Kur'an sırrı ve Allah'ın nuru ile alemlere "Hadi" ve "Rahim" sırrıyla tecelli ederek her varlığa rahmet olur. **"Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik"** (Enbiya/107) ayetinin sırrıyla Nuru Muhammedi'nin bu kişilere sirayetiyle onlarda alemlere rahmet ve hidayet kaynağı olurlar. Bu kişiler "Kur'an-İnsan" birlikteliğini gerçekleştirip "Kadirini bilen", "haddini aşmayan" ve "Allah'ın rahmet kaynağı" olan arifibillahlardır. Allah ehlidir. Allah ile (billahi ve bismillahirrahmanirrahim) sırrıyla Allah ilmini, taliplerine talim ederek onları Allah'ın rahmetine ve hidayetine ulaştırırlar. "Filli besmele" ve "Kur'an-ı natık" ve "Yaşayan Kur'an" olduklarından Kur'an ahlakı ile alemlerdeki yerlerini alırlar. Kur'an sırf nur ve sırf zikir olduğundan Allah ile "hüviyet beraberliği" içindedirler. Onlardan Hak görünür, Hak söyler. Bu hal **"Beni gören Hakk'ı görmüştür"** buyuran Hz. Resul'dan varislerine bir yansımadır. O'nun nuruyla alemlere rahmet ve hidayet vesilesi olmaktadır.

40. AMELLERDEKİ ŞAHİTLER

"Ve deki: "Çalışın! Yaptıklarınızı hem Allah görecek hem Resulu hem de müminler görecektir". Sonrada gizliyi ve açığı bilen Allah'ın huzuruna iletileceksiniz. İşte o zaman neler yaptığınızı size O bildirecektir" (Tevbe/105)

"Çalışın" emri ile bizden istenen zahiri ve batni olarak ilahi isimlerin ve sıfatların gerçek hüviyetleri ve yüzleri ile tecellisine "tam mazhar" olmaktır. Fillerin arkasında ilahi isimler, onun arkasında ilahi sıfatlar ve hepsini içeren İlahi Zati vardır. Yani "Allah için" çalışmamız istenmektedir. Kur'an ve Sünnet ise "İlahi isim ve sıfatları gerçek yüzleri ile açığa çıkaran" iki temel unsurdur. Bu nedenle her fiilin bu esaslar çerçevesinde olması istenmektedir. Bu fiilleri yaparkende üç şahit ile Allah'ın huzuruna çıkacağımız bildirilmektedir. Allah, Resulü (Hakikat-i Muhammedi) ve müminler. Üç şahit ile O'nun huzuruna çıkan kişi ise O'nun tarafından müjdelenecektir. Yaptıkları şahitlerle birlikte yapan kişiye bildirilecektir. Gizliyi bilen Allah amelin ruhu olan niyetlerimizi, amellerimizin şekillerinide bilecektir. İşte her insan olumlu veya olumsuz şahitlerini daha bugünden oluşturmaktadır. Batini olarak üç şahitte açığa çıkardığımız ilahi isimler, sıfatlar ve Zatıdır. Allah'ın Zatından isimleri ve sıfatları ayrı olmadığından **"Şahit olarak Allah yeter"** (Fetih/28) buyurulmuştur.

41. AYAN-I SABİTE ve NEFSİ NATIKA

"İnsanın üzerinden bir zaman geçmedimi ki o anılan bir şey değil idi" (İnsan/1)

İnsanın Allah'ın ezeli ilminde bir hakikati vardır. Bu ilmi hakikate "ayan-ı sabite" adı verilir. Ayan-ı sabite Allah'ın Zatında, Zatiyla olup henüz mahluk olmadığından halkedilmiş de değildir. Ayan-ı sabite, Allah'ın ilahi isim ve sıfatlarının bir düzenidir. Uluhiyetin ayrıntılı şemasıdır. İnsanın Zati İlimdeki bu hakikat mahluk olmadığından ayet bu mertebeyi anlatmaktadır.

İşte ilmi hakikatin suretler olarak açığa çıkıp, taayyün mertebelerinden nefsi natıka ile bedenle açığa çıkmasından sonra adı "insan"dır. Bu mertebe **"nefisler bedenlerle birleştirildiğinde"** (Tekvir/7) olarak belirtilmiştir.

Ayan-ı sabitenin bir düzenlemesi olarak insan hem ilmi hakikati hemde sureti itibariyle en kerim varlıktır. **"Biz insanı en güzel surette yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik"** (Tin/4-5) ayetleri bütün bu anılan mertebeleri içinde barındırır. Ve bu mertebeler "Dehr" ismi içinde zamana ve mekana yayılmıştır.

42. TEVBE ve NEFSİ NATIKA

"Ve muhakkak ki Ben tevbe edenler ve iman edenler ve salih amel işleyenler için mutlaka Gaffarım. Sonra onlar hidayete erdirilir" (Taha/82)

Allah Gaffar ismiyle günahları örteceğini ifade etmektedir. İnsanlar nefis mertebeleri itibarıyla değişik düzeylerde. Allah'tan en uzak noktadaki kişiyi **"Onlar Allah'ı unuttu. Allah'da onlara nefislerini unutturdu"** (Haşr/19) ayetiyle açıklamaktadır. Allah'dan en uzak kişi nefisini hatırladığında, nefsi hakikatinin Allah'ın Nurundan Kur'an'ın sırrından olduğunu idrak ettiğinde yüzünü Allah'a dönmüş olur. Bu kişinin "manevi doğumu"dur. Bu doğumun ilk belirtisi Allah'a dönme ve onunda ilk belirtisi de "tevbe"dir. Kişinin Allah'a rağbet etmesidir. Çok değerlidir. Sonucu ise Allah'ın o kişiye rağbet etmesi ve onu rahmetiyle sarması demektir. Bu iki davranış "iman" nuru ile nurlanması demektir. Zira iman akıl nuru ile bulunur. Din ise ilim ile gerçekleşir. İman, ilim ise salih amel işlemeyi gerektirir. İşte Allah böyle bir insana "Gaffar" ismiyle tecelli eder ve kötülüklerini örter. İşte bu durumda sebat edenler hidayete erdirilir. Allah onlara "Hadi" ismiyle tecelli eder ve onları "sıratı müstakime" yönlendirir. Bu ise Fatihâ'nın hayata sokulmasıdır. **"İhdinas sıratel müstekim. Sıratellezine enamte aleyhim. Gayrıl mağdubi aleyhim veledallin"** bölümünün (Bizi sıratı müstakime (doğru yola hidayet eyle) Nimet verdiklerinin yoluna ilet gazaba ve delalette olanların yolundan uzak tut) yaşanmasıdır. Bu yaşantı hidayet ile olabilir. Hidayet düzeyi ise Allah'ı bilme oranındadır. Bunu açıklayan ise Fatihanın buraya kadar olan bölümüdür. Yani Allah'ı bilerek yaşamadır. Her halde Allah'a dönerek, Allah ile olan yaşamasıdır. Bu **"la ilahe illallah"** yaşantısıdır. Hidayete götüren ise **"Muhammeden Resulullah"** yoludur. Ayet, Allah'a ulaşmanın yolunu, hidayete ermenin yolunu özetlemektedir. Gayret bizden, tevfik Allah'tandır.

43. LEDÜN İLMİ ve MUHAMMEDİ ŞUHUD

"Derken kullarımızdan bir kul buldular ki biz ona katımızdan bir rahmet vermiş, kendisine tarafımızdan (ledün) ilmi öğretmiştik" (Kehf/65)

Allah'ın katından (indinden) rahmet ve ilim vermesi Zatından, Zatına, Zatiyla kul mertebesine nüzulu demektir. Kul mertebesinin ise "billahi" ve "bismillahi" sırrıyla Allah'ın Zatına urucudur. Nüzul ve Urucun ortak noktası, Ahadiyeti Zat'tan olan vahidiyet mertebesi yani Hakikat-i Muhammedî'dir. Bunun hakikatine ulaşmak "Noktanın sırrına" ve "B sırrına" ulaşma ile mümkündür. Yani rahmeti ve ilmi kaynağından, Zattan almaktır. Bu nedenle bu kişilere arif**illah** denmiştir. Kendilerine mal edecekleri bir ilimleri yoktur. Allah katından ne indirilirse onu bilir ve aktarırlar. Allah'ın katından gelen rahmet ve ilim Kur'an olduğundan onlar "Kur'an-ı Natık" "fiili besmele" dolayısıyla fiili Kur'an, temsili Kur'an ve tafsili Kur'an olurlar. Bu özellikleri ile de alemlere rahmet olurlar. Bu konu ise ancak tadılarak bilinir. Tadmayan bilmez. Bu yola ise Kur'an yaşanılarak ulaşılır. Kur'an yaşanılarak nokta olunur. Nokta olunca Kur'an yaşanır. Vahdet ve kesretin BİR müşahede edildiği "Muhammedi Şuhud" mertebesi olup, Kur'an ile her şey tam değerinin verildiği noktadır. Ancak bu noktaya ulaşanlar Allah ile bilir, Allah ile görür, Allah ile işitir... vb. fiili Allah ile yaşar. Bunlar "habibullah" sırrının tecelli noktasına ulaşmış "seçilmiş" kişilerdir. Nefisleri saf, zekiye, arınmış olduğundan **"Seni nefsim için seçtim"** (Taha/41) ayetinin mazharı olup, Allah'ın Zati Nefsine ayırdığı ve özel tecelliye mazhar nefislerdir. Bu nedenle "Hızır" denmiş ve "Hızır Allah'tır" buyurularak bu seçilmiş kişilerde Zatin, Allah ismiyle zuhura çıktığı ifade edilmiştir. Hemde bütün isim ve sıfatlarıyla zuhura çıkan Hakk'tır. Bu nedenle Hz. Resul (sav): **"Beni gören Hakk'ı görmüştür"** buyurmuşlardır.

44. RUHUL AZAM, RUHUL KUDUS ve NEFSİ NATIKA

"O'na ruhumdan nefh ettim (üfledim)" (Sad/72)

"Nefse ve onu tesviye edene (ona bir takım kabiliyetler vererek halk edene) yemin ederim ki" (Şems/7-8) buyuran Allah nefsi, ruhun nefh edilmesi için hazırlamıştır. Nefs bu konumda "alıcı" hükmündedir. Nefh edilen ruh kanalıyla "verici" konumuna yükseltilmiştir. Nefh edilen ruh, "ruhumdan" lafzı ile "Allah ruhu"dur. Allah'ın ruhu ise O'nun Zati sıfatları ve Subuti sıfatları ile isimleridir. Nefs bunları alarak, bu ruhdaki vasıfları yansıtabilecek O RUH'un mazharı olacak vafsa kavuşmuştur. Her nefis bu ruhtan aldıklarını açığa çıkaracak özellikte yaratılmıştır.

Nefse, nefh edilen ilk ruh Ruhul Azam olup Peygamber Efendimizde en kamil şekilde açığa çıkan ruhtur. **"Allah önce benim nefsimi ve ruhumu yarattı"** buyuran Resul (sav) bu mertebesinde öncüsüdür. Ruhul Azam Allah Zati Sıfatlarını içeren ruhtur. Yani "Vücut, Kıdem, Beka, Vahdaniyet, kaim bi nefsihi, Muhalefetül havadis" sıfatlarıdır. İNSAN RUHU denilen nefsi natika bu sıfatların mazharıdır. Nefse bu ruhun zuhura çıkışı ise Ruhul Kudüs aracılığı ile. Ruhul Kudüs'te Allah'ın ruhudur. Ruhul Kudüs Allah'ın Sübuti sıfatlarını içeren ruhtur. Yani "hayat, ilim, irade, kudret, semî, basar ve kelam" sıfatlarıdır. İsimler sıfatlarla zuhura çıktığından isimlerin zuhurunda da rol oynar. Nefsi natika işte bu sıfatların nefh edilmesi ile "alıcı" olmuştur. Bu sıfatlardan yansıtabileceği ölçüde, sahip olduğu kadarıyla karşındakine bunları aktaracak "verici" konumuna sahip olmuştur. Bu iki ruh Allah'ın ruhu olup insanın en şerefli mahluk oluşu bu ruh sayesinde. **"İnsan benim sırrım, Ben insanın sırrıyım"** buyurmasının bir yönü budur. Ruh sıfatı subutiye'nin mazharı olup, nefh edilen bu sıfatları açığa çıkardığı ölçüde Hakk'ı yansıtır. Tecelli zamanında, tecelli oranında ve nefsteki kabiliyet ve istidat oranında bu sıfat ve isimleri yansıtır. Kendi nefsi

mertebesinden isim ve sıfatların yani Hakkın bir "halifesi" olmuş olur. "**Ben Ademi halife kıldım**" ayetinde bahsedilen halifelik isim ve sıfatları yansıtabileceği ölçüdedir. Adem yani insan-ı kamil bunun zirvesidir.

45. MÜŞAHEDE (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

" Su hacmi iki kulleyi (büyük küpü) aşınca artık pislik taşımaz..."

Bu hadisi şerife şöyle bir mana verebiliriz: "Bir irfan sahibi, zata has olan şehadet makamına yerleşirse, gerek esma gerekse sıfatların müşahedesi ona perde olamaz."

Allahü Teala bu manayı bize şöyle anlatır:

"Onlar kötülüğü iyilikle savarlar. "(Ra'd Suresi , Ayet –22)

Yani yapılan iyilikle kir darlığını def ederler.

En iyi bilen ve en iyi hükmü veren Allahü Tealadır.

46. ALLAH – İNSAN İLİŞKİSİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Allahü Teala Ademi kendi sureti üzerine yarattı."

Bu Hadisi Şerife verilecek mana şudur. "Allahü Teala Adem'i, yani insan suretini zatına bir ayna kıldı. Sıfatlarına da mazhar, fiilerine de tecelliğah... Ta ki onda zuhura gele."

Bütün bu manalara tüm olarak şu Ayeti Kerime işaret eder:

"Vaktaki, Rabbin meleklere 'Ben, yeryüzünde bir halife yaratacağım...' dedi..." (Bakara Suresi, Ayet –30)

Azim olan Allah daima doğruyu anlatır, söyler.

47. İHLAS SIRRI (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen şöyle anlatıyor:

"İhlas sırrımdan bir sırdır. Onu kullarımdan sevdiğimin kalbine bir vedia olarak bıraktım..."

Bu Kudsi Hadisi Şerife şu şekilde bir mana vermek mümkündür: İhlas varlık sırrımdan bir sırdır. Ama bu taayyünatla kapalı olan varlığımın sırrından. Sevdiğimin kalbinde onunla tecelli ederim. Ve onu varlığımda fani kılarım. O kadar ki benden başkası onu bilemez, onun haline muttali olamaz... Hatta bunu kendisinde bilemez. "Yani ihlas sahibi... Çünkü o, ihlasta o kadar ileri gitmiştir ki, ihlasını da unutmuştur.

Hatta kendisi ile ihlasa geçilen şeye nisbet edilen ihlastan yana da fena halini bulmuştur... Ve o, Mutlak Hakk'ın müşahedesine o kadar geçmiştir ki, vahdetten de, kesretten de olmuştur... Çok çok ötelere varmıştır.

En iyi bilen Allahü Teala'dır.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

48. KAZAYA RIZA (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

- O kimse ki kazama rıza göstermez, belama sabretmez, nimetlerime de şükretmez, artık varsın Benden başka bir Rabb arasın..."

Görüldüğü gibi bu da Kudsi bir Hadisi Şerif 'tir. Bunun manasını anlatmaya şu yoldan girebiliriz:

"Mutlak Rububiyetim, nimetlerin ve belaların bir arada bulunmasını icabet ettirir. Ta ki zıt isimleri ve birbirine benzeyen sıfatların rağmen Zatım tam kemali ile zuhura gelsin. Durum böyle olunca her kim zıtlara razı olursa Zatıma nail olur, Ben de onun Rabbi olurum... Ve her kim ki onlara razı olmaz, Ben onun Rabbi değilim. Sebebine gelince, o, bir vasfa bağlı kalmakta, diğerini de atmaktadır. Bir hükme tabi olmakta, diğerini de kabul etmemektedir... Halbuki Ben bütün vasıfları cami bulunmaktayım. Bütün incelikleri ile cümle hükümleri müştemil bulunmaktayım... Hatta çeşitli yaratılışları da. Çünkü Zatım bütün açık hakikatleri ihata etmektedir."

Bu manayı şu Ayeti Kerime gayet açık bir şekilde anlatır.

"Evvel O' dur; Ahir O' dur; Zahir O' dur; Batın O'dur..." (Hadid Suresi, Ayet 3)

Yüce Allah'ın kelamı daima sadakat damgasını taşır.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

49. VAHDET-İ ŞUHUD (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Allahü Teala'dan naklen anlatıyor;

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Ey Ademoğlu, hasta oldum; ziyaretime gelmedin.

Ademoğlu sordu:

-Ya Rabbi sen alemlerin Rabbisin... Seni nasıl ziyaret edeyim? Allahü Teala buyurdu.

-Bilmiyor musun? Falan kulum hasta oldu.... Ama sen onu ziyaret etmedin. Eğer onu ziyaret etseydin Beni yanında bulacaktın... Allahü Teala devamla buyurdu:

-Ey Ademoğlu, senden yemekle doyurulmamı istedim, ama sen Beni doyurmadın. Ademoğlu sordu:

-Ya Rabbi, seni yemekle nasıl doyurayım ? Sen alemlerin Rabbisin. Allahü Teala anlattı:

-Falanca kulum senden yemek istedi. Ama ona yedirmedin. Bilemedin mi? Ona yedirseydin beni yanında bulacaktın. Allahü Teala devamla buyurdu:

-Ey Ademoğlu, senden su istedim, ama vermedin. Ademoğlu sordu:

-Ya Rabbi sana nasıl su vereyim? Sen Alemlerin Rabbisin. Allahü Teala anlattı:

-Falan kulum senden su istedi, vermedin. Ona su verseydin Beni yanında bulacaktın... Bunu da mı anlayamadın?"

Bu Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Mana kapısını şu şekilde aralayabiliriz:

"Ey Ademoğlu... şeklinde yapılan hitap ruhadır. Bu ruh ise kalptir. Bilhassa nefsanî perde ile perdelenen kalp. Bu kalbe şöyle hitap edilmektedir:

"Ben, belli bir zuhur yerine tecelli ettim. Zuhura geldim orada. Yine belli bir taayyünle de aynı şekilde tecelli ettim; zuhur eyledim. Fakat, bu has zuhurla perdelendim, gizlendim... Özellikle mutlak hakikatimi müşahade edilmeden yana sakladım. Belli bir şekle girmekten ve bir kayda sığmaktan yana kendimi kapadım. Bütün bu işler, bu belli taayyünün özünde oldu. Gel gör ki sen bu taayyünü bilmedin. Ki O mutlak hakikatimin aynıdır."

Burada "Ya Rabbi, sen alemlerin Rabbisin seni nasıl ziyaret edeyim?" cümlesi bir başka mana taşır. Onu da burada anlatmak icap eder. Şu demektir:

"Belli bir surette seni nasıl müşahede edebilirim? Bilhassa keyfiyeti ve şekli olan bir şeyde... Halbuki sen bu gözde görülen alemlerin suretine inhisar etmekten ve belli bir şekil almaktan yana münezzehsin."

"Bilmiyor musun?... Kelimesi ile başlayan cümleye verilecek mana ise şu şekilde olur:

"Sen şöyle bir marifete sahip olmadın mı ki, mutlak varlığım her taayyünde, yani göze gelen her belli şeyde vardır. Sonra taayyün halini her mutlak olan mana taşır. Halbuki sen, anlatıldığı gibi, kendinde bir irfana sahip olmadın. Sonra bilmedin ki, o hasta kulun hakikati Hakikatimin aynıdır. Zira onda zahir olan Benim."

Bu zuhurun belli bir mana şekli şöyle olabilir: İsmi isim verilene nisbeti gibi ki, bu, o hasta kulun 'Hakikatime' nisbeti babında bir misaldir, benzetmedir. Kaldi ki, isim, müsemmaya göre ayrı değil, aynıdır.

Yukarıdaki açıklama nazara alınarak, "Bilmiyor musun?" şeklinde gelen cümlelerin devamı olan "Eğer onu ziyaret etseydin beni yanında bulacaktın..." cümlesine de bir başka mana vermek icap eder:

"Durum yukarıda anlatıldığı gibi olunca, anlayamadın ki Mutlak Varlığım onun izafi varlığında seyrini tamamlamaktadır. Onu zuhura getirmektedir."

Yukarıda anlatılan manaların tümüne şu Ayeti Kerime işaret etmektedir:

"O küfredenlerin amelleri ise çöldeki serap gibidir ki susuz onu su zanneder:" (Nur Suresi, Ayet-39).

Mevzuumuz olan Hadisi Şerifin hepsini burada açıklayamadık. Ama kendisi ile bir kıyas yapılacak kadarını açıkladık. Kaldı ki bir kıyas usulü de vardır. Kalanı da buna göre kıyas eyle.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

50. ALLAH'A VUSLAT (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor.

"İsmi aziz ve celil olan Yüce Allah şöyle buyurdu:

-Kulum bana kavuşmayı severse, Ben de ona kavuşmayı severim... Ama bana kavuşmayı sevmeyince Ben de ona ona kavuşmayı sevmem."

Bu Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Şimdi manasına geçelim. Bilesin ki, yolculuk iki şekilde olmaktadır.

Bu büyük alemdeki yolculuk, enfüsi olan küçük alemdeki yolculuk.

Büyük alemde yapılacak yolculuk için binek hayvanına, yada başka bir vasıtaya ihtiyaç vardır. Keza enfüsi olan küçük alemde de binek hayvanına, ya da bir başka vasıtaya ihtiyaç vardır. Ne var ki küçük alemdeki vasita ancak zati muhabbetten ibarettir. Ama, sıfatlara ve fiillere ait muhabbetten değil. Yalnız zata muhabbet...

Bu manaya "Kulum severse..." cümlesi işaret etmektedir. Yani "Kul bana kavuşmayı, hakiki müşahedemi severse..." demektir. Bu durum, yani hakiki müşahadem onun izafi ve mecazi varlığından sıyrılmasına bağlıdır. Bundan sonrasındır ki muhabbet burakına biner... Şevk kamçısını alır... Aşk vadisine geçer... Böyle nice sırlar mesafeyi kat eder... Ve parlak bir menzile varır ki bu fena halidir. Bu fani varlığın erimesidir, bitmesidir...

İşte o kul bu hali bulduktan sonradır ki Allahü Teala onunla karşılaşmayı sever. Zati, hakiki mevcudiyeti ile ona tecelli eder... Bu tecelli, fena haline geçtikten sonra onun beka makamını bulmasıdır. Bu makam onun fena haline geçmesine bir mükafat olarak yapılır.

Hadisi Şerifin, anlatılan kısmın zıddı olan ikinci kısmına gelince, onu da şu şekilde anlatmak mümkündür.

"Kul hayvani arzularına dalıp helake gitmesi sebebi ile Bana kavuşmayı istemezse Ben de ona kavuşmayı istemem. "Yani tecelli etmemekle... Bilhassa, zati bir tecelli etmemekle... Böylece o, tabii olan şehvet deryasına batar gider... hayvaniyet unsuru vadisinde helak olur.

Bu Kudsi Hadis için bir başka açıdan şöyle bir şerh yapmak icap eder. Şu mana anlatılmak istenmiştir:

"Kamil ve kullukta tahakkuk eden bir kul, zatımın, sıfatımın ve fiillerimin müşahedesini isterse, sıfatımın fenası zımında, zatımı müşahede ile onu severim... Zatımın, sıfatımın ve fiillerimin bekası ile de onu severim. Şayet o istemezse ben de istemem." Ama, bu istememek tard ve yukarıda anlatılan mananın aksi olarak tecelli eder.

Sonucu bu iki cümle ile bağlayalım. Şöyle ki:

Şayet bir kul, özünde hayır bulursa Allah'a hamd etsin. Şayet şer bulduysa, o zaman da yalnız nefsini ayıplasin. Sebebine gelince, bütün bu haller, Allahü Teala'nın o kulunu sevmesi ya da sevmemesi babında birer delildir, işarettir, alamettir.

En iyi bilen, en iyi hükmü veren Allah'tır.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

51. MAHZUN KALP – FENA (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala, şöyle buyurdu:

-Ben, uğrumda kalpleri kırık olanların yanındayım..."

Görüldüğü gibi bu da bir Kudsi Hadisi Şeriftir. Manasına gelince, şöyle demek icap eder:

"Bizzat Ben, esma ve sıfatla, zatından, sıfatından ve efalinden geçip fena haline yıkılıp gelene tecelli edim. Böylece, onu beka makamında tahakkuk edebilmesi için bir gözetici, müşahid olurum. Bir bakıma onun kefil olurum... Çünkü o fena haline geçmiştir. Fena haline geçen ise her şeyi bir yana atar, dağınık olur, toparlanamaz. Beka makamına çıkamaz, fena denizinde boğulur... Orada fena olur. O kadar ki, istidadının zafiyeti icabı sahile de dönemez... Meczublar sınıfına girer. Bir türlü beka makamına çıkamaz."

Şimdi, "Uğrumda" kelimesini biraz açalım. Bu "Bende beka bulmak..." manasına alınmalıdır. Sebebine gelince, bizzat fena, aranan bir şey değildir. Esasen matlup olan beka makamıdır...

Bir irfan sahibi, bu manaya, şu şiir ile işaret eder:

Bir köşe vuslat köşesi olamaz heyhat;

Sadık dahi olsan... ki sende varsa hayat.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

52. ALLAH – NEFS İLİŞKİSİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allah-ü Teala Şöyle buyurdu:

-Kıyamet günü ben şu üç zümrenin hasmıyım:

Bir kimse ki: Kendisine ihsan ettim, ama o zulmetti...

-Bir kimse ki: Bir hürü sattı, parasını da yedi...

-Bir kimse ki: İşçi tuttu. Ondan istifade etti. Ama ücretini ödemedi."

Bu da Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Manasını aşağıdaki şekilde anlatabiliriz. Şöyle buyurulmaktadır:

"Bir kimse ki, kendisine ihsan ettim ama o zulmetti." Bu cümlelerin mana derinliğinde şu cümleler saklıdır:

"Ben ona varlık verdim. Ta ki varlığımın mazharı, yani Zuhur yeri ola. Fakat onu, Benim belli sebep için verdiğim varlığı kendisine mal etti. İddiası bu yolda oldu... Tıpkı Firavun'un " **Ben sizin Yüce Rabbınızım...**" (Naziat Suresi, Ayet-24) dediği gibi..."

“Bir kimse ki hürü sattı, parasını da yedi...” Bu da şu manayadır:

Bir kimse vardır; kalp nurunu nefsin zulmetinden kurtardı. Çeşitli taatle meşgul oldu. Yüce makamlara çıktı ve üstün mertebelere erdi. Sonra gerisin geri döndü. Şöyle ki: Kalbin nurundan çıktı. Nefsin karanlık yuvasına, onun yoluna girdi.

İş bu mana, şu Ayet-i Kerime ile anlatılır:

“Onlar ki kafir oldular; dostları putlardır. Onları nurdan zulmete geçirir. Bunlar cehennem ehlidir. Orada sonuna kadar kalacaklardır.” (Bakara Suresi, Ayet – 257).

Anlatılan halin sonundadır ki, o, amellerine aldandı. Şehvet afetlerinin iptilasına uğradı. Mal ve şöhret sıkıntısına çarpıldı.

İşbu hal üzerinedir ki: Nefsin hür başı hürlüğü yitirir; boynuna yersiz istekler zinciri geçer, bağlanır. İşte bundan sonradır ki: Nefsin hürriyetini, görsünler ve işitsinler pahasına satmış olur...

Bu kudsi mana taşıyan Hadisi Şerifin bir başka yönden şerhini yapmak gerekecek. Allahü Teala adeta şöyle buyuruyor:

“Bir kimse ki Mutlak Varlığı müşahede etmeden varlıkta bir yer iddiasında bulunur... Nefis de görsünler işitirler dileği ve isteği ile kabarr... Zühre karşı bir arzu duyup, vera ` haline sahip olarak, taattan da, yine nefsin yersiz istekleri için bir yardım payı çıkarırsa... Ve nefse ancak hakettiği kadarını vermezse... Evet Ben, böyle olan bir kimsenin herşeyin ayrıldığı ceza günü geldiği vakit hasmı olurum.”

En iyi bilen Allahü Teala’dır.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

53. VELİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

“Allah-ü Teala şöyle buyurdu:

-Herkim Benim veli kuluma düşman olursa bana harp açmış olur.”

Bilesin ki, İlahi isimlerden herbirine karşı düşen benzerleri vardır. Kahhar ve Latif isimleri gibi... İsimlerin durumu böyle olduğu gibi o isimlere mazhar olanların durumu da budur. Mesela evliya ile onların zıtları olan adamlar, düşmanlar...

Veliler, Cemal, Latif, Lütuf ve Yemin (sağlık) isimlerinin mazharlarıdır. Düşmanlar ise Celal, Kahır ve Sol (şimal), isimlerin mazharlarıdır. Ayrıca her iki kelime arasında da, zıtlık ve düşmanlık vardır.

Şimdi, “Bana, harb açmış olur” cümlesi üzerinde duralım. Bu, şu demektir:

“O, nefsin Bana karşı kaldırdı...” Halbuki o batıldır, Ben ise Hak. Şüphesiz Hak batıldan daha güçlüdür.

Bu yolda delil olan manalar anlatır: Cemal tecellisi, daima celale galip gelir.

Şimdi bir başka açıdan bu Hadisi Şerifin şerhini yapalım. Burada, Allahü Teala’nın şöyle buyurduğunu anlatabiliriz.

“Her kim benim veli kuluma düşmanlık ederse Bana celal tecellisi yoluyla karşı durmuş olur. Bana gelince ona hem Celal hem de Cemal tecellisi ile karşı çıkarım. Ve bilindiği gibi bu şekildeki bir tecelli onu ezer.”

Bu mana şu Kudsi hadisten de anlaşılır:

“Rahmetim gazabımı geçti...”

Kaldı ki bu mana şu Ayeti Kerime’nin özüne de uygundur:

“Onlardan intikam aldık... Denizde boğduk. Çünkü onlar ayetlerimizi yalan saydılar.” (A’raf Suresi, Ayet-136)

Burada ayetlerden murad Allah’ın veli kullarıdır.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

54. KUL ZANNI – ALLAH (HADİS YORUMU)

“Allah-ü Teala şöyle buyurdu:

-Ben kulumun zannına göreyim... O halde, Benim için hayır zannında bulunsun. Ve Ben Beni andığı zaman kulumun yanındayım.”

Bu da Kudsi bir Hadisi Şeriftir.

Bilesin ki, Yüce Hakkın her şeyde bir zuhuru vardır. Bu, has bir zuhurdur ki o zuhura mahal olan şeyin istidadına göre şekil alır. Şundan ki: Tecelli, kendisinde tecelli vaki olanın durumuna göre olmaktadır...

Zuhur da aynı şekilde Hakkın mazharlarından bir mazhardır. Ve tecelli mazharın durumuna göre olmaktadır. Durum böyle olunca, kendisinde bir şey zuhura gelecek olan korkulu bir kimse ise onda meydana gelecek şey korku suretinde gelir. Şayet kendisinde bir şey zuhura gelecek olan ümitli bir kimse ise onda muhabbet zuhur eder.

Hasılı kelim, yukarıda anlatılan kıyas yapılarak: Aşkî ise aşk zuhura gelir... İşbu anlatılan mana, Cüneyd-i Bağdadî Hazretleri’nin şu cümlesinde saklıdır:

“Suyun rengi kabının rengidir.”

Yukarıda anlatılan cümlelerden de anlaşılacağı üzere, O her bilginin aynıdır. Hatta her ilmin, her zannın, her fehmin aynıdır. Ve O ancak itikat edenin itikadına göre zuhur eder. Her şey onun tecelli suretleridir. Zuhuratının çeşitleridir. Zatinin tecelligahıdır. Esmanın ve sıfatlarının aynalarıdır. Ve O her itikad sahibinin ve itikad edilen şeyin de aynıdır. Buraya kadar anlatılanlar:

“Ben kulumun zannına göreyim. O halde benim için hayır zannında bulunsun” cümlesinin bir açıklaması idi. Diğer kısmın açıklamasını aşağıda bulacaksınız.

“Ve ben, beni andığı zaman kulumun yanındayım...” buyuruldu. Bunun manası, şu şekilde açıklanabilir:

“Ben kulumla beni zikri şekli ile olurum. Şayet o, Celal isimleri yönünden zikrini yaparsa ona Celal isimleri yolu ile tecelli ederim. Şayet o, Cemal isimleri yolundan zikrini yaparsa ona Cemal isimleri yolundan tecelli ederim.”

Bu Hadisi Şerife bir şerh yapmak daha icap edecek. Bu manaya göre şöyle buyrulur:

“Ben tayin edilen her şeyde belli bir varlığım. Fark ve kesret şahadetgahında, beni müşahede eden ‘zancı’ları kemale erdiririm. Sonra, Benimle oluşu yönünden onunla olurum.”

İşbu mana şu Ayet-i Kerimenin derin manasında saklıdır: **“Söyle: Herkes kabiliyetine göre amel eder...”** (İsra Suresi, Ayet-84)

Tevhid üç derecede anlatılır:

Delil ile Allah’ın varlığına dair hüküm; ilmi yoldan Allah’ın birliğini bilmek; irfan sahibinin kalbinde ilahi rüyetin galip gelmesi: öyle ki artık onda başkasını görececek hal kalmaz.

Bunlardan birincisi, her iman sahibi içindir. İkinci alimlerin tevhididir. Üçüncüsü, irfan sahiplerinin tevhididir.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

55. NEFSİ NATIKA ve SIBGATULLAH

“Allah boyası, Allah boyası ile boyanmaktan güzel ne olabilir” (Bakara/138)

"Allah boyası" O'nun Zatı, sıfatı ve isimlerini en güzel surette açığa çıkarmak ve bunlarla süslenmektir. Allah ismi camisi bütün bu isimlerle ve sıfatları bünyesinde cem edip toplamıştır. "Kur'an" ise "Allah" isminde toplanan bütün isimleri bünyesinde bulundurandır. İsim ve sıfatları gerçek yüzleri ve hüviyetleriyle açığa çıkarmak, "Allah boyası" ile boyanmak yani "Kur'an ahlakı" ile ahlaklanmaktır. **"Allah'ın ahlakı ile ahlaklanınız; peygamberin ahlakı ile ahlaklanınız"** kudsi hadisinin nuruna boyanmaktır. Nefsi natikasını asli hali olan Allah'ın nuruna ulaştırmak ve Kur'an'ın sırrı ile "Kur'an-ı Natık" olmaktır. Hz. Ali (kv) nin dediği gibi **"Ben yaşayan Kur'an'ım, Kur'an-ı Natık'ım"** haline ulaşmaktır. **"Ben güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim"** buyuran Hz. Resul'e (sav) her haliyle uymaktır. **"Tasavvuf güzel ahlaktır"** düsturuna ulaşmaktır. Nefsi kamil, zekiye (arınmış), saf haline kavuşturulmaktır. Nefsini sırf nur haline getirip, sahibine teslim etmektedir ki, sahibide nefsi kendiyile süslesin, kendiyile boyasın.

56. VAHDETİ VÜCUD ŞUHUDU

"Doğuda batıda Allah'ındır. Nereye dönerseniz Allah'ın vechi (zati) oradadır" (Bakara/115)

Alemler Hakk'ın zuhur mahallidir. İsim ve sıfatlarının her mertebede Zahir ismiyle görünmesidir. Allah ilahi hüviyetini tanımlarken **"Hüvel evveli vel ahiri vez zahiri vel batın"** (Hadid/3) olarak tanımlamıştır. TEK VÜCUD HÜVİYETİ, zahir, batın, evvel ve ahir isimleriyle zuhurdadır. Diğer tüm ilahi isimler ve sıfatlarda bu dört ismin açılımlarıdır. Zahir, batın, evvel, ahir ise TEK ZATIN kendi içindeki itibarlarıdır. Nereye dönülürse orada zahirdeki görünümün altında ilahi isimler ve sıfatlar vardır. Zahir ismiyle açığa çıkan isimlerin batnında ise Hakk vardır. Allah ismi camisi altında isimlerini toplamıştır. Sen bana bakınca Allah'ın bir veya birkaç ismini; ben sana bakınca Allah'ın bir veya birkaç ismini müşahede ederiz. Diğer yüzlerde de bu böyledir. Her şeyin batnında sır olarak Allah'ın Zatı mevcuttur. İlahi Zat her şeyin Hayy ve Kayyum'u olarak batında Batın-evvel isimleriyle; zahirde Zahir-Ahir isimleriyle açığa çıkmıştır. Bunlar ise TEK ZATIN itibarlarıdır. Bu nedenle **"nereye dönerseniz Allah'ın vechi (ZATI) oradadır"** buyurulmuştur. Namaz kılarken Kabe'ye dönülmesinin muradı ise Kabenin zahir, batın, evvel, ahir isimlerini birleştirdiği Ahadiyeti Zat mertebesini temsil etmesidir. Kabenin batını-evveli Ahadiyeti Zat mertebesi zahiri-ahiri ise uluhiyet mertebesidir. Kabe bütün izafet ve itibarları bünyesinde cem ettiğinden MUTLAK TEVHİD mertebesidir. Bu nedenle bütün izafetler Kabe'de BİR'lenir. Bu açıdan Kabe merkezdir. Allah alemlerde isimleri ve sıfatları ile çoğalmış, her şeyde yüz göstermiştir. İsim ve sıfatların çokluğu ve düzeyleri alemdeki çokluğu oluşturmuştur. **"İsim Zatin ayındır"** ve **"Sıfat Zattan ayrılmaz Zat sıfattan asla hiç"** tasavvuf kurallarının idrakiyle her yüze bakan ilahi hüviyeti o mertebeden müşahede etmiş olur. O yüzle Hakk'ı tanımış olur. Ne kadar yüzle (isim ve sıfatla) tanışıp bilirse, Hakk'ı o kadar bilmiş olur. Doğu ve batı iki zit noktadır. Yani alemlerin en uç ve en zıt yerlerinde de O müşahede edilir. Bu müşahede **"VÜCUD TEK ve BİR MERTEBELERİ ve DÜZEYLERİ ÇOKTUR"** idrakiyle olan Vahdet-i Vücut ve Vahdet-i Şühud idraki ve şuhududur. Kesrette Vahdet, Vahdette Kesret'i BİR bilme, Bir görme olarak tanımlanan "Muhammedi Şühud" mertebesidir.

57. NEFSİ NATIKA, FENA ve BEKA

"Kim ihsan derecesine yükselerek vechini (özünü-zatını) Allah'a teslim ederse, onun mükafatı Rabbının katındadır. Artık onlara korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir. (Bakara/112)

İnsanın hakikati onun nefsidir. Nefsin hakikati ise nefsi natika olup Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrı makamıdır. Yani insanın zatını bu hakikat oluşturur. Nefsi natıkada Allah'ın Zati, subuti sıfatları ve isimleri dürülmüştür. İşte insan bu bilince ulaşıp ihsan ve ikan mertebesine yükseldiğinde, kendi hakikatini müşahede eder. Kendi hakikatini "Allah ile" birlikte müşahede eder. Nefsi natika emanetini gerçek sahibine yani Allah'a teslim ederek "Müslüman" olur. **"Sakın ha ölmeyin ancak Müslüman olarak ölün"** (Bakara/132) ayetinin sırrıyla **"ölmeden önce ölünüz"** hadisinin sırrına erişir. Emanet sahibine verildiğinde ise Allah şöyle buyurur: **"O'nun diyeti bizzat BEN olurum"** Allah katında ona bahşedilen ise nefsinin Allah'ın Zatı, sıfatları ve isimleriyle süslenmesi onlarla tahakkuk etmesidir. Allah'ın boyası ile boyanmak Allah ve Kur'an ahlakı ile süslenmektir. Hakk'la Hakk olup "BEKA" yı yaşayanı ise "Allah ile (billahi) olduğundan korku ve üzüntü yoktur. Koruyan O, irşad eden O, Rezzak O, söyleyen, gören... O olmuştur.

58. ZATI NEFİS ve KURAN

"Allah sözünden dönmez" (Ali-İmran/9)

Allah Zatı Nefsi kelamını ve ilmini Kur'an ile açmıştır. Kendi hüviyeti ve nefsinin aynası olan ve "abduhu ve resuluhu" olarak vasıflandırdığı Resulünü insanlık alemine göndermiştir. Gerek Kur'an gerek Resul kendi Zati Nefsinden ayrı olmadığı için Kendi sözünden dönmez. Haşa böyle bir şeyin olabilmesi için ikinci bir Allah olması gerekir ki, bu ise imkansızdır. Allah'da ilahlığını isim ve sıfatları ile açıp, Rab ismiyle nefiste tecelli eder. O'nun kapsamadığı ve kuşatmadığı tek zerre, tek nefis yoktur. Bu husus ise şu ayetle açıklanmıştır: **"Rabb'in vaadi gerçektir, Hak'tır"** (Kehf/98) Rab ismiyle tecelli ettiği nefisleri Hakk'a ulaştıran kendisidir. Bunun yolunda Kur'an ve Sünnet yolu ile açıklamıştır. Bu idrake ulaşan ise şu ayetle amel eder: **"Zira benim velim o kitabı indiren Allah'tır. Ve salih kullarına sahip çıkar"** (Araf/196). Bu nedenle Allah ve Resulüne uyar. Bu ise şu ayetle bildirilmiştir: **"Deki: Allah'a ve Resulüne itaat edin. Eğer aksine giderlerse, şüphe yokki Allah kafirleri sevmez"** (Ali-İmran/32). Allah vaadinden dönmeyeceğini ve sözünün Hak olduğunu da "kelime-i tevhid" ve "kelime-i şahadet" hakikatinde toplamıştır.

59. NEFS, TESLİMİYET ve FENA – BEKA

"Rabbi ona "teslim ol" dediğinde, "Alemlerin Rabbine teslim oldum" demişti" (Bakara/131)

Her nefse Rab ismi ile tecelli eden Allah'ın muradı nefsi hakikatini idrak edip onu Allah'a teslim edip "Müslüman" olmasıdır. Nefsin hakikati Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrıdır. Yani nefsi natıka Allah'tandır. İnsana nefsini ve Rabbini bilmesi için emanet edilmiştir. **"Nefsini bilen Rabbini bilir"** hadisinin bir açısından anlamı da budur. Allah hem alemlerde hem de nefsi natıkada ilahi isim ve sıfatları ile tecelli eder. Nefs bunların zuhur mahallidir. Bunlarla kendini ve Rabbini bilir. Kendi ise hem Allah'tandır hem de Allah'ın tecellilerinin zuhur mahallidir. Hakikatte nefsin Allah'tan başka bir sahibi yoktur. İşte kişiden bu hakikate ulaşarak "Alemlerin Rabbi" olan Allah'a emaneti teslim etmesi istenmektedir. Emanet gerçek sahibine teslim edildiğinde "İslam" ve "Müslüman" olunabilir. İşte bu gerçek nedeniyle ezelden ebede tek din vardır. O'da islamdır. Diğerleri ise İslamın içindeki mertebelerdir. Her peygamber İslam dinini kendi mertebesinden kavimlerine sunmuşlar ve kavimlerini o mertebeye ulaştırmak için gayret göstermişlerdir. Hz. Muhammed (sav) ile İslam dini kemale ermiş ve açıklanacak başka bir şey kalmamıştır. Zirvesi ise Hakk'ta fani ve Hakk'la baki olmaktır ki, İslamın özü ve özetiştir. Bu nedenle Hz. Resul (sav): **"Beni gören Hakk'ı görür"** buyurarak zirveyi açıklamıştır. Bu zirveye ise ancak "Varlığını Allah'a teslim" ederek ulaşılabilir. Nefs kişinin zatını temsil ettiğinden, zatını Allah'a teslim etmek demek, her şeyini Allah'a vermek demektir. Bu nedenle her peygamber bu gerçeği ifade ederek bu hakikati vasiyet etti. **"İbrahim bunu kendi oğullarına da vasiyet etti. Yakup da öyle Oğullarım Allah sizin için bu dini (islami) seçti. Sizde ancak Müslüman olarak ölmü dedi"** (Bakara/132). Peygamber Efendimiz (sav) **"Vücudun kadar büyük günah olamaz"** buyurarak üzerimizdeki Varlık Emanetini, Mal O'nun diyerek sahibine teslim ederek açık ve gizli şirkten kurtulmamızı emretmiştir.

60. KURAN, ZİKİR ve HÜVİYET BERABERLİĞİ

"Sana katımızdan zikri (Kur'anı) verdik" (Taha/99)

"Sana katımızdan" derken "Zati Ahadiyet" mertebesinin ve Zati Nefsinin açılımının Kur'an olduğunu ifade etmektedir. Kur'an "Zati-İlmin" kelam olarak açılımıdır. Zati Nefsini "İrsal" mertebesine indirmesidir. "Zikir" oluşu kelam özelliği olup, **"Ben Beni zikredene beraberim"** kudsi hadisiyle, irsal edilen insanlarla **"hüviyet beraberliği"** içinde olduğunun ifadesidir. Kur'an "Cemi esma ve sıfatı cami Zat" yani "Kur'an tüm ilahi isim ve sıfatları bünyesinde toplayan Zat makamı" dır. Bu nedenle kim Allah'ı Allah ismi veya Allah ismi altındaki ilahi isim ve sıfatları zikrederse O'nu zikretmiş olur. Hakk'la beraber olur. **"Beni zikredin, Bende sizi zikredeyim"** () ayetiyle her zikredeni de zikrettiği mertebeden Kur'an'la zikreder. O kişi Kur'an ile hemhal olmuş olur.

"İrsal" (Resul) mertebesinde zikreden Resul'den aktaran Hak olmuş olur. Zikir, zikredilen, zikreden BİR olmuş olur. Bu nedenle Kur'an "Muhammeden Resulullah" zikirindeki "Muhammed-Resul-Allah" üçlüsünü BİR halde toplayandır. KURAN bu üçlüyü cem eden Allah ilmi ve kelamıdır. Aynı zamanda Allah'ın uluhiyetini (ilahlığını) anlatan kelamıdır. **"İla ilahe illallah işte Ben O'yum"** kudsi hadisiyle "Allah ile" (billahi) olmanın anahtarıdır. Kur'an ile meşgul olan O'nu zikretmiş ve O'nun ile olmuş olur. Kelime-i tevhidi ve kelime-i şahadeti bünyesinde cem ettiğinden, onunla amel eden O'nunla O'nu müşahade etmiş olur. Hemde bütün isim ve sıfatlarıyla O'nu zikretmiş, Hakk'ta ona aynı şekilde karşılık vermiş olur. Kur'an Allah'ın gizli hazinesinin gezilen kısımlarını müşahade etmektir. bu nedenle Hz. Resul (sav) **"Sizin en hayırlınız Kur'an öğreneniz ve öğretenizdir"** buyurmuştur. Zira Kur'an billahi ve bismillahi sırrıyla Allah ile, Allah'ın Zatında seyran etmektir. Nefsine ve Rabbine arif olmanın temelidir. Bu nedenle **"Kim O'ndan yüz çevirirse, o zaman muhakkak ki O, kıyamet günü (ağır) bir yük yüklenir"** (Taha/100) buyurulmuştur.

61. KURAN; ULUHİYET ve TEVHİD

"Bu Kur'an kendisiyle uyarılınsınlar, Allah'ın ancak bir tek ilah olduğunu bilsinler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye insanlara gönderilmiş bir tebliğdir" (İbrahim/52)

Her insan eleste **"Ben sizin Rabbiniz değilmiyim?"** sorusuna "Evet Rabbimizsin" cevabını vererek ve hadiseye nefisleri şahit tutularak yeryüzüne indirilmiştir. Bu hakikat dünyada perdelenmiş olup Kur'an ile uyarılarak ve öğüt alınması için insanın aslına ulaşması istenmektedir. İnsana Kur'an ile bildirilen gerçek ise "Lâ ilahe illallah" hakikatidir. İnsan Allah'ın uluhiyetini (ilahlığını) idrak edip, bu hakikatle yaşaması için halk edilmiştir. **"Lâ ilahe illallah işte Ben O'yum"** buyuran Allah, bu sırra ulaşmanın yolunda "Muhammeden Resulullah" ile sağlamıştır. "Muhammed=İnsan-ı kamil" "İrsal ettiği Kur'an" ve "Allah" bir cümlede toplanmıştır. **"Lâ ilahe illallah"** hakikatine "Muhammeden Resulullah" sırrı ile ve tebliği ile ulaşılabilceğini vurgulamıştır. Kur'anın ana hedefi kelime-i tevhid hakikatini müşahedeli olarak yaşamayı sağlamaktır.

Bu nedenle **"Allah ile birlikte başka ilah edinme. Yoksa kınanmış ve yalnız bırakılmış olarak oturup kalırsın"** (İsra/22). Allah'ın uluhiyeti sınırlarına tecavüz eden yalnız kalır. Bu yalnızlık "Allah ile" ezeli beraberliğinin son bulmasıdır. Allah'tan ayrı olan ise çokluk zulmetine ve karanlığına düşmüş O'ndan en uzak noktadadır.

"Onlar Allah'ı unuttu, Allah'da onlara nefislerini unutturdu" (Haşr/19) ayetinin sınırları içine girmişlerdir. Çıkışları ise ancak nefislerini bilmeleri ve nefsin hakikati olan Kur'an'ın sırrına ulaşmaları yoluyla olacaktır. Bunun yolu ise Kur'an ve Sünneti Muhammediyedir. Yani "Muhammeden Resulullah" hakikatini ve sırrına ulaşmaktır. Bu yol ise "irfan yolu"dur. Bu yolla **"La ilahe illallah"** sırrına ulaşarak tebliğ edilene hakkıyla uyulmuş olur. Bu nedenle Hz. Resul'e hitaben **"Muhakkak bilki: Allah'tan başka ilah yoktur" (Falem ennehu lâ ilahe illallah)** buyurulmuştur. Efendimiz'de **"Lâ ilahe illallah benim kalemdir. Oraya giren kurtulur"** buyurmuşlardır. Bu nedenle kelime-i şehadet İslamın ana temeli olmuştur.

62. AYAN-I SABİTE ve KELİME-İ ŞHADET

"Görmedin mi? Allah nasıl bir misal verdi. Güzel bir söz kökü (yerde) sabit, dalları gökte olan güzel bir ağaç gibidir" (İbrahim/24)

Her insanın Allah'ın Zati ilminde bir "ilmi hakikati" vardır. Buna "ayan-ı sabite" adı verilir. Ayan-ı sabitelere Kur'an talim ettirilmiş ve **"La ilahe illallah muhammeden resulullah"** şifresi işlenmiştir. Ayan-ı sabite bu şifreyi taşıyan tohum gibidir. **"Dünya ahiretin tarlasıdır"** hadisi ışığında, bu tohumu dünya tarlasına eken, kendi güzel ağacını meydana getirecektir. Tohumdan çıkan ağaçta "Muhammeden Resulullah" kanalıyla meyveyi elde edecek, meyveyi yiyerek (bu hakikate uyarak), tekrar meyvenin içindeki tohumu müşahede edecektir. Yani dünyada müşahedeli olarak **"Eşhedü en lâ ilahe illallah eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resuluhu"** gerçeğine ulaşacaktır. Bu ise en güzel sözdür. Bu gerçeği ifade etmeyen her söz kötüdür. Bunun içinde şu misal verilir:

"Kötü sözün durumuda yerden koparılmış, kökü olmayan kötü ağaca benzer" (İbrahim/26). Böyle bir kişi hakikatine ulaşamayan ve Allah'tan ayrı düşen bir kişidir.

63. TEVEKKÜL ve NEFSİ NATIKA

"Tevekkül edenler yalnız Allah'a tevekkül etsinler" (İbrahim/12)

Allah ismi İlahi Zatin tüm isimlerini sıfatlarını içeren Zat ismidir. Alemlerin her zerresinde Zat hükümlerini bu kanalla yürürlüğe sokar. İnsan nefsi ise bu isimlerin ve sıfatların tecelli mahallidir. İnsan gerçek manada Allah'a tevekkül ettiğinde hem Zatına hem de isim ve sıfatların gerçek hüviyetiyle açığa çıkmasına ilişkin yardım dilemektir. İsim ve sıfatları ise Allah kişinin nefsindeki malum bilgiye göre açığa çıkartır. Her nefis taşıdığı ilim-ahlak-tecrübe-sıfatlar ile Allah'a bilgi verir. Bu nedenle **"ilim maluma tabidir"** tasavvuf kuralı belirtilmiştir. Allah'ın Zati, sıfati ve esmâi tecellileride bu "malum bilgi" üzerinden olur. Bu açıdan bakıldığında tevekkül, her türlü çabayı gayreti göstermektir. Sonsuz bir gayret içerisinde iken sonucu Hakk'tan bilmektir. Zira bir kişi, bir iş için bir sebebe dayandığında Allah'ın bir ismine dayanmış olur. O isim üzerinden nefse tecelli olur. Tüm isimleri bünyesinde bulunduran ise Allah'tır. Zati ile alır ve verir. İsimleri kanalıyla bütün bu işleri yapar. Bu mana ile Allah'a tevekkül etmek Zatına sığınmaktır. Yani kendi işi için sarıldığı sebeplerin sonuca ulaşması için gerekli olan isimleri "Allah ismi camisinden" talep etmektedir. **"Kim Allah'a tevekkül ederse O ona yeter"** (Talak/3) ayetiyle bu manada bir sığınma belirtilmektedir. **"(Bismillahi) tevekkeltü allahi, ve kefa billahi vekiyli"** (Ahzab/3) ayeti bize sığınmanın ve tevekkülün "Billahi" sırrıyla olmasını vurgularken bu hakikati bildirmektedir.

"Allah ilmi camisi" ile tevekkül O'nun rahmeti içine girmektir. Zira Allah isminde rahmet ve cemel isimleri zahirde, celal ve gazap isimleri batındadır. Batında olanı ise dilerse kendinde tutar, dilerse salar. **"Rahmetim gazabımı geçmiştir"** buyuran Allah'ın Zatına, Allah ismi ile bu manada sığınırca rahmet üzere rahmet olurki gerçek tevekkülde budur. **"Mümin müminin aynasıdır"** hadisi ışığında Allah kulunda tecellisini rahmet üzerinden yürütecektir. Bu nedenle ayette; **"Müminler ancak Allah'a güvenip dayansınlar (tevekkül etsinler)"** (Ali-İmran/160) buyurulmaktadır. Bu tevekkül, güvenip dayanmanın zirvesi "BİLLAHİ" sırrıyla olan tevekküldür.

64. AYAN-I SABİTE ve KURAN

"Ey Ademoğulları! Ben sizden şeytana ibadet etmeyin diye ahd almadım mı? Muhakkak ki o (şeytan) size apaçık bir düşmandır" (Yasin/60)

Her insanın Allah'ın Zati İlminde bir "ilmi hakikati" vardır. Bu hakikate "ayan-ı sabite" denir. Allah henüz alemleri halk etmeden önce ayan-ı sabitelere "Nefesi Rahman" kanalıyla varlık vermiştir. Nefesi Rahman tecellisi ile ayan-ı sabitelere Kur'an talim edilmiş, öğretilmiştir. **"Rahman. Kur'anı talim etti. İnsanı halketti"** (Rahman/1-3) ayetleri bu hakikati bize açıklar. İşte Kur'an talim edip öğretilirken şeytanın apaçık bir düşman olduğu ve ona uymanında yasaklandığı belirtilmektedir. "Ahd almadım mı?" sorusu ile yukarıda henüz dünya aleminde suret vücut haline gelmeden önceki ilmimizde hakikat bizlere hatırlatılmaktadır. Dünya aleminde bu hakikat bildirilerek, şeytana ibadet eder isek, mazeretimizin olmayacağı da belirtilmektedir. **"Muhakkak ki şeytan size apaçık bir düşmandır"** diyerek bu hakikat tekrarlanmakla şeytana ibadet ederek şirk bataklığına düşmememiz konusunda uyarılmaktayız.

65. HAKK ve VAHDET – KESRET İLİŞKİSİ

"Enfüs ve afaktaki ayetlerimizin hüviyetiyle HAK olduğunu sana açık olarak bildireceğiz" (Fussilet/53)

İnsanın ve alemlerin temelde iki yüzü vardır. Biri batını yönü nefisini (enfüs) zahiri yönü ise afaktaki durumunu yansıtır. Gerek enfüs gerek afak "Hak" olarak yaratılmıştır. **"Biz alemleri HAK olarak yarattık"** (Zümer/5) buyurulmuştur. Hak ismi Zat ismidir ve bütün ilahi isim ve sıfatların açığa çıktığını belirtir. Hak ismi zuhurda olan bütün isim ve sıfatları bünyesinde bulundurur. İnsanın nefsinde tecelli edenler de bu ilahi isim ve sıfatlardır. Alemlerin her mevcudunun nefislerinde. Hepsine birden bu yüzden **"nefs-i külli"** adı verilmiştir. Yani alemlerde zuhurda olan O'nun İlahi isim ve sıfatlarıdır. Ben sana baktığımda Hakk'ın isim ve sıfatlarını sen bana baktığında veya herhangi bir şeye baktığımızda Hakk'ın ilahi isim ve sıfatlarından oluşmuş bir şeyi görürüz. Görüntünün sebebidir Hakk'ın zahir, bari, musavvir isimleri ile açığa çıkmasından başka bir şey değildir. Enfüs ve afak Hakk'ın isimlerinden ve sıfatlarından olduğu için ayetlerdir. Bu hakikatler tasavvufta **"lâ mevcude illallah"** ve **"lâ mevcude illa hu"** zikirleriyle özetlenmiştir. Alemlerdeki çokluğu (kesret) oluşturan TEK ZATIN (VAHDET) isimlerinin ve sıfatlarının çoğalması olduğu idrakine ulaşmak istenen hedeftir. **"Allah Hakk'ın ta kendisidir"** (Hac/6) ayeti ile bütün bu ilahi isimler tek çatı altında toplanmıştır. Zuhurda olan her şeyde Allah'ın "kayıtlanmış" ve "sınırlanmış" bir suretidir. Allah'ın hüviyetinin dışında olmadığından O'ndan bir işarettir ve ayettir.

"Ve deki: Allah'a hamdolsun o size ayetlerini gösterecektir. Artık sizde onları tanıyacaksınız ve Rabbin ne işleyeceğinizden habersiz değildir" (Neml/93). Her isim ve sıfat Rab ismi kanalıyla nefse tecelli etmekte kendi ayetlerinin ve işaretlerini zuhura çıkarmaktadır. Enfüste yaşadığı bu hakikatin eserlerini ise afakta müşahede etmektedir. Hepsini Allah'ın "kayıtlanmış" ayetleridir. Nasıl ki "dünya" deyince aklımızda oluşan suret başka, "apartman" deyince aklımızda oluşan suret başka ise "ayetlerde kendi manalarını oluşturan" Allah'ın kelimeleridir. Önemli olan ise o manayı kavrayıp, Zatına ulaşmaktır. Buda kesrette vahdeti, vahdette kesreti müşahede etmekle mümkündür. İrfan yolunun bir hedefi de bu idrake ulaşmaktır. Bu hakikat **"el yakıynü hüvel Hak"** diye ifade edilmiştir.

66. ALLAHUEKBER ZİKRİ

"Allah'ı anmak (Allahuekber) en büyük (ibadet)tir" (Ankebut/45)

Tekbir, Hakkın her şeyden daha büyük ve yüce olduğuna işarettir. Allah'ın zuhuruna ve tecellisine son yoktur. O, her müşahede makamından daha büyük ve yücedir anlamını taşır.

Kişiy Allahuekber dediğinde Zatı Ahadiyete yönelmektedir. Gizli hazinedeki yerine ulaşmaktadır. Ahadiyeti Zat makamı, Allah'ın **"Ben gizli bir hazinedim"** diye belirttiği, henüz hiçbir zuhurun (açığa çıkışın) oluşmadığı

mertebedir. Bu mertebeden **"Bilinmekliğimi sevdim. Halkı zuhura getirdim (yarattım)"** buyurarak Allah ismi ile hazinesindekileri alemlerde açığa çıkarmasıdır. "Allah" ismi "tüm ilahi isimleri ve sıfatları cami Zat" ismidir. Bu nedenle Allahuekber diyen kişi tüm bu isim ve sıfatlarla birlikte Allah'ın Zatı ile beraberliğini ilan etmektedir. Bu beraberlik ile "Gizli hazine" ye yani Ahadiyeti Zat mertebesine yani hüviyet gaybı mertebesine yönelip teveccüh etmektedir. "Hüviyet gaybı" mertebesi zuhurların ve açığa çıkışların olmadığı mertebedir bu mertebeden sonra "bilinmesi için" Allah ismi ile hüviyetini alemlerde zuhura çıkarmasıdır.

Namaza "Allahuekber" ile giren kişi, Allah'ın zuhuru olarak, Allah'ın batını olan hüviyet gaybı mertebesine yönelmektedir. Yani zahirden batına doğru yolculuğuna başlamaktadır. Namazdaki kişi "Allah'ın zuhur mahalli" olarak kendi zatını, sıfatlarını, isimlerini ve fillerini Hakk'ın nurunda eriterek gizli hazinede mevcut olduğunu ilan etmektedir. Bu bulunuşunun Allah ile, Allah aracılığıyla gerçekleştiğinin bilincindedir. "Bilinmekliliğini seven Allah'ın" tecelli mahalli olan namazdaki bireyi ilahi Zatını, ilahi sıfatlarını, ilahi isimlerini açığa çıkması için halk ettiğini ilan etmekte ve O'nun tüm bunlardan yüce ve büyük olduğunu alemlere "kul lisanından" Allah kelamıyla bildirmektedir. Kulu bu ilahi vasıflarla donatmasının gayesinde "Allah'ın kendisinin bilinmesi" için halk edilmiş olduğunu idrakindedir. Bu bilinçle namazdaki kişi gizli hazineden yani Ahadiyeti Zat mertebesinden tüm taayyün (açığa çıkış) ve tecelli mertebelerinden geçerek şahadet aleminde "Allah'ı bilmek için" yaratıldığını anlayacaktır. Bu amaçla namaza başlamaktır.

Kişi hangi nefis mertebesinde bulunuyorsa o mertebeden Hakkı temsil etme potansiyeli ile namaza başlamaktadır. Namazdaki eğitimi "O'nu bilmeye" yönelik "O'nun vekili ve halifesi" olarak O'nu O'na kendi nefis mertebesinden sunmasıdır. Bu eğitimi ve vekilliği sağlayan "Allah" ismi camisidir. Allah isminin tecellisi altında namaza girmekte ve Allah'la olmaktadır.

Kişi Allahuekber dediğinde Allah'ın Zatına yönelirken, O'nun uluhiyet tecellisi içine girmektedir. Namaz Allah'ın uluhiyetini (ilahlığını) kula gösterdiği ve kulu eğittiği tevhid eğitimidir. **"La ilahe illallah"** hakikatının fiil olarak yaşanmasıdır. Allah ismi camisi altında O'nun sıfatlarının ve isimlerinin tecellisine muhatap olmakta ve bunları taşımaya istidat kazanmaktadır. Taşıdığı oranda ve tecelliye hakkıyla riayet ettiğinde O'nun vekili ve halifesi olmaktadır. Bu geniş kapsamı ifade eden gerçek ise ellerin "hu" şeklindeki kulağa ve gözle yönlendirilmesidir. Yüz ve gönül (oradaki nefsi natıka) ilahi hüviyetin kişideki, kişinin zatını temsil eden iki yönüdür.

Ayrıca namazdaki kişi tüm varlığını Hakk'a döndürüp O'na teslim ettiğinden, Zatına temsil etmektedir. Namazdaki kişi izafi hüviyeti, ilahi Zati hüviyetin tecellisinde olduğundan ilahi hüviyetin özellikleri ile zuhura çıkmaktadır. Ellerin içindeki sağda 18 (I), solda 81 (II) toplam 99 esma ile hüviyetinde toplanmış olan potansiyel isim ve sıfatları ile Zatiyla beraber olmaktadır. 99 Esmâ özetle tüm esmaları temsil etmektedir. **"99 Esmayı ihşa eden Cennete girer"** hadisi ışığında, namaza başlayan kişi dünyada iken Cennete dahil olmaktadır adeta. Tabi kendi nefis mertebesi düzeyinde. Cennet ise Allah'ın kudret sıfatına girmektedir. Yani namaz Allah'ın kudretinde idrak edileceği sahadır. Nefsi natıkası Allah'ın kudret eli altındadır. **"Nefsim kudret eli altında olan Allah'a yemin ederim ki..."** buyuran Hz. Resul (sav) bir açıdan bu hali anlatmaktadır. Çünkü nefsi natıka Allah'ın Zati, sıfat, ve isimlerinin tecelli mahallidir. Bu tecelliler ifade edilerek **"Kalp Rahmanın iki parmağı arasındadır"**. Yani ilahi isim ve sıfatlarının, Celal ve Cemal sıfatlarının tecelli mahallidir. Namazda bu şekilde "kudret" altında olan kişinin her zikri Kur'an'dandır. Peygamber Efendimiz (sav): **"Benim mucizem Kur'andır"** buyurarak namazda "kudret" ve "mucize" yi birleştirmiş olmaktadır. Kişi kudret tecellisi altında Kur'anı okuyarak nefisini "Allah ile" arındırıp (tezkiye), Kur'an-ı natık haline çevirme fırsatını yakalamış olur.

Kişi fiillerini bu tecelliler altında açığa çıkarır. bu nedenle namaz kişiyi fenalıktan ve kötülüklerden alıkoyar. Zira nefis namazda tezkiye (arınma) halindedir. Arınan nefisten çıkan fiillerde güzel olacaktır.

Allah ismindeki "Hu" ilahi hüviyeti temsil eder. Allah ismiyle açığa çıkan tüm alemlerdir. "Hu" ismi tüm bu açığa alemleri bünyesinde bulundurduğu gibi "hüviyet gaybı" dediğimiz henüz açığa çıkmamış tüm vasıflarını da taşır ilahi Zatin. Burası ilahi Zatin "BEN" olarak kendini belirttiği mertebedir. Açığa çıkmamış yönünü temsil eder. Bu mertebeye "Mutlak Zat", "Kühü Zat", "Hüviyet-i Mutlaka", "Hüviyet Gaybı" isimleride verilir.

Kişi Allahuekber dediğinde "Hu" ile bu mertebeye yönelir. Gizli hazinede bir nokta gibi olan yerini alır. Ekber diyerekte, ilahi Zatin açığa çıkmış her türlü özelliğin üzerinde vasıflarının olduğunu ve açığa çıkmamış vasıflarının olduğunu ilan ederek O'nu tenzih eder. Açığa çıkışıyla da teşbih eder. Yani "Allahuekber" sözüyle O'nu hem tenzih hem teşbih ederek tevhid etmiş olur. Aynı zamanda **"Kühü Zatinı idrak edemedik"** hadisini de bu mertebede idrak etmiş olur.

Hüviyet Gaybı mertebesinin tam manasıyla idrak edilemeyeceğinin bilinciyle, O'nun huzurunda O'nunla "Hu" nun kulu olarak, kul mertebesinde namaza başlar. Bu kul duruşu namazdaki kişinin Allah'ın Zatı, sıfatları, isimleri ve fiilleri ile varolduğunun itirafı ile oluşun bir kul duruşudur. İzafi varlığının tamamıyla Hakkın taayyün (açığa çıkış) ve tecellilerinin sayesinde devam ettiğini itiraf eden bir duruştur. Bu bilinçle duruş hem sevgiyi hem saygıyı hemde korkuyu bir arada bulunduran değerli bir duruştur.

Aynı zamanda namazdaki kişi kendi izafi fiil, izafi isim, sıfat ve zatının Allah'ın nefesine olan tecellileri ile açığa çıktığının bilincindedir. Zuhurunun bunlar sayesinde olduğunu anlayarak hüviyetinin hakikatine ulaşır ve "Mutlak Tevhid" ile namaza başlar. Zira "Allahuekber" sözü tam tevhidi içermektedir. Kişi "Allahuekber" kelamıyla Hakk'la halkı tevhid ederek, tevhidle huzurdadır. Bu nedenle namaz tam bir **"tevhid eylemi"** dir. Zaten her zaman huzurdadır. Hakk her an onu görmekte ve bilmektedir. **"Nerede olursanız O (hüve) sizinle beraberdir"** (Hadid/4) hükmü gereği her an, her yerde Hakk zuhurları ile birliktedir.

Ancak namazda bu hususun "özel eğitimini" almaktadır. Bu eğitimle namaz dışındaki hallerinide, Hakk'ın huzurunda Hakk'la geçirebilsin. Bu eğitim bunuda sağlayacaktır. İrfan yolu eğitiminde aldıklarını namazda O'na sunma fırsatınıda kazanacaktır.

Namaz bu açıdan Vahdette-Kesret ve Kesrette Vahdet eğitiminin gerçekleştiği ve uluhiyeti Zatin tevhid edildiği, kişiyi Zata ulaştırın kompleks bir eylemdir. Bu nedenle **"namaz müminin miracıdır"**. Ancak bu eğitimler ile **"İlâ ilahe illallah"** kelamı manası ve gereği ile idrak edilebilir. **"Lâ ilahe illallah, işte Ben O'yum"** kudsi hadisi yaşama adapte edilir.

Namazda bir halden bir hale; bir mertebeden diğer mertebeye "Allahuekber" ile geçildiğine dikkat edilecek olursa, hem namazda hemde halk içinde bu sözün manasıyla yaşamanın anlamı dahada önem kazanacaktır.

Allahuekber; Allah ve Hu isminin diğer ilahi isimlerden her birinden alâ, yüce olduğuna işaretir.

Ayrıca Cenab-ı Hakkın Kendisinin Kendisini zikrelemesi, kullarının Hakkı zikrelemesinden büyüktür anlamında taşır. Zira kulun zikri Hakkın zikri ile kaimdir. Kim bu şekilde Hakkı zikrederse, bu zikir dolayısıyla kendisine Cenab-ı Hakkın o kimsenin "ayn" ı ve hakikati olduğu keşfen ve zevken olanda, mezkur olanda Cenab-ı Hakkı demektir. Cenab-ı Hakk kendisini başkasının "kün hü zatı" olarak bilmesinden ekberdir, alidir demektir. Yani büyüklüğünü yine Kendi bilir. Çünkü gayr yoktur.

Ayrıca Allah ismi cami vasıtasıyla ilahi isimlerin zuhuru ve sureti olan her "izafi hüviyetin" ötesinde hüviyet gaybı olarak ali ve büyüktür demektir. Hüviyet gaybı olarak bilinmekte, idrakten uzaktır. Kendini Kendi bilir. İlahi Hüviyetini Kendi bilir demektir.

"Allahuekber" demek Cenab-ı Hakkın Zatinin, bizim nefy ettiğimizden de, ispat eylediğimizden de ali ve azam olduğunu idrak etmektir ve **"la ilahe illallah"** lafzı tenzihi; teşbihi ve tekberi öz olarak tahakkuk haline geçirme halidir. Bilki Allahu Tealanın bütün esmai hüsnasının manaları şu dört kelime içindedir. Bunlar **"sübhanallah"**, **"elhamdülillah"**, **"İlâ ilahe illallah"** ve **"Allahuekber"** kelimeleridir.

Allahuekber, ALLAHU-AHAD anlamındadır. Zahir, batın, evvel ve ahir olan ilahi hüviyetin (hüve) tek ve bir vücudu (vahdet-i vücud) temsil ettiğinin ifadesidir. O'ndan başka bir şey yoktur ki, en büyük olsun. İzafi ve itibari olan şeyler için EKBER dir. Yoksa O, ZAT İTİBARİYLE TEK ve BİR, zuhurları ve mertebeleri açısından çoktur. Bu izafi mertebelere göre EKBER; ZATI TEKLİĞİNDE ise AHAD' dir. **"Kulhüvallahuahad"** (İhlas/1) ayeti bu teklığı ve **"Allahussamed"** (İhlas/2) ayeti ise bu teklik (vahdet) içinde mertebelerdeki çokluğun (kesret) O'na olan fakrını ifade etmektedir.

"Allahuekber" lafzı şهادet alemiden (zahir-ahir) gayb alemine (batın-evvel) olan lafzıdır. "Allahuahad" manası ile "zahir, batın, evvel, ahir" itibar ve izafetleri ortadan kalkar. TEK-BİR-ALLAH açığa çıkar. Tevhid oluşur. Tevhid ise izafeleri kaldırmaktır. Bu mana ile "Allahuekber" lafzı ezeli-ebedi kelam olup, dünya ve ahireti içinde bulundurur. Allahuekber ile namazda kişi cennete dahil olur. Cennet hazinelerini nefesine ve alemlere sunar.

Ezan-ı Muhammedi de Allahuekber lafızları bu manaları taşır. Sondaki "Allahuekber" ve "La ilahe illallah" lafızları ile Allah'ın sonsuz hüviyetini ve hazinelerini uluhiyet gerçeği ile idrak edebildiği kadar idrak etmeye çağrılır. Allahuekber ile namaza başlayan kişi "La ilahe illallah Muhammeden Resulullah" tevhidini namazda yaşar. Ezan-ı Muhammedi ile davet edildiği yaşam şeklini namazda özel olarak yaşar. Namaz dışındaki yaşamında bu hale sokmaya çalışır. Bu hali idrak ile yaşamak ise "tasavvufta tevhid ve nefsi irfan yolu" ile mümkündür. Nefsini ve Rabbını bilmesi yolunu Hz. Resul (sav) herkese açmıştır.

67. KUL, TEVHİD ve ŞİRK

"Eğer inkar ederseniz şüphe yok ki Allah'ın size ihtiyacı yoktur. Bununla beraber kulları hesabına küfre razı olmaz" (Zümer/7)

Her insan Allah'ın indinde keremli ve halife olarak yaratılmıştır. Her insanın hakikati olan nefesine Kur'an sırrı konmuş, bu hakikatle nefsi natıkası NUR üzere halk olunmuştur. Kişi bu hakikati bilsede bilmesede böyledir. Kişi

nefsinden habersiz yaşayıp Allah'ı unutup inkar ederse, imana ve inkara sapılmasında Allah'da bir değişiklik olmaz. Allah alemlerden müstagnidir. İnsanın nefesine yerleştirdiği sır nedeniyle onların küfürlerine razı olmaz. Allah'ın küfre rızası yoktur. Allah'ı bulma yolu ise nefsini bilme yolundan geçer. Kur'an yoludur ve "Nefsini bilen Rabbini bilir" hadisiyle bu yol her an açıktır. Allah'ı inkar eden ise Allah'tan en uzak noktadır. Bu gibi kişilere şöyle buyrulur: **"Onlar Allah'ı unuttu. Allah'da onlara nefislerini unutturdu"** (Haşr/19). İşte bu kişiler eleste verdikleri "Evet Rabbimizsin" cevabını unutanlardır. Zira nefis bu olaya şahiddir. Bu kişiler bu şahidliği ve nefislerinin hakikati Kur'an'ın sırrını unutmışlar, Allah'ın nurundan uzaklaşmışlardır. Bu kişiler nefislerine zulmedenlerdir. Bu husus şu ayetle belirtilmiştir:

"Fakat zulmedenler bilgisizce hevalarına uydular" (Rum/29). Yani cehalet karanlığında kalıp, benliklerinden gelen heva ve heveslere uymuşlardır. Allah'ın uluhiyetinden (ilahlık) uzaklaşmışlardır. Tevhidden uzaklaşıp şirke düşmüşlerdir. Şu ayet bu hususu belirtir: **"Hevasını ilah edineni gördün mü?"** (Furkan/43).

Şirk ise en büyük zulümdür. En büyük küfür ve örtmedir. Allah bu küfre razı olmaz. Şirki affetmeyeceğini Kur'anla bildirmiştir. Bu nefsinde dürüldür. Şu ayet bunu açıklar: **"Andolsunki sanada, senden öncekilere de şu vahyedildi: Yemin ederim ki, eğer şirk koşarsan bütün çalışmaların boşa gider ve mutlak nefsinde (kendine) yazık edenlerden olursun"** (Zümer/65). Bunun için **"O'nun için yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol"** (Zümer/66) buyurulmuştur.

İşte açık ve gizli şirkten kurtulmanın yolu tevhid mertebelerinin tahsili ile mümkündür. Cennet ve cehennem işte bu nedenle vardır. Ayette buyrulur: **"Allah'ın vaadi mutlaka haklıdır"** (Rum/60). İşte bu eğitimi almanın gerekliliği bundandır. Şu ayetle konuyu bitirelim: **"Bugün her nefis kazandığının karşılığını alacaktır. Bugün zulüm yoktur. Şüphesiz Allah hesabı çabuk görür"** (Mümin/17).

68. AYAN-I SABİTE – İSLAM

"Onlara (Kur'an) okunduğu zaman 'O'na iman ettik. Çünkü O, Rabbimizden gelmiş hakikattir. Esasen biz daha öncede Müslüman idik" derler" (Kasas/53)

Her insanın Allah'ın ezeli ilminde bir hakikati vardır. Bu hakikate "ayan-ı sabite" adı verilmektedir. Ayan-ı sabite Allah'ın Zatında, Zatiyla beraberdir. Bu "ilmi hakikatlere" hayy ve idrak sahibi olduklarından "Kur'an" talim ettirilmiştir. Yani kur'an'la Allah'ın Zati İlminde tanışmışlardır. Bu hakikate binaen **"Ben sizin Rabbiniz değilmiyim?"** sorusuna "Evet Rabbimizsin" cevaplarını vermişlerdir. Bu hakikate nefisler şahid olmuştur. Bu nedenle **"O'na iman etmişler"** ve "Rabbın hakikati" olduğunu itiraf etmişlerdir. Bu gerçeğe "Esasen biz daha öncede Müslüman idik" demişlerdir.

Yeryüzüne gönderilmelerinin nedeninde bu hakikate iman edip, itaat etmeleridir. Kur'anla yaşamayı başarmalarıdır. İmtihan sırrını yaşamaktır. Bu hakikat şu ayette oldukça açıktır. **"İnsanlar imtihandan geçirilmeden sadece 'iman ettik' demeleriyle bırakılacaklarını mı sandılar"** (Ankebut/2)

69. NEFSİ NATIKA ve FENA – BEKA SIRRI

"De ki: Benim namazım, ibadetim, hayatım ve ölümüm hep alemlerin Rabbi Allah içindir" (Enam/162)

Her insan Allah'ı bilmek, Allah'ı bildikten sonra O'nun istediği doğrultuda yaşamak için halk edilmiştir. İnsanın hakikati ise nefsi natikasıdır. Nefsi natika Allah'ın nurunu ve sırrını taşır. Yani Allah'la vardır ve mevcudiyetini Allah'la sürdürür. Nefsi natika Allah'ın Zati Sıfatları, sübuti sıfatları ve isimlerinin tecelli mahallidir. Her insan bu yolla nefsinin ve Rabbini bilebilir. Her insan nefsinin ve Rabbini bildiği derece üzerinden Hakk'la beraberdir. Bu nedenle insanlarda derece derece, mertebe mertebe yaşamlarını ve ibadetlerini sürdürürler. Yaşamın ve ibadetin amacı "Allah rızası" kazanmak için yapılır. Rızada bir sıfattır. En zirve yaşam ve ibadet ise "Allah için" yapılandır. Bu ibadetin içinde nefsin hiçbir payı yoktur. Ne rıza, ne cennet, ne cehennem düşüncesi böyle bir kulluğa yarar. Bu ise nefsin hakikatini bilip, onu gerçek sahibine teslim etmekle mümkündür. Bu ise "FENA" halidir. Böyle bir hale erene ise Allah bütün isim ve sıfatlarıyla tecelli ederki, bu da "BEKA" halinin yaşanmasıdır. İşte Hakk'ın BEKA tecellisine Hakk'ça riayet eden kişinin yaşamı, ibadeti ölümü "Allah için"dir. Allah ismi tüm isim ve sıfatları bünyesinde cem ettiğinden, alemlerde bunlardan oluştuğundan "Alemlerin Rabbi Allah için"dir buyurulmaktadır. Yani "Allah için" yapılan her ibadet alemleri kapsar. Böyle bir yaşam ve ibadet alemleri kuşattığından, alemlere rahmet olur. İşte böyle "Kurani yaşam" Allah'ın dinine yardım eden bir yaşamdır. Bu nedenle ayeti kerimede şöyle buyrulur:

"Ey iman edenler! Eğer siz Allah'ın dinine yardım ederseniz Allah'da size yardım eder ve ayaklarını sabit tutar" (Muhammed/7). Allah tüm isim ve sıfatlarını kullanma hakkını ve vekaletini böyle bir kişiye tecelli ile

sunar. Bu ise "billah" ve "bismillah" sırrına ermektir. Hakkın **"Benimle görür, Benimle konuşur, Benimle tutar, Benimle işitir..."** buyurduğu mertebeye ulaşır. Bu "BEKA" sırrı olup "Allah ile" ve "Allah için" yaşamdır. Bu yaşam her iki cihanda O'nunla devam eder. "Allah ile" yaşam olduğundan kesintisiz bir yaşamdır. Nefsin hem dünyada hem de ahirette Hakk'la Hakk olarak ebedi yaşamı kazanmasıdır. Bu da o arifin ayaklarının din üzere "sabit" olmasıdır. O'ndan başka bir şey müşahede etmez ve bilmez ki O'nun sınırları dışına çıkabilsin. O, O olur ve O'nunla yaşamını ve ibadetini sürdürür.

70. NEFSİ NATIKA, NUR ve KURAN

"Ölü iken hidayetle dirilttiğimiz, kendisine insanlar arasında yürüyecek bir nur verdiğimiz kimse, karanlıklar içinde kalıp, ondan çıkamayan kimse gibi olur mu? Fakat kafirlere yaptıkları böyle süslü gösterilir" (Enam/9)

Nefsin hakikati Allah'ın nurundan ve Kur'an'ın sırrındandır. Nefsi natika bu hakikatiyle Allah'ın Zati Nefsi ile irtibatlıdır. Şehadet alemine indiğinde bu hakikat örtülmüş ve perdelenmiştir. İşte Kur'an ve Hz. Resul kaynaklı hidayet ile nefis asli haline döner. İnsanlar arasında "nur" ve "hadi" isminin temsilcisi olarak yaşar. Bu hale ulaşmayanlar ise nefesine zulmedenler ve onu cehalet karanlığında bırakanlardır. Bunlar kendi hakikatlerini dolayısıyla Allah'ın bu hakikatini örttüklerinden dolayı "kafir" olarak adlandırılmışlardır. Hiçbir nefse zulmedilmemiştir. **"Her doğan çocuk İslam fitratında doğar"** hadisiyle her nefse bu istidat verilerek, onu nura ulaştırılması için gerekli kurallar belirtilmiştir. Bu kurallar nefsin hakikatinde dürülü olan Kur'an ve onun açılımı olan Sünneti Muhammediyedir. Her kula Allah bu yolun yürünmesini şu ayetle açıklamaktadır. **"Sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kuluna apaçık ayetler indiren O'dur"** (Hadid/9). İşte bize düşen görev ise bir an önce nefis terbiyesi ve tezkiyesi yoluna çıkmaktır. Zira kudsi hadiste şöyle buyurulmaktadır: **Sefere çıkınız, sıhhate erer, safa bulur, ganimete ulaşırsınız.** Sihat ve sefa nefsi karanlıklardan kurtarıp nura ulaşmaktır. Ganimet ise Allah'ı bilmek, bulmak ve O'na uyup olmaktır.

71. NEFS ve HÜVİYET BERABERLİĞİ

"Nerede olursanız O (hüve) sizinle beraberdir. Allah yaptıklarınızı görmektedir" (Hadid/4)

O (hüve) ilahi hüviyetiyle alemlerde devamlı bir irtibat halindedir. Her mevcudla (şey) maiyet ve hüviyet beraberliği içindedir. Ancak bu beraberliğin sırrına ermek için "vahdet-i vücud mertebeleri" nin tahsil edilmesi gerekir ki, irfan ve hal üzere bünyemizde yer etsin. Bu "ilahi beraberliği" her mertebeyi içine alacak şekilde kısaca şöyle tanımlayabiliriz: **"Allah; TEK VÜCUD'la alemlerin her zerresinde Zatıyla kaim ve batın, sıfatlarıyla muhit ve tecelli, esmasıyla malum ve tecelli, kudretiyle fail, fiiliyle zahir, eserleriyle meşhud, batını ile sırdır"**.

İşte isim ve sıfatları her yeri ve her şeyi içeriden ve dışarıdan kapsadığından bu "hüviyet beraberliği" devamlıdır. Bu nedenle "Allah yaptıklarınızı görmektedir" buyurulmaktadır. Ayrıca başka bir ayette: **"Senin Rabbinin her şeye şahit olması kafi değil mi"** (Fussilet/53) buyurulmaktadır. "basir" ve "şehid" isimleri ilahi hüviyetin temsilcileridir. Hüve sırrını taşır. İşte bu sırta ulaşarak Allah'ın diğer isim ve sıfatlarını düşün ve kıyasla. Allah'ın tüm isim ve sıfatlarıyla seni içten ve dıştan sardığının farkına var. Ve şu ayetin hakikatine ulaş: **"Ben size şah damarınızdan yakınım"** (Kaf/16). Bununla beraber iman düzeyinide şu hadisi ölçü olarak yukarıdaki bilgilerle insafla tart: **"İman nerede olursan ol Allah'ın seninle olduğunu bilmendir"**. İşte hakikat ölçülerine dair bilgiler verildi. Senin durumun ne, ölç, tart ve insafla kendine merhamet ederek hakiki irfana ve imana ulaşmak için çabala, bu imanı hal edin.

72. RAHMAN ve KURAN

"O gün gerçek mülk (saltanat) Rahmanındır" (Furkan/26)

O gün (kıyamet) ve her an gerçek mülkün sahibi Allah'tır. Allah tüm ilahi isim ve sıfatların uluhiyet yönüyle zuhurudur. Allah uluhiyetini (ilahlığını) alemlerde açığa çıkarırken, bunu "Rahman" ismi kanalıyla yapar. "Rahman" mertebesi isim ve sıfatların gerçek yüz ve hüviyetleri ile zuhura çıktığı mertebedir. Bu nedenle **"Rahman. Kur'anı talim etti. İnsanı halketti. O'na beyanı öğretti"** (Rahman/1-4) buyurarak her iki cihanda saltanatının Kur'an üzere olacağını bildirmiştir. "Kur'an yaşayanlarına şfaat edecektir" hakikati budur. İnsanda Kur'an ile ikiz kardeştir. "Yaşayan Kur'an" olup bünyesinde ilahi isim ve sıfatları gerçek hüviyetleri ile açığa çıkaranlar ise insan-ı kamillerdir. Bu nedenle "Kur'an ve İnsan ikiz kardeştir" hadisle buyurulmuştur. İşte "fili Kur'an", "Yaşayan Kur'an" olan insanlar

bu hüviyetleri ile "Rahman" olurlar ve O'nun izniyle şefaati izni verilir. Zira bu kişilerden çıkan her kelam "Nefesi Rahman"ın izlerini taşır. Hakk'tan alır, Hakk'ı söylerler. Onlardan Hakk söz dışında bir şey çıkmaz. Şefaati sadece kıyamet gününde değil, her an söz konusu olan bir hadisedir. Kur'an ile "nefesi rahman"ı bünyesinde bulunduran insanlar, alemlere ve insanlara rahmet olarak daha o gün gelmeden bugünden Kur'an yaşantısına "vesile" olduklarından bugünden şefaati etmektedirler. Zira bu insanlar, Hakk'ın **"Benimle görür, Benimle işitir, benimle söyler, Benimle yürür..."** kudsî hadisinin sınırları içine girip bugünden "Allah ile" birlikteliklerini sürdürmektedirler. **"Ölmeden önce ölünüz"** hükmüyle iradi ölümle varlıklarını Hakk'a teslim ettiklerinden, daha bugünden haşrı, neşri, sıratı vb. yaşamış, Hakk'la yeniden diriltirilmişlerdir. Bu nedenle böyle Rahman'ın kulları Hakk'la Hakk'ı söyleyerek ölü kalpleri bugünden diriltilerek şefaati gösterirler. Bunları Kur'an "Rahmanın has kulları" olarak tanımlar. Bunlar ehlullah ve arifibillahlardır. "Billahi" ve "Bismillah" sırrıyla hakk'ın halifesi ve vekilidir.

73. NEFSİ NATIKA ve ÖLÜMÜ TADIŞ

"Her nefis ölümü tadacaktır. Ve ancak kıyamet günü yaptıklarınızın karşılığı size tastamam verilecektir" (Ali-İmran/185)

Nefsi natika insanın hakikatidir. Allah'ın nurundan ve Kur'anın sırrındandır. Allahu Tealanın Zati ve Subuti sıfatları ile isimlerinin tecelli mahallidir. Bu nedenlerle nefis ölmez, ancak ölümü tadar. Allah'ın nuru ve Kur'an yok olmayacağından ebedidir. "Ölümü tadar" buyurulması bu sırta binaendir. Yok olmaz ancak, nefsin mertebesine göre ölümü adeta bir zevk gibi tadar ve boyut değiştirir. Dünya boyutundan, ahiret boyutuna intikal eder. Bu nedenle hadiste **"Müminler ölmez, bir diyardan diğer diyara intikal ederler"** buyurulmuştur.

Nefsi natika tek ve vahid olup üzerine eklenen ahlaki sıfatlara göre mertebelere ayrılır. Nefsi emmaredede nefis; nefsi levvamedede ruh; nefsi mülhimedede kalp; nefsi mutmainnede akıl; nefsi raziyede sır; nefsi marziyyede hafî; nefsi safiyede ahfa adını alır.

Nefsin her mertebede ahlaki sıfatları farklı farklı olduğundan, ölümü tadişlarında acı ve tatlı olarak farklılıklar arzeder. Tabi ahiret boyutunda yeniden yaradılışlarında Cennet ve Cehennem mertebeleride farklılık arzeder.

Nefsi natika hay ve idrak sahibi olduğundan dünya hayatında Allah'a karşı olan irfanı ölçüsünde nurlanır ve Kur'an ile ortaya çıkar. Nefsi natika Allah'ın Zati, sıfatları ve isimlerinin tahsilinin ana merkezidir. Onda oluşan ilim nur olarak oluşur. Her nefis mertebesinde kendisine ilişen irfan ile nurunu ve Kur'an bilgisini arttırır. Bu nur ve Kur'an ilmi ile ahiret boyutunda yerini alır. Basitçe Kur'anda "dünya hayatı" diye belirtilen iki kelimelelik bir hadisenin ne kadar karmaşık ve bilinmez olduğunu her an gözlemlemekteyiz. Bu idrakle Kur'anda geçen "ahiret hayatı" cümlesiyle bize sunulacakları tahmin bile edemeyiz. Dünya hayatını idrak edemeyen insanoğlunun "ahiret hayatı" denilerek belirtilenleri anlaması çok zordur.

Mademki her nefis ölümü tadacaktır ve her nefsin nefis mertebelerindeki ölümü tadişları ve ahiretteki sonuçları farklı farklıdır. Üzerimize düşen görev nefsi natikamızı daha bugünden asli hali olan Allah'ın nuruna ve Kur'anın sırrına ulaştırmak için çaba göstermektir. Bunun yoluda nefis mücahedesi; nefis terbiyesi ve tezkiyesidir. **"Nefsini tezkiye eden (temizleyen) kurtulmuştur"** (Şems/9) ve **"Nefsini karanlıklara gömen ziyandadır"** (Şems/10) ayetlerini düşünerek insafı bir karar vermeliyiz. Zira nefsimizi asli olan NUR'a ulaştırdığımızda Cehennem'in şu hitabı ile karşılaşacağımız kesindir: **"Ey mümin çabuk geç nurun ateşimi söndürüyor"**. İşte hedefimiz Allah'tan emanet aldığımız nur nefsi natikamızı sahibine kendi hakikati üzere teslim edip Müslüman olarak ölümü tatmaktır. Zira ayette **"Sakin ha ölmeyin ancak Müslüman olarak ölü"** (Bakara/132) buyurulmaktadır.

74. ZATI NEFS ve NEFSİ NATIKA

"Allah: Ey Meryem oğlu İsa! "Beni ve anamı Allah'tan başka iki tanrı bilin" diye senmi dedin buyurduğu zaman o, "Haşa! Seni tenzih ederim; hakkım olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. Hem ben söylesaydım sen onu şüphesiz bilirdin. Sen benim nefsimdeki bilirsin, halbuki ben senin nefsinde (ZATI NEFSİNDE) olanı bilmem. Gizlilikleri eksizsiz bilen yalnızca sensin" (Maide/116)

Hız. İsa (as) Hakk'ın sorusuna karşılık olarak O'nu tenzih etmektedir. Hakiki tenzih Allah'ın Zatına (Ahadiyeti Zatına) yöneliktir. Allah'ın Zatinıda Nefsi oluşturur. O Nefsi ile kaimdir. Zati Nefsi ile mevcuttur. Allah'ın Zati Nefsine Ait olarak Zati sıfatları (Vücut, kıdem, Bekâ, Vahdaniyet, kaim bi nefsihi, Muhalefetülil havadis) ile subuti sıfatları (hayat, ilim, irade, semî, basar, kelâm ve kudret) ve ilahî isimleri vardır. Zati nefsinin alemlerde bu ilahî sıfat ve isimleri ile açmıştır. Zati Nefsi "gizli hazine" iken, isim ve sıfatlarını zuhura çıkaracak alemleri oluşturmuştur. Alemlerdeki her mevcut insanda dahil olmak üzere isim ve sıfatlarının açığa çıkmasından (zuhur) ibarettir. Her

mevcud ilahi isim ve sıfatları açığa çıkaran mazharlar ve tecelligahlardır. Ancak insan tüm ilahi ve sıfatları zuhura çıkarabilir. İnsanda bu isim ve sıfatları nefsinin taşıyabileceği miktarda; tecelli zamanı ve oranında bunları yansıtır. Nefsindeki bilgi, ilim ve tecrübe tecelli sayesinde ve tecelli oranındadır. Hiçbir nefis Allah'ın tam tecellisini kaldıramaz. Hiçbir nefse Allah kaldıramıyacağı tecelliyi yapmaz. Tecellileri Dehr isminin özellikleriyle zamana yayılmış olup, her isim ve sıfatın tecelliside nefesine özeldir. Bu Hakkın Rab ismi özelliğini taşır. Her nefis kendisini (nefsini) terbiye eden Rabb-ı has (ilahi isim) tecellisi oranında Rabbını bilir. Nefsindeki ilim kadar irfan sahibi olur. Bütün ilahi isim ve sıfatları külli olarak bilemez. Yani Hakkın Zati Nefsini ve Zati Nefsindeki vasıfları her şeyiyle bilemez. Hak ise tüm nefislerde tecelli halinde beraberdir. **"Nerede olursanız O (hüve) sizinle beraberdir"** (Hadid/4) ayeti gereği her nefiste olanı bilir. **"O (hüve) gizliyi ve gizlinin gizlisinde bilir"** (Taha/35) ayetince her şey O'nun tasarrufu ve hükümdarlığı içindedir. Her nefis Allah'ı, Allah'ın bildirdiği kadarıyla bilir. Allah ise Zati nefsiyle bütün nefislerde olanı bilir. Zira her nefis (nefsi natika) Zati Nefsin mazharıdır. O'nun sıfatları ve isimleri ile tecellisi oranında aynası ve aynasıdır. Bu nedenle Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz. Allah tecelliyi, zamanını oranını ve tecelli ettiği nefsi halkedendir. Bu nedenle **"O (hüve) her şeyi alimdir"** (Hadid/3) Nefsi natika Allah'ın nuru ve Kur'an'ın sırrı olduğundan, Zati nefisle daima "mahiyet-ile beraberlik" sırrını tecelli oranında taşır.

75. NEFSİ MUHAMMEDİ ve KURAN

"Size nefsinizden (içinizden) peygamber geldi" (Tevbe/128)

Peygamber Efendimiz'in nefsi ilk halk edilen nefis olup, nefsi natikası "Nefsi Muhammedi" adını alır. Hadiste **"Allah önce benim nurumu ve nefsimi halketti"** buyurulmuştur. "Nefsi Muhammedi" "Allah'ın Zati Nefsinin" aynası ve tecelli oranınca aynası olarak halk edilmiştir. Zati Nefsini Allah "Nefsi Muhammedi" de zuhura getirmiştir. Bu hadiseyi şuna benzetebiliriz (teşbih): bilgisayarın kendisi "Zati Nefis" kabul edersek, bilgisayarda ilk açığa çıkan "Windows programı" Nefsi Muhammedi'dir. Nefsi Muhammedi Allah'ın tüm açığa çıkışlarını (zuhurlarını) gösteren ana programdır. Bu hakikate "Hakikat-i Muhammedi" adıda verilmektedir. "Nefsi Muhammedi" peygamber efendimizin nefsi Allah'ın hüviyetinin batını ve evvelidir. Zahiri ve ahiri Hz. Muhammed (sav) dir. Diğer bütün insanların ve mevcutların (şeyler) nefisleri bu ana programın cüzleridir. Nefsi Muhammedi nurundandır. Bu belirten hadiste Hz. Resul (sav): **"Ben Allah'tanım müminlerde benden"** buyurmuştur. Her insan O'nun nefsinin özelliklerini taşıdığı ölçüde Nefsi Muhammediden izler taşır. Yani "Windows programı"nda açıldıktan sonra açılan mertebelerdeki hissesi kadar ondan hisse alır. Tüm eşyanın nefisleride bu programın içindedir. Her nefis taşıdığı tecelli oranında "kayıtlanmış" ve "sınırlanmış"tır. Nefsi Muhammedi'den aldığı hisse kadardır. Nefsi Muhammedi, Allah'ın Zati Nefsinin açılımıdır. "Muhammeden Resulullah" hakikatidir. Kur'anın sırrı ve özüdür. Kur'an ise **"Cemi esma ve sıfatı cami Zat"** olarak tanımlanır. Yani Kur'an tüm ilahi isim ve sıfatları bünyesinde bulunduran Zat'tır. Zati Nefsin açılımıdır. Nefsi Muhammedi bu nedenle Kur'anı temsil eder. Bu hakikate binaen Hz. Resul (sav): **"Benim mucizem Kur'andır"** buyurarak Ben dediği nefsi muhammedisinin Kur'an mucizesini taşıdığını ifade etmektedir. Kur'an tüm ilahi isim ve sıfatları bünyesinde bulundurduğundan alemler (Windows programının açılımları) fiili Kur'an, temsili Kur'an ve tafsili Kur'andır. Alemlerdeki her mevcut taşıyabileceği ve yansıtabileceği oranda ilahi isim ve sıfatları açığa çıkarır. isim ve sıfatların çokluğu ve isim ve sıfatları yansıtmaya oranı farklı farklı olduğundan insanlar ve eşya çoğalmıştır. Aslı TEK ve BİR'dir. İnsan ise tüm ilahi isim ve sıfatları açığa çıkarabilecek varlıktır. Nefsinin kemali oranında bunların mazharı olur. Bu nedenle Peygamber Efendimizin nefsi en kamil nefis olup, insan-ı kamil asaleten O'dur. Varisleri O'nu yansıtabileceği oranda ona vekildir. Bu nedenle Allah insanı kerem bir varlık kılmıştır. Kudsi hadiste **"Ey Ademoğlu! Seni Kendim için, alemleride senin için yarattım"** buyuran Allah, insanın kendi indindeki yerini açmıştır. Zati Nefsinin aynası kıldığı insan için **"Ben insanın sırrıyım; insanda benim sırrımdır"** buyurmuştur. Keşke insan bu değerini bilip Kur'an ve Sünneti Muhammedi sınırlarında kalarak yaşayabilse...

76. ZATI NEFİS, RAHMET ve NEFSİ NATIKA

"Allah nefesine (ZATI NEFİS) karşı gelmekten sizi sakındırıyor. Dönüş yalnız Allah'adır" (Ali-İmran/28)

Allah'ın nefsi zatıdır. Allah nefsiyle kaimdir ve vardır. Allah Zati Nefsini alemlerde "Nefesi Rahman" ile açmıştır. Nefesi Rahman tecellisinin bireylerde ve mevcutlarda yansıması "nefis" olarak adlandırılır. Nefesi Rahman tecellisinin açığa çıkışı ise Kur'an ile olmuştur. Rahman suresinde Allah: **"Errahman. Kur'anı talim etti. İnsanı halketti. Beyanı öğretti"** (Rahman/1-4) buyurarak bu tecellisi ile alemleri ve insanı "Kur'an" vasıfları ile halkettiğini buyurmuştur. İnsanın beyanının ve yaşamının da kur'an üzerine olması gerektiğini açıklamıştır. Yani Allah'ın Zati Nefsinin alemlerdeki açılımı Kur'andır. Allah Zati Nefsine karşı gelmekten sakındırdığı insana Kur'an dışı yaşamıda yasaklamış olmaktadır. Bunun sınırlarını Şeriat-ı ve Sünneti Muhammedi ile çizmiştir. Allah bu sınırların aşılmasını insandan istemektedir. **"Dönüş yalnız Allah'adır"** buyurmakta sınırlara uygun yaşayıp, yaşamadığımızın hesabının verileceği kibarca açıklanmaktadır. Bu sınırlar Allah'ın rahmetindedir. Nefesi Rahman tecellisi Allah'ın ilk rahmeti olup, sınırları Kur'anla ve Sünneti Muhammedi ile çizilen bir rahmettir. Bu nedenle başka

bir ayeti kerimede Allah şöyle buyuruyor: **"Ayetlerimize inananlar sana geldiğinde onlara de ki: Selam size! Rabbiniz merhamet etmeyi nefesine (ZATI NEFİS) yazdı. Gerçek şu ki: Sizden kim bilmeyerek bir kötülük yapar, sonra ardından tövbe edipte kendini islah ederse, bilsin ki Allah çok bağışlayan ve çok esirgeyendir"** (Enam/54).

Nefesi Rahman tecellisi nur olup, bütün alemleri içten ve dıştan sarmaktadır. İnsan bu tecelli ile her an "Allah ile" iç içedir. Bu rahmet tecellisini iyi bir şekilde değerlendirdiği takdirde yaşamı Kur'an ile olacaktır. Bunu yaşamına adapte eden her kişi Kur'anla yaşar; Kur'anla konuşur; yaşayan ve Konuşan Kur'an olur. Allah'ın isim ve sıfatlarını en güzel şekilde açığa çıkaran "abduhu" ve "resuluhu" olur. Hu'nun kulu ve habercisi olur. Zira böyle bir kişinin nefsi, Zati Nefse ayna olmuş ve Kur'an ile hemhal olmuştur. Nefsi natıkasının hakikati olan Allah'ın nuruna ve Kur'anın sırrına ulaşmıştır. Her insan bu vasıfları kazanmaya adaydır. Nefsi natıkasında dürülmüş olan Kur'anı nefis tezkiyesi ve mücahadesi yoluyla yeterli bu üstün vasıfları açığa çıkarabilirsiniz. Bunu açığa çıkarabilmenin yoluda Sünnet-i Muhammediye'dir. Nefsi natıkasını, Nefsi Muhammediden hisse alabilecek şekilde gönül ayarlarını hakıyla yapabilirsiniz. O'na yol gösterebilecek ve bu irfanı yaşatabilecek bir arif bulabilirsiniz. Zira Allah'ın ikinci rahmeti Kur'anla hem hal olmuş bir arifbillahı kişiyle buluşturmasıdır. Kişide bunu her haliyle talep etmelidir.

77. KURAN, RESUL ve NEFS TEZKİYESİ

"Andolsun ki nefislerinden (içlerinden) kendilerine (nefsinize) Allah'ın ayetlerini okuyan (kötülüklerden ve inkardan) kendilerini temizleyen (arındıran), kendilerine kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle Allah müminlere büyük bir lütufta bulunmuştur. Halbuki daha önce onlar apaçık bir sapıklık içinde idiler" (Ali-İmran/164)

Allah nefisleri Rab ismiyle tasarrufu altında bulundurur. Rab isminin tecellisi bütün ilahi isim ve sıfatları bünyesinde bulundurur. Bütün ilahi isim ve sıfatları bünyesinde bulunduran iki şey vardır: Kur'an ve İnsan-ı Kamil. **"İnsan ve Kur'an bir batında doğan ikiz kardeştir"** buyuran Hz. Resul (sav) bu hakikati ifade etmektedir. Bu ikisi kanalıyla nefisler tezkiye (arınma) edilip asli hakikati olan Allah'ın nuruna ve Kur'anın sırrına ulaştırılır. Bunlar ise Allah'ın rahmeti olup insanlara Allah'ın lütfudur.

"Dinlerini bir oyuncak bir eğlence edinen dünya hayatının aldattığı kimseleri (bir tarafa) bırak. Kazandıkları sebebiyle hiçbir nefsin felakete duçar olmaması için Kur'an ile nasihat et" (Enam/70). İşte Kur'an ile nasihat eden kişiler "abduhu" ve "resuluhu" Hu'nun kulu ve habercisi olan kişilerdir. Bunlar ise halk arasında arifbillahlar olup Hz. Resul'un vekili ve Allah'ın halifeleridir. Onlara uymak asaleten İnsan-ı kamil Hz. Resul'e ve Allah'a yönelmek demektir. İşte bu gibi kişileri arayıp, bulmak ve onlara uymak yoluyla Hakk'a ulaşılabilir. Zira onların nefisleri Allah'a ve Resulüne ayna olmuştur. **"Nefsini bilen Rabbini bilir"** hadisini hayata geçirebilmek için; kendi hakikatine ve Allah'a ulaşmış arifin eğitimine girmek gerekir. Ancak böyle bir irfan eğitimi ile Kur'an ve Allah idrak edilebilir. Kişiyi kendi hakikatine ulaştırabilir. Allah bu kişilerde Rab tecellisini her isim kanalıyla yaptığından bu kişiler Hz. Resul'un şu hadisini yaşamışlardır: **"Beni Rabbim terbiye etti, ne güzel terbiye etti"**. İşte varislerde Hakkın ve Resulunun terbiyesi altında olduklarından, bu hakikatleri taliplilerine aktarırlar. Bu Allah'ın ilminin bir vesile ile kişilere ulaştırılmasıdır. Bu vesile ise o kişilerdeki Ruh ve NUR dur. O kişilerde tecelli eden ve aktaranda batında Hakk'tır. Allah'ın kişilere "insan kanalıyla" tecellilerini ulaştırmasıdır. Kişi bu hakikatleri Allah'tan değil kendinden (benliğinden) biliyorsa böyle kişilerden de uzak durulmalıdır. Gerçek arifler Hakkla olan, Hakkı yansıtan, Hakkı sunan, Hakkı söyleyen, Hakkı yaşatanlardır.

78. KURAN, İNSAN-I KAMİL ve TECELLİ

"De ki: Allah'ın dilemesi dışında ben kendime bir fayda ve zarar verecek durumda değilim. Görülmeveni bileydim, daha çok iyilik yapardım ve bana kötülük gelmezdi. Ben sadece inanan bir milleti uyaran ve müjdeleyen bir peygamberim" (Araf/188)

Allah'ın dilemesi kuluna vahy etmesi veya ilham ile yardım etmesidir. Allah'ın külli irade tecellisi daimdir. İradesi ile kulunda dilediği şekilde tasarruf eder ve kudretiyle dilediğini açığa çıkarır. Kuluna bildirmediği ve Hz. Resul'un bilemediği dediği mertebeye Künhü Zat yani lâ taayyün mertebesidir. Bu mertebede isim, sıfat, resim ve tecelli yoktur. Bu mertebeye insanlar tarafından akıl ile idrak edilemez. Ama bu mertebede Hakk Zatını Zatında Zatiyla bilir. Bu mertebeye için Allah Resulü: **"Künhü zatını idrak edemedik"** buyurmuştur. Bu mertebenin altında ise tecellileri ile bilinir. Bilinişi isim ve sıfatlarının bilinişidir. Marifet-i Zat yönüyle mahiyeti açısından bilinemez. Ancak Marifet-i Sıfat ve Marifet-i isim mertebelerinde bilinir. Taayyünleri ile bilinebilir. İlk taayyünü ise "Nefsi Muhammedi"dir. O, ancak Hz. Muhammed ve ikizi Kur'an vasıtası ile bilinir. O, Hz. Muhammed'de ilmini ve Zatını açmış alemlerde zuhura çıkarmıştır. Bu ise Hakikat-i Muhammedi gerçeğidir. **"Kur'an ve İnsan-ı Kamil ikiz kardeştir"** hadisi ile

bu hakikat izah edilmiştir. Tecellileri ile Hakk alemlerde hüviyetini açmıştır. Bu hakikatleri resulünde vahiy yoluyla zuhura çıkarmıştır. Henüz açığa çıkarıp bildirmedikleri ise künhü Zatında "gizli hazine" hükmündedir. Hazineyi ne zaman, nasıl, ne oranda açarsa hüviyetinin ve benliğinin o kısmıyla da bilinir olacaktır. Hazinede gizli olan kısım bilinmeyecektir. Hazinenin açılması ise "Dehr" isminin hükümleri doğrultusunda zamana yayılmıştır. Arifibillah olan varislerinde de Hz. Resul'ün bildirdikleri zamanla açılır. Zamanın açtığı hükümler yürürlüğe girer.

"Allahü Teala Hazretleri her yüz yılın başında bu dini ikame edecek birini baas eder." Bu Hadisi Şerifte üç mühim mana vardır:

Kutbiyet, Müceddid makamı, Allah İsm-i Celali.

İşbu üç mananın tefsirini aşağıdaki cümleler içinde bulacaksınız.

Kutup, kutbiyet makamında tahakkuk edip oturabilmesi için, önce bir evvelki kutup ile arasında yüz senenin geçmesi lazım. Ta ki, ilahi isimlerin küllisi onda tam tecelli edilebilsin. O isimlerin hemen hepsi, Hadisi Şerifin metninde geçen *Allah* lafzı celalinin tesiri altındadır.

Burada bu kutubun meydana getirilmesine '*baas*' (diriltme) deniyor. Bu da ancak Allah tarafından yapılır. Yani, yalnız bu yüce ismin tecellisi sonunda olur. Diğer isimler, bunun tevabiidir, buna bağlıdır. Kaldı ki, **"Allah baas eder."**(Hac suresi, Ayet-7) mealine aldığımız ayette de, *baas* işini bizzat Allahü Teala yapmaktadır. Çünkü Allah lafza-i Celali, bütün isimleri camidir.

Dikkat buyrulursa, "Rahman baas eder" denmiyor. Çünkü Rahman da Allah İsm-i Celali'nin şumulündedir. Anla... Bu bapda hidayet eden Allah'tır.

Netice: Her yüz sene başında bir müceddid gelir. Esasta değil teferruatta, önemsiz değil, önemli değişiklikler yapar. Asrın icabına göre bazı ahkam çıkarır. Muannidler (inatçılara) cevap verir. Açıklanması kendi zamanına kalan bazı meseleleri açıklar. İmam-ı Rabbani gibi.

Bu vazifeyi yapan aynı zamanda bir kutuptur.

Bu yazımıza son verirken, Seyyid Şerif Cürcani Hazretlerinin *kutb'u* tarafine de kısaca bir göz atalım. Diyor ki: "Kutb'a **gavs** da denir. Çünkü O, hacet sahiplerine aynı zamanda yardım eder. Allahü Teala'nın nazargahıdır. Ve Allahü Teala zatından ona en büyük mana tilsimini ihsan buyurmuştur. Bu manayı iyi anlamak için kendimizi ruhu bir safiyete devretmemiz gerekir.

Cenab-ı Hak feyzimizi artırsın.

Bu açıdan Hz. Resul **"Bana size ne yapılacağını bilemem"** buyurarak Künhü Zat mertebesinden kendisine bildirilenlerin dışında Allah'ın ilmine ulaşamadığını açıklamıştır. Bildirdikleri ise kendisine vahyedilendir. Temel şeriat hususunda zamana yayılan açılımlar ise ilham yoluyla ariflerde zuhura çıkmaktadır.

79. ZATİ İLAHİ NUR, NEFSİ NATIKA ve ALLAH İSMİ

"Allahu nurus semavatı vel ardı" "Allah göklerin ve yerin nurudur" (Nur/35)

Alemlerde insan dahil her mevcudun Allah'ın Zati ilminde bir hakikati vardır. Bu ilmi hakikate ayan-ı sabite adı verilir. Allah'ın Zatında olduklarından henüz varlık sahnesine çıkmadıklarından mahluk değillerdir. Allah Zati Nefsi ile bu ilmi hakikatlere Nefesi (Nefsi) Rahmani ile yönelerek "KÜN-OL" emri ile onları varlık sahnesine çıkarır. Nefesi Rahman tecellisine "genel vücut nuru tecellisi" adıda verilir. Tamamiyle ZATİ İLAHİ NUR ile mevcudlara yönelmesidir. Bunu açıklayan hadiste **"Allah varlıkları zulmette yarattı. Üzerine nurundan serpti. Varlığa çıkardı"** buyurulmaktadır. Yani alemlerdeki her isim ve sıfatları İLAHİ NURLardır. Alemlerdeki her mevcudda bünyelerinde bu ilahi isim ve sıfatları taşır. Allah ismi camisi ise tüm ilahi isim ve sıfatları ile mevcudları bir arada tutan ismidir İlahi Zatin. Bu nedenle **"Allah göklerin ve yerin nurudur"** buyurulmuştur. İsimlerin çokluğu alemlerdeki mevcudları ve birbirine olan farklılıkları çoğaltmıştır (KESRET). İLAHİ NUR batında bulunarak, bu çokluğu birleştirmiştir (VAHDET). HAK ZATI NURU ile BATINDA, ALEMLER İSE BU NURLA KAİMDİRLER. Allah'ın nuru Zatından ayrı olmadığından Allah Zati ile kaim ve batındır. İnsanın nefsi natikası ise bu nurla şereflenmiş olarak yaratılmıştır. Nefs tezkiyesi ile nefsi natika "sırf nur" olan vasfına ulaştığından ZATİ İLAHİ NUR ile şereflenir. Bu ise ayette **"NURUL ALA NUR"** yani **"nur üstüne nur"**dur olarak belirtilmiştir. İşte kamil insanlarda bu nur "göz nuru" olarak müşahede edilir.

Peygamberimizin "gözümün nuru namaz" buyurduğu bu hakikattir. Çünkü namazda bu "nur" zahire çıkar. Kamil insanlar bu nur ile ve "nur bedenleri" ile NUR denizinde yerlerini aldıklarını yakinen müşahede ederler. Allah'ın nuru ile Allah'ın nurunu müşahede ve idrak ederler. Bu hususu ise arifler "Allah'ı ancak Allah görür" diye ifade etmişlerdir. Bazı arifler ise "Hiçbir şey görmedim ki önce Allah'ı görmüş olmayayım"; bazı arifler ise "Her şeyle birlikte O'nu gördüm" bazı arifler ise "Her şeyden sonra O'nu gördüm" diye ifade etmişlerdir. Nur; kendisi idrak edilen ve kendisiyle her şey idrak edilen diye tarif edildiğinden bütün bu sözler geçerlidir. Sadece halden hale farklılaşan izafetleri belirtmektedir. Bu nura, "nuru ilahi" "nuru Muhammedi" "Nuru Kur'an" "Nuru iman" "Nuru ilim" "Nuru akıl" "nuru göz" "nuru gönül" isimleri de verilmiştir. Gaflette olanda bu nuru kullanır ama farkında olmaz.

80. LÂ İLAHE İLLALLAH (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Tam ihlasla 'Allah'tan başka ilah yoktur' şahadetini yapanlar olmasaydı Cehennemi dünya ehline musallat ederdim. Eğer bana ibadet edenler olmasaydı. Bana asi gelenlere bir anlık dahi mühlet vermezdim."

Bilesin ki, her kamil kişinin şahadeti, ya da her kamil kişinin ibadeti umumi bir manada kaim olur. Yani tek tek herkese şamil olur. Zira herşeyde vücud birdir. Böyle bir Vahdaniyet şahadeti ise tard ve uzaklık ateşinin dünya ehline gelmesini önler. Sebebine gelince, Vahdaniyet şahadetinin nuru bütün bu görünenlerde bulunan mutlak varlıkta geçerlidir. Ve bütün taayyünatın onda nasibi vardır. Yani bu mukayyet şahadetin nurundan, buradaki mukayyet şahadet, mukayyet olarak taayyün eden varlıkla ilgilidir.

İşte her kamil zatın ibadetini yukarıda anlatılan mana çeşidinden görmek gerekir. Bu manaya işaret olarak Resulullah (SAV) efendimiz şöyle buyurdu: "Yeryüzünde ` Allah Allah..."diyen baki kaldıkça kıyamet kopmaz."

Bu Hadis-i Şerifte kutb'a mutlak varlığı bilen Gavs'a işaret edilmektedir. Zira her taayyün halini alan varlıkta taayyün eden odur. Sonra her şahadete, şahadet eden yine odur. Her ibadete ibadet eden yine odur.

Şimdi bu Hadisi şerifin esas manası üzerinde duralım. Allahü teala adeta şöyle buyurmaktadır:

"Mutlak varlıkta tahakkuk eden İnsan-ı Kamil olmasaydı- ki bu İnsan-ı Kamil yeryüzünde Allah'ın bir halifesidir, cem ve icmal yönünden hakiki şahadettir- dünya ehline tecelli ederdim."

Burada dünya ehlinden murad, emmare nefis ile hilekar hevadır. Bir de kandırıcı beşeri ve tabii kuvvetlere işaret edilmektedir. Bu tecelli ise kahr ve gazap cehennemi suretinde olabilir. " Böyle onları tamamen öldürürdüm: yok ederdim."

Yukarıda anlatıldığı gibi, "bilhassa tefrik ve tafsil yönünden hakiki kulluğu bilen Kamil İnsan olmasaydı nefis ve heva yönünden bana asi geleni bırakmazdım."

Yukarıda anlatılan manalara şu Ayeti Kerimeler de ayrıca işaret etmektedir:

"Eğer Allah insanların bir kısmı ile diğer bir kısmını def etmeseydi yeryüzü bozulurdu." (Bakara Suresi, Ayet-251).

"Ve Eğer Allah insanları yaptıkları hatalara göre hesaba çekecek olsaydı yeryüzünde hiçbir canlı varlık kalmazdı." (Fatır Suresi, Ayet-45).

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

81. İNSANIN KEREMİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor;

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Ey Ademoğlu, seni kendim için yarattım. Eşyayı da senin için yarattım. O halde kendim için yarattığımı senin için yarattığımın ayarına düşürme."

Görüldüğü gibi bu Hadis-i Şerif'de Kudsidir. Burada adeta şöyle buyurulmaktadır:

"Sen, bütün isim ve sıfatları, ahkam (hükümleri) ve asarı (eserleri) şumulüne alan külli hakikatımın bir mazharısın. Bu alem ise baştan sona senin varlığının ayrıntılarıdır. Bu büyük alemde senin misalin ruha nisbetle ceset gibidir. Sen ruhsun; bu alem de cesedindir, bedenindir. Bu alemde gaye sensin... bir de toplayıcı hakikatın."

Ceseden maksad tedbir sahibi ruhtur. Durum böyle olunca, " ruhun nurlarını kendi beşeri varlığının perdeleri ile örtme."

Şu da bir gerçektir ki, her zuhur yerindeki tecelli, ilahi nurun tecelli sergisinden aldığı nasip kadardır. Bu bir birlik, vahdet tecellisidir ki ruhun ve sırrın mazharında olur. Bu ruhu, kalp olarak ele almalıyız ve onu tecelli kabulünde daha kemalli görmeliyiz. Yani cisme ve bedene olan tecelliden. Çünkü bunların şumulünde zulmet de vardır.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

82. ZİKİR (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Bir kimse beni kendi kendine anarsa, Ben de onu zatımda anarım...

Yine bir kimse beni bir cemaat içinde anarsa, ben de onu o cemaatten daha hayırlı bir cemaat içinde anarım..."

Bu da , kutsi bir Hadisi Şeriftir. Bir manaya göre burada şu Ayeti Kerime'ye işaret edilmektedir.

"Her insanın takdir olunan amelini boynuna astık..." (İsra Suresi, Ayet-13)

Bu Hadisi Şerifin manası üzerinde biraz duralım. Adeta şöyle buyurulmaktadır.

"Bir kimse, Beni kendi kendine anarsa..." ,yani vahdet cihetinden girip, bilhassa zatta, sıfatta ve fiillerde fena halini bulur ve zikrini yaparsa, "Ben de onu Mutlak bir vahdet içinde zikrederim."

Ama **"Bir kimse Beni bir cemaat içinde zikrederse..."**, yani kesret ve tefrika cihetine giderek- yani zahiri ve batini kuvvetlerle zikrimi yaparsa- "Ben de onu isimlerimin çoğunluğu ile anarım. Kaldı ki onun Beni zikri, Benim onu zikretmem sayılır..."

Bu mana Hakiki Vahdet yönünden gelir...

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

83. ALLAH' A RIZA (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Ey Adem oğlu, senin için yaptığım taksime razı olursan, kalbini ve bedenini rahata kavuştururum... sevimli bir kul olmakla kısmetin sana gelir. Şayet senin için yaptığım taksime razı olmazsan dünyayı sana musallat ederim... ve sen vahşet içinde, yabanda depinip durursun. Sonra, İzzetim ve Celalim hakkı için o dünyalıktan ancak kısmet ettiğime nail olursun... Sen de bir kötü kul olarsan."

Anlaşıldığı gibi bu da Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Özünde, şu Ayeti Kerimenin manasına işaret vardır:

"Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan..."(Maide Suresi, Ayet-119)

Şimdi, bu Hadisi Şerife verilecek mana üzerinde duralım. Anlatılmak istenen mana özet olarak şudur:

"Ademoğlu, ezellerin ilk deminde, onun zati ve fikri haline ve istidadına uyan bir şekilde verdiğime razı olsaydı, kendisine nasip olmayanı aramak zahmetinden onu alırdım."

Çünkü tecelli, tecelli sahibine ait taktirle olur. Bunun dışına çıkılamaz. Artma veya eksilme olmaz. Bu durumda o, kader sırrını, istidad kitabının hakikat sayfasında müşahede ve mütalaa eden bir kuldur.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

84. GİZLİ HAZİNE (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor.

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Ben gizli bir hazine idim, bilinmemi istedim. Halkı yarattım, nimetlerimi onlara sevdim. Böylece beni bildiler."

Bu hadis-i Şerifte Kudsidir. Burada belirtilen istek, zati bir istektir. Bu zata Ahadiyet ismi verilir ki bütün esma ve sıfatlarının hakikatını özünde toplar.

Bütün bunlara "Gizli hazine..." tabiri kullanıldı. Hepsisi de kemal derecesindedir, noksanı yoktur.

Bu aynı zamanda Hakkın zatına has bir kemaldır. Bu zati kemalin ise bütün esma ve sıfatlarının kemal derecesindeki durumları ile zuhur bulması gerekti. Ama halk mazharlarında, alemin tecelligahında.

Durum ki, anlatıldığı gibidir... Allahü Teala şöyle buyurdu:

"Onlara, zahir ve batın nimetlerinin kisveleri ile zuhur ettim. Ama bir sevgi şeklinde..." Zira bunlar mücmel (öz) olarak umuma ve havasa marifet duygusu verir. "İşte bundan sonradır ki fitri (doğuştan gelen) istidatları ile anlatılan yoldan beni bildirir."

Bu yüce ve üstün mananın müşahedesi babındadır ki, bir Ayeti Kerimede Resulullah (SAV) Efendimize şöyle buyuruldu:

"Şüphesiz bil ki: Allah'tan başka ilah yoktur..." (Muhammed Suresi, Ayet-19)

Burada Resulullah (SAV) Efendimize bir ilim deryasının kapısı aralanıyor. Bu ona göredir. Bir de ilmi varislerine, başkalarına değil.

Gerçek şudur ki, esma ve sıfatları cami olan uluhiyet ilmi ancak yüce birliğe erene, ilk berzah makamını bulana verilir. Anlatılan makama ise tam olarak ancak Resulullah (SAV) Efendimiz vasıl olmuştur.

En doğrusunu, Allahü Teala bilir...

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

85. KALP (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Beni, ne yerim aldı, ne de semam... lakin beni Mümin, Taki, Naki, vera hali sahibi kulumun kalbi aldı..."

Görüldüğü gibi bu da Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Şöyle manalandırmak mümkündür:

"Ben hiçbir yere külli olan esma ve sıfatlarımla bütün cihetinden tecelli etmedim. Ancak kemal durumuna bağlı bulunan ve dolayısı ile bana izafeti olan kulum müstesna. Tecellimi bana yaparım."

Bu Hadisi Şerifte bazı kelimeler geçti. Onları biraz açmak icabedecek. Sırası ile onlar, Taki, Naki, vera kelimeleri idi.

Taki: İki yönlü isimlerden, bilhassa ibadetle ilgili yönü ile olup kalmaktadır. Diğer yönü ile değil.

Naki: Çoğunluğu ile ilahi isimleri müşahede etmektir.

Yukarıda zımnen anlatılan iki yönlü isimlerin birbirinden ayrı bazı imtiyazları vardır. Bilhassa ibadet ile ilgili kısma verilen imtiyaz bir başkadır...

Vera: Masıvayı bırakıp Zat-ı İlahî'de olmaktır. Ama O' nun gayrından fena bulmak sureti ile.

Bütün bu manalara şu Ayet-i Kerime işaret etmektedir:

"Biz emaneti, semalara, yere, dağlara arz ettik ama onu almaktan çekindiler, onlar korktular. Ve sonunda onu insan yükledi. Ama bir Zalum ve Cehul olarak..."

Yukarıda geçen Ayeti Kerimenin tefsirini yapmak ve onda geçen bazı kelimeleri açıklamak gerekecek. Adı geçen kelimeler Emanet, Zalum ve Cahul kelimeleridir. Şöyle ki:

Emanet burada tecellinin kabulü manasındadır. Ama ilk tecelliyi, her şekil ve tümü ile... Bu emaneti almayanlar için, "Ama, onu almaktan çekindiler, ondan korktular..." buyuruldu. Bunun sebebi, onun ancak tam zuhurunu göstermekten yana bir kabiliyete sahip olmayışlarıdır. Bir de o alemin hakikatına tam olarak uyamayışlarıdır.

Sonra "Onu, insan yükledi..." buyuruldu. Sebebine gelince, kabiliyeti kemal derecesinde olup uyuşu tamdır. Çünkü onun vasıfları arasında şunlar vardır:

Zalum: İnsanın nefsinin ifna edişini anlatır.

Cehul: Herşeyden geçtiği için Hakkın zatından gayrını bilmez.

Bu manaları anla.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

86. MARİFETULLAH (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Beni bilen talep eder... Beni talep eden bulur... Beni bulan sever... Beni seveni öldürürüm... Bir kimseyi öldürürsem diyeti bana düşer... Bir kimsenin diyeti Bana düşünce onun diyeti bizzat Ben olurum."

Görüldüğü gibi bu Hadis-i Şerif de kutsidir. Özellikle marifete işaret edilmektedir. Biz de o yoldan gideceğiz.

Bilesin ki İlahi marifet iki kısımdır. Biri Marifet-i Zat; öbürü de Marifet-i Sıfat.

Marifet-i Zat: O'nun mutlak ahadiyeti cihetinden bilmek mümkün değildir. Marifet-i Sıfat'a gelince onu bilmek mümkündür.

Buna göre, marifet, talebi gerektirir. Talep ise bulmayı icab ettirir. Bulmak da sevmeyi gerektirir. Sevgide ölümü. Bu ölüm, fena halidir. Ölüm ise diyeti icab ettirir. Diyet ise ancak akli başında olana ödettirilir.

Gerçekten, öldürülenin diyeti ancak öldürendir.

Özellikle bu manaya şu Ayeti Kerime işaret etmektedir.

"Bir kimse, Allah'a Resul'üne doğru yola çıkar da sonra ölürse, onun ecri Allah'a kalır." (Nisa suresi, Ayet 100) Yani Zatı ile ona beka verir. Çünkü bu manada, katil maktülün aynıdır. Hakikat değişmez. Zira hakikat birdir. Kesrete gelince, o, bir takım akli, vehmi ve izafi nisbetlerden ibarettir. Keşif ehli zatlara göre bunlara itimat yoktur.

Anlatılan manaları bir irfan sahibi şu şiiri ile dile getirmektedir:

Devamlı O' nunum, O da artık benimdir.

İki zat arasında fark yok, sevgilimdir.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

87. FARZ – NAFİLE (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Allah-ü Teala'dan naklen anlatıyor:

"Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Yaklaşanlar, kendilerine farz kıldığım ibadetlerin edasında olduğu kadar hiç bir şeyde yaklaşamazlar... Gerçekten, bir kul Bana nafilelerle de yaklaşır. Böylece Bana yaklaşanı severim. Sevince de kulağı olurum, eli olurum, dili olurum. Böyle ki oldum, Benimle işitir... Benimle görür... Benimle konuşur... Benimle tutar... Benimle yürür..."

Bu da Kudsi bir Hadisi Şeriftir. Bilhassa Hakka yakınlığa işaret edilmektedir. Biz de bu yoldan manaya gireceğiz.

Bilesin ki Allahü Teala'ya yakınlık iki kısımda mutalaa edilir. Birincisi farzların edası sureti ile olur. Bu yaklaşıma verilen isim budur.

Bunun, meczub olan salikin yolu ile ilgisi vardır. Bir başka isim daha verilir ki şöyledir: Zati fena halini içeren bir mahubun yolu...

Böyle bir yola giren, Hakın kulağı olur... gözü olur...

Nasıl ki namazda "Allah hamd edeni işitti" denir. İşiten kimdir?... Söyleyen kuldur ama?

Bu mana, müessirle esere geçişe bir delildir.

İkincisi nafileler ile olan yakınlıktır. Burası, meczub salık ile ilgili bir yoldur. Sonra, sıfatlarda fena bulmayı gerektiren, sevenin yolu olaraktan da ad verilir.

Nasıl ki başta "Onun kulağı olurum..." buyurdu... Ki bu durum eserden müessire istidlal sayılır.

Burada şöyle bir soru sorabilirsin:

"Gözün ve kulağın O oluşu, yukarıda da anlatıldığı gibi, sonradan yapıma bir şey değildir... Zatidir... Kadimdir. Durum böyle iken, O'nun oluşunu mahabbete bağlamaktaki mana nedir?"

Bu sözüne, umumiyetle " evet" diyebilirim. Ama dikkati başka bir yönde toplamak icab eder.

Dikkat edilirse bu hükmün zuhuru salikin farzları eda ve nafilerle ibadet yakınlığı ile tahakkuk ve tahalluk edişinden sonra oluyor. Salık, nefsin perdeleri ile perdelidir. Farz ve nafilelerin edasında tahakkuk edince nefsin karanlığından çıkar; ruhun ve kalbin geniş ve aydınlık sahasına girer.

İşte bundan sonradır ki kul, Hakki eşyanın aynı olarak müşahede eder. Sonra sadık kulun bütün duyguları olduğunu da müşahede eder. Şu da bir gerçektir ki, Hak, kulun suretinin ve dış yüzünün manasıdır. Kul ise, Hakın manasına ve batını cephesine bir surettir.

Ahadiyet cihetine bakınca zahir batının aynıdır. Batın da zahirin aynıdır. Zahir ve batın, Hakın zatına ve şanına nisbetle bir suret gibidir. Tıpkı yarımın, üçte birin, dörtte birin, beşte birin, bir sayısına bağlanması gibidir.

Asıl Kayyum odur... Bilhassa akıl, sayı itibarı olan şanlarda. Yani tecelli ve zuhurlarda.

Bu manayı anla. Mutlak hakkı bul.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

88. ALLAH' A VUSLAT (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz Rabbından naklen anlatıyor:

“Allahü Teala şöyle buyurdu:

-Bir kime bana bir karış yaklaşırsa Ben ona bir arşın yaklaşıyorum. Bir kimse Bana bir arşın yaklaşırsa Ben ona bir kulaç yaklaşıyorum. Bir kimse Bana yürüyerek gelirse Ben ona koşarak giderim.”

Bilmek gerekir ki, karış, arşın, kulaç, gelmek, koşup yürümek; bütün bunlar yapma şeylerdir, temsili ve tahayyüli manalardır, hakiki değillerdir. Böyle buyurmakla Allahü Teala kula kat kat sevap vereceğini, ona ameli miktarınca iyilikte, ihsanda bulunacağını anlatıyor. Kaldı ki burada yakınlık manevidir; maddi değil. Bir yere de bağlı değildir.

Burada Hakkın yakınlığı kulun yakınlığından önce gelir. Halbuki zatına yakınlık, muvaffakiyet işi, Allah'tan Allah'adır. Bu bir önceliktir, ama buradaki önceliği bir başka yoldan almak icab eder. Bilhassa amele mükafat verme yönünden. Hatırdı tutulmalı ki amel mükafattan önce gelir. En hayırlı amel nefsinin, kendini ve Rabbini bilmektir. <NEFSİNİ BİLEN RABBİNİ BİLİR> HŞ

Bilesin ki Hakka yakınlığın beş mertebesi vardır. Şöyle ki:

Nefsin yakınlığı,

Kalbin yakınlığı,

Sırrın yakınlığı,

Ruhun yakınlığı

Bir de Hakkın ahadiyet yakınlığı.

Bilhassa ahadiyet yakınlığı bütün mertebeleri kendinde toplar.

Şimdi, yukarıda toplu sayılan yakınlık mertebelerinin tafsiline geçelim. Şöyle ki:

Nefsin yakınlığı: Bu onun itaat ve ibadet görevlerini yapmasına bağlıdır. Bu makamda Hakkın kuluna yakınlığı merhametidir, şefkatidir.

Kalbin yakınlığı: Kulun kalbi ve içten amellere dalmasına bağlıdır. Bu ise pek kolay değildir. Dünya ehlinde kopmak icab eder. Bu makamda Hakkın kuluna yakınlığına gelince, ilim, hikmet ve ilham çeşidinden şeyleri kuluna vermesidir; ona bağlanmasıdır.

Sırrın yakınlığı: Bu da onun hakiki keşiflere dalmasına bağlıdır. Hakiki tecelli ile hasıl olur. Asıl tecelli de, Hakkın yakınlığı da budur.

Ruhun yakınlığı: Bu mertebeyi de kısmen kalbin kısmen de sırrın yakınlığı gibi bilmekte bir mahzur yoktur.

Hakkın ahadiyet yakınlığı: Daha önce de anlatıldığı gibi, sözü edilen bütün mertebeleri özünde toplar. Bu mertebeye, kul için tam bir yokluk mertebesidir, ne varsa özünde toplar. Hakkın zat, sıfat, bir de efal tecellilerinin temiz, şeksiz, aydınlık tenzihleri altında. Bu hal için de kul, zat, sıfat ve fiil olarak tam, külli ve tek birliğe doğru yol alıp kendinden geçer, fena bulur.

Bu kudsî makamda Hakkın kula yakınlığına gelince şöyle anlatabiliriz:

“Onu, kendi bekası ile baki kılar...

Kayyumiyet sıfatı ile kaim kılar...

Hayatı ile ona hayat verir...

Kudreti ile onu kudrete erdirir...

İradesi ile onu dilek sahibi eyler...

Kelamı ile konuşTURUR.”

Hasılı onu bütün, esma ve sıfatını özünde bulunan yapar. Hulasa, Zati ile, Zatı için ve Zatında zahir olur: yani o kul...

Şimdi, bu Hadisi Şerife bir başka manada şerh yapmak icab edecek. Yüce Allah adeta şöyle buyurmaktadır.

"Her kim bana, yani külli, toplayıcı olan huzuruma, ruhani, yani batını, cismani, yani zahiri vasıf taşıyan bütün duyguları ile yaklaşırsa: İşte böyle birine bütün esma ve sıfatlarımla tecelli ederim. Hem lutfu ait olan cemal sıfatları ile hem de celal tarafında bulunan kahir sıfatları ile, yani bazı duyguları ile bana yaklaşırsa buna da bazı esma ve sıfatlarım ile tecelli ederim. Bu da ancak onun yaptığına kat kat sevap vermek sureti ile olur. Mesela birden yedi yüze kadar veya daha fazla."

Veren Allah'tır.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

89. HAKİKATİ MUHAMMEDİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Misafire ikram ediniz. İsterse kafir olsun."

Bilmen gerekir ki, kula isabet eden kötülüklerden hangisi olursa olsun, o, Hakkın misafiridir. Özellikle hastalıklar. Kula gereken ona ikram etmektir. Ona yapılan ikram cümlesindedir ki mecburi bir durum olmayınca ilaçla def etmemeye çalışmamalı. Zira ilaçla giderilmesine çalışılsa da hastalık ancak Allah'ın takdir ettiği zaman gider. Zira tüm sebep dairesi Hakikat-i Muhammedi üzere şahadet aleminde dürülmüştür. Sebeplere müracaatta bu hakikate bağlı olarak Allah'ın tasarrufu dahilindedir. Mümin sebeplere müracaat ederken de, sebeplerin perdesi arkasında Hakikat-i Muhammedi ve Hakikat-i İlahiyeyi bilerek onlara yönelir.Yani Allah'ın Zatına, sıfatlarına, isimlerine yönelmiş olur. Böylece şirkten uzak durmuş olur.

Burada Resul (SAV) Efendimiz " İsterse kafir olsun" şeklinde bir tavsif yaptı. Buradaki kafir bir manaya göre "kapalı... gizli..." demeye gelir. Çünkü bu misafirin gelişi çoğu zaman saklı, kulun idrakına kapalı durur. Şayet geleni kabul eder, razı olur, Allah'a dönerse perdeler açılır. Kul ise bu durumda işin sırrına vakıf olur.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

90. KURAN, RUHUL AZAM, RUHUL KUDÜS ve İNSAN-I KAMİL

"(Ey Resulüm) İşte sana böyle emrimizden bir ruh (Kur'an) vahyettik, sen kitap nedir iman nedir bilir değildin ve lakin biz onu bir nur kıldık; onunla kullarımızdan dilediğimizi hidayete erdiririz ve kesinlikle sen doğru yola hidayetleyen rehbersin" (Şura/52)

Nefsi tesviye eden "Nefse ve onu tesviye edene yemin ederim ki" (Şems/7) Allah emriyle nefse ruh nefh edilmiştir. Bu ruh Ruhul Azam olup, Allah'ın Zati ve sübuti sıfatları ile isimlerini bünyesinde bulundurur. Kur'an ise bu ruhtur. Zira Kur'an "**Cemi esma ve sıfatı cami Zat**" olarak tanımlanır. Kur'an bünyesinde, hüviyetinde tüm ilahi isim ve sıfatları taşır. Nefsi natıkaya nefh edilen (üflen) ruh bu ruhtur. Bu durumda nefis alıcı, ruh vericidir. Nefse bu ruh nefh edildikten sonra bulunduğu konuma göre hem alıcı hem de verici konumuna girer. Bu ruh üflenmeden önce kitap ve imanın açığa çıkması mümkün değildir. Hem nefis hem Kur'an "nur" olduğundan, bu nur ile hidayete insanlar sevkedilmektedir. Bu Ruhul Azam ilk önce Peygamber Efendimizin nefsi natıkasına nefh edilmiştir. "**Allah önce benim ruhumu ve nefsimi halketti**" buyuran Hz. Resul (sav) "ruh mertebesinin" de öncüsüdür.

Emrimizden buyurulması "KÜN-OL" emridir. Allah ol der, o da hemen olur. Biz lafzı Zati tekliğinde çoğalan isim ve sıfatlarını temsil etmektedir. Biz lafzıyla bunları zatına bağlamıştır. Ruhul Azam, hayatiyet ve kayyumiyet sağlayan bir ruhtur. Bu nedenle "**Allahu la ilahe illa hüvel hayyül kayyum**" (Bakara/255) buyurulmuştur. Hay ve Kayyum sıfatları içinde tüm ilahi isim ve sıfatlar varlık bulmuşlardır. Bunların alemlere muhit tecellisi ise Kur'andır. Zira alemler fiili Kur'an, temsili Kur'an ve tafsili Kur'andır. Ruhul Azam, Ruhul Kudüs mertebesine nüzul edince ilahi isim ve sıfatlar alemlerde yüz gösterir. Onların varlık sahnesinde rol alması sağlar. Bütün ilahi isimler ise nur-u ilahidir. İnsanları hidayet oluna sevkeder. Yani "Hadi" isminin açığa çıkmasına yol açan ve sıratı müstakime götürendir. Bu ise miraç yoluna çıkmaktır. Zati İlahi ruh ve nur isim ve sıfatları ile alemlerde zuhurdadır. Kur'an ve Hz. Resul (İnsan-ı Kamil) "Hadi" isminin zuhurları olarak Allah'a ulaştıran rehberler ve vesilelerdir. "Abduhu ve resuluhu" vasfını kazanan Hz. Resul'un varisleri kamil insanlarda bu ruhu ve nuru taşıdıklarından "Hadi" isminin

temsilcilerindendir ve rehberlerdir. O'na ulaştıran vesilelerdir. Zahirde onlar batında Hakk insanlara hidayet eder. İrşad eden O, hidayete erdiren O'dur. İnsan-ı Kamiller ise O'nun "zahir" ismiyle temsilcisidirler. Zahirleri ve batınları ile insanlara rehber öğretmen olurlar.

91. FATİHA, KURAN ve TEVHİD

"İyyakenabu ve iyye kenestain" "Ancak sana kulluk eder, ancak senden yardım dileriz" (Fatiha/5)

Kul varlığıyla (vücuduyla) Hakka tam yöneldiğinde ve Hakkın kurallarına riayet ettiğinde "kulluk" hakkına uymuş olur. Kulluğu yapabilmesi için yine Allah'a muhtaçtır. Kulun varlığını oluşturan ise ilahi isim, sıfat ve Zat tecellileridir. Kul nefsi itibarıyla Zata muhtaçtır. Nefsinin hakikati Allah'ın nurundan ve Kur'anın sırrındandır. Allah ismi ve Kur'an ise **"Cemi esma ve sıfatı cami Zat"** yani bütün isim ve sıfatları bünyesinde toplayan Zattır. İsimler ve sıfatlar ise açığa çıkmak için İlâhi Zata muhtaçtır. İlâhi Zat dilerse isimleri açığa çıkartır dilerse Zatında tutar. Kulun Zattaki ilmi hakikatini (ayan-ı sabite) de ilahi isim ve sıfatlar oluşturur. Kul, kulluğunu ancak bunların tecellileri ile oluşturur. Bu nedenle kulluk yaşanırken isim ve sıfatların hakları verilmiş olur. İsimler ve sıfatlar ise açığa çıkış için Zattan yardım dilerler. Kul bu ayeti okurken, kulun kelamıyla isim ve sıfatlar hem kulluklarını itiraf ederler hem de Allah'a muhtaç olduklarını belirtirler. Kul, isim ve sıfatlar kanalıyla "Allah ile" "hüviyet beraberliği" içinde yer alır. Bu nedenle kudsi hadiste şöyle buyurulmuştur: **"Ben Fatiha'yı kulumla kendi aramda ikiye böldüm. İlk kısım bana aittir. "İyyakenabu ve iyyekenastain" aramızda ortaktır. Son kısmı kuluma aittir. Kuluma istediği verilecektir"**. Kul, fatihanın bundan sonraki bölümü okuduğunda hem kul için hem de kulda dürülü olan isim ve sıfatlar "sıratım müstekim" ve "hidayet" üzere açığa çıkarlar. Kuldan açığa çıkan ve çıkacak olan isim ve sıfatlar gerçek hüviyetleri ile alemlerde yerini alır. Bu nedenle Fatiha sırf rahmettir. Kur'anın özü, sırrı ve özeti. Zira Allah alemlerde Zati, sıfatı ve esmai tecellileri ile vardır. Böyle bir idrakle okunduğunda Hakk mutlak anlamda tevhid edilmiş olur. Alemlerde Hakk'tan başka bir şey müşahede edilmez. Hz. Ali (kv)'nin buyurduğu gibi **"Görmediğim Allah'a ibadet etmem"** denebilir. Zira bu haldeki kişi alemlerde Zatından başka bir şey görmez. Zahirde olan çokluğun Zatin isim ve sıfatlarının çoğalmasından başka bir şey olmadığını idrakindedir. Bu ise "Vahdette kesret" ve "kesrette vahdet" görüşlerinin BİRleştirip "Muhammedi Şühud"a ulaşılması ile mümkündür. Bunu sağlayan ise Kur'andır. Kur'anın özü, özeti ve sırrı Fatihadır. Fatiha ise kelime-i tevhidin ve kelime-i şehadetin yaşama sokulmuş halidir. Fatiha "TEVHİD" in sırrıdır.

92. RUHUL AZAM, RUHUL KUDÜS, KURAN ve ARİFİBİLLAH

"Ben size çamurdan kuş yapar içine üflerim (nefh), Allah'ın izniyle (biiznihi) hemen bir kuş olur. Yine Allah'ın izniyle anadan doğma körü ve abraşı iyi eder, ölüleri diriltirim ve size evlerinizde yediklerinizi ve bitirdiklerinizi haber veririm" (Ali-İmran/49)

Ruh sıfatı suBütüyenin (hayat ,ilim, irade, kudret, sem, basar ve kelam) mazharıdır. Mazharı demek kulun nefsinde bu özellikleri, tecelli oranında ve tecelli zamanında taşımasıdır. Her insan bu sıfatlardan kapasitesi kadar taşır. Alemlerde tecelli eden ve her şeyi kapsayan bu ruha "Ruhul Kudüs" adı verilir. "Ruhul Kudüs" en kemalli şekilde Hz. İsa (as) da zuhura çıkmıştır (Hz. Resul'ün zuhurundan önce). İşte bu ruhun nefislere nefh edilmesi (üflenmesi) sayesinde hayat-ilim-irade-kudred-vs açığa çıkmakta nefh edildiği nefste faaliyet başlamaktadır. Bu ruhla tüm ilahi isimlerde faaliyet sahasına girer. Bu nedenle kuş ve ölü, hayat bulur. Bu ruh ile bilinir.

Bu ruhun açığa çıkışı Allah'ın izni ile (biiznihi) dir. Zahirde Hz. İsa (as) bu işleri yaparken batında yapan Hakk'tır. İşte Hz. İsa ve Hz. Muhammed (sav) bu ruha sahiptir. Hz. Muhammed'in üstünlüğü ise bu ruhunda üstünde olan "Ruhul Azam" ile techiz edilmesidir. Ruhul Azam, Allah'ın Zati sıfatlarını (vücut, kідem, vahdaniyet, kaim bi nefsihi, beka, muhalefetül lil havadis) taşıyan ruhtur. Ruhul Kudüs ve Ruhul Azam Allah'ın ruhudur. Zat kaynaklıdır. Varis-i Muhammedi olan arifibillahlar bu ruha ulaşmış, Allah onlara kendinden kuvvetle desteklemiştir. **"Biz onu Ruhul Kudüs ile destekledik"** (Bakara/87) ayeti buna işarettir. Ayrıca Allah kulunu sevdiğinde **"Onun gören gözü, işiten kulağı, söyleyen dili... olurum"** buyurarak **"Benimle görür, Benimle işitir, Benimle söyler..."** diyerek bu ruhla onları desteklediğini belirtmektedir. Zahirde insan-ı kamil görüncede onların batınlarında Hakk vardır. Zahir ve batın aynı hakikatin farklı itibarlarıdır. Bu nedenle bu vasfa sahip arifibillahlar konuştuğunda O'nunla konuşur. Konuştuğunda **ses**, sese yüklenen **mana**, manaya yüklenen **ruh** ve **nur** ile konuşurlar. Böyle bir arifle sohbet hususunda Hz. Mevlana (ks) şöyle buyurur. **"Bir saatlik sohbet yetmiş yıllık nafil ibadete bedeldir"**. İşte böyle bir arifin sohbeti nefslere hayat bahşeder, ilim bahşeder, iradeyi güçlendirir vs. Bütün bunlar ise o arifte tecelli eden Zata bağlıdır. Yani Allah'ın iznine (biiznihi) bağlıdır. Böyle arifler için şöyle buyurulmuştur; **"Allah onları sever, onlarda O'nu severler"** (Maide/45). Seven ve sevilen bir olmuş ve Hakkın Zatında TEK'e ulaşmışlardır. Zat denizinden erimişler ve damla olmuşlardır. Tıpkı buzun suda eridiği gibi. Suyla su, Hakkla Hakk

olmuşlardır. Ruhul Azam ve Ruhul Kudüs bünyesinde Kur'an'ı taşır. Allah'ın izniyle böyle nefislere bu ruhla Kur'an vahyedilmiştir.

93. TAKVA, TEVHİD, VESİLE ve MÜRŞİD

"Ey iman edenler! Allah'tan sakının (takvaya erin), ona (ulaşmakta) vesile edinin" (Maide/35)

Allah'tan sakınmak, takvaya ermek 2 mertebelidir. Birincisi emir ve yasaklara riayet ederek günahlardan kaçmak, salih amelleri yapmaktır. İkincisi ve en önemlisi ise kendi hakikatini idrak ederek "tevhid"e ulaşmaktır. Peygamber Efendimiz (sav): **"Vücudun kadar büyük günah olamaz"** buyurarak, bu ikinci yolu açmıştır. İnsan kendi varlığını Allah'tan ayrı bir varlık (vücut) görürse "şirk" içine girer. İnsanın zatını ise nefsi oluşturur. **"Nefsini bilen Rabbini bilir"** buyuran Resul (sav) nefsin hakikatinin Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrından olduğunu bilen ve nefsinde Rab ismiyle tecelli edenin Allah olduğunu idrak edip bu emaneti sahibine teslim ederse Müslüman olur. Ve "vücut şirkinden" kurtulur. Bu ise tüm varlığı tek ve bir görme ile olur. Bu müşahedenin yolu ise Hz. Resul ve Kur'andan geçer. Bu nedenle ayette "vesile edinin" emri verilmiştir. Vesilelerin başı Allah ve Resulüdür. Şu ayet bunu açıklar; **"Deki: Allah'a ve Resulüne itaat edin"** (Nur/54). (Efendimiz Ömer'e umrede "Ey kardeşimiz! Bizi dualarında unutma. Veysel Karaniden istiğfar istemesi). Hakk yoluna ileten ve şirkten kurtaran diğer unsurlar veliler ve müşhidlerdir. Bunlar Resulün izinden giden arifibillahlardır. Allah'ı Allah ile bilirler ve bildikleri "tevhid" yolunu talipilerine aktarırlar. Bunlara uyanlar Resule ve Hakka tabi olmuş ve onları Hakk yolunun vesilesi kılmış olurlar. Allah ve Resulünün yolunun rehber öğretmenleridir. Bunların gerekliliği şu ayetle açıklanmıştır: **"Allah kimi kendisine ulaştırırsa, o hidayete ermiştir. Ve kimi dalalette bırakırsa artık onun için veli müşhid (irşad eden evliya) bulunmaz"** (Kehf/17). İşte veli-müşhidler Allah'ın veli ve reşid isminin tecellisi içindedir. Diğer insanlara yardım ederler ve onları irşad ederler. Bu arifleri Allah sevmiş ve onlarda özel olarak tecellide bulunmaktadır. Bunu belirten ayette ise şöyle buyrulur: **"Allah onları sever, onlarda O'nu severler"** (Maide/45). Allah bir kulunu sevdiğinde ise kudsi hadiste buyurduğu gibi **"Ben kulumu sevince onun gören gözü, işiten kulağı, söyleyen dili, tutan eli... olurum. Benimle görür, benimle işitir, Benimle söyler, Benimle tutar..."** olur. Böyle ariflerin zahirde yaptıklarının sahibi batında Hakk'tır. Onlar kanalıyla alemlerde işlerini yürütür. Halifeliğin ve Vekilliğin sırrı budur. Zahirde onlar görünsede batında Allah işleri yürütendir. İşte bu nedenle Veli-müşhid olanları "vesile" edinmemiz emredilmiştir. Böyle kişiler, insanları" tevhid" ve "nefsi" ve "Rabb'i" bilme yoluyla Hakka ulaştıranlardır.

94. NEFSİ NATIKA ve KIYAMET

"O gün (kıyamet) bütün nefisler (herkes) kendi nefsinin (canını) kurtarmak için uğraşır ve herkese (bütün nefislere) yaptığıının karşılığını eksiksiz ödenir, onlara asla zulmedilmez" (Nahl/111)

Nefis dünyada edindiği ilim-ahlak-tecrübe ve hertürlü kazanımı ile ahirete intikal eder. Nefis bizim hakikatimiz olup "ölümü tadıp" ahiret boyutuna intikal eder. Nefsin batınında bulunan pozitif veya negatif bütün kazançları ahirette zahir olur yani açığa çıkar. Yani nefis bütün yapı ettiklerini adeta televizyonda seyrederek gibi hatta daha da yakın olarak müşahade eder. Yaptıklarını karşısında bulan ise yaptıkları pozitif ise buna sevinir ancak negatif ise bundan kurtulmak için çabalar. Ancak bu çabası boşunadır. Dünya ekim, ahiret ise ettiklerini biçme yeridir. Nefsindeki kazanımlarının karşılığı her kişiye eksiksiz ödenir. Bu ise adalet ve hikmet ölçülerini içeren "Kur'an sınırları" içinde uygulanır. Her nefse Kur'an talim ettirildiğinden ve tebliğ edildiğinden onlara zulmedilmez. Her nefse şöyle hitap edilir: **"Allah onlara zulmetmedi, onlar nefislerine zulmediyorlardı"** (Ali-İmran/117). Ahirete intikal etmeden önce nefis muhasebesi yaparak bugünden yarına ne hazırladığımıza iyice bakmalıyız.

95. NEFS, TAKVA, TEVHİD ve TEVBE

"Yine onlar (takva sahipleri) bir kötülük yada nefislerine (kendilerine) zulmettiklerinde Allah'ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen tevbe istiğfar ederler. Zaten günahları Allah'tan başka kim başılayabilir ki. Bir de onlar işledikleri kötülüklerde bile bile ısrar etmezler" (Ali-İmran/135)

Takva iki boyutludur. Birincisi emir ve yasaklara riayet etmektir. Günah ve kötülüklerden sakınmak ve salih amellere koşmaktır. Takvanın ikinci boyutu ise "vücut şirkinden" kurtulmaktır. Hz. Resul (sav) **"Vücudun kadar büyük günah olamaz"** buyurarak bu ikinci yolu bize açmıştır. Kendini ayrı Hakk'ı ayrı görmek ikiliktir ve şirk oluşturur. Allah'ın istediği ise tevhiddir. Kişiyi nefsi temsil eder. Vücut (varlık) şirkinden kurtulmanın yolu "nefsini bilip Rabbini bilme" yolundan geçer. Nefsinin hakikatinin Allah'ın nurundan ve Kur'an'dan ibaret olduğunu idrak eden kişi, nefis

emanetini de sahibine teslim ederek "tevhid"e ulaşır. Kendini ayrı bir vücut görmez. Nefsini ve nefsindeki tüm tecellileri Hakk'la birlikte görür. Hakk'ın hüviyetinin ve Zatı nefsinin "kayıtlanmış" ve "sınırlanmış" bir sureti olarak kabul eder. Bu ise tevhid ve nefsi irfan yolu ile gerçekleşir. Kişi bu hakikatlere ulaşırsa "gaflet" halinde bu hakikatlerden zaman zaman uzaklaşabilir. Ancak bu süreklilik arzetmez. Hemen tevbe-istiğfar ederek "Hakkla beraberlik" haline geri döner. Bu nedenle gaflette, günahlarda, kötülüklerde ısrar etmemiş olurlar.

96. ALLAH'IN SINIRLARI, KURAN ve NEFSİ NATIKA

"Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, şüphesiz nefesine (kendine) zulmetmiş olur"
(Talak/1)

Allah sınırlarını Kur'an ve Kur'anın yaşam biçimi olan şeriat-ı ve sünneti Muhammediye ile açıklamıştır. Allah nefsi bu hakikatleri yaşamak için halk etmiştir. **"Nefse ve ona bir takım kabiliyetler vererek halk edene yemin ederim ki..."** (Şems/7) buyurularak nefsi ve Kendini aynı ayete yerleştirerek bunlar hakkında yemin etmiştir. Nefsin hakikati (nefsi natika) Allah'ın nuru ve kur'anın sırrını taşır. Kendisine verilen kabiliyetler verilmiştir. **"Nefsi tesviye edip ona ruhumdan üflediğimde (nefh)"** (Hicr/29) ayetinde ise Allah ilahi isim ve sıfatlarını nefsi kanalıyla açığa çıkarmayı murad ettiğini açıklamıştır. İşte kim Allah'ın koyduğu kanunları hiçe sayarak sınırları aşarsa "nefsine zulmetmiş" olur. Nefsin hakikati hatırlanacak olursa Allah'a zulmetmiş olduğunu anlamak zor olmayacaktır. İşte sınırını aşmak budur. Kulluk hakikatinede zulümdür. Allah tüm bunlardan ve zulümdende münezzehtir ama kişi bu hakikatleri yaşayıp açığa çıkarmadığı için sorumludur. Ahiretin yaratılmasındaki bir sırda budur. Dünya ekim, ahiret hesap yeridir.

97. NEFSİ NATIKA, BENLİK ve AHLAKİ VASIFLARIN ZUHURU

"Kim cimrilik ederse ancak nefsi aleyhine cimrilik etmiş olur. Allah zengindir, siz fakirsiniz"
(Muhammed/9)

"Ene" dediğimiz hakikat kişinin "ben"liğidir. Kişinin zatını temsil eder. Kişinin zatını ise nefsi temsil eder. Kişinin benliğini, bencillığe döndüren ise nefsindeki aşırı hırs ve arzulardır. Nefsin hakikatine sonradan arız olan, bulaşan kötü ahlaklardır. Bunların temelinde ise cimrilik yapar. Cimrilik sadece maddi boyutu değil tüm boyutları kapsar. Sahip olduklarını "kendi nefesine" mal etme vehmidir. Kişi nefsinin hakikatinin Allah'ın nurundan ve Kur'anın sırrından olduğunu idrak ettiğinde kendine mal edeceği bir "BEN"liği kalmaz. Allah'ın "İlahi BEN"liğinin bir izdüşümü olduğunu ve kendi benliğinin sınırlarının Kur'an ve Sünnet ile sınırlandırıldığını idrak eder. Ancak bu yolla bencillikten, cimrilikten ve bunlardan kaynaklanan kötü ahlaklardan kurtulabilir. **"Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir"** (Haşr/9). Kurtuluşun reçetesi ise emir ve yasaklara uymak olup sahip olduğu her nimeti Hakk'tan ve Hakk'la bilmektir. Mal – Mülk Allah'ındır. Kişiyi kendi malında tasarruf etmeye vekil tayin etmiştir. Vekil ise sahibinin emirlerine ve yasaklarına uyandır. **"O halde gücünüz yettiğince Allah'a isyandan kaçın. Dinleyin, itaat edin. Kendi (nefsiniz) iyiliğinize olarak harcayın. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerdir"** (Tegabün/16). İşte kişi "kendi BEN"liğini "Allah'ın İlahi Benliği" içinde kurallara uyarak eritirse, bencillikten, cimrilikten ve bunlardan kaynaklanan tüm kötü ahlak vasıflarından sıyrılır. **"İla ene ilallah; lâ ilahe illallah"** zikirlerinin bir hakikatide budur. Bu zikirlerle Benlik, ilahi benlik içinde erir. Buzun denizde eriyip denize kavuşması gibi.

98. ALLAH, NEFSİ NATIKA ve NEFSE ZULÜM

"Allah'ı unutan ve bu yüzden Allah'ında onlara nefislerini (kendilerini) unutturduğu kimseler gibi olmayın. Onlar yoldan çıkan kimselerdir" (Haşr/19)

Her nefis yaratılışı itibarıyla Allah ile daim irtibatlıdır. Bu nefsin hakikatından dolayıdır. Kişiler bu gerçeğin farkında olsalarda olmasalarda bu gerçek değişmez. Kişilerin Allah'ı unutmaları demek nefislerini unutmaları yani kendilerinin farkında olmamaları demektir. Her nefis Allah'ın nurunu taşıdığından ve Kur'an sırrı makamı olduğundan bu hakikatlerden bilerek ve bilmeyerek uzak kalınması Allah'tan uzak kalınması demektir. Bu hakikatleri örten ise Allah'ın sınırlarının aşılmasıdır. Bu ise nefse zulümdür. Bunu belirten ayette **"Allah onlara zulmetmedi, onlar nefislerine zulmediyorlar"** (Ali-İmran/117) buyurulmaktadır. Nefse zulm eden ise Allah'ın nuru örtmüş onu zulmete (karanlığa-cahilliğe) sürüklenmiş demektir. **"Nefsini karanlığa gömen ziyandadır"** (Şems/10) ayeti bu gerçeği açıklamaktadır. Yukarıdaki ayette "Onlar yoldan çıkan kimselerdir" buyurularak Kur'an ahlakı dışında, bencillikleri ve heva ve hevesleri doğrultusunda yaşadıklarının ifadesidir. Bunların ıslahı ise Allah'a dönme ile

mümkündür. Bu kişilerin durumunu açıklayan ayetlerde ise şöyle buyurulmaktadır: **"Nefislerini (kendilerini) ziyan edenler var ya, işte onlar inanmazlar"** (Enam/20) ve **"Ayetlerimizi yalanlayan ve nefislerine zulmetmiş olan kavmin durumu ne kötüdür"** (Araf/177), **"Nefisleride (kendileride) bunlara yakinen inandıkları halde, zulüm ve kibirlerinden dolayı inkar ettiler. Bozguncuların sonunun ne olduğuna bir bak"** (Neml/14). Her nefis eleste "Evet Rabbımızsın" cevabına şahid tutularak dünyaya gelmektedir. Bu nedenle her nefis yakinen bu hakikatlere vakıftır. Örtülen bu hakikati nefsinde yaşamayanlar ise nefsin hakikatini unutan, nefesine zulmedenlerdir. Onların akibetleri ise cehennemdir.

99. NEFSİ NATIKA, KURAN, RESUL ve ELESTTEKİ SÖZ

"(Resulum) Şüphesiz bu Kitab'ı sana insanlar için Hakk olarak indirdik. Artık kim doğru yolu seçerse kendi nefsi lehinedir; kimde sarparsa ancak kendi aleyhine sapmış olur. Sen onların üzerinde vekil değilsin" (Zümer/41)

Allah her nefsi natıkayı Kur'an ile donatıp onu beden kalıbıyla şehadet alemine indirmiştir. Nefsi natika Allah'ın nurundan olup Kur'anın sırrını taşır. Ancak nefsi natika dünyada beden kalıbına girip yaşamı boyunca türlü ahlaklar ve vasıflar ona bulaştığından bu asli halinden uzaklaşır. Asli halinin nefse hatırlatılması için Kur'an, Peygamber tarafından her nefse tebliğ edilmektedir. Yani nefsinde dürülu olan hakikatin açığa çıkarılması istenmektedir. Kim ki Kur'an yolu ile sıratı müstekimi (doğru yolu) seçti kendi hakikatini açığa çıkarmış oldu. Kim ki tersini yaptı nefsin karanlıklara gömdü. Kur'ana uyan nefsi lehine davranmış aksi davranan ise nefsi aleyhine davranmış olmaktadır. Hz. Resul (sav) sadece bu hakikati hatırlatan tebliğcidir. Bu kişilerin vekili değildir.

Her nefis eleste, **"Ben sizin Rabbiniz değilmiyim"** sorusuna "Evet Rabbımızsın" cevaplarına şahid tutulmuştur. Eleste verilen bu söz "İşittik" bölümüdür. Her nefis şehadet alemine gönderildiğinde, "itaat ettik" demeleri için nefisleri sorumlu tutmuştur. Bunu belirten ayeti kerimede şöyle buyrulur: **"Onların aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Resulüne davet edildikleri zaman müminlerin sözü "işittik ve itaat ettik" demeleridir. Ve işte onlar kurtuluşa erenlerdir"** (Nur/51).

İşte her nefis eleste "işittiği" ve tasdik edip mümin vasfını kazandığı halini muhafaza ve ispat etmek için şehadet aleminde yerini almıştır. "İtaat ettik" demeleri ve yaşamaları için var edilmişlerdir. İmtihan sırrıda budur. "İşittik ve itaat ettik" bölümlerini tamamlayan nefisler felaha (kurtuluşa) ermişlerdir. Ezan-ı Muhammedi "felaha" çağrısının bir sırrıda budur.

Her nefis Kur'andan açığa çıkarıp uyguladığı bölümlerle hesaba çekilecektir. Bu nedenle iyiyi çıkarması nefsi lehine, kötüyü çıkarması ise nefsi aleyhinedir. Allah kullarına zulmetmez aksine rahmet sahibidir. Onları zulmetten nura çıkarmak için Resulünü, Kur'ani ve onlara varis olanları insanlara sunmuştur.

100. BİLLAHİ, SIRRI ve MUTLAK TEVHİD

"Ya eyyuhellezine amenü amenü billahi" "Ey iman edenler "billahi" ile iman edin" (Nisa/136)

Ey iman edenler hitabı tüm nefisleredir. Tüm nefisler eleste **"Ben sizin Rabbiniz değilmiyim"** sorusunun "Evet Rabbımızsın" cevabına şahid tutulmuştur. Eleste, nefislerinin Rabbi Allah'a iman etmişlerdir. "İşittik"lerine iman etmişlerdir. Bu iman "ilmi hakikatleri-ayan-ı sabite" halinde Allah'ın Zatında, Zatıyla beraber iken yani "BİLLAHİ" sırrıyla olan bir imandır. Nur suresi 51. Ayette "işittik ve itaat ettik" buyrulmaktadır. Bu hakikate iman etmiş olan nefislere şehadet aleminde de bu imanları hatırlatılarak "itaat etmeleri" ve "billahi" sırrıyla iman etmeleri nefislerden istenmektedir. "Bi" takısı bürünme ve zuhura çıkmadır. Allah ismi ise tüm ilahi isim ve sıfatları bünyesinde bulundurmaktadır. Yani Allah, alemlerde Zati, sıfatları ve isimleri ile zuhurdadır. İnsanın kendisinde bunlardan oluştuğundan kendi hüviyetide isim ve sıfatlardan ibarettir. Tıpkı "ilmi hakikatleri" gibi. Suret olarak "kayıtlanmış" ve "sınırlanmış"tır. Şehadet aleminde. İşte bizden "billahi" sırrıyla iman edin denerek istenen bu hakikattir. Allah'ın sıfatları ve isimlerinin içinde, Allah ile, Allah aracılığıyla varlığımızı ve hüviyetimizi devam ettirdiğimizi kavramaktır. Bu tıpkı denizin içinde bir buzun yüzmesi gibidir. Kişi "billahi" sırrı içinde olduğunu idrake ulaştığında buzun denizin içinde erimemiz gibi mutlak anlamda "billahi" ile iman etmiş olur ki, bu TEK VÜCUD'da TEK HÜVİYET'le tanışması ve MUTLAK TEVHİD'e ulaşmasıdır.

101. İNSAN, NEFSİ NATIKA ve İSLAM

“İnanımda iyi işler yapanlara gelince ki hiçbir nefse (hiç kimseye) gücünün üstünde bir vazife yüklemeyiz” (Araf/42)

İman ve salih amel Hakk'a ulaşmanın yollarıdır. Kişi iman ile ibadetleri yaptığında kendi nefsi hakikatine ulaşır. Nefsin hakikati kendi nefsi hakikatine ulaşır. Nefsin hakikati Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrı makamıdır. Kişi Kur'an üzere başka kişilere yönelip salih amel işlediğinde de yöneldiği kişi ve kişilerin nefsi natikasına yani onların hakikatlerine hizmet etmiş olur. Dolayısıyla perde arkasında bulunan Allah'a ve Kur'an'a hizmette bulunmuş olur. Kişi gerek kendi nefesine gerekse başkalarının nefesine hizmet ettiğinde, kendinde dürülü olan Hakikat-i İlahiyeye ve Hakikat-i Muhammediyeye hizmet etmiş olur. Yaptığı ibadet ve salih amellerin nuru ile nurunu arttırarak hakikatine adım adım yaklaşmış olur. Bu hususları açıklayan iki hadisle konuyu noktalayalım: **“İnsanların hayırlısı insanlara faydalı olandır”, “Kim bir din kardeşinin maddi ve manevi ihtiyacını karşılarsa hac ve umre sevabı kazanır”, “Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz; kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız”** hadisiyle de nefsin kaldıramayacağı amellerin bile kolaylıkla halledilebileceğini vurgular. Bunu belirten ayette ise; **“Her güçlüğe karşı kolaylık vardır”** (İnşirah/5) buyurulmaktadır.

“Her doğan çocuk İslam fitratında doğar” hadisiyle İslamın hiçbir nefse zorluk çıkarmayacağını belirtilmiştir. İslamın içinde yer alan zorlukların aşılabileceğini, hiçbir nefse gücünün üstünde yük yüklenmeyeceği vurgulanmaktadır. Nefsinde dürülü olan Kur'anın kişiye kolaylıklar getireceği vurgulanmaktadır. Yeterki bu hakikat tatbikatta yürürlüğe sokulabilsin.

102. NEFSİ NATIKA, NEFSE ZULÜM İle TEVHİD İLİŞKİSİ

“Allah onlara zulmetmedi; fakat onlar nefislerine (kendilerine) zulmediyorlar” (Ali-İmran/117)

Nefse zulüm onu hakikati doğrultusunda kullanmamaktır. Allah nefsi, kendi nuru ve kendi zatı ilmi olan Kur'anı taşıyan vasıflarla donatarak insanlığa rahmet etmiştir. İşte kişi bu hakikati dünyada yaşamadığı zaman nefsi hakikatine zulmetmiş olur. Yoksa Allah onlara zulmetmemiştir. **“Şirk en büyük zulümdür”** (Lokman/13) buyuran Allah, her şeyi affedebileceğini ancak şirki affetmeyeceğini vurgulamaktadır. Bu nedenle “tevhid” islamın temel düsturu olmuştur. İnsan hevasını, benliğini ve bunlardan doğan mal hırsı, evlat sevgisi, makam hırsı vs. bir çok putlar ve sahte sevgilerle şirke düşebilir. Bunlar ise nefsin hakikatine en büyük zulümdür. Nefsi karanlığa gömüp, asli hakikatinden uzaklaştırmaktır. **“Onlara biz zulmetmedik; fakat onlar nefislerine (kendilerine) zulmettiler. Rabbinin (azap) emri geldiğinde, Allah'ı bırakıpta taptıkları onlara hiçbirşey sağlamadı, ziyanlarını arttırmaktan başka bir şeye yaramadı”** (Hud/101). Allah “tevhid”e nasıl ulaşacağını ise nefsi bilmeye bağlamıştır. **“Nefsini bilen Rabbin bilir”** hadisi tahsil edildiğinde kişiyi tevhide götürür. Bunun yolu Kur'anı ve Sünneti hayata tatbik etmektir. İkisinin de özü “kelime-i tevhid” ve “kelime-i şahadet”tir. İslamın ilk düsturuda budur. Bunun eğitimide “tasavvufta tevhid ve nefsi irfan yolu” ile mümkündür. Allah Ezan-ı Muhammedi ile insanları bu hakikatin yaşamasına davet etmektedir. Ezan tevhid hakikatlerinin özüdür. Tevhide ulaşamayan ise Allah'tan en uzak noktadadır. Nefsine zulmetmektedir. **“Allah onlara zulmetmedi, fakat onlar nefislerine (kendilerine) zulmediyorlardı”** (Nahl/33). **“İlim öğrenmek kadın, erkek her müslümana farzdır”** ve **“Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz”** buyurularak bu yol emredilmiştir. Farzdır. Kişinin hangi yaşta ve hangi konumda olursa olsun bu eğitime başlaması nefsinde zulümden kurtuluşudur. Bir hadiste, **“Kişinin bütün günahları terazinin bir kefesine konsa, bir kefesine de “lâ ilahe illallah” hakikati konsa “lâ ilahe illallah” ağır basar”** buyurularak her kişi tevhide çağrılmaktadır. **“Haydi nefislerinizi kurtarın”** (Enam/93) emriyle bu İslamın farzları arasında en önemli yeri işgal eder.

103. NEFSİ NATIKA, TEVHİD, FENA ve BEKA

“Haydi nefislerinizi kurtarın” (Enam/93)

Bu emirle bizden istenen nefsi hakikatimize ulaşmanız, kendimizi tanımamız istenmektedir. Nefsin hakikati Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrındandır. Kişi bu hakikate ulaşmak için Kur'an ve Sünnet ile amel etmeye ve İslamın temel esası olan TEVHİD'e çağrılmaktadır. Zira **“Şirk en büyük zulümdür”** (Lokman/13) buyurularak nefsimizi örten en önemli faktör şirktir. Kafir, Hakkı örten demektir. Yani kafir önce nefsi hakikatini örtterek şirke düşmüştür. Bunu belirten bir ayette şöyle buyurulmaktadır: **“Onlar (kafirler)(akıllarınca) güya Allah'ı ve müminleri aldatırlar. Halbuki onlar ancak nefislerini (kendilerini) aldatırlar ve bunun farkında değillerdir”** (Bakara/9). İşte “nefislerinizi kurtarın” emriyle bu küfür (örtme) halinden kurtarıp Hakkı tevhid etmemiz istenmektedir. Bunun yoluda nefis mücahadesi ve nefis tezkiyesidir. Bunu belirten ayette ise şöyle denmektedir: **“Kim hidayet yolunu**

seçerse bunu ancak kendi nefsi için seçmiş olur; kimde doğruluktan saparsa kendi nefsi zararına sarmış olur. Biz peygamber göndermedikçe (kimseye) azap edecek değiliz” (İsra/15). Peygamberimiz “TEVHİD” akidesi ile gelmiş ve bu hakikati yaşatmıştır. Tevhide ulaşmak içinde “tevhid mertebelerinin” tahsili ve eğitimi gereklidir. Bu eğitimler yapılmazsa açık şirkten kurtulursa bile gizli şirkten kurtulamaz. Gizli şirkin açıklaması ise Hz. Resul (sav) **“Vücudun kadar büyük günah olamaz”** hadisiyle açıklamıştır. Bu ise Hakkın varlığı yanında kendi varlığını ispattır. Şirkin en büyüğüdür. “Nefsinizi kurtarın” emri ile nefsin hakikatine ulaşip, nefis emanetini sahibine teslim etmemiz gerekir (fena). Böyle bir nefis hüviyetiyle “Hakk’la Hakk” olur (beka). Böyle bir nefis ise Hakkın tecelli mahalli olur. Tecelli zamanında, tecelli oranında hakkı temsil eder. O’ndan ayrı bir hüviyete sahip değildir. Bu hakikate binaen Hz. Resul (sav) **“Beni gören Hakk’ı görür”** buyurmuştur. Biri, iki gören şaşırır. Tevhide ulaşmamıştır. Kelime-i tevhid ve şehadetin hakikatine henüz ulaşmamıştır. Bu o kişinin henüz katedeceği mertebeler ve yollar olduğunun en büyük delilidir.

104. İBLİS, ŞEYTAN, MUDİL ESMASI ve NEFS

“(Şeytan diyecektir ki) Zaten benim davetime hemen koşunuz. O halde beni yermeyin, nefsinizi (kendinizi) yerin. Ne ben sizi kurtarabilirim, ne de siz beni kurtarabilirsiniz” (İbrahim/22)

Şeytan Mudill esmasının temsilcisidir. Düşüncede iblis, fiilde şeytan adını alır. Şeytanın bir fiili yaptırma gücü ve kudreti yoktur. Ancak Mudill esmasının özelliği şaşırtmak, Hakkı batıl ve batıl şeyleride cazip göstermektir. Bunuda ilahi isimlerin gerçek hüviyetleri ve yüzleriyle açığa çıkmasını engelleyerek yapar. İlahi isimler sonsuz olmasına rağmen 99 esma ile özetlenir. Bu nedenle **“Şeytanın 99 kapısı vardır. Bu yollarla insanı avlar”** buyurulmuştur. 99 ile belirtilen ilahi isimlerin hakikatleriyle açığa çıkmasını engellemektedir. Ne kadar engelleyebilirse. İlahi isimlerin hüviyetlerini ne kadar bozulabilirse. Bozup bozmaması ise kişinin nefsiyle ona uymasına bağlıdır. **“Şeytan nefislere vesvese vererek kişiyi etkiler”** ancak fiili yaptırma gücü yoktur. Kişi gelen bu vesveseleri Kur’an ve Sünnete göre kıyaslamayıp, hareket ederse şeytan amacına nail olur. Şeytanın amacı insanı Kur’an ve Sünnet dışına itmektir. Bu nedenle kişi nefsinde oluşan karar ile amel etmiş olurki, fiili yapan ondan mesuldür. Karşılığını da amele ve niyetine göre alır. Bu nedenle şeytan beni değil, nefsinizi yerin buyurmaktadır. Her davet edenin davetine icabet etmek gerekmez. Davetin Hak mı batıl mı olduğuna bakılır. Bu nedenle insan kendini kurtarabilmek için şeytanın davetlerine icabet etmemelidir. Ayrıca Allah; **“Ben onları (şeytanları) ne göklerin ne de yerin nede bizzat nefislerinin (kendilerinin) yaratılışına şahit tuttum. Ben yoldan çıkanları yardımcı edinecek değilim”** (Kehf/51). Allah nefislerinin ve alemlerin yaratılışına şahit tutmadığı şeytanın “insanın nefsindeki bilgileri” bilmesi mümkün değildir. Zira nefsin hakikatinden haberi olmadığı gibi insanın batınından da haberi yoktur. İmtihan sırrı gereği şeytana mühlet verilmiştir. Kişinin bu yolla ilim ve tecrübe ile ilahi isim ve sıfatların gerçek hüviyetlerini en iyi şekilde öğrenmesi amaçlanmıştır. İnsan nefsi ise alemlerin ve kendi nefsinin yaratılışına şahid tutulmuştur. Bu hakikat ile insan olmuş ve sorumlu tutulmuştur. Şeytanın yeri ebedi cehennemdir. İnsan ise onun davetlerine uyup uymama özelliği ile ahiretteki yerini bugünden tercih eder.

105. TEVHİD, NEFSİ NATIKA, AMELLER ve AHİRET

“Nefsiniz (kendiniz) için önceden (uygun davranışlarla) hazırlık yapın. Allah’tan korkun, biliniz ki O’na kavuşacaksınız. (Ey Muhammed) Müminleri müjdele” (Bakara/223)

Nefsin hakikati Allah’ın nuru ve Kur’anın sırrındandır. Dünya aleminde örtülen bu hakikate ulaşmanın yolu, nefsi güzel ve salih amellerle süsleyip Kur’an’a tabi olmaktır. Ahiret gününe kadar nefse salih amelleri yaptırmaktır. Nefis ölümü bulunduğu hal üzere tadıp, taşıdığı vasıflarla haşrolacaktır. Bu nedenle Allah tüm insanları şöyle uyarılmaktadır: **“Allah’a döndürüleceğiniz, sonradan bütün nefislere hak ettiğinizin eksiksiz verileceği ve kimsenin haksızlığa uğratılmayacağı günden sakının”** (Bakara/281). Bizde ahirette yerimizi nefsimizde tatbik edip amele döndürdüğümüz ve hal edindiğimiz ilim ile var olacağız. Ahiret alemi nefsteki her şeyin açığa çıktığı alemdir. Her kişinin nefsindeki zahir olacak ve dünya aleminde batında kalanlar dahi açığa çıkacaktır. Saklanacak hiçbir şey kalmayacaktır. Zira Allah gizliyi, gizlininde gizlisini bilendir. Bu hususları belirten ayette şöyle buyurulmaktadır: **“Bütün nefislerin (herkesin) iyilik yaptıklarında, kötülük olarak yaptıklarını da karşısında bulduğu günde (insan) istiyecektir ki kötülükleri ile arasında uzun bir mesafe bulunsun”** (Ali-İmran/30). Allah tüm nefislerdekini bildiğinden hesabını çarçabuk görendir. Amellerin en üstünü ise “tevhid hakikatine” ulaşmaktır. Zir hadiste şöyle buyurmuşlardır: **“Bütün günahlar terazinin bir kefesine konsa, diğer kefeyede “İla ilahe illallah” tevhidi konsa, “İla ilahe illallah” tevhidi ağır basar”**.

İşte bu nedenle tevhide irfan yolu ile ulaşmak temel amaçtır. Tevhide ulaşan kimsede ise günah oluşsada, hemen tevbeside gerçekleşir. İşte bu hakikatlere ulaşmak için tevhid mertebelerinin eğitimi ve nefsi irfan yolu eğitimi

şarttır. Bu konuda rehber Hz. Resul (sav) ve varisleridir. Bu hususu belirten hadisinde ise : **"Ben sizin için öğretmenim"** buyurmuşlardır. Bu nedenle ahiret için daha bugünden hazırlanmalıyız. Şu ayeti hayatımızın içine alıp her halimize adapte etmeliyiz. **"Zerre kadar hayır işleyen karşılığını görür. Zerre kadar şer işleyen karşılığını görür"** (Zilzat/7-8). Böyle idrakte yapılan tüm ameller salih amele dönecektir ve ahirette karşılığı alınacaktır. Ayette şöyle buyrulur: **"Sonra tüm nefislere (herkese) asla haksızlığa uğratılmaksızın kazandığı tastamam verilir"** (Ali-İmran/161), **"Nefsiniz (kendiniz) için önden ne iyilik hazırlarsanız Allah katında onu bulursunuz; hemde daha üstün ve mükafatça daha büyük olmak üzere"** (Müzemmil/20).

106. TEVHİD, NEFSİ NATIKA ve İSLAM

"İbrahimin dininden nefsinin (kendini) bilmezlerden başka kim yüz çevirir? Andolsun ki biz O'nu dünyaya (elçi) seçtik, şüphesiz O ahirette de iyilerdendir" (Bakara/130)

İslam'ın Hz. İbrahim'in dininin temeli tevhiddir. Hz. İbrahim tevhidin babası olarak tanımlanır. Hz. İbrahim ayette şöyle buyurmuştur: **"Ben yüzümü (zatımı) yerleri ve gökleri yaratana döndürdüm. Ben müşriklerden değilim"** (Enam/79).

Nefsimiz ise Allah'ın Zati nefsinden bize sunduğu nur ve Kur'anın sırrını taşıyan Zatin aynasıdır. Bu hakikat ise tevhidin temelini oluşturur. Nefsinin ve Rabbinin bilen ise tevhid hakikatine ulaşandır. Tevhidin insanın varlığında açığa çıkması içinde "tevhid mertebeleri"nin eğitimlerinin alınması gerekir. Bunun son noktası ise Allah'ın TEK VÜCUD' da Zatiyla kaim ve batın, vücuduyla mevcut, sıfatlarıyla muhit ve tecelli, esmasıyla malum ve tecelli, kudretiyle fail, fiiliyle zahir, eserleriyle meşhud ve batını ile sır olduğu hakikatine ulaşmaktır. Bu hakikatler ise tevhidin mertebelerini ilmel, aynel ve hakkel yakın olarak tahsil etmekle açığa çıkar. Tevhid mertebeleri ise tevhid-i efal, tevhid-i esma, tevhid-i sıfat ve tevhid-i zat mertebelerini içerir. Bu mertebelerin eğitimlerinin sonu ise Vahdeti Vücut ve Vahdeti Şuhud idrakidir. Allah indinde din İslamdır. Bu nedenle Hz. İbrahim (as) de tevhid hakikatini açıklayan seçilmiş resuldür. İslam'ın ana düsturunda tevhidir.

107. NEFSİ NATIKA, NEFS MÜCAHEDESİ ve "ABDUHU" SIRRI

"Cihad eden ancak nefsi için cihad etmiş olur. Şüphesiz Allah alemlerden müstagnidir" (Ankebut/6)

Nefs insanın hakikatidir. İnsanın zatını temsil eder. İnsanın nefsi hangi ilimleri ve ahlakları taşıyorsa dışına yansıyanlarda onlardır. Nefsin hakikati ise Allah'ın nuru Kur'anın sırrı makamıdır. İnsanın halk ediliş amacı bu nuru ve Kur'anı haline yansıtmaktır. Yani "konuşan Kur'an" ve "yaşayan Kur'an" olması ve bu nuru müşahede etmesidir. Nefs bu hakikat ile yaratılırken, dünyaya gelene kadar ve dünyada edindiği bilgi ve ahlaklarla bu hakikat örtülür. Yeniden bu hakikate ulaşmanın yolu ise "nefs mücahadesi"nden geçer. Bu nedenle Hz. Resul sahabilerine Tebuk Savaşından dönerken, **"küçük cihaddan büyük cihada gidiyoruz"** buyurmuş. Sahabilerin "büyük savaş" nedir Ya Resulullah?" Sorusuna **"nefsiyle yapacağınız savaştır"** buyurmuşlardır. Bunu geniş zamana yayılan hadisinde ise **"Mücahid nefsiyle savaşıdır"** buyurmuştur. Nefs mücahadesi ile amaçlanan ise tevhide ulaşmaktır. Bunun yolunda "Nefsinin bilen Rabbinin bilir" hadisinde gizlidir. Nefsinin hakikatine arif olan kişi ise kendini Allah'tan ayrı görmez ve nefsinin sahibine teslim ederek tecellilerine riayet ederek "kul" olur. Nefsinin hakikatini Hakk'ın hakikati ve hüviyeti ile BİR görerek tevhide ulaşır. Nefsinin "kayıtlanmış" ve "sınırlanmış" bir hüviyet olduğunun idrakiyle nefsinde tevhidi yaşar. Hakk'la aynı yönlerini ve ayrı yönlerini birliyerek Hakkın katındaki yerini almış olur. "abduhu ve resuluhu" hakikatine ulaşır. Buna ulaştıran ise nefis mücahadesidir. Bu cihad ile nefis tezkiye olur, arınır ve asli hakikatine ulaşılmış olur. Bunun yolunda şeriatı Muhammedidir. Hz. Resul bu yolu şöyle tarif etmiştir **"Şeriat sözlerim, tarikat fiillerim, marifet tavırlarım, hakikat sırlarımdır"**. Cihad eden tüm mertebelerden ilim ve irfan kesb ederek İslamın ana düsturu olan Kelime-i tevhid ve kelime-i şehadeti müşahedeli olarak yaşamalıdır. Ana gaye kişinin varlığında TEVHİD' e ulaşmaktır. Cihad ile ilgili bazı ayetleri vererek makaleyi sonlandıralım. **"Peygamber ve onunla beraber inananlar mallarıyla, nefisleriyle cihad ettiler. İşte bütün hayırlar onlarındır ve onlar kurtuluşa erenlerdir"** (Tevbe/88), **"Müminler ancak Allah'a ve Resulüne iman eden, ondan sonra asla şüpheye düşmeyen, Allah yolunda mallarıyla ne nefisleriyle savaşırlardır. İşte doğrular ancak onlardır"** (Hucurat/15), **"Allah ve Resulüne inanır, mallarınız ve nefislerinizle Allah yolunda cihad ederseniz. Eğer bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır"** (Saf/11),

Allah yolu ise tevhid ve nefsi irfan yolu olup sonu Hakka vuslattır. Cihadın son mertebesi ise Hakk'a ulaşmış, MUTLAK HÜVİYET' teki yerini almaktır. "ABDUHU" olarak yaşamaktır.

108. NEFSİ NATIKA, AMELLER ve SONUÇLARI ve AHİRET

“Kitabını oku! Bugün sana hesap sorucu olarak kendi nefsin yeter” (İsra/14)

Nefs yaşamı boyunca kazandığı olumlu ve olumsuz her şeyi kaydeden kayıt cihazı gibidir. Yapılan olumlu şeyler nefsi nurlandırıp onu hakikatine ulaştırır. Yapılan olumsuz şeyler ise, tevbe edilmezse, nefsi karartır. Tüm yapılanları, düşünceleri vb. nefis bünyesinde taşır. Bu her şeyi içeren kitaba benzetilmiştir. Biz bu kitapta her şeyi bulacağımız gibi, televizyonda seyrederek gibi seyredeceğiz. Bilgisayarda olduğu gibi hem görüntülü hem sesli hem yazılı olarak “nefs” kaynaklı olarak bize (kendinden kendine) bildirecektir. Bu husus **“Artık insanın nefsi kendinin şahididir”** (Kıyamet/14) ayetiyle bildirilmiştir. Bu hakikatleri yaşayıp bilgisayardan okuyup, duyup, seyreden kişi unuttukları şeyler dahil ne yapıp ettiğini müşahede edecektir. **“Nefis (kişi) neler getirdiğini öğrenmiş olacaktır”** (Tekvir/14) ayeti bu hakikati açıklar. İşte nefse bu kazanımlarına göre karşılık verilir. Bunu belirten ayette ise şöyle buyrulur: **“Tüm nefislere (herkese) kazandığının karşılığı verilir. Bugün haksızlık yoktur. Şüphesiz Allah hesabı çarçabuk görendir”** (Gafir/17)

109. NEFSİ NATIKA, NUR-ZULMET ve MİRAC YOLCULUĞU

“Allah iman edenlerin dostudur. Onları zulmetten nura çıkarır. Ve kafirlerin dostları taguttur (şeytanın dostlarıdır) onları nurdan zulmete iletir. İşte onlar ateş ehlidir. Onlar orada ebedi kalacak olanlardır” (Bakara/257)

İnsanın zatını temsil eden nefsidir. İnsan nefsi ve nuru onun nefsi natıkasıdır. Nefsi natika Allah'ın Nurundandır. Allah'ın nurunun mazharıdır. Taşıyabileceği “nur” ile Allah'ın hüviyetini temsil eder. Allah'ın ilminde her insanın “ilmi hakikati=ayan-ı sabite” mevcuttur. Ayan-ı sabite ilahi isim ve sıfatlardan oluşmuştur. İnsan nefsi Allah'ın zati, sıfati ve esma tecellilerinin zuhur mahallidir. Temsil ettiği nur ile bu tecelliler ile fiillerini yapar. Ancak nefsi natika Allah'ın Zati İlminden şahadet alemine inerken (nüzul) geçtiği her mertebeden ahlaklar ve özellikler alır ve hakikati perdelenir. Beden kalıbına girdiğinde zulmet perdesi içine girer. Yaşamı sırasında da elde ettiği vasıflarla adeta yeni bir kimliğe bürünür. Bu nedenle nefsi natika “her nefis mertebesin” de bir isim alır. Her nefis mertebesinde nuru farklı düzeylerde. 10-25-50-100 vatluk ampuller gibi çevresine farklı farklı ışık verir. En karanlıkta (zulmette) olduğu mertebeye nefsi emmaredir. Nefsin tamamen zulmette olduğu mertebedir. Etrafına ışık vermediği gibi kendi ışığa (nura) muhtaçtır. **“Allah rızasına tabi olan kişiyi O'nunla (Resulü ile) teslim yollarına hidayet eder. Kendi izniyle onları karanlıktan aydınlığa (zulmetten nura) çıkartıp sıratı mustakime hidayet eder”** (Maide/16). Allah'ın rızasını kazanmak için Kur'an'a ve Resule dayanan kişinin nefsi bunlardan “nur” alır. Nefsinin hakikati olan “NUR” a ve “KURANIN SIRRI” na adım adım ilerler. Elde ettiği bu nur ve sır ile sıratım müstekimde yol alır. Kur'an, Resul ve Resulün varisleri ariflerin nuru ile zulmetten-nura doğru yol alır. Bu yol tevhid ve nefsi irfan yoludur. Elde ettiği her ilim ve irfan nefste nur olarak tasdik görür. Allah'ın izniyle bu nur sayesinde hidayet mertebelerinde seyrederek. Nefsi emmareden, nefsi safiyeye olan bu seyri sırasında her mertebedeki irfanı ve nuru artar. Elde ettiği bu nur sayesinde Allah'ın yardımını alır ve bildiği ile amel ederek Allah katından bildiklerini öğrenir. Bu kişinin kendi hakikatine olan yolculuğudur. Geldiği yollardan geçerek nefsinin hakikatine olan bir yolculuktur bu (uruç). Yani kişinin miraç yolculuğudur.

Kişi kendi nefsinin hakikatini bilmez ve ona doğru yol almaz ise bulunduğu yerde döner durur. Birde şeytana ve bencilliği ile nefsinin kötü heves ve arzulara uyarsa kendi hakikatini örter. Kötü ahlak vasıfları ile örtülen nefsi zulmette kalır ve nefsin karanlığı gittikçe artar. Asli nur hakikatinden zulmete doğru gitmiş olur. Alemlerin nuru ve ilmi böyle bir nefse gelse, onda tasdik görmez. Bu hal tasavvufta “nefse zulüm” olarak adlandırılır. Nefse zulüm onu hakiki nur halinden uzaklaştırmak, yerli yerince kullanmayarak onu karanlıklara gömmektedir. Çaresi irfan yolu ile nefis mücahadesi ve nefis tezkiyesidir.

110. NEFSİ NATIKA, ZİKİR ve NAMAZ ve NEFS TEZKİYESİ

“Doğrusu nefsinin (kendini) arıtıp temizleyen, Rabbinin ismini anıpta namaz kılan kurtuluşa erdi”
(Ala/14-15)

Nefsin arınması, nefsin kendi hakikatine ulaşmasıdır. Nefsin hakikati Allah'ın Nuru ve Kur'anın sırrıdır. Şahadet aleminde perdeli olan bu hal, ancak tevhid ve nefsi irfan yolu ile açılır. **“Nefsinin bilen Rabbinin bilir”** buyuran Hz. Resul (sav), nefsin bu asli hakikatini kastetmiştir. Nefsin asıl sahibinin Allah olduğuna bu hakikat bilinerek ulaşılır. Nefs ise Allah'ın tecelli mahallidir. Nefsi bu hakikate ulaştırabilmek için Rab ismiyle tecelli eder. Nefs, Rab ismi altında tüm ilahi isimlerin tasarrufu içindedir. Ancak temizlenen (arınan) nefis tecellilere Hakk olarak riayet eder. Zira tecelliye hakkıyla riayet etmek kulluktur. Nefse arız olan her türlü kötü ahlak ve vasıf tecelliye bozar. İlahi isimlerin

asli hali ile zuhura çıkmasını engeller. Rabbi bilmenin temel yolu ise, nefsi arındırıp kendi nur haline döndürmektir. Nefsi natikasını Kur'an-ı Natik haline çevirmektir. Bu nedenle nefis "Rab" olarak Allah'ı ve esmaül hüsnasını ne şekilde zikrederse, o şekilde tecelli gerçekleşir. Nefsindeki Rab ilmi o derece artar. **"Beni zikredin bende sizi zikredebeyim"** buyuran Allah; kişi hangi şekil ve isimle O'nu anarsa; zikrettiği vasfıyla kişiyi anar. Allah'ın kişiyi anması onunla olmasıdır. **"Ben beni zikredenle beraberim"** buyuran Allah kişiyle her an "mahiyet beraberliği" içindedir. Yani zikir, zikreden BİR olmuştur. Bu ise "Allah ile" olmaktır. Bu ise en büyük kurtuluştur.

Namaz sırf zikir olup nefsi tezkiye (arınma) etmenin en etkili yöntemidir. Bu nedenle namaz sırf rahmettir. Kişi nefsiyle "Allah ile" dir. "Billahi" sırrıyla her zikrettiğinde rahmetle anılır. Allah'ın onu zikretmesi ise ona itaat etmesidir. Kudsi hadiste **"Bana itaat edene itaat ediciyim"** buyuran Allah hem nefsin arınmasında hem zikir esnasında hem de namazda kendine itaat eden kuluna, dua-ibadet-zikir vs. yoluyla münacatını kabul eder. Onun dileklerine en güzel yoluyla ve rahmetle muamele eder. Allah'ın rahmeti gazabını geçtiğinden, bu haldeki kişiye en güzel şekilde muamele eder. Bu ise kurtuluştur. Bu nedenle ayette **"nefsini temizleyen kurtuluşa ermiştir"** (Şems/9) buyurulmuştur. Kurtuluşa hem dünyada hem ahirette ulaşır. Kurtuluşun en etkili ve en önemli üç yolu aynı ayette zikredilmiştir: nefis tezkiyesi, zikir ve namaz. Bu nedenle Hz. Resul (sav): **"Bana dünyanızdan üç şey sevdirdi; kadın, güzel koku ve gözümün nuru namaz"** buyurmuştur. Kadın tasavvufta tezkiye olmuş nefsi temsil eder. Güzel koku insanın nefesinde çıkar. Temiz bir nefsten ve zikirden çıkan nefesi rahmandır. Namaz ise böyle bir halde iken nur olur. Nefsi natika bu üç halle asli nur haline döndüğünden, namazda kendi hakikatini müşahede eder.

111. NEFSİ NATIKA ve KULLUK MERTEBELERİ

"Sonra Kitabı kullarımız arasından seçtiklerimize verdik. İnsanlardan kimi nefisine zulmeder, kimi ortadadır, kimide Allah'ın izniyle hayırlarda öne geçmek için yarışır. İşte büyük fazilet budur"
(Fatır/32)

Her insanın Allah'ın katında, İlmi Zatında bir hakikati vardır. Bu "ilmi hakikatlere-ayan-ı sabite" Kur'an talim edilmiştir. Bu nedenle hakikat yüzü (nefsi natika) Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrı makamıdır. Her İnsanın nefsi natikası Kur'anı açığa çıkaracak şekilde halkedilmiştir. Bu hakikatler Allah'ın isim ve sıfatlarındandır ve uluhiyetin (ilahılığın) düzenidir. İşte insanlar nefsi natikalarının aslını yaşamadıkları zaman nefisine zulmetmiş olur. Bazıları ise bu hakikati kısmen yansıtır ve bunlar orta halde olan kullardır. Diğer kısmı ise nefsi hakikatini idrak etmiş ve onu sahibine teslim etmiştir. teslim edilen nefise Allah en güzel şekilde tecelli eder. Bu kişiler ise Kur'an üzere hayırlarda yarışır. İşte bunlar "abduhu ve resuluhu" hakikati ile yaşayan hakiki kullardır.

Kişiler ayan-ı sabitelerindeki isim ve sıfatları gerçek halleriyle zuhura çıkarmadıklarında nefislerine zulmetmiş olur. İlahi isim ve sıfatların gerçek yüzleriyle kısmen ortaya çıkaran kullar ise orta haldeki kullardır. Hakiki kul olup fazilete ulaşankullar ise ilahi isim ve sıfatları gerçek hüviyetleri ile zuhura çıkarırlar. Her isim hakkına riayet ederek kulluk ederler. **"Allah Ademe isimleri talim etti"** (Bakara/31) buyuran Allah işte bu kulları öne geçenler olarak tanımlamıştır. Onlar her ismi zuhura çıkardıklarından, bütün isimleri açığa çıkaran "Allah" isminin tecelligahlarıdır. Vücutları ise "Rahman" isminin mazharı olup kendilerinden ilahi isim ve sıfatlar en kemalli şekilde açığa çıkar. Bu vasıf Hz. Muhammed'e (sav) hastrır. Varisleri ve vekillerinin temsilleri oranında bu halden hisseleri vardır.

Bu hakikate binaen Hz. Resul (sav): **"Beni gören Hakkı görmüştür"** buyurmuştur. Zira "Hakk" ismi Zat isim olup tüm ilahi isim ve sıfatların açığa çıkışını temsil eder. Bu nedenle kişiler kendi nefislerini Hz. Resul'un nefsinin temsil eden Kur'an ve Sünneti Muhammedi aynasına tutarlarsa bu üç gruptan hangisine dahil olduğunu tayin edebilir. Daha üst mertebelere çıkmak için Allah'ın kurallarına uymaya çalışır. Bu hususlar "hakiki Müslüman" olmanın gerçek ölçütleridir.

112. NEFSİ MUHAMMEDİ, NEFSİ NATIKA ve MÜMİNLER

"Peygamber müminlere kendi nefislerinden (canlarından) daha yakındır" (Ahzab/6)

Peygamber Efendimizin nefsi natikası "Nefsi Muhammedi" adını alır. **"Allah önce benim nurumu ve nefsimi yarattı"** buyuran Resul (sav) nefis mertebesinde öncüsüdür. O'nun nefsi natikası tüm alemleri bünyesinde bulundurur. **"Ne var alemde o var Ademde"** cümlesi aslında O'nun nefsi natikası için kullanılmıştır. Allah'ın Zati Nefsinin aynasıdır. Aynada ise kendi görünür. Bir benzetme yapacak olursak: Allah'ın Zati Nefsinin bilgisayara benzetirsek "Windows" programı "Nefsi Muhammedi"dir. Kendinden açığa çıkacak olan her şeyi içerir. Her insanın nefsi bu hakikatten eser taşır. Bunu açıklayan hadiste Hz. Resul (sav) **"Ben Allah'tanım, müminlerde benden"** buyurmuştur. Her insanın nefsi "Nefsi Muhammedi" kaynaklı olduğundan, müminlerin nefislerinden daha yakındır.

Kaynakları birdir. Başka bir hadislerinde ise **"Adem su ve balçık halindeyken ben peygamberdim"** buyurarak başka bir açıdan bu gerçeğe ışık tutmuştur. **"Biz son gelen ilkeriz"** buyurarakta açığa çıkışta son peygamber olmakla beraber, nefsi hakikati itibariyle ilk yaratıldığını belirtmiştir. Bu hakikate ise Hakikat-i Muhammedi adı verilir.

113. NEFSİ NATIKA ve SEÇİLMİŞ KUL OLMA SIRRI

"Seni nefsim (kendim) için (elçi) seçtim" (Taha/41)

Kişi nefsi hakikatine yani Allah'ın Nuru ve Kur'anın sırrına ulaştığında nefsini tezkiye etmiş olur. Nefsin hakikatine ulaşan kişi ise Allah'ın aynası olur. Nefsin hakikatine ulaşan kişi ise Allah'ın aynası olur. Allah'ın Zati nefesine ayna olur. Allah o kişiyi nefesine, zatına seçer. Böyle bir kişi "abduhu ve resuluhu" yani Hu'nun kulu ve habercisi olur. Allah'ın sevdikleri sınıfına girer. Allah ise **"Ben kulumu sevince onun gören gözü, işiten kulağı, söyleyen dili, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. Benimle görür, Benimle işitir, benimle söyler, benimle tutar, Benimle yürür"** buyurmaktadır. Yani böyle bir hale ulaşan kişinin nefsi Allah'ın Zati Nefsi için seçilmiş olur. Böyle bir nefse ise Allah tüm ilahi isim ve sıfatları ile beraber Zatiyla'da tecelli eder. O, O'na ayna olur. Tecellisi zamanında ve tecelli oranında O'nu gösterir.

114. NEFSİ NATIKA ve SEVİLEN ARİFİBİLLAH OLMA SIRRI

"Kral dedi ki: O'nu (Yusuf'u) bana getirin. O'nu nefsim (kendime) özel danışman edineyim. O'nunla konuşunca: Bugün sen yanımızda yüksek makam sahibi ve güvenilir birisin dedi" (Yusuf/54)

Nefsi natika Allah'ın nurunu ve Kur'an'ın sırrını taşır. Her insan potansiyel (bilkuve) olarak bu özelliği taşır. Ancak her insan bu hakikate ulaşıp onu kinetik (bilfiil) hale yani fiile dökemez. Yani Allah'ı bilip Kur'anı yaşayacak kemalati taşımaz. Allah'ı bilip Kur'anı yaşayanı ise Allah kendi zatına seçer. Bunu belirten ayette **"Seni nefsim için (elçi) seçtim"** (Taha/41) buyurulmaktadır. **"Nefsini bilen Rabbini bilir"** buyuran Hz. Resul bu hale gelmenin yolunu bizlere göstermiştir. Bu şekilde nefsin ve Allah'ı bilen kişi yüksek bir makamda ve güvenilir bir insandır. Bunlar ise "kamil insan"lardır. Bu insanlar Allah'ı "Allah ile" bildiklerinden "Arifibillah" olarak adlandırılır. Nefislerini Allah'a teslim edip fenafillah olduklarından Allah'da onların nefislerine tüm ilahi isim ve sıfatlarıyla yani Zatiyla tecelli eder. Bu hal ise "bekabillah" halidir. Bu hale ulaşan kişi bulunduğu yerde Allah'ın vekili ve halifesidir. Allah ile konuşur, Allah ile bakar, Allah ile hüküm verir. O'nda tasarruf eden her haliyle Hakk'tır. Bu nedenle Hz. Resul (sav): **"Beni gören Hakk'ı görmüştür"** buyurmuştur. Bu hale ulaşmanın anahtarı Kur'an ve Sünnete uyma yoluyla. Bu şekilde hareket eden ise Allah ile (billah) olduğundan insanların nefislerine "danışman" ve "rehber öğretmen" dir. "Yaşam koçu"dur. İşte bunlar "abduhu ve resuluhu" hakikatini insanlara aktaran Hu'nun kulu ve habercisidir. Bunların dışındakiler ise buldukları mertebelerden O'ndan haber verirler. Kendi nefis mertebelerinden ilmi ulaştırırlar. Bu nedenle **"her bilenin üstünde bir bilen vardır"** buyurulmuştur. Hakkın indinde makam tutanlar ise **"O'nun gören gözü, işiten kulağı, söyleyen dili..."** olanlardır. İşte bu kişileri Allah sevmiş ve zatına seçmiştir. Onları Kendi Zatının işleri için, istediği şekilde kullanır. Zira "Mal O'nundur" ve malında tasarruf eden ise Allah'tır. Bu nedenle **"Mülk Vahid ve Kahhar olan Allah'ındır"** (Mümin/16) buyurulmuştur. Tasarrufta olan ise O'na uyar. O'na uyanlara da tasarrufta bulunan O'dur. İrşad eden O, söyleyen O, hidayete erdiren O olur.

115. VACİP YÜZ (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurur:

"Şam, Yüce Allah'ın yer hazinelerinden bir hazinedir. Kullarını orada saklar."

Bilesin ki, burada Şam Zat-ı İlahi şahadetinin kemal derecesidir. Yer ise şahadetin zarfıdır. Gizli hazine ise bu yer kabında saklıdır ve o Hak Teala'nın yüce varlığıdır.

Bu mana icabıdır ki "Şam öyle bir şeydir ki, Zat şahadetinin kemal derecesi sayılır. Gizli hazine ise bu yerde saklı durur."

Tam bir şahadet halinde zuhur edince ona "vacip yüz" adı verilir. Allahü Teala esma ve ahlakı ile gizlediği abid kullarını ise bu yüzde saklar. Cümle esma ise neticede Hakka dönecektir.

Bu mana şu Ayeti Kerimedeki mananın hakikatlerini anlatır:

“Onun vechinden –yüzünden- başka her şey helak olacaktır. Hüküm O’nundur. O’na döneceksiniz.”
(Kasas, Ayet-88).

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

116. ALLAH’ IN NEHRİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“-Allah’ın nehri geldiği zaman İsa’nın nehri batıl olur...”

Bilesin ki burada “Allah’ın nehri...” cümlesinden murad Hakkın vechindeki baki nurun zuhurudur. Bu durumda Hadisi Şerife verilecek mana şöyle olur:

“Ruh cem kaynağından inip ayrıntılı mevcudlara dağılınca, Allah’ın yüzündeki baki nur bütün eşyada zuhur eder. İzafi bir ruhla kalan bir başka şeye ihtiyaç kalmaz.”

Bu manayı anla.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

117. ÂMÂ (HADİS YORUMU)

Bir gün Resulullah (SAV) Efendimize şöyle soruldu:

“- Allahü Teala yeri ve semaları yaratmadan önce neredeydi?

Resulullah (SAV) Efendimiz bu soruyu şu şekilde cevaplandırdı:

-Rabbımız bir Ama’da idi...”

Burada ama’dan murad zati mahiyetinin ayıdır. Yani kendisi. Kendi kendisine yeter; başka bir şeye ihtiyacı yoktur.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

118. MÜMİN (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Mümin, Allah-ü Teala’nın nimetlerine bir konuktur.”

Burada iradesinden geçen mümin kul anlatılmaktadır. Bu o mümindir ki Allah-ü Teala onu zatından sıfatı makamına geçirdiği zaman doğruca Allah’ın arzusuna tabi olur. Artık onun nefsanî arzuları olmaz. Çünkü artık onun kendisine mal edeceği iradesi kalmamıştır.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

119. DÜNYA SEVGİSİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

Dünya sevgisi her hatanın başıdır.”

Burada anlatılan dünya, kulun nefsi yönünden tayin ettiği şeylerdir. Onun benliğidir ve Hakkın zatında yabancı sayılanlara iltifattır. Bunlardan hangisi olursa olsun, bir tanesi dahi müminde olsa, o, dünyayı seven biridir. Zira dünya ALLAH’tan gafil olmaktır.

Bu da isbat eder ki "Dünya sevgisi her hatanın başıdır..." Böyle olan bir kimse kendisi için bir ulvi zuhurata sahip olamaz. Keza başkaları için de bir zuhurat sahibi değildir.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

120. ALLAH' A SEFER (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Sefere çıkınız; sıhhate erer, ganimet bulursunuz..."

Burada anlatacağımızı iyi bilmen ve öğrenmen gerekir.

Sefer nefsani karanlıktan çıkmaktan ibarettir. Nefsi asli hali olan nura ulaştırmaktır.

Sıhhat hayret ve şaşkınlık halinden safaya kavuşmaktır.

Ganimet nefse ve onun arzusuna galip gelmekten ibarettir.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

121. TECELLİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Ziyaretin hayırlısı, ziyaret edilenin yok olmasıdır..."

Burada şu mana anlatılmak istenir:

Hayy olan Hakkın nüzulundaki hayır, veli kula tecellisindeki bereket, gerek tecelli gerekse nüzul anında o veli kulun yok olmasındadır."

Bilesin ki Yüce Rabb hayat denizini ve tecellisini yaymıştır. Bu durum Zatın cem kaynağından gelip bütün eşyayı sarmasından ibarettir. Bu manadan olarak Hak Teala, sevgili bir kulun ziyaretini dilediği zaman, zatının cem alemi olan yüce mekandan göçüp imtina mekanına gelir. Ama beka üzerine. Ve ona böyle bir gelişi ile arada ona yabancı kalmaz.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

122. SECDE (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Kulun Rabbına en yakın olduğu anı secde anıdır."

Şunu bilmelisin ki secde eden secde ettiği zaman, varlığı cem kaynağından alıp ayrıntılı aleme yaymaktadır. Yani yalnızlıktan çıkıp bütün kainatla bir bağlantı kurmaktadır. Ama kurabilirse. Secdesini tam yapabilirse.

Şunu da bilesin ki bir kul vaktaki Hak Teala onu yokluktan varlığa çıkardı... böylece o Yüce Hak'tan uzaklaştı.

Peki bu durumda, kulun cem aleminden ayrılıp yaygın bir varlığa geçtikten sonra Rabbına yakınlığı nasıl olacak? Evet, nasıl olacak ki tekrar eski yerine gidebilsin?

Bu gidiş ancak şu şekilde olabilir. Hakkın, esma, sıfat, ahlak ve ayetlerine uygun bir şekilde dağıldıktan sonra olabilir.

Bu da ancak secdede olabilir.

Manasını anla.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

123. KABİR EHLİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“İşlerde şaşırırsanız kabirler ehlinden yardım isteyiniz.”

Şunu bilmelisin ki bir veli kulun yetişmesi tam olunca, Aziz ve Celil olan Rabb oraya konuk olur. Ve o veli'nin kalbi Rabbin kabri olur. Bu kulun benzerleri kabirler ehlidir.

Durum böyle olunca, anlatıldığı gibi bir zattan, din ve dünya işinden şaşırarak bir yardım taleb ederse onun yardımını görür. Ve o zat darda kalan kulu zor durumundan kurtarır. Bu manayı da anla. Bu konuyu açıklayan bir başka kudsi hadiste Allahü Teala şöyle buyurur: **“Yere göğe sığmadım, mümin kulumun kalbine sığdım”**. Mevlana Hazretleride; **“Beni mezarımda değil, ariflerin gönüllerinde arayınız”** buyurarak konuya geniş bir boyut kazandırmıştır.

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

124. NEFS MENZİLESİ (HADİS YORUMU)

Resulullah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Bir kimse Allahü Teala katındaki menzilesini bilmek istiyorsa Yüce Allah'ın kendi yanındaki menzilesini öğrensin. Çünkü Allah'ü Teala kula vereceği dereceyi kulun kendi nefsinde onun için verdiği derece üzerinden tayin eder...”

Bilesin ki, bu Hadisi şerifte Hakka izafe edilen nefis Yüce Hakkın zatıdır. Burada zata nisbetle nefis ikinci mertbe sayılır. Kula izafe edilen nefis ise nübüvvetin kendisidir. Nübüvvet nefsi ise velayet nefsidir. Bu da velayet nefsinde göre ikinci mertbe sayılır.

Velayet ise nefsin özüdür. Ve burada velayet, mücerret Zat-ı İlahi'de ikinci mertbe sayılır. Hadisi şerifte geçen “Menzile...” kelimesinin manası, Zat-ı İlahi'ye ait arzunun tafsilidir, yayılışı ve dağılışıdır. Zat-ı İlahi'nin muradı ise zuhurdan sonra marifetin husulüdür.

Bu manaya şu Kudsi Hadis işaret etmektedir.

“Ben gizli bir hazine idim... bilinmemi istedim.”

Burada geçen “Kul...” kelimesinden murad ise furkani bir akıldır. Yani her şeyi ayırt etme kabiliyetine sahip olan nefis. Ve bu, Zatından hasıl olan isimdir Mevlanın.

Kul, Yüce hakkı kendine göre bir menzileye yani dereceye indirir. Bu derece nübüvvet derecesidir. Burası aynı zamanda bir bağlantı merkezidir. Yani Hakkın cem kaynağından nüzul edip bu varlıklara tecelli ile dağılışı demektir. Buradan da beka makamına çıkış sağlanır.

Bir başka manaya göre Devr-i daim.

En doğrusunu Allahü Teala bilir.

Allah'ım Efendimiz Muhammed'e salat eyle... Keza, bütün aline ve ashabına da... Bu salat yer ve semalar baki kaldıkça sürsün...

Ey merhametlilerin en merhametlisi!

Sadreddin-i Konevi Hazretlerinden Alıntıdır.

125. NEFSİ NATIKA, İMAN ve ELESTTEKİ KELAM

“Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” (Araf/172)

Her insanın Allah'ın Zati İlminde bir hakikati vardır. Bu ilmi hakikate ayan-ı sabite (sabit hakikat) denir. İlmi Zat kaynaklıdır. Zat mertebesinde olduğundan henüz varlık kokusu almamıştır. Hakk Zatından Zatına Zatiyla tecelli ederek ayan-ı sabitelere hayat vermiştir. İşte bu Zati tecelliye “Nefesi Rahman” adı verilir. Diğer adları ile “genel vücud nuru tecellisi” ve “tecelli-i vahid”dir. Zati Tecelli olan Nefesi Rahman ile ayan-ı sabitelere (ilmi hakikatlere) nur tecellisi yapılmış olup ilmi hakikatler izafi yokluktan varlık sahnesine (izafi vücud) çıkarılmışlardır. Bu nedenle ayan-ı sabiteler hay sıfatını taşırlar ve ilahi isim ve sıfatları bünyelerinde taşırlar. Ayan-ı sabitelerde bu hayatiyet sayesinde idrak sahibidir. Nefsi natika (insan nefsi-ruhu) ayan-ı sabitelerdeki ilahi isim ve sıfatları zuhura çıkartmak için Zati İlmin aynası ve İlahi Tecelli oranında aynası olarak insana verilmiştir. Hakk Kendindeki ilahi kemali insan kanalıyla açığa çıkarmaktadır. Daha insan “Zati İlmi” mertebesinde iken Hakk onlara **“Ben sizin Rabbiniz değil miyim?”** sorusunu yöneltmiş ve her insan nefsi şahid tutulmak suretiyle “Evet Rabbimizsin” cevabını kendisindeki hayat ve idrakle vermişlerdir. Bu cevap ile İlmi Zat mertebesinde “MÜMİN” olmuşlardır yani “nefislerini ve Rablarını” bilmişlerdir. Nefsi natika kendindeki kemali açığa çıkartmak için şehadet alemine indirilmiştir. Bu iniş (nüzul) sırasında geçtiği her mertebeden değişik değişik ahlaklar, sıfatlar alarak “Allah'ın nuru” ve “Kur'anın sırrı” olan asli hali örtülmüş ve perdelenmiştir. İslam fitratında doğan her çocuk kendini bilene kadar çevresindeki etkilerle farklı sıfat ve ahlaklarla donanır. Yani nefsi natika hakikatinden uzaklaşır. Edindiği sıfatlar ile örtülmüş olur. İnsandan **“Nefsini bilen Rabbin bilir”** hadisiyle istenen asli hakikatini idrak etmesi ve yaşantısını Kur'an ve Sünnete göre ayarlamasıdır. Bu nedenle **“Ey iman edenler iman ediniz”** (Nisa/136) buyurularak eleste ki “mümin” vasfımızı şehadet aleminde de Allah'la Allah'a göstermemiz istenmektedir. Bu ise kelime-i şehadetin yaşanması ile mümkündür. **“La ilahe illallah Muhammeden Resulullah”** tevhidinin irfanına ulaşmaktır. Allah'ın uluhiyetini (ilahılığını) her zerrede bilmek ve Kur'an ve İnsan-ı Kamil kanalıyla açığa çıkardıklarını gönülden tasdik etmektir. Bu ise nefsi natikanın asli vasıfları olan Allah'ın nuruna ve Kur'anın sırrına mazhar olmaktan ibarettir. Nüzul yoluyla örtülen hakikatine, uruç (yükselme) yoluyla yeniden ulaşmaktır. Bunun eğitimde “tasavvufta tevhid ve nefsi irfan yolu” ile alınır. Bunun bir adıda seyri süluktur. Aldığı irfan eğitimi ile yeniden aslına ulaşmaktır. Kendini tanımak ve bu yolla Allah'ı tanımaktır.

126. DUA, ZİKİR ve HAKK'LA HÜVİYET BERABERLİĞİ

“Sabah akşam Rablerine O'nun rızasını dileyerek dua edenlere birlikte nefsinle sebat et” (Kehf/28)

Dua zikirdir. Dua eden Allah ile irtibat halindedir. Nefsindeki tecelliler ise “Rab” ismi ile O'na aittir. Allah'ın rızasını bekleyerek dua ise Allah ile olmaktır. **“Ben beni zikredenle beraberim”** buyuran Allah, dua edenlerle “hüviyet beraberliği” içindedir. Nefsindeki nur ile Allah'ın Nurunu birleştirmiştir. Kur'an ile dua ederek bu beraberlik sırrını kemale ulaştırır. **“Dua edin icabet edeyim”** (Mümin/60) ayetinin sırrıyla bu hüviyet ve mahiyet beraberliğinden istifade eder. Dua eden zatını temsil eden nefsiyle O'na yönelmiştir. “Nefsinle sebat et” buyurularak, bu “hüviyet beraberliği”nin zirveye taşınması murad edilmektedir. Zira **“Allah sabredenlerle beraberdir”** (Bakara/153) ayetiyle bu hüviyet-mahiyet beraberliğinin en üst seviyeye taşınması istenmiştir. Nefsiyle sabır gösteren kişi ise “BİLLAHİ” sırrıyla O'nunla Allah ismi kanalıyla kişiyi zikreder. Zira ayette **“Beni zikredin bende sizi zikrederim”** (Bakara/152) buyrulur. Sabırla ve dua ile nefsiyle Hakka yönelen kişiyi ise Allah, Allah ismi camisiyle zikreder. Yani o kişiye tüm ilahi isim, sıfatları ve Zatiyla tecelli eder. Bu ise sırf rahmettir. Böyle bir kişi ise rahmet ve nur denizi içindedir. Nefsi nurlanır ve her türlü ihsanın açığa çıktığı bir hal alır. Sabır ve dua ile daim Hakk'la beraberliğini sürdürür. Zaten sabır ve dua Hakk'la ve Hakk'ça olmaktır.

127. ZATI NEFİS, NEFSİ NATIKA ve HÜVİYET BERABERLİĞİ

“Andolsun insanı biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz ve biz ona şah damarından daha yakınız” (Kaf/16)

Allah, Zati Nefsi ile kaimdir. Zatinın aynası olan Nefesi Rahman (kün emri) tecellisi ile Zati Nefsini alemlere tafsil etmiştir. nefesi Rahman tecellisi ile alemlerdeki her mevcud (her şey) birimsel nefse kavuşmuştur. İnsan nefsi ise Allah'ın nurunu ve Kur'anın sırrını taşır. Nefesi Rahman tecellisi ise alemlerdeki her nefsi içinden ve dışından kuşatır. Bu nedenle alemlerdeki her zerrede Allah Zati ile kaim ve batın, sıfatıyla muhit ve tecelli, esmasıyla malum, kudretiyle fail, fiiliyle zahir, eserleriyle meşud ve batını ile sırdır. Her insanın nefsiyle “hüviyet beraberliği” içindedir. Kişiler bu gerçeği bilselerde bilmeselerde bu beraberlik devamlıdır. Bu beraberlik “şah damarından daha yakın” olarak tanımlanmıştır. Şah damarı ise insanın hayatının merkezi kalpten çıkar. Kalp ise nefsi natikanın merkezidir. Yani Allah nefisle daim beraberdir. Hayatın merkezidir. “Hayat” sıfatı ise tüm ilahi sıfatları ve isimleri bünyesinde

bulundurur. Allah'ın bu birlikteliği tüm isim ve sıfatları içinde geçerlidir. Yani "O (hüve) her şeyi bilicidir" vb. İşte bu hakikat "hüviyet beraberliğidir". Bu birliktelik sayesinde Allah nefste olan biten her şeyden haberdardır. İnsanı zahiriyle, batınıyla, evveli ve ahiri ile her an her durumda bilir. Bunu belirten ayette: **"O (hüve) evveldir, ahirdir, zahirdir, batındır. O (hüve) her şeyi bilicidir"** (Hadid/3) buyurulmaktadır. "Hüve" ile kastedilen ilahi hüviyettir, ilahi benliktir. İşte insanın nefsi natıkası bu hüviyet ile "mahiyet beraberliği" içinde olduğundan "nefsinin fısıldadıklarını" bilir. Bu ise Allah'ın Rububiyet (Rablık) sıfatının gerçeğidir. Nefse olan tecellisi de, nefsin verdiği bu malum bilgi üzerinden olur. Zira **"İlim maluma tabidir"**. Nefsin Allah'a verdiği malum bilgi üzerinden Allah uluhiyetini ve Rububiyetini o kişide ilan eder.

128. NEFSİ NATIKA, FENA, FAKR ve BEKA

"İnsanlardan öyleleri de vardır ki, Allah'ın rızasını almak için nefsinin (kendini) ve malını feda eder"
(Bakara/207)

Böyle bir hale ulaşan kişi "fena"yı yaşamaktadır. "Fena" hali ise nefsi bilmeyi gerektirir. Nefsini bilen onun Allah'ın bir emaneti olduğunu ve nefsinin Allah'ın uluhiyetinin ve Rububiyetinin yani ilahlığının ve Rablığının bizce idrak edilmesi için verildiğini bilir. Böyle bir idrakle nefsinin, zatını Allah'a teslim eder ve Müslüman olur. Nefsini teslim eden ise sahip olduğu her şeyi Allah'la Allah'tan bilir. Kendisine mal edeceği bir varlığı yoktur. **"Mülk Vahid ve Kahhar olan Allah'ındır"** (Gafir/16) ayetinin sırrına ulaşır ve "Mal O'nun" diyerek tüm varlığını Hakka teslim eder. Bu ise "fena" halidir. Allah kudsi hadisinde **"Kim Allah için olursa Allah da onun için olur"** buyurur. Fena halinde "fakr" içinde olan böyle bir ferde ise Allah "Gani" ismiyle tecelli ederek Kendi varlığıyla varlık vererek "beka" haline döndürür. Bu bekayı ise "Allah" ismiyle yapar. Yani o kişiyi Zatıyla, sıfatlarıyla ve tüm isimleriyle tecelli ederek Kendinle zenginleştirir. Fenanın karşılığı beka, fakrın karşılığı gına olmuştur. Kudsi hadiste belirttiği gibi; **"Beni talep eden bulur. Beni bulan sever. Ben seveni öldürürüm. Öldürürsem o kişinin diyeti Ben olurum"** buyurmuştur. "Ben gizli hazinaydım" buyurarak kendi varlığını gizlemiştir. "Bilinmekliliğimi sevdim. Halkı zuhura getirdim" buyurduğu gibi böyle kişileri sevmiş ve onları "gizli hazinenin" anahtarı yapmıştır. "Benimle görür, Benimle konuşur, Benimle tutar..." diyerek tüm fillerde o kişiyle "hüviyet beraberliği" içindedir. Bu ferdler sevilmiş ve seçilmiştir. Peygamberimizin "Habibullah" sırrından bu kişilere hisse verilmiştir. Bu nedenle böyle kişiler görüldüğünde Allah hatırlanır, Allah zikredilir.

129. NEFSİ NATIKA, RUBUBİYET ve ULUHİYET

"Nefsinle (kendi kendine) yalvararak ve ürpererek yüksek olmayan bir sesle sabah akşam Rabbini an. Gafillerden olma" (Araf/205)

Nefs herkesin "Ben" dediği hakikatidir. Kişi ben dediğinde hakikatini bilmiyorsa, Allah'tan en uzak noktadadır. Kendi hakikatinden gafildir. **"Nefsini bilen Rabbini bilir"** buyuran Resul (sav), Rabbi bilmeyi kendi hakikatini bilmeye bağlamıştır. İnsan nefsinin hakikati Allah'ın nurunu ve Kur'anın sırrını taşır. Kişi bu hakikate ise irfan yolu ile ulaşır. Hadisin orijinali **"Men arefe nefsehu fekad arefe Rabbehu"** lafzıdır. Bilmekten kasıt irfandır. Yani ilim ve amelin birlikteliği ile ihlasla O'nu tanımaktır. Bu ise seyri süluk denilen irfan yolunun eğitimi ile mümkündür. Bu irfanın temel noktası ise nefsinin Allah'ın tecellisinin merkezi oluşudur. Kişinin nefsi her ilahi ismin, sıfatın dolayısıyla İlahi Zatin idrak ve müşahede edildiği cevherdir. Bu idrak ve müşahede NUR tecellisi ile olur. Nur Allah'ın Zatıdır. İsim ve sıfatlarda bu nedenle NUR'dur. Nefsini nur eden ise HU'ya ulaşır. Hu'ya (ilahi hüviyete) ulaşan ise Allah ile "hüviyet-mahiyet" beraberliği içindedir. Nefsini Hu'ya katmış "fenafillah" halini idrak etmiş; "abduhu" ve resuluhu" vasıflarına bürünerek "bekabillah" elbisesiyle tahakkuk etmiştir. O'nun elbisesiyle tecelligah olmuştur. Yunus'un **"Ete kemiğe büründüm Yunus diye göründüm"** dediği haldir. İşte böyle bir nefis, Rabbini zikrettiğinde "Hüviyet beraberliği" içinde "billahi" sırrıyla Hakkladır. Hakkla olan ise O'nu bilir. Zira zikir, zikreden ve zikredilen BİR olmuştur. **"Ben, Beni zikredenle beraberim"** ve **"Ben size şah damarınızdan yakınım"** buyuran Allah bu birliktelik içinde gafletten uzak kalınacağına da belirtmektedir. "Nefsinle Rabbini an" ifadesi nefsinle tüm ilahi isimlerle Allah'ı zikret ki uluhiyet (ilahlık) hakikatine ulaşabilsin. Uluhiyet ve Rububiyetini alemlerde nasıl gerçekleştirdiğini nefsinde yaşayarak idrak edebilesin demektir. Yani nefsinle "İlâ ilahe illallah" sırrına ulaşabilsin. Sabah derken bekayı, akşam derken fenayı yaşaki nefsinin uluhiyet ve rububiyetin tecellilerine bırakabilesin. Adeta denizdeki damla ve güneşteki zerre gibi olabilesin. **"La ilahe illallah işte Ben O'yum"** buyuran Allah'ı uluhiyeti ile idrak edebilesin. Uluhiyeti kavramak ise nefsindeki Rab tecellisini idrak edebilmeyi gerektirir. Rabbini bilen ise nefsindeki uluhiyet tecellisini yaşayarak idrak edebilecektir. Böyle bir yaşam içinde olan ise "abduhu" sırrıyla yaşar. Gafletten uzak bir yaşamdır. "Gafillerden olma" buyurularak "abd-kul" sırrına ulaşmayı ve nefsi ve Rabbi bilmeyi bize kibarca emretmektedir.

130. NEFSİ NATIKA ve KURAN AHLAKI

"Bana Müslümanlardan olmam ve Kur'an okumam emredildi. Artık kim doğru yola gelirse yalnız nefsi (kendisi) için gelmiş olur; kimde sapsarsa ona deki: Ben sadece uyarıcılardanım" (Neml/92)

Her insanın nefsi natıkası Allah'ın Nuru ve Kur'anın sırrındadır. Bu hakikate ulaşan kişi, nefsinin Allah'a teslim ederek Müslüman olur. Bu vasıfları ise Kur'an ahlakını nefsinin tatbik ederek kazanır. Kur'an kendi sırrı olduğundan, Kur'an ahlakı ile doğru yolda (sıratı müstekim) ilerlerse nefsin hakikatine doğru yol alır. Yani kendi hakikatine ulaşmış olur. Kim Kur'an ahlakından uzaklaşırsa "nefsine zulmetmiş" olur. Nefsinin karanlıklara gömmüş olur. Bu iki hakikati açıklayan ayette şöyle buyrulur: **"Kim iyi bir şey yaparsa faydası nefsinindir (kendinedir). Kimde kötülük yaparsa zararı kendinedir. Rabbin kullarına zulmedici değildir"** (Fussilet/46). **"Kim iyi iş yaparsa nefsi lehinedir. Kimde kötülük yaparsa zararı yine kendinedir. Sonra Rabbinize döndürüleceksiniz"** (Casiye/15). İyi işler yapıldıkça nefsin nurlanır, kendi hakikatine ulaşır. Aksi ise nefsin karanlıklara gömmektir. Hakikatinden uzaklaşmak ve insanlık hakikatinden ayrılmaktır. Şu iki ayette bunların sonuçları belirtilmiştir. **"Nefsinin temizleyen kurtuluşa erer"** (Şems/9) ve **"Nefsinin karanlıklara gömen ziyandadır"** (Şems/10) Nefsinin terbiye ve tezkiye (temizleme-arınma) edip kurtuluşun anahtarı ise Kur'an ahlakı ile ahlaklanmaktadır. Bu hakikati izahi için Hz. Resul (sav) **"Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim"** buyurmuştur. Bu ahlaki edinmenin yolunda Sünneti Muhammediye'ye uymaktır. Sünneti Muhammediye götüren yol ise tevhid ve nefsin ve Rabbi bilme yoludur. Bu nedenle Hz. Resul (sav): **"Nefsinin bilen Rabbinin bilir"** buyurmuştur. Özetle nefsin natıkasını Kur'an-ı Natık (konuşan Kur'an) haline getirmektir. Böyle bir kişi ise Hz. Ali (kv) gibi **"Ben yaşayan Kur'anım"** diyebilir.

131. NEFSİ NATIKA ve ŞERİAT-I MUHAMMEDİ

"Sana gelen iyilik Allah'tandır. Başına gelen kötülük ise nefsinindir" (Nisa/79)

İnsanda fiillerin açığa çıkışı Allah'ın kudreti sayesinde. Bu sır **"la havle vela kuvvete illa billah"** zikriyle açıklanır. Allah neyin salih amel neyin ise kötü amel olduğunda Şeriat-ı Muhammedi ile insanlığa sunmuştur. Bunu ise Kur'an ile açıklamıştır. Kur'an Allah'ın ilmini açmıştır. Yani ilim de Allah'a aittir. Yani salih amellerin kaynağında Allah'tır. Bu nedenle fiiller senden çıksada manası ve kudreti Allah'a aittir. Bu **"la faile illallah"** sırrıdır. Peki kötü fiillerde de kudret Allah'a aittir ancak manası ve ilmi Allah'ın razı olmadığı vasıftadır. Kişi nefsinin emmaresi aracılığıyla bencilliğini kendine bağladığından "kötü vasıflı ameller" nefsinin emmare kaynağıdır. Bu ise insana sorumluluk getirir. Hesap gününde ceza olarak kişiye döner. Bu amellerin sınırlarında şeriatla çizilmiştir. Kişi Kur'an'da açıklanan hangi fiillerle hangi sorumluluklar içine girdiğini bilmekle sorumlu tutulmuştur. Nefsinin temizlendikçe, ondan açığa çıkan amellerde salih amel olacaktır. Nefsinin arınmadığında ise kötü ameller açığa çıkacaklar. Kişi nefsin hakikatine ulaşmadığından sorumludur. **"Nefsinin temizleyen kurtuluşa ermiştir"** (Şems/9) ve **"Nefsinin karanlığa gömen (temizlemeyen) ziyandadır"** (Şems/10) buyurarak nefsin terbiyesi ve tezkiyesi kibarca emredilmektedir. Şeriatın koyduğu tüm ibadet ve amellerin hedefinde nefsin temizliğidir. Yani nefsin arındırıp aslı olan Allah'ın nuruna ve Kur'anın sırrına ulaştırmaktır. Böyle bir nefise sahip olan ise bütün iyiliklerin kaynağının Allah olduğunun idraki içindedir.

132. NEFSİ NATIKA, AHLAK ve MİLLET

"Bu da, bir millet nefislerinde (kendilerinde) bulunanı (güzel ahlak ve meziyetleri) değiştirinceye kadar Allah'ın onlara verdiği nimeti değiştiremeyeceğinden dolayıdır. Gerçekten Allah işitendir, bilendir" (Enam/53)

Nefsin hakikati birdir. Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrı makamıdır. Allah ise tüm insanları tek nefisten halk etmiştir. Nefsin hakikati açısından birdir. Ancak nefse ilişkin ahlaklar ise farklılıklar arzeder. Her kişiden açığa çıkan amellerdeki farklılıklar nefsin mertebesindeki farklılıklardandır. Her millet ise ferdlardan oluşur. Her ferd nefsindeki ahlak oranında "milletin ahlakını" temsil eder. Bir millet kendisindeki güzel ahlakı bozmadıkça, Allah o millete rahmet ile muamele eder. Lütuf ve rahmeti ile muamele ettiği nefislere ise sonsuz ihsanlarda bulunur. Allah ise her nefsteki ahlaki vasıfları işitici ve bilicidir. **"O her şeyi bilicidir"** (Hadid/3). **"O işitici ve görücüdür"** (Şura/11) ayetleriyle ve **"O gizliyi ve gizlinin gizlisini bilir"** (Taha/7) ayetiyle milletin her ferdinin nefsindekilerine her an, her yerde hakimdir. Ve o nefislerde olana göre Rububiyetini (Rablığını) gösterir. O nefislerde tasarrufta bulunur. Nefislerde bulunan malum bilgi üzerinden ilahlığını (uluhiyetini) sürdürür.

133. NEFSİ NATIKA ve CENNET

"Rabbinin makamından korkan ve nefsinin kötü arzularından uzaklaştıran için ise şüphesiz cennet yegane barınaktır" (Naziat/40)

Nefs, Allah'ın Rab ismiyle tecelli mahallidir. Rabbin, nefsteki tecellisi devamlıdır. Nefs sahip olduğu vasıfları (ilim-tecrübe-ahlak vs) Hakka "malum bilgi" olarak verir. Allah'ta Rab ismiyle bu malum bilgi ile nefse tecelli eder. İşte nefsindeki bu tecelliyi bilen kişi Rabbinin "kötü ahlak" vasıflarını malum bilgi vermektense korkmalıdır ve nefsinin kötü arzularından ve kötü ahlak vasıflarından temizlemelidir. Kötü ahlak vasıflarından nefis mücahadesi ve nefis tezkiyesi yoluyla kurtulmalıdır. **"Nefsinin temizleyen kurtuluşa erer"** (Şems/9) ayeti bu hakikati açıklar. Nefsinin temizleyip hakikatine ulaşan nefis ise "kul" vasfını taşır. Hakka kul olan kişi ise şu ayetin muhatabı olur: **"Kullarım içine gir. Cennetime dahil ol"** (Fecr/29-30). "Abduhu" olan kişi nefsinin ve Rabbinin bilmiş ve nefsinin sahibine teslim edip hakiki Müslüman olmuştur. Allah böyle kullarını hem dünyada hem ahirette "cennet" hayatıyla yaşatır.

134. NEFSİ NATIKA, KAFİR ve CEHENNEM

"Allah'ın kullarından dilediğine peygamberlik ihsan etmesini kışkırdıkları için Allah'ın indirdiğini (Kur'anı) inkar ederek nefislerini (kendilerini) harcamaları ne kötü bir şeydir. Böylece onlar gazap üstüne gazaba uğradılar. Ancak kafirler için alçaltıcı bir azap vardır" (Bakara/90)

Nefsin hakikati nefsi natika Kur'anın sırrı makamıdır. Kur'anla dürürlü olarak halkedilmiş olup, halkedilip dünya aleminde hakikati örtülmüştür. İnsana bu hakikatine ulaşabilmesi için Kur'an ve Peygamber kaynaklı aslı hali hatırlatılır. Bunları inkar etmek ise nefislerini inkar ve nefislerine zulümdür. Allah'tan uzak olmaya götürür kişiyi. Bu ise rahmetten uzak kalmak olup Allah'ın gazabını gerektirir. Zira kendi hakikatinden uzaklaşmaktır. İşte nefsin bu hakikatini örtenlere "kafir" denilmiştir. Kafir, bir hakikati örten demektir. Kendi hakikatini bilmeyen kişi ise Allah'ın nurunu ve Kur'anı örtmüş olur ki en büyük zulümdür. Şirkidir. Bu hakikati Allah şu ayetinde açıklar: **"Kişi bunu yaparsa muhakkak nefsinin (kendine) kötülük etmiş olur. Allah'ın ayetlerini eğlenceye almayın. Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetlerini hatırlayın, size öğüt vermek üzere indirdiği ve hikmeti hatırlayın. Allah'tan korkun. Biliniz ki Allah her şeyi bilir"** (Bakara/231).

Allah bütün bu hakikati örten kafirlere ve nefsinin zulmedenlere ise şu müjdeyi vererek onları yine kendine davet etmektedir: **"Kim bir kötülük yapar yahut nefsinin zulmeder de sonra Allah'tan mağfiret dilerse Allah'ı çok merhamet sahibi ve esirgeyici bulacaktır"** (Nisa/110). Bizlere bu müjdeye uyararak şu ayeti her an düstur edinmeliyiz: **"Allah'a firar edin"** (Zariyat/50).

135. NEFSİ NATIKA, TEVHİD ve ŞİRK

"Allah'ın dışında taptıklarınızın ne size yardıma güçleri yeter ne de nefislerine (kendilerine) yardım edebilirler" (Araf/197)

Allah **"İla ilahe illallah"** tevhiidiyle kendinden başka ilah olmadığını açıklamıştır. Şirki en büyük zulüm olarak nitelemiştir (Lokman/13). Bu nedenle kendisinden başkasına kulluk edinilmesini, kendisinden başka bir şeyden yardım beklenmesini yasaklamıştır. Kişi hayatında açık şirke bulaşmadığını düşünse bile, benliği ile sevdiklerini ölçülü sevmese onları put edinme riski taşır. Bu ise gizli şirkidir. **"Ben ümmetimin gizli şirkinden korkarım"** buyuran Hz. Resul bu konuya açıklık getirmiştir. Kişiye benliği-nefsi emanettir. Sahibi ise Allah'tır. Nefsi ile sevdiklerini Kur'an ve Sünnet ölçülerinde sevmeli ve sevdiklerinin de Allah'ın bir emaneti olduğu bilincinde olmalıdır. Aklında daima şu ayet olmalıdır: **"Mülk Vahid ve Kahhar olan Allah'ındır"** (Gafir/16). Bu ayetle "Mal O'nun" diyerek hem beden mülkünde, hem sevdiklerinde hem de alemlerde tasarruf sahibinin TEK ve BİR ALLAH olduğu bilincinde olmalıdır. Aksi ise şirke kapı aralamaktır ve nefse zulümdür. Ve böyle bir kişiye Allah şöyle hitap eder: **"Onlar cidden nefislerine (kendilerine) yazık ettiler ve uydurdukları şeyler (putlar) da kendilerinden kaybolup gitti"**(Araf/53).

Kişi her neyi sever, her neye güvenirse; bütün bunların Allah kaynaklı olduğu bilincine ulaşmalıdır. **"La havle vela kuvvete illa billah"** diyerek bütün kuvvet ve kudreti Allah'a vermelidir. Diğer her şeyin ise kuvvetinin ve varlığının Allah'tan olduğu idrakine ulaşmalıdır. Aksi ise şu ayetlerin sınırlarına girmektir: **"İşte onlar nefislerini ziyana uğrattılar. Uydurmakta oldukları şeylerde kendilerinden kaybolup gitti"** (Hud/21), **"De ki: O'nu (Allah'ı) bırakıp da nefislerine (kendilerine) fayda ve zarar verme gücüne sahip olmayan dostlarını edindiniz?"** (Rad/16).

Bu nedenle Allah'a dayanıp, güvenmeli ve O'na tevekkül etmeliyiz. Her neyi sever ve her neyden yardım beklersek, onların arkasında Allah'ın gücünü kuvvetini ve kudretini görebilecek idrake ulaşmalıyız. Bu ise "İLÂH ANCAK ALLAH'tır" itirafıdır. Bizi tevhide götürür, şirkten uzaklaştırır. Aksi şu hitaptır. **"Hakikatte onlar bize değil, sadece nefislerine kötülük ediyorlardı"** (Bakara/57)

136. NEFSİ NATIKA ve AHİRET

"Kim hidayet yolunu seçerse, bunu ancak kendi nefsi için seçmiş olur; kimde doğruluktan saparsa kendi nefsi zararına sapsın olur. Hiçbir günahkar başkasının günah yükünü yüklenmez. Biz bir peygamber göndermedikçe (kimseye) azap edecek değiliz" (İsra/15)

Nefsin hakikati olan nefsi natika Allah'ın nurunu ve Kur'anın sırrını taşır. Yani asli hakikati hidayet üzeredir. Ancak dünya aleminde bu hakikat örtülmüştür. Bu nedenle Kur'an ve peygamber kaynaklı olarak nefse bu hakikati hatırlatılır. Hidayete tekrar ulaşması istenir. Tabidir ki bu herkesin nefsinin kazancıdır ve onun lehinedir. Aksi ise dalalettir ve nefse zulümdür. Böyle bir kişi nefesine zulüm etmiştir. Bu nedenle kimse kimsenin günah yükünü yüklenmez. Başka bir ayette ise şöyle hatırlatılır. Hidayet yolu gösterilir: **"Eğer iyilik ederseniz nefsinize (kendinize) etmiş, kötülük ederseniz yine kendinize (nefsinize) etmiş olursunuz"** (İsra/7).

Tüm bu yollar ise Kur'an ve Sünneti Muhammedi'de açık olarak beyan edilmiştir. İhlaslı Salih amel ile bu yola girilmiş olur. Aksi için ise şu ayet belirtilir: **"Kim inkar ederse, inkarı kendi aleyhine olur. İyi işler yapanlara gelince, onlarda nefisleri (kendileri) için (cennetteki yerlerini) hazırlamış olurlar"** (Rum/44). Diğer ayetlerde de şöyle buyrulur: **"Kimlerinde tartıları hafif gelirse, artık bunlarda nefislerine (kendilerine) yazık etmişlerdir. Çünkü onlar ebedi cehennemdedirler"** (Müninun/103). **"Ayetlerimizi yalanlayan ve nefislerine zulmetmiş olan kavmin durumu ne kötüdür"** (Araf/177).

137. NEFSİ NATIKA, RUBUBİYET ve RESUL

"(Resulum) Sen Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et" (Nahl/125)

Nefs, Rabbin tecelli mahallidir. Allah Rab ismi kanalıyla tüm ilahi isim ve sıfatlar nefste açığa çıkar. Tabi ki nefis hangi mertebede ise, o mertebeden açığa çıkar. Peygamber Efendimizin nefsi natikası ise tüm ilahi isim ve sıfatları en iyi şekilde açığa çıkaran zuhur mahalli ve tecelligahtır. Bu hakikati **"Beni Rabbin terbiye etti, ne güzel terbiye etti"** buyurarak açıklamıştır. Bu nedenle Hz. Resul (sav); muhatap olduğu her nefiste de bu ilahi isim ve sıfatları en iyi şekilde açığa çıkaracak şekilde muamele eder. Hz. Resul, muhatap olduğu nefsin Rab ismi ile terbiye etmektedir. Nefs ise Allah'ın yoluna hikmet ve güzel öğütle çağrılarak terbiye olur. Bu yol "irfan yolu"dur. Nefs ilminde tecelli mahallide olduğundan bu yolla kişi hakikatine ulaşır ve Rabbin terbiyesi altına girer.

"En güzel şekilde mücadele et" emri ile de ilmi amele ve hale geçirmek için, her nefsin özelliğine göre onlara ibadet ile kulluğa çağır, emri verilmiş olmaktadır. Bu nedenle Hz. Resul ve onun ilmi varisleri bu iki yolu O'nun önderliği ve rehberliğinde taliplere uygularlar. Hedef hidayet yoluyla Rabbin bilmek Allah'a arif olmaktır. Nefsindeki tecellilerle ve alemlerdeki her mevcudun nefsinde olan tecellileri irfan yolu ile Allah'ı bilmektir. Her nefsteki tecelliler farklı farklı olduğundan, Rab ismi altında toplanan isimlerde farklı farklıdır. Bu yolla terbiyelerde farklılaşır. Allah'ın Zatı isimler yoluyla çoğalmış terbiye ve mücadele yollarında farklılaşmıştır. Çokluk (kesret) içinde birliği (vahdeti) görebilmek ise irfan sanatıdır. Bu nedenle **"Nefsini bilen Rabbin bilir"** buyurmuştur Hz. Resul(sav).

Alemlerdeki her nefisteki isim tecellileri ile Rabbin bir yönü bilinip, irfan artar. Her tecellinin kaynağının Uluhiyeti Zat olan Allah olduğu idrak edilince, Allah'ın TEK ve BİR İLAH olduğu irfanına ulaşırki **"Lâ ilahe illallah"** in bir açıdan açılımı budur. Bu nedenle Hz. Resul **"Ben insanlarla "la ilahe illallah" diyene kadar mücadele ile emrolundum"** buyurmuştur. Bu nedenle şu ayet buyrulur: **"Ona yumuşak söz söyleyin. Belki o nasihat dinler ve ya Allah'tan korkar"** (Taha/44)

138. NEFSİ NATIKA, RUH, NUR ve HALİFELİK

"Kim bir insanı ihya ederse, bütün insanları ihya etmiş gibi olur" (Maide/32)

Bir insanın ihyası onun manevi hayat bulmasıdır. Hayat ise insanın "ruh" bulmasıdır. Ruh ise Allah'tandır. **"Onu tesviye edip ruhumdan üflediğim zaman"** (Sad/72) buyuran Allah nefse kabiliyetler vererek ruhumdan nefis

(üflediği) ettiğini buyurmuştur. İşte insanı halife eden bu ruhtur. **"Ben ademi halife kıldım"** () buyurduğu bu ruhtur. İnsanın nefsinin hakikatine nefsi natıkası bu ruhla varlık kazanmıştır. Ruh, ise Allah'ın Zati ve subuti sıfatlarının mazharıdır. Yani Allah'ın isim ve sıfatlarını taşıyabilen nefse sahip olmaktır. Böyle bir nefis, Kur'an ahlakı ile ahlaklanan bir nefistir. İnsanın ihya olması ise "nefsine arif olup, Rabbına arif olma yolundan" geçer. Nefs ilim ve irfan ile bu ruha ulaşır. İlim Zatin ayıdır. Marifetullah ilmi ile donanan kişiye, bu ilmi sağlayan kişi ise onun rehberidir. Bu ruhla donanan kişi ise "alemlerde halife" olur. Alemlere bu ruhu aktarmış olur. O'nun nefesi Nefesi Rahman olur ki, Allah'ın isim ve sıfatlarını alemlere sunar. "Allah ile" (billahi), Allah adına (bismillah), Allah aracılığı ile alemlerde ihya etmiş olur. Nefesi rahman içinde dürülmüş olan hayat, ilim, irade, kudret gibi sıfatları "Allah'ın halifesi" ve Allah'ın vekili" olarak her kişiye bu ruhtan ulaştırır. Bu kişi ise İnsan-ı kamildir. İnsan-ı kamilin ibadeti ve zikri bu nedenle tüm yaratılmışlara sırayet eder. Bu kişi hakiki anlamda "abduhu ve resuluhu" olan kişidir. İşte bu ruhu içeren nefesi ile alemlere o ruh ve nur sırayet eder. İşte bu ruh ve nur sayesinde alemlere rahmet olur. Bütün insanlarda ihya etmiş olur. **"Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik"** ayetinin sırrı ve yansıması ile alemlere rahmet olurlar. Allah o kişinin halifeliği ve vekilliği vasıtasıyla Alemlere imdat eder. Bu şu kudsi hadisi bize açar: **"Ey Ademoğlu. Seni kendim için, alemlerde senin için yarattım"**.

İşte insan-ı kamil, Hz. Resul ve varisleri bu hakikati bir kişiye aktarırsa, o kişinin ihyası alemlerin hayat bulması demektir. Zira böyle bir kişi "fiili Besmele" olup, Kur'an ahlakını alemlere sunar. O ruh ve nur her kişiye sırayet eder.

139. NEFSİ NATIKA ve MARİFETULLAH

"Cinleri ve insanları bana kulluk etsinler diye yarattım" (Zariyat/56)

Kulluğun "abduhu" sırrıyla yapılması istenmiş bu nedenle kelime-i şehadette yerini almıştır. "Hu" sırrına ulaşmak ise irfan ister. Bunu belirten hadisinde Hz. Resul (sav): **"Men arefe nefsehu, fekad arefe Rabbehu"** (Nefsine arif olan Rabbına arif olur) buyurmuştur. Bu nedenle kulluk yapabilme ancak irfan ve ilim ile gerçekleşir. Bu nedenle ehlullah yukarıdaki ayeti **"Bana arif olsunlar diye"** açıklamışlardır. Zaten Allah (cc) kudsi hadisinde: **"Ben gizli bir hazineydim. Bilinmekliliğimi sevdim. Halkı yarattım. Ta ki Beni bilsinler"** buyurmuştur. Allah'ı bilme yolu ise **"Nefsini bilen Rabbını bilir"** hadisi ile nefsi natıkayı bilmeye bağlanmıştır. Nefsin hakikati olan nefsi natika Allah'ın nurunun ve Kur'anın sırrının mazharıdır. Kişi nefsi natıkasının bu hakikatine ne denli ulaşır o kadar irfan sahibi olur ve nefsi natıkası Kur'an-ı Natık haline gelir.

Sen ona korkma de Kur'an-ı Natık
Gönül Kabesine gir ol mutabık
Devreyle ol Kabenin etrafını
Devrederler bir gün gelir şems-i zatını

Bu irfana ulaştırılan ise Allah'ın Kur'anında emrettiği irfanla yapılan ibadetlerdir. İbadetler araç olup, ana hedef Allah'ı bilerek bu fiilleri yapmaktır. İrfan ile yapılan kulluğun sonucu ise "halife" ve "vekil" olma sırrıdır. Bu ise irfan ile mümkündür. Hangi yönlerle, hangi hüviyetle (hu) Allah'ın hüviyetiyle (Hu) aynı; hangi yönlerle ayrı olduğunu bilerek O'nun Zatina kulluk etmektedir. İrfandan eksik bir anlayışla yapılan kulluk noksan bir kulluk olacaktır. Allah'ın yaratılışdaki ana hedefi ise O'nu her yönüyle bilmektir. Bunun yolu ise "nefsi irfan yolu" ndan geçer. Sonucu ise tevhiddir. TEK VÜCUD da (hüviyette) "sınırlanmış" ve "kayıtlanmış" alem hüviyetleriyle O'nu (HÜVE) tanımak ve bilmektir. **"Elhamdülillahirabbilalemiyn"** sırrına ulaşır, O'nu tek hüviyetle bilmektir. Besmelenin sır noktasına, Ahadiyeti Zata ulaşmaktır. Bu noktadan çoğalan alemleri O'nun tecelligahı olarak bilmek, her çoğalan (kesret) mevcudu O'nunla tanıyıp bilmek, çoğalan yönüyle de TEK' i idrak edebilmektir. Yani vahdette kesreti, kesrette vahdeti idrakle TEK NOKTA' da bunları müşahede etmektir. Kabe'nin ve İnsanın kendi hakikatine ve sırrına arif olup, Hakki bilmektir. Bu yol sayesinde **"Beni gören Hakki görmüş olur"** diyen Hz. Resul'ün (sav) ne demek istediğini yakinen idrak etmektir. İşte **Hu** sırrıyla kulluğun ve irfanın son hedefi budur. Alemlerde (Allah adıyla) O'ndan başka bir şey müşahede etmemektir.

140. NEFSİ NATIKA, İMAN, TEVBE ve SALİH AMEL

"Ancak (yaptığı kötülüklerden) vazgeçip iman ederek salih ameller işleyenler var ya işte Allah onların kötülüklerini iyiliklere (günahlarını sevaplara) çevirir. Allah çok bağışlayandır ve merhamet sahibidir" (Furkan/70)

Allah bize çok önemli bir sırrı açmaktadır. İnsanın kendi hakikatine ulaşması, bu yolla Allah'a ulaşması için yapılacak şeyleri ayette özetlemektedir. Birincisi; kötülüklerden vazgeçip nefsimizi hakikatinden uzaklaştıran hususlardan temizlemektir ki bu tevbe-istiğfar ile sağlanır. İkincisi ise iman ile salih ameller işlemektir. Bu ise bizim nefsimizi

hakikati olan nura ve Kur'ana ulaştıracaktır. Nura ve Kur'ana ulaştıran ise nefsinin emanet olarak ona veren Allah'a teslim edip "Müslüman" olacaktır. Emanet sahibine teslim edildiğinden, "emin" bir kişi olacaktır. "Emin" kişide ise günahlar kalmaz. Allah onları afv, tevvab, gafur gibi isimleriyle örter. **"Müslüman olanın geçmiş günahları afvolunur"** buyurulduğundan nefsi tezkiye olmuş olur. Geçmiş günahların ilmi olmasa, kişinin nefsinin bir irfan telkin ettiğinden ve ancak bu yolla Allah'ı bulduğundan Allah cömertliğiyle "vehhab" ismiyle tecelli edebilecek ve geçmiş günah ve kötülüklerini iyiliklere çevirecektir. İrfan yolunda elde ettiği her şey değer kazanacak, Allah'ın makbulü olacaktır.

141. AYAN-I SABİTE, NEFSİ NATİKA, ALLAH İÇİN OLMA ve AHİRET

"Biz Allah içiniz ve biz sonunda O'na döneceğiz" (Bakara/156)

Her insanın Allah'ın ezeli ilminde (İlmi Zat) bir ilmi hakikati vardır. Bu hakikate ayan-ı sabite adı verilir. Bu "ilmi hakikat" Allah'ın ilminin programıdır. Zatında, Zatiyla, Zat hükmüyle bunları bilir. Bu nedenle ayan-ı sabiteler "Allah için" dir. Yani O'nun uluhiyetinin (ilahlığının) açığa çıktığı ana programlardır. Bunlar henüz varlık sahnesine çıkmamıştır. Windows programı gibi. İşte ayan-ı sabitelere suret verilerek nefsi natika ile şahadet alemine "Allah için" ve "Allah'ı irfan için" indirilir. Nefsi natika'da Allah'ın Nuru ve Kur'anın sırrı olduğundan, aslı üzere "Allah için" dir. Allah'a mahsustur. Şahadet aleminde ve dünya yaşamında bu hakikat örtülür. Bu hakikatin açığa çıkarılması için ve yine Allah'a aslı üzere dönmesi için insan yeryüzüne yollanmıştır. Amaçlanan ise Allah'ın uluhiyetini (ilahlığını) idrak etmektir. Bu sırrı Ezan-ı Muhammedi her an bize bildirmektedir. Ölüm bu nedenle Hakk'tır. Amaç nefse geldiği ve gideceği-döneceği hakikati hatırlatmaktır. Amaç nefsi kendi asli hali olan nurla ve Kur'an ile sahibine teslim etmektir. Her nefsin ölümü tadıp, O'na döneceğinin idrakine ulaştırmaktır. Ana programımız "Allah için" olup, yaşantımızda "Allah için" olursa dönüşümüzde O'nun hüviyetine ulaşış, Zatına kavuşmak olacaktır. Bu ilk ilmi hakiketimize dönüş olacaktır. Tıpkı denizdeki suyun buharlaşıp, bulut olup yağmur olup damla olarak tekrar denize kavuşması gibi. Bu yolda aslından uzaklaşan ile aslını koruyanın dönüşleri ise farklı farklı olacaktır. Cennet ve cehennem farklılığı da buradan kaynaklanır. Yoksa Allah hiçbir nefse zulmetmez. Her nefse kazandığının karşılığını hakkıyla verir. İnsan kendi hakikatinin farkında olduğu ve onu Kur'an sırrıyla koruduğu oranda değer kazanır ve bugünden yerini hazırlar.

142. HÜVİYET BERABERLİĞİ ve KULLUK SIRRI

"Andolsunki O Rabbinin ayetlerinden en büyüğünü gördü" (Necm/18)

Peygamber Efendimiz (sav) miraç gecesinde en büyük ayeti görmesi, kendi hakikatini ve alemlerin hakikatini müşahede etmesidir. O'nun nefsi natikası Allah'ın Zati Nefsinin aynası ve tecellisi ile aynasıdır. Miraçta son sınıra gelen Efendimiz'e şöyle bir hitap yapılmıştır: **"Dur! Rabbin namaz kılıyor"**. Bu hitap ile Allah ile baş başa olan Efendimiz namazdaki beraberliğin sırrına ulaşmıştır. Namaz O'nunla birlikteliktir. O'nunla, O'nda, O'nun içinde olmaktır. Tıpkı denizin içindeki buz gibi. Efendimiz Hakk'la baş başa olduğundan ve arada hiçbir şey yok olduğundan Rab ismiyle kendindeki tüm tecellilerin bu "maiyet=hüviyet beraberliği" sırrıyla kendinin ayna ve tecellilerin merkezi olduğunu idrak etmiştir. Bu sırta binaen **"Beni gören Hakkı görmüştür"** buyurmuştur. "Hüviyet beraberliği" sırrıyla Hakk'la Hakk olmuştur. Diğer irfan ise kendi vücudunda, varlığında dürülü olan alemlerin kendi programının açılımı olduğu irfanıdır. Bu irfan ile ehlullah **"Ne var Ademde o var alemde"** buyurmuşlardır. Bu irfan hem kendinde (nefsinde) olan tecellilerinde hem de alemlerin her mevcudun nefsinde Allah'ın Rab ismi ile tecellide olduğunu idraktır. Her şeyin tek elde tasarrufta olduğunu idraktır. Yani Allah'ın uluhiyetini (ilahlığını) yakinen müşahede etmektir. İşte bu sırta binaen Peygamber Efendimize **"Muhakkak bilki: Allah'tan başka ilah yoktur (la ilahe illallah)"** (Muhammed/19) buyurulmuştur. İşte bu ayetin sırrına binaen Efendimiz; **"Ben insanlarla "lâ ilahe illallah" diyene kadar savaşmakla emrolundum"** ve **"Lâ ilahe illallah benim kalemdir, oraya giren kurtulur"** buyurmuştur. Allah ismi Zati ile tek bir hüviyetin zuhurda olduğunu ve kendi hakikatinin ve hüviyetinin O'ndan ayrı olmadığını idraki ve müşahedesidir. İşte tüm müminler bu idraki müşahedeli olarak ifade etmek için **"Eşhedü en lâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resuluhu"** ile emrolunmuşlardır. Bu lafız işte en büyük müşahedeyi bize yansıtan manadır. Her mümininde bu müşahedeyi yaşaması ve bu manaları bilerek kelime-i şahadeti bize yansıtan manadır. Her mümininde bu müşahedeyi yaşaması ve bu manaları bilerek kelime-i şahadeti söylemesi murad edilmiştir. Ayrıca "Allah ile" (BİLLAHİ ve BİSMİLLAH) birliktelik sırrıyla halife ve vekil olma bilinciyle yaşamamız amaçlanmaktadır.

143. ZATI NEFİS ve NEFSİ MUHAMMEDİ

“O hevadan, arzularına göre konuşmaz, O’nun konuşması kendisine vahy edilenden başkası değildir”
(Necm/3-4)

Efendimiz (sav) in nefsi natıkası, Allah’ın Zati Nefsini aynası ve aynasıdır. Allah ise Zati Nefsini Kur’an ile Vücut Nuru olan Nefesi Rahman (KÜN EMRİ) ile açmıştır. Bu nedenle Efendimizin Nefsi Allah’ın Nurunu ve Kur’anın sırrını yani Allah’ın Zati Nefsini temsil eder. Bu nefse Nefsi Muhammedi adı verilir. **“Allah önce benim nefsimi ve nurumu yarattı”** ve **“Benim mucizem Kur’andır”** buyuran Hz. Resul (sav) bu sözlerle bahsedilen hakikatleri açmıştır. O’nun nefsi hakkında bir örnek verilecek olursa: Bilgisayar Allah’ın Zati Nefsini temsil edecek olursa, Windows programı Efendimizin Nefsi Natıkasını temsil eder. Allah Nefsinden neyi zuhura çıkarmak diliyorsa, bu program üzerinden çıkarır. Windows programında ne varsa ondan açığa çıkacakları da bu program içerir. Bu nedenle **“Ben Allah’tanım müminlerde benden”** buyurmuşlardır. Bu nedenle Nefsi Muhammedi’den ne açığa çıkarsa Allah’ın açığa çıkmasıdır. Bu nedenle heva ve heves karışmaz. Konuştuğu, yaptığı, her fiili “vahy” iledir. Zira “billahi” ve “bihi” sırrıyla daim ve baki Hakk’ladır. O, O’na ayna olmuş, O’ndan O görünmüştür. Bu nedenle **“Beni gören Hakkı görür”** buyurmuştur. Bu açığa çıkış ise rahmet sırrındandır. Bu nedenle alemlere rahmet olmuştur. Allah’ın **“Rahmetim gazabımı geçmiştir”** kudsi hadisinin Efendimiz’le alemlere yansımalarıdır.

144. AYAN-I SABİTE, NEFSİ NATİKA, İNSAN ve ŞEHADET ALEMİ

“Muhakkak ki Biz insanı en güzel bir biçimde halkettik. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik” (Tin/4-5)

Her insanın Allah’ın Zatında, İlmi Zatında bir hakikati vardır. Bu hakikate ayan-ı sabite adı verilir. Ayan-ı sabitelerin düzeni Allah’ın ilahi isim ve sıfatlarındandır. Yani onda Allah’ın isim ve sıfatları dürülmüştür. Uluhiyetin bir düzenidir. Yani insanın hakikati “ilahi isim ve sıfatların düzenlenme” sidir. Terkididir. İlahi isimler ve sıfatlar “nur-u ilahi” olduklarından bunlarda NUR’dur. Ayrıca Kur’an **“cemi esma ve sıfatı cami Zat”** olarak tanımlanmıştır. Yani Kur’an tüm ilahi isim ve sıfatları içeren Zat makamıdır. Ayan-ı sabiteler, bu nedenle Kur’anın sırrını taşır. Bu sırları taşıyan nefsi natika bu nedenle “Ahsen-i takvim” (en güzel) surettedir. Bu sırta binaen Allah **“Ben insanın sırrımı insanda benim sırrımdır”** buyurmuştur. Bu sır dünya aleminde örtülüp perdelenmişinden insan için aşağıların aşağısına indirdik buyurulmaktadır. Aşağılardan kasıt geçtiği taayyün mertebeleri ve tecelli mertebeleridir. Her nefis beden kalıbına girdiğinde ise aslından uzaklaşmakta ve dünya aleminde edindiği bilgilerle Aslın’dan perdeli olmaktadır. **“Nefisler bedenlerle birleştirildiğinde”** (Tekvir/7) ayetiyle bu hakikat belirtilmektedir. Zira nefis nur, beden zulmeti temsil etmektedir. Beden kalıbına giren nefis aslından perdelenmektedir. İnsanın şahadet alemine indirilmesindeki amaç ise, yine şahadet alemine edineceği ilim ve irfan ile yaratıldığı sırta ulaşmasıdır. Bu hakikate ise ancak bu alemde ulaşabileceğinden dünya hayatı çok kıymetli bir hayattır. Bu nedenle Hz. Resul (sav) **“Dünya ahretin tarlasıdır”** buyurmuştur. Aşağıların aşağısından kasıt ise, şahadet aleminin taayyün mertebelerinin son mertebesi olmasından dolayıdır. Yoksa değersiz olduğundan değildir. İnsan, şahadet alemine gelene kadar geçtiği taayyün mertebelerinde, yeniden seyrederek asli hüviyetine ve hakikatine ulaşmak için halkedilmiştir. Ne mutlu bu hakikate ulaşabilene...

145. NEFSİ NATİKA ve AHDE VEFA

“Onlar Allah’a verdikleri sözü pekiştirilmesinden sonra bozan, Allah’ın korunmasını emrettiği bağları koparan ve yeryüzünde bozgunculuk yapan kimselerdir. İşte onlar ziyana uğrayanların ta kendileridir” (Bakara/27)

Her insan elest bezminde **“Ben sizin Rabbiniz değilmiyim?”** sorusuna “Evet Rabbiniz” cevabı ile Allah ile sözleşme yapmışlardır. Bu sözleşme Kur’an üzerindedir. Bu nedenle her insanın nefsi natıkası Allah’ın Nuru ve Kur’anın sırrı makamıdır. Yeryüzünde **“Her doğan çocuk İslam fitratında doğar”** hakikati ile yer alır. Nefse burada ilişen sıfatlar ve ahlaklar ile hakikatinden uzaklaşabilir. İşte Allah’ın emrettiği bağları (Kur’an ile) koparan ve yeryüzünde bozgunculuk yapanlar bu kimselerdir. Nefsin hakikatine zulmettiklerinden ziyana uğrayanlardır. Bu husus şu ayeti kerimede de belirtilmiştir: **“İşte onlar hidayete karşılık sapıklığı satın almış kimselerdir. Bu yüzden alışverişleri onlara kâr getirmemiş ve doğru yolu bulamamışlardır”** (Bakara/16).

Kur’an’ın getirdiği hidayet yolunu bırakıp dalalete sapmışlardır. Allah ile alışverişlerinde zarara uğramışlardır.

146. ALLAH İNDİNDE DİN İSLAMDIR

"Allah indinde din İslamdır" (Ali-İmran/19)

Allah, Adem (as)' den Hz. Muhammede kadar insanlığa tek din sunmuştur. Tek din İslam Allah'ın Zati Nefsindeki (indindeki) dindir. Her peygamber İslam'ın kendi mertebelerindeki sunumudur. İslam dini tek olup Ademiyet, Nuhiyet, İbrahimiyyet, Museviyyet, İseviyyet ve Muhammediyyet mertebeleri vardır. Her peygamber İslam dininin kendi dönemlerindeki hakikatlerini açmıştır. Muhammedi mertebesinde ise İslam kemale ermiş ve tamamlanmıştır. Bu ise şöyle belirtilir. **"bütün kitapların sırrı ve özü Kur'anda, Kur'an'ın sırrı ve özü Fatiha'da gizlidir"**. Allah indinde semavi dinler yoktur. Tek din islamdır. Semavi kitaplar vardır. Her semavi kitap İslam dininin o kitap mertebelerinden açıklamasıdır.

İslamın özü Allah'a teslim olmaktır. Varlığını ve nefsi hakikatini, emaneti sahibi olan Allah'a kayıtsız şartsız teslim etmektir. tüm semavi kitaplar bu hakikat üzerine dırılmıştır. Bu teslimiyet Hz. Resul'de kemal ile ortaya çıkmış ve Hakk'la beka mekâmını kazanarak **"Beni gören Hakk'ı görür"** buyurmuştur. Bu nedenle ayette şöyle belirtilmiştir: **"Kim islamdan başka bir din ararsa ondan asla kabul edilmeyecek ve ahiretde zarar edenlerden olacaktır"** (Ali-İmran/85).

İşte İslam dinine uyanların ise şerefe ve üstünlüğe ulaşacağını belirten ayette şöyle buyrulur: **"İzzet Allah'ın, peygamberin ve müminlerindir"** (Münafıkun/8).

Müminlere İslamın şerefi, izzeti ve üstünlüğünün yeteceğini belirten ve onları bu yola teşvik eden ayette ise şöyle buyrulmaktadır. **"Gevşemeyin, üzülmeyin. Eğer hakikaten inanıyorsanız muhakkak üstün olan sizsinizdir"** (Ali-İmran/139).

147. NEFSİ NATİKA, ZİKİR ve ALLAH'IN TECELLİSİ

"Beni zikredin bende sizi zikredeyim. Bana şükredin sakın nankörlük etmeyin" (Bakara/152)

Zikir, Allah'ı anma ve hatırlamadır. Kişi Allah idraki ve anlayışı düzeyiyle yani ilmi kadar Allah'ı bilir ve anlayışı düzeyiyle yani ilmi kadar Allah'ı bilir ve yaşar. Allah'da bu anlayış ve ilim üzerinden o kişiyi zikreder. Bu ilim ve anlayış üzerinden **"Hakk ile hüviyet beraberliği"** yaşanır. Zikir, zikreden, zikredilen bu beraberlik üzerinden "BİR" lenir. Bu birliktelik kişinin Allah anlayışı ve anlayışında tahayyül ettiği üzere birlikteliktir. Kudsi hadiste Allah şöyle buyuruyor: **"Ben kulumun zannına göreym. O halde Benim için hayır zannında bulunsun. Ve Ben Beni andığı zaman kulumun yanındayım"**.

Bilinmelidir ki Yüce Hakk'ın her şeyde bir zuhuru vardır. Bu has bir zuhurdur ki o zuhura mahal olan şeyin istidadına (nefsin istidadına) göre şekil alır. Şu nedenlerdir ki Tecelli, kendisinde (nefsinde) tecelli vaki olanın durumuna göre olmaktadır. Durum böyle olunca, kendisinde bir şey zuhura gelecek olan korkulu bir kimse ise onda meydana gelecek şey korku suretinde gelir. Şayet kendisinde bir şey zuhura gelecek olan ümitli kimse ise onda muhabbet zuhur eder. Özetle yukarıda anlatılan ile kıyas yapılacak: Aşklı ise aşk zuhura gelir. İşte anlatılan bu aman Cüneyd-i Bağdadi Hz. lerinin şu cümlesinde saklıdır **"Suyun rengi kabının rengidir"**. Yukarıda anlatılan cümlelerden anlaşılacağı üzere, O her bilginin aynıdır. Hatta her ilmin, her zannın, her fehmin aynıdır. Ve O ancak itikat edenin itikadına göre (anlayışına göre) zuhur eder. Her şey O'nun tecelli suretleridir. Zuhurlarının çeşitleridir. Zatinin tecelligahıdır. Esmanın ve sıfatlarının aynalarıdır. Ve O her itikad sahibinin ve itikad edilen şeyinde aynıdır.

"Ve Ben, Beni andığı zaman kulumun yanındayım" buyurması: **"Ben kulumla Beni zikri şekli ile olurum. Şayet o, Celal isimleri yönünden zikrini yaparsa ona Celal isimleri yolu ile tecelli ederim. Şayet o, Cemal isimleri yolundan zikrini yaparsa ona Cemal isimleri yolundan tecelli ederim"**.

Özetle **"Ben tayin edilen her şeyde Mutlak Varlığını (Vücudum) fark ve kesret şahadetgahında, beni müşahede eden "zancı" ları kemale erdirir. Sonra Benimle oluşu yönünden onunla olurum"**. Bu mana şu ayetin derin manasında saklıdır; **"Söyle: Herkes kabiliyetine göre amel eder"** (İsra/84). Yani irfanı oranında. Zikir, zikredilen ve zikreden Rahmet üzere birleştiğinden zikreden nefsi kabiliyeti ve irfanını üst düzeylere taşıyarak o kişiye kemal yolunu açan Allah'tır. Bütün bunlar ise şükür gerektirir. Kişi sabır gibi Hakk'ın vasıfları ile vasıflandığında ve namazdaki gibi Hakk'la olduğunda O'nu zikretmektedir. Bu nedenle ayette: **"Ey iman edenler. Sabırla ve namazla Allah'tan yardım dileyin. Şüphe yokki Allah sabredenlerle beraberdir"** (Bakara/153).

Sabır, ihsan, tevbe, ihlas vb. vasıfları ile Hakk'la olduğunda, yani Allah'ın ahlakı ile ahlaklandığında her kişi zikirde olduğu gibi "Allah ile" "hüviyet beraberliği" içine girer. İşte **"Allah sabredenlerle beraberdir"** diye buyrulmuş

Allah'la olan birlikteliktir. Bunun yolu ise zikirdir. Hakk'a ait vasıflarla olan ise şu ayetle müjdelendir: **"Sabredenleri müjdele"** (Bakara/155).

İşte zikir kişiyi Allah'ın rahmeti üzere nefsi vasıflarının kemale ulaştırıldığı yöntemdir. Kişi her Hakk'ı andığında nefsi vasıfları ile anar, Allah'da rahmetiyle nefsi vasıflarını kemale erdirecek surette tecelli eder. Bunu devamlı kılmak ise sabır ve şükür yolu ile mümkündür. Bunun sonu ise tevhiddir. Kişinin Hakk'a vuslatıdır. Bu ise en büyük müjdedir. Zikir, zikreden ve ZİKREDİLEN BİR olmuştur.

148. NEFSİ NATIKA, NAMAZ, ZEKAT ve NEFS TEZKİYESİ

"Namazı dosdoğru kılın, zekatı verin. Nefsiniz (kendiniz) için her ne iyilik işlemiş olursanız Allah katında onu bulursunuz. Şüphesiz Allah bütün yaptıklarınızı görür" (Bakara/110)

Namazın ve zekatın maddi boyutu açıktır. Manevi boyutu ise "Allah ile" "Allah için" olmaktır. Namaz sırf zikirdir. Zikir nur olup, kişiyi kendi nefsi hakikati olan NUR'a kavuşturur. Allah'a vuslat ettirir. Zikir aynı zamanda Hakk'la olmaktır. **"Ben, beni zikredenle beraberim"** buyuran Allah namazda olan kişiyle ve zikriyle beraber bulunur. Namazda ve zikir esnasında zikir, zikredilen, zikreden BİR olur. Bu esnada itibarlar kalkar her yönden TEVHİD oluşur. **"Beni zikredin Ben'de sizi zikredeyim"** (Bakara/152) buyuran Allah zikredeni zikrettiği mertebeden anar. O kişiyi nefsinin asli hali olan Allah'ın nuruna ve Kur'an'ın sırrına ulaştırmasıdır. Allah'a miraç ettirir. Kişinin bulunduğu nefis mertebesinden Allah' olan yolculuğu sırasında nefsindeki değişiklikler arınma ile gerçekleşir. Bu ise nefsin tezkiye olup, asli haline dönmesidir. Nefs tezkiyesi ise nefsin zekatıdır. Emaneti asli vasıfları haline getirmesi ve zikir esnasında Allah'ın nurunu alemlere ulaştırmasıdır. Bu nefsin manevi zekatıdır. Aynı zamanda namazda "nefs" Allah'ın emrine ve sahibine teslim edilip BİRLİK hasıl olduğundan bilfiil kelime-i tevhid müşahade edilmektedir. İşte namaz ve zekatın hem maddi hemde manevi boyutuyla "nefs" kendi hakikatine ulaşarak en büyük iyiliği yapmış olur. Kendi hakikatine ulaşan nefsten ise ancak iyilik açığa çıkar. Nefsi kendi hakikatiyle Rabbine ulaştırana ise Rab kendi katından (indinden) tecelli eder. Hem Zatı hem de sıfat ve isimleriyle onu ihya eder. O'nu Zatiyla müjdeler.

Namaz ve zekat "Allah ile" ve "Allah için" olduğundan ve bu sırada Hakk'la "hüviyet beraberliği" gerçekleştiğinden, BİRLİK hasıl olduğundan, Allah her şeyi görür, bilir, işitir vs. Bu "billahi" ve "lillahi" sırrıyla Allah'ın her yönden O'nunla olmasıdır. Zira kudsi hadiste şöyle buyurulmaktadır: **"Kim Allah için olursa, Allah'da onun için olur"**.

Allah için olanı ise Allah; hem Zatiyla hemde sıfat ve isimlerine "halife" ve "vekil" tayin edip Zatına seçer. Sevilenlerden olur. "Habibullah" sırrına ulaşır. Bunun yolu nefis tezkiyesi ile kendi hakikatine ulaşmaktır. Bunun en etkin yöntemi ise namaz ve zekattır.

149. İNSAN – ALLAH ve HÜVİYET BERABERLİĞİ

"Muhakkak ki Ben sizinle beraberim, işitirim ve görürüm dedi" (Taha/56)

Allah bir ayeti kerimesinde şöyle buyuruyor: **"Nerede olursanız O (hüve) ilahi hüviyetiyle sizinle beraberdir"** (Hadid/4). Allah'ın hüviyeti O'nun isimleri ve sıfatlarıdır. Nasıl ki insanın Zatiyla görücü, bilici, işitici özelliği bir olup ondan ayrı değilse, Allah'ın Zati hüviyetide isimde ve sıfatlarından ayrı değildir. İnsan ise isim ve sıfatların tecelli mahallidir. İsim ve sıfatlar insanı içinden ve dışından kapsamıştır. İnsan adeta bunların içinde yüzmektedir. Yani Zatiyla, sıfatlarıyla, isimleri ile iç içedir. Allah onu her halde, her yerde, her an görmekte, işitmekte, bilmekte... vb. olup, her an durumunu kayıt altına almaktadır. Bu hakikat insanın izafi hüviyetiyle, İlahi Zati hüviyet ile "hüviyet beraberliği" ve "maiyet birlikteliği" diye adlandırılmaktadır.

150. NEFSİ NATIKA, NEFS MERTEBELERİ ve İNSANLIK

"Onlar (insanlar) Allah katında derece derecedir" (Ali-İmran/163)

Her insanın Allah'ın Zati ilminde bir ilmi hakikati vardır. Bu hakikate ise "ayan-ı sabite" adı verilir. Ayan-ı sabite ilahi isim ve sıfatların düzenlenmesidir. Mahluk değildir. Her insandaki düzenlenmesinin düzeyleri farklı olabilir. Farklı olmayan yönü ise "uluhiyetin düzenlenmesi" olup, Allah'ın uluhiyetini (ilahlığını) idrak edebilecek potansiyel ile halk edilmiş olduklarıdır. Her ayan-ı sabite kendi programındaki ilahi isim ve sıfatlar kanalıyla uluhiyeti anlayıp, idrak edebilecek istidatta yaratılmışlardır. Elest meclisinde "Evet Rabbımızsn" demeleri ve her nefsin bu cevaba şahid tutulması bu hakikate dayanır. Bu hakikat üzere **"Her doğan çocuk İslam fitratında doğar"** buyurulmuştur. Ayan-ı sabitelerdeki istidadı açığa çıkarmak üzere insana nefsi natıkası emanet olarak verilmiş ve yeryüzüne

gönderilmiştir. Nefsi natıka Allah'ın nurunu Kur'an'ın sırrını bilir. Allah'ın Zati sıfatlarının, subuti sıfatlarının, isimlerin mazharıdır. Bu hakikatleri açığa çıkarabildiği ölçüde Allah katında derecesi artar.

Allah ise Kur'anda nefis mertebelerini yedi bölüme ayırmıştır. Bunlar nefsi emmare, levvame, mülhime, mutmainne, raziye, marziyye, zekiye (safıye) nefis mertebeleridir. Nefsi natıka tek bir hakikat iken beden kalıbına girip yeryüzünde kendine ilişen ahlak ve sıfatlara göre derecelenmiştir. İnsanların Allah katındaki dereceleri de bu nefis mertebeleri ve tevhid idrakleri açısından değişiklik arzeder. Her nefis mertebesinin kendi içinde değişiklikleri ve düzeylerinin farklılıkları göz önüne alınınca "tek hüviyetin" farklı mertebelerde ve düzeylerde kendi mertebelerinde ve düzeylerinde "izafi hüviyetleri" olacağı açıktır. İşte "izafi hüviyet" lerdeki vasıfların ve sıfatların değişmesi ile Allah'ın indindeki derecelerde farklılık arzetedir. "İzafi hüviyet" ten "ilahi hüviyete" olan yolculuk ise seyr-i suluktur. Nefsi irfan yolu ve mutlak tevhid idrakine ulaşma yoludur.

151. AYAN-I SABİTE, NEFSİ NATIKA ve HAC- UMRE

"Hacı ve umreyi Allah için tamamlayın" (Bakara/196)

Her insanın Allah'ın Zati İlminde bir hakikati vardır. Bu hakikate "ayan-ı sabite" adı verilir. Ayan-ı sabite uluhiyetin programı olup Allah'ın isim ve sıfatlarının bir düzenlemesidir. Her insan ayan-ı sabitesi oranında Allah'ı bilir ve tanır. Allah'ın Zati İlmini kuşatamaz. Ancak Allah ise ilmi ile her şeyi kuşatmıştır. Kişinin nefsi natıkasını da içinden ve dışından kapsamıştır. Bu nedenle nefisini bildiği kadar Allah'ı bilebilir. "**Nefsini bilen Rabbını bilir**" hadisinin bir açıklımı da budur. Nefsi natıkası insana Allah'ın uluhiyetini (ilahlığını) tasdik için emanet olarak verilmiştir. "**La ilahe illallah**" hakikatini müşahedeli olarak yaşaması için şahadet aleminde yerini almıştır. Hacc, Hakikati İlahiyede cemalullah'ı seyr ve müşahededir. "**La ilahe illallah**" hakikatinin müşahedesidir. Umre ise, Hakikati İlahiyede, Hakikati Muhammediyeyi seyr ve müşahededir. "**Muhammeden Resulullah**" hakikatinin müşahedesidir.

İşte kişi bunları "Allah için" yapmalıdır. İnsan Zati ilmi hakikati ve nefsi natıkası itibariyle "Allah" isminin zuhuru içindedir. "Billahi" sırrıyla Allah iledir. İşte ayan-ı sabitesinde dürülü olan ve Allah ismi camisinde dürülü ve toplanmış olan ilahi isim ve sıfatları açığa çıkarmak için, bunlara mazhar olmuştur.

"Allah için" olmak tüm ilahi isim ve sıfatlara tahakkuk etmek ve O'na halife ve vekil olmaktır. Yani tüm ilahi isim ve sıfatları Zatına teslim ederek, Zatından gelen tecellilerin bereketiyle isim ve sıfatları gerçek hüviyetleri ve yüzleriyle açığa çıkarmaktır. Bu hakikat ise ayan-ı sabite de ve izdüşümü nefsi natıkada dürülmüştür. Hacc ve umre, bu hakikate ulaşıp ilahi isim ve sıfatlarla "beka" kazanıp, Allah'ı tanıyabileceği ölçüde tanımaktır. Bu ise ancak "Allah için" yapılır. Kudsi hadiste ise şöyle buyurur: "**Kim Allah için olursa, Allah'da onun için olur**". Yani O kişiye Zatiyla, sıfatlarıyla ve isimleri ile "beka" kazandırır. Halife ve vekil olarak Hakkın tecelligahı ve mazharı olur. Zati ilmindeki hakikatleri "billah" sırrıyla ona açar.

152. NEFSİ NATIKA ve MUTLAK TEVHİD

"Doğrusu Allah kendisine ortak koşulmasını asla affetmez. Şirkten başkasını ise dilediği kimseler için bağışlar ve mağfiret buyurur" (Nisa/48)

Allah her insanın ezeli ilmi hakikatine (Ayan-ı sabite) uluhiyet hakikatini program olarak koymuştur. Bu hakikate binaen "**Ben sizin Rabbiniz değilmiyim?**" sorusuna onları eleste muhatap tutmuş; ve "Evet Rabbimizsiniz" cevaplarına nefislerini şahit tutarak, işittikleri bu hakikate "itaat etmeleri için" yeryüzüne şahit olan nefisleri ile göndermişlerdir. Bu şahadet ezan-ı Muhammedi ile nefislere her an hatırlatılmaktadır. Ezen-ı Muhammedi, Kur'an ve Hz. Muhammed (sav) hep insanları tevhide çağırılmaktadır. Bu nedenle ezan "**La ilahe illallah**" lafzı ile biter. Ve Allah kendini tarif ederken "**La ilahe illallah işte Ben O'yum**" buyurmuştur. İnsanları da uluhiyetinin (ilahlığının) bilinmesi için halk etmiştir. Bu hakikatle var etmiş, bu hakikati müşahedeli yaşamaları için alemleri var etmiştir. yeryüzünde bu hakikat yaşandığı ölçüde ahiret bilinci (cennet cehennem boyutu) oluşmaktadır. Yani kişi tevhid bilinci ölçüsünde, ahiret yaşantısını bugünden hazırlamaktadır. Tevhidin zıddı ise şirkdir. Şirke ise Allah'ın rızası yoktur. Tevhid ise sadece "**La ilahe illallah**" kelimesini söylemek değildir. Gerek nefsi, gerek fiili, gerek esma, gerek sıfat ve gerekse zat mertebesinde uluhiyeti kavramak ve kişinin kendi varlığında ve alemlerde MUTLAK TEVHİD' e ulaşmasıdır. Bu ise MUTLAK TEVHİD' i idrak ile olur. Aşağıdaki cümlelerin hal edilip yaşanmasıdır TEVHİD. Herkes bu cümleden tevhid bilgisini ve halini ve tevhideki yerini araştırmalı ve "tevhid yoluna" çıkmalıdır. "**Allah, TEK VÜCUD HÜVİYETİ ile Zatiyla kaim ve batın, Vücutuyla mevcud, sıfatlarıyla muhit ve tecelli, esmasıyla malum ve tecelli, kudretiyle fail, fiiliyle zahir, eserleriyle meşhud, batını ile sırdır**". Bu idrakin dışındaki tevhid anlayışları içinde gizli şirki barındırabilir. "**Müşrikler birer pislikler**" (Tevbe/28) ayetiyle

bu kirden nefsi temizleyip, orijinal haliyle nefsi Hakk'a teslim edip, MUTLAK TEVHİD anlayışı ile "Müslüman" olarak ölebilelim.

153. HİKMET – TAKVA ve ALLAH KORKUSU – SEVGİSİ

"Hikmetin başı Allah korkusudur" (Hadis)

Allah korkusu, Allah'ı bilme ölçüsünde artar. Hz. Resul (sav) **"Allah'ı en çok bileniniz Benim, en çok korkanınız da Benim"** buyurmuşlardır. Allah'tan en çok müttakiler, takva ehli korkar. Takva ise temelde iki kısımdır: Birincisi emirlere riayet ve yasaklardan kaçmaktır. Bu herkese Kur'an ve Sünnet ile emredilendir. Takvanın en üst derecesi ise vücudundan (varlığından) geçmektir. Bunu açıklayan hadisinde Peygamber Efendimiz (sav) **"Vücudun kadar büyük günah olamaz"** buyurmuştur. Anlatılmak istenen ise Allah'ı isim ve sıfatları ile bilmek ve kendi nefsinin ayrı, Allah'ı ayrı görme şaşılığından kurtulmaktır. Bunun yolunda Hz. Resul (sav): **"Nefsini bilen Rabbini bilir"** hadisi ile açıklamıştır. Her insanın nefsi natıkası Allah'ın nurunu ve Kur'anın sırrını taşır. Bu hakikat örtüldüğü oranda Allah'tan uzaklaşır. Nefs ise Rabbin tecelli mahallidir. Allah her nefse isim ve sıfatları ile tecelli ederek kendini tanıtır. Rabliğini bildirir.

Allah ismi zit isimlerde dahil bütün isim ve sıfatları bünyesinde toplar. Kişi nefsinin tecelli mahalli olduğunu bildiğinde, Allah'ın her isim ile tecelli edebileceğini bildiğinden O'ndan korkar. Allah'ın Nafi, Tevvab, Gaffar isimleri olduğu gibi Müntakim, Kahhar isimleri olduğunda bilir. Bu hikmetle nefsindeki tecellilerden korkar. Bu korku ise onu Allah'a yaklaştırır. Zira şöyle bir irfana daha sahip olur. Allah nefse tecellisini, nefsin sahip olduğu vasıflar ve sıfatlar üzerinden yapar. Allah nefse taşımadığı vasıflar üzerinden muamele yaparak nefse zulmetmez. Bu idrakle olan korku beraberinde sevgi ve muhabbeti gerektirir. Bu nedenle böyle bir idrakle kişi nefsinin Kur'an ve Sünnet ile süsleyerek Allah'ın sevgisine de mazhar olur. Bu korku (haşyet) ile karışık bir muhabbettir. Hz. Resul'ün (sav) **"Bana ve size ne yapılacağını bilemem"** idrakiyle yaşamdır. Böyle bir idrakle yaşam şu cümle ile huzura kavuşur: **"Tabi ol Resulüne, Her işi Hûda eyler"**. İşte bu idrakle nefis emaneti Hakkın tecellilerine emanet edilir. Tecelliye rıza ile "RIZA MERTEBESİ" ne ulaşılır. Şu ayet bunu açıklar: **"Zira benim velim kitabı indiren Allah'tır. Ve o Salih kullarına sahip çıkar"** (Araf/196)

154. NEFSİ NATIKA ve ALLAH'IN TECELLİLERİ

"Onlar başlarına bir musibet gelince "Biz şüphesiz varlığımızla Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz" derler" (Bakara/156)

Allah alemlerde ve her nefiste isim ve sıfatları ile tecelli etmektedir. Allah ismi zit isimlerde dahil olmak üzere tüm ilahi isim ve sıfatları ile tecellidedir. O'nun Nafi, Tevvab, Muizz gibi cemal isimleri olduğu gibi Kahhar, Müntakim, Muzill gibi celal isimleri de mevcuttur. Her nefis içinde bulunduğu duruma göre bu zit isimlere muhatap olduğunda, zatını Allah'a döndürürse, musibet denilen şeyin Allah'ın isimleriyle görünmesinden ibaret olduğunu idrak eder. Kendi ilmi hakikatide (ayan-ı sabite) Allah'ın isim ve sıfatlardan ibarettir. Nefsi natıkası da... Bu bilinçle varlığını Allah'tan ayrı görmez ve "Allah'a aidiz" der. İsim ve sıfatlar Zatin'dan ayrı olmadığı için bunlarla olan tecelliler de yine Zat'ına dönecektir. Bu nedenle **"Allah'tan geldik, Allah'a döneceğiz"** lafzını bu idrakle söylerler. Bu husus şu kudsi hadisle bildirilmiştir: **"Allahu Teala bir kulu severse, onu çeşitli denemelere tabi tutar"**. Yani iptila ve musibetlerle onu dener. Kul o musibetlere sabrettiği takdirde ona üstünlük vererek sever. Şayet şükür yoluna girse, bu sefer onu Zatına seçer. Yani o kulu severse "fena" hali denemelerine sokar. Bundan sonra fenadan da fena haline geçirir. Daha sonra fena halini kaldırarak onu "beka" makamına vardırır. İşte bu manaya şu ayetle işaret edilir: **"Allahu Teala müminlerin mallarını ve nefislerini satın aldı... Ki onlara cennet vardır"** (Tevbe/111)

155. AYAN-I SABİTE, NEFSİ NATIKA ve BİLLAHİ SIRRI

"Ve kefabillahi vekiyıla" (Nisa/132), **"Ve kefabillahi veliyyen ve kefa billahi nasıra"** (Nisa/45)

(Vekil olarak Allah yeter), (Gerçek dost olarak Allah yeter, yardımcı olarak Allah yeter)

Her insanın Allah'ın Zati İlminde hakikati vardır. Bu hakikat "ayan-ı sabite" olarak adlandırılır. Bu hakikat Zatinin Zatına olan tecelli ile açığa çıkmıştır. Ayan-ı sabite Zat mertebesinde, Zatiyla, Zatça tecelli olup, mahluk değildir. Düzenlemesi uluhiyet üzeredir. "Allah" isminin ilk zuhur yeridir. Yani her ayan-ı sabite Zatta (nokta sırrı) Zatla (B sırrı) uluhiyet (ilahlık) üzere "Billahi" sırrıyla Hakk'la "hüviyet beraberliği" ve "maiyyet beraberliği" içindedir. Nefsi

natika bu beraberlik korunarak şahadet aleminde konumlanmıştır. Bunu belirten ayeti kerimede: **"Nerede olursanız O (hüve) ilahi hüviyetiyle sizinle beraberdir"** (Hadid/4) buyurulmaktadır.

Bu hakikat bilenlere açık, bilmeyenler için ise kapalıdır. Yukarıdaki ayetler "billahi" sırrıyla her ilahi isim ile Allah'ın insana her an, her yerde, her durumda yeteceğini ifade eden ayetlerdir. İlahi hüviyet bütün isimleri bünyesinde topladığından yukarıdaki ayetler örnek alınarak "her isim" kanalıyla "BİLLAHİ" bütünlüğünde Hakk bilen için vekil, yardımcı, dost, alim ve şahid vb. tir. Bu nedenle **"İman nerede olursan ol Allah'ın seninle olduğunu bilmendir"** buyurulmuştur.

Bu noktaya ulaşmanın yolu ise Kur'an ve Sünneti Muhammediye'ye her yönden uymaktır. Nefsi bilip, Rabbi bilip, uluhiyetini idraktır. Mutlak Tevhide ulaşmaktır. Yoksa bilinse de, kişiye hal olamaz.

156. NEFSİ NATIKA, HÜVİYET ve ULUHİYET TEVHİDİ

"Sizin ilahınız sadece Allah'tır ki O'ndan başka ilah yoktur. İlimi ile her şeyi kaplamıştır (kuşatmıştır)"
(Taha/98)

İlahi Zat kendini **"Ben gizli bir hazineydim. Bilinmekliliğimi sevdim. Halkı zuhura getirdim. Ta ki Beni bilsinler"** diye tanımlamıştır. İlah olan Zat kendini açığa (zuhura)çıkmadan önce "BEN" diye tanımlamıştır. Burası henüz hüviyetini açmadığı "hüviyet gaybı" – "Ahadiyeti Zat" mertebesidir. Halkı zuhura getirdikten (yarattıktan) sonra ise kendini "uluhiyeti Zat" mertebesinde açığa çıkarmıştır. İlahlığın söz konusu olduğu ve insanlardan bilinmesini istediği mertebede budur. **"La ilahe illallah işte Ben O'yum"** buyurarak insanları uluhiyetini bilmeye çağırmıştır. İlahi Zatin, uluhiyet mertebesindeki adı Allah'tır. Bu nedenle **"Sizin ilahınız sadece Allah'tır ki O'ndan başka ilah yoktur"** buyurulmuştur. Allah ismi ise tüm ilahi isim ve sıfatları kendi Zatinde toplamıştır. İsim ve sıfatlarının açığa çıkışı ile farklı ve zıt yönleri ilede bilinmesini murad etmiştir. tıpkı insandaki gibi. İnsanın zati tektir. Ancak onun gülen, ağlayan, işiten, bilen, anne, baba, kardeş, ressam, doktor, öğrenci, öğretmen, işçi gibi çok sayıda izafi isim ve sıfatları vardır. isim ve sıfatlarının çokluğu ZATINDAKİ TEKLİĞİ ve BİRLİĞİ değiştirmez. Allah'ın Zati da TEK ve BİR' dir. İsimleri ve sıfatları açısından çoğalmıştır. Bunların çokluğu uluhiyetinin (ilahlığının) açıklımıdır. İsim ve sıfatları ile Zati ilmini açmış, her yüzde bir ismi, bir vasfı ile görünür olmuştur. Bu nedenle ilmi en küçük zerre dahil her şeyi kuşatmıştır. İnsanın Zati ilmindeki programıda (ayan-ı sabite) Allah'ın isim ve sıfatlarıdır. Nefsi natikasında bu isim ve sıfatları dürerek halk etmiş ve şahadet aleminde isim ve sıfatların açıklımı ve müşahedesini için yeryüzünde zuhura çıkarmıştır. İnsan dahil alemlerdeki her şey isim ve sıfatlarının kendi mertebesinde görünümü ve açığa çıkışıdır. Sen bana veya bir şeye bakarken ondaki isimleri ve sıfatları, ben sana bir şeye bakarken sendeki ve ondaki isim ve sıfatları görmekteyim. Yani alemlerdeki her şey kendi hüviyeti mertebesinde ve kendi düzeyinden isimleri yansıtmaktadır. Her fiilde bu isimlerin yansımasıdır. Eserleri ile müşahade edilen yine isimlerin sonuçlarıdır ve suretleridir. İşte Allah uluhiyetini (ilahlığını) isim ve sıfatları ile açığa çıkarmaktadır. Allah ismi bütün ilahi isimleri ve sıfatları cem ettiğinden tek ilahdır. O'ndan başka ilah yoktur. Bunu belirten ayette; **"ilahınız tek bir ilahdır. İlahi hüviyetiyle O'ndan başka ilah yoktur. O rahman ve rahimdir"** (Bakara/163) buyurulmaktadır. Allah isminin sonundaki Hu (hüve) he harfi O'nun ilahi hüviyetini temsil etmektedir. "Ben gizli hazineydim" buyurduğu Zatina "bilinmesi için" Benliğini hüviyeti ile açmıştır. Benliğinden açtığı kısım "alemlerdeki hüviyeti" açmadığı kısım ise "hüviyet gaybı" olmuştur. Allah ismi ile hüviyetini tanımlamıştır. Alemlerde ilah olan hüviyeti ile Allah'tır ve O'ndan başka ilah yoktur. **"O (hüve) Rahman ve Rahimdir"** buyurularak uluhiyetin Rahman kaynaklı olarak isim ve sıfatları ile gerçekleştirdiğini ve Rahim isminden kaynaklanan faaliyet ile alemlerde isim ve sıfatlarıyla fiilde olduğunu açıklamaktadır. Bu konu MUTLAK TEVHİD' in açıklımıdır. Tahsili ile hakikate ulaşır ve kişi kendinde (nefsinde) ve alemlerde (her şeyin nefsinde) Rab olarak Allah'ın tecellide olduğunu idrakine varabilir. Bunu belirten ayeti kerimede; **"Fakat O (ilahi hüviyetiyle) Allah benim Rabbimdir. Ben tek Rabbimle hiç kimseyi ortak koşmam"** (Kehf/38) buyurulmaktadır. BU HÜVİYET TEVHİDİNİ ve ULUHİYET TEVHİDİNİ bir arada kapsar.

İnsan dahil alemlerdeki her şeyin nefsinde Rab ismi ile tecellide olan ise uluhiyeti Zatiyla Allah'tır. Allah'ın TEK VÜCUD HÜVİYETİN' de alemlerin her zerresinde Zatiyla kaim ve batın, sıfatıyla muhit ve tecelli, esmasıyla malum ve tecelli, kudretiyle fail, fiiliyle zahir, eserleriyle meşhud, batını ile sırdır. Her nefiste, nefislerin özelliklerini isim ve sıfatları ile açığa çıkaran Rabb'dir. TEK RABBİM buyurarak uluhiyeti Zat ve Rububiyeti Zat mertebesi tanımlanmaktadır. Böyle bir idrakle O'na ortak koşulması mümkün değildir. Açık ve gizli şirkten bu MUTLAK TEVHİD ile kurtulunur. Bu tevhid ise Vahdet-i Vücut ilmi ile Vahdet-i Şühud'tur. Bu idrakle bakan alemlerde O'ndan başka bir şey görmez. Şu ayeti tam manasıyla idrak eder. **"Göklerdeki ve yerdeki her şey O'nundur. Hepsini O'na boyun eğmiştir"** (Bakara/116). Her şey O'nun güzel isimleri ve sıfatlarının görünümünden başka bir şey değildir. Tabi ki her şey kendi mertebesinde O'nun ilahi hüviyetinden hissesini almıştır. İsimler ve sıfatlar ise Allah'ın Zatina aittir. bu nedenle her şey O'na (ilahi hüviyeti Zata) boyun eğmiştir. Bu idrake hal ile ulaşmak "tevhid ve nefsi irfan

yolu" ile mümkündür. Bu da epey zaman alan müşahededir. "TEVHİD ve NEFS MERTEBELERİ" nin eğitimi gereklidir. MUTLAK TEVHİD HÜVİYET ve ULUHİYET TEVHİDİNİ birleştirir.

157. NEFSİN HAKİKATİ

"Nefse ve onu düzenleyene yemin olsun ki" (şems77)

Nefs ve onu düzenleyen Allah aynı ayette birlikte zikredilip bunlar üzerine yemin edilmiştir. Üzerine Allah'ın yemin ettiği her şey kendi katında ulvi değere sahiptir.

İnsanın nefsi natıkası Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrı makamıdır. Nefs kendisine Hakk'ın verdiği bir takım kabiliyetler ile düzene sokulmuş ve tesviye edilmiştir. Nefs bu kabiliyetler ile dürüldüğünden, "**Ona ruhumdan nefh ettim**" (Hicr/29) ayeti ile nefse ruhundan nefh ederek nefsi kendi Zatına, sıfatlarına ve isimlerine tecelligah kılmıştır. Zatına ayna vasfı kazandırarak nefsi üzerine yemin etmiştir. Halk eden ve düzenleyen kendisi olduğundan nefis ile kendini aynı ayet içine alarak "ilahi beraberliği" de ilan etmiştir. Allah nefsi tecelli mahalli kıldığından ve nefsi vasıflardaki hüviyet ile beraber olduğundan nefse önemli bir değer katmıştır. Uluhiyetini ve Rububiyetini anlayabilecek olan insanın nefsidir. İnsanın nefsi zatını ve hüviyetini temsil eder. Bu nedenle nefsi natika asli hali olan Allah'ın nuruna ve Kur'anın sırrına ne kadar ulaşır ve ilahi hüviyeti ne kadar temsil ederse Allah'ın indindeki değeri artar. Hz. Muhammed (sav)' in nefsi natıkası en kemalli ve en mübarek nefis olduğundan O'nun ahlaki ile nefsi süsleyip güzelleştirmek gerekir. Üzerine yemin edilen nefsin hakikatine ulaşmış olmasının önemi açıktır. Yoksa nefis Kur'an'da mertebelerine göre belirtilmiş, her mertebedeki nefisten ayrı ayrı bahsedilmiştir. Üzerine yemin edilen nefis, Efendimizin nefsi natıkası ve O'na uyan nefislerdir. Her nefis bu yeteneklerle düzenlenmiş olduğundan üzerine genel olarak yemin edilmiş ve ayrıca nefsin mertebeleri ve özellikleri ayrı ayrı belirtilmiştir. Allah'ın Kur'an'da üzerine yemin ettiği şeylerden örnek verilecek olursa yemin değeri daha iyi anlaşılabilir; yemin edilenlere örnek; Hikmetli Kur'ana yemin olsun, Zikir dolu Kur'ana yemin olsun, Zikir okuyanlara and olsun, göğe ve Rabbine and olsun, Tura, yazılan kitaba and olsun, yıldızların mevkine and olsun, Kaleme ve yazdıklarına and olsun, kıyamet gününe, Göğe and olsun, Fecre and olsun, vb...

158. NEFSİ NATIKA ve NEFS TEZKİYESİ

"Nefsini temizleyen (tezkiye eden) kurtuluşa ermiştir" (Şems/9)

Tezkiye lügatte, temizlemek, arındırmak mânâlarının yanısıra, artırmak, geliştirmek, bereketlendirmek ve feyizlendirmek anlamını da ihtivâ eder. Bu mânâ çerçevesinde tezkiye, esâsen mânevî eğitimin bütün seyrini ifâde eder.

Nefsi tezkiye; öncelikle onu küfür, cehâlet, kötü hisler, yanlış îtikadlar, fenâ ahlâklardan temizlemektir. Yâni şer'-i şerîfe aykırı her türlü îtikâdî, ahlâkî ve amelî yanlışlıklardan arındırmaktır. Onu temizleyip kötülüklerden koruduktan sonra da, îmân, ilim, irfân, hikmet, hayırlı duygular, güzel huylar gibi takvâ hasletleriyle terbiye ve tezyîn ederek, onu rûhâniyetle doldurmaktır.

Tasavvufta tezkiye, nefsin isteklerini azaltarak onun beden üzerindeki hâkimiyetini kırmak ve bu sûretle rûhun hükümlerine imkân sağlamaktır. Bu da ancak nefse karşı irâdeyi güçlendirecek olan riyâzât yoluyla, yâni yiyip içme, uyuma ve konuşmada îtidâle riâyet gibi usûllerle sağlanabilir. Bundan dolayıdır ki, tasavvufta nefsi dizginlemenin usûlü; killet-i taam (az yemek), killet-i menâm (az uyumak) ve killet-i kelâm (az konuşmak)'dır, denilegelmiştir. Çünkü bunlar riyâzât ile nefse hâkimiyetin ilk adımlarıdır. Fakat her hususta olduğu gibi, bu usûlleri tatbikte de îtidâli elden bırakmamak gerekir. Çünkü beden, Allâh'ın insanlara bir emânetidir.

Yâni kul, nefsinin tezkiye ederken ifrat ve tefrîttan sakınmalı, onun azgınlıklarına set çekeyim derken, riyâzât ve mücâhedede aşırılığa düşmemelidir. Çünkü din, bütün hâl ve davranışlarda îtidâli emreder. İnsanlara her türlü ifrat ve tefrîttan uzak durmayı öğütler. Üstelik nefsi, mutlak sûrette bertaraf etmek mümkün olmadığı gibi, bu, matlûb da değildir. Buna göre nefsin tezkiye edilmesi, nefsanî temâyüllerin ilâhî emirler çerçevesinde dizginlenip terbiye edilmesi demektir.

Nefsin terbiye ve tezkiye edilmesi, beşerî âkıbetin felâket veyâ saâdet olarak gerçekleşmesinde en belirleyici faktördür. Bu terbiye ve tezkiye için evvelâ ilâhî irâdeye râm olup şehvî ihtiraslar ve çirkin hâllere karşı koymaya çalışmak icâb eder. Her mümin, kendi kusur, noksanlık, acziyet, hiçlik ve câhilliğini idrâk ederek; Rabbinin bütün azamet, kudret ve kemâliyle kavramalı ve fiillerine bu idrâk ile yön vermelidir. İşte bu yapılabildiği takdirde, -Kur'ânî tâbirle- "kötülüğü şiddetle emreden" nefis, mezmûm sıfatlardan arınıp makbûl bir hâle gelir.

Nefsi tezkiyeye çalışmak ve bu uğurda ciddî bir gayret ile seyr u sülûke girmek, ehemmiyetine ve zorluğuna binâen "cihâd-ı ekber" kabul edilmiştir.

Nitekim bu tâbiri Peygamber Efendimiz -sallâllâhu aleyhi ve sellem-, pek zorlu geçen Tebük Gazvesi'nden dönüşlerinde bizzat ifâde ederek ashâbına: "- Şimdi küçük cihâddan büyük cihâda dönüyoruz." buyurmuşlardır.

Hâlbuki dönmekte oldukları sefer, pek büyük bir gazveydi. Zirâ seferin evvelinden nihâyetine kadar münafıkların fitneleri ve şeytanın vesveseleri eksik olmamıştı. O yıl şiddetli bir sıcaklık ve kuraklık hüküm sürmüştü. Katedilen yol, oldukça uzundu ve yaya yürümeye müsâid değildi. Meyvelerin toplanacağı hasad mevsimi de gelip çatmıştı. Kendilerini kalabalık bir Bizans ordusunun beklemekte olduğu haberi ise, bu gazveyi daha da zorlu bir sefer kılmaktaydı. Otuz bin kişiyi aşan sahâbî ordusu, bin kilometre gitmiş ve geri dönmüştü. Medîne'ye yaklaşırken âdetâ şekilleri değişmişti. Derileri kemiklerine yapışmış, saç-sakal birbirine girmişti. Hâl böyleyken Rasûlullâh -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'in söylediği bu sözün hikmetini merâk eden bâzı sahâbiler, hayretler içinde: "- Yâ Rasûlâllâh! Hâlimiz meydanda! Bundan daha büyük cihâd olur mu?" dediklerinde Peygamber Efendimiz -sallâllâhu aleyhi ve sellem-: "- Evet! Şimdi küçük cihâddan en büyük cihâda; nefsin hevâsı ile mücâhedeye dönüyoruz!" buyurdular.

Diğer taraftan bütün gazvelere katılıp sâdece Tebük Gazvesi'nden -mâzeretsiz- geri kaldıkları için ihtilâttan men (yalnızlığa terkedilmek) ile cezâlandırılan ve bu sebeple ashâb ve Rasûlullâh -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'in yüzlerine bakmadığı, kendileriyle konuşmadığı, selâmlarına bile mukâbele etmediği üç sahâbînin tasvîre sığmayan pişmanlık ve perişanlığı meşhûrdur.

Şimdi insaf ile düşünmeli ki, böyle bir cihâd, küçük cihâd addedilir ve küçük cihâddan geri kalmak, insanı daha dünyâ hayâtında bu kadar hakîr ve hacîl bırakırsa, en büyük cihâd olan nefislerin tezkiyesi ve kalblerin tasfiyesi husûsundaki gaflet ve ihmâl, yarın huzûr-i ilâhîde insanı ne derece zor ve müşkil bir vaziyete dūçâr eyler!.. Bu ürpertici hakîkat önünde her akıllı mümin, nefsin derhal derin bir muhâsebeye tâbî tutmalıdır. Yarın çok geç olmadan ve ilâhî hesap gelmeden evvel kendimizi, yine kendi irâdemizle hesâba çekmek mecbûriyetindeyiz.

Zirâ yüce Mevlâmızın âyet-i kerîmedeki şu ikâzı gâyet şiddetlidir: **"Sizi boş yere yarattığımızı ve bize geri döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?"** (el-Mü'minûn, 115). Diğer bir âyet-i kerîmede de Cenâb-ı Hak: **"İnsan, kendisinin başboş bırakılacağını mı zanneder?!"** (el-Kiyâme, 36) buyurmuştur.

Rasûl-i Ekrem -sallâllâhu aleyhi ve sellem-: "Akıllı, nefsine hâkim olup onu hesâba çekerek ölümden sonraki hayat için çalışan, ahmak da nefsin hevâsına tâbî kıldığı hâlde Allâh'tan (hayır) umandır." (Tirmizî, Kıyâmet, 25; İbn-i Mâce, Zühd, 31) buyurmuştur.

Bu itibarla her mümin, tezkiyesi ile mükellef olduğu nefsine karşı ciddî bir mes'ûliyet şuuruyla hareket etmelidir. Kişinin, nefsin tezkiye etmeye çalışırken, bu işin ehemmiyet ve usûllerine vâkıf olması gereklidir. Aksi hâlde "kaş yapayım derken göz çıkarma" meseline olduğu gibi bir hatâyâ düşülebilir.

Nefsin tehlikelerine karşı Cenâb-ı Hak biz kullarını şöyle uyarır:

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا

"(Ey Rasûlüm!) Nefsânî arzularını kendisine ilâh edinen kimseyi gördün mü? Artık ona sen mi vekîl olacaksın?" (el-Furkan, 43)

Bir hadîs-i şerîflerinde -sallâllâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz de: "- Ümmetim adına en çok korktuğum şey; nefislerinin hevâlarına uymalarıdır." (Suyûtî, Câmiu's-Sağîr, I, 12) buyurmuştur.

Bu sebepledir ki nefis tezkiyesi, her mümin için son derece hayâtî ehemmiyeti hâiz ve büyük mes'ûliyeti mûcib bir keyfiyettir. Bu mes'ûliyeti Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Kerîm'de:

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيْهَا

"Muhakkak ki nefsin tezkiye eden (kötülüklerden arındıran) kurtuluşa ermiş, onu fenâlıklara gömen de ziyân etmiştir." (eş-Şems, 9-10) şeklinde ifâde buyurmaktadır. Yâni nefsin terbiye edip uslandıran, selâmetle yolunu katetmiş, bunun aksine onu azgınlık ve vahşîliğiyle başbaşa bırakan da ebedî bir hüsrân ve ziyâna dūçâr olmuştur. Görüldüğü üzere nefis, kendisine ölçsüzce tâbî olduğu zaman ebedî bir felâket sebebiyken, terbiye edilip itaat altına alındığında ise insanı meleklerden üstün bir mevkiye yükselten bir kazanç vesîlesidir.

Diğer taraftan infak, sadaka, hizmet gibi sâlih ameller, zâhiren başkalarına faydalı olmak sûretinde görünse de, hakîkatte nefse doğruyu, güzeli ve hayırlıyı telkîndir. Çünkü iyilikler bu sûretle benlikte yer eder ve rûh, bunlarla ünsiyet peydâ eder. Diğer bütün sâlih amellerle birlikte sözlerin en güzeli ve en doğrusu olan Kur'ân-ı Kerîm'i okumak, nasîhatlerini can kulağıyla dinlemek ve ahkâmıyla âmil olmak da, nefsin islâhına en büyük vesîlelerden biridir. Hayatını bütünüyle Kur'ân istikâmetinde tanzîm eden bir kul, nefsinin şerrinden ve şeytanın desîselerinden kurtulur ve yalnız Hakk'ın rızâsını talep hâlinde yaşar. Kalbi ilâhî lutf tecellîlerine mazhar olur. Bu duruma gelen bir kul için, artık gözün gördüğü, kulağın işittiği zâhirî iklimin ötesine mânevî bir pancur açılmış ve kâinât, hikmetli ve azametli bir kitâb hâline gelmiştir.

O hâlde hiçbir mümin, Kur'ân-ı Kerîm'deki ilâhî emir ve nehiylerden gâfil olmamalı, ebedî saâdet ve selâmetini tehlikeye atmamalıdır.

Yüce kitâbımız Kur'ân-ı Kerîm'de nefis tezkiyesiyle alâkalı pek çok âyet-i kerîme mevcuttur. Bu âyetlerde "tezkiye": - Allâh Teâlâ'nın tezkiye etmesi, - Rasûlullâh -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'in tezkiye etmesi, - Kişinin kendi nefsinin tezkiye etmesi şeklinde, umûmiyetle üç kısımda mütâlâa edilmiştir.

1.Allâh Teâlâ'nın Tezkiye Etmesi

Cenâb-ı Hak âyet-i kerîmede şöyle buyurur:

فَلَا تَزُكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى

"...Kendinizi (beğenip) temize çıkarmayın. O, fenâlıktan sakınanın kim olduğunu çok iyi bilir." (en-Necm, 32)

Merhum Elmalılı Hamdi Efendi bu âyet-i kerîmeyi şöyle tefsir eder: "Kendinizi günahsız, kusursuz ve tertemiz addederek övmeyin. Zîrâ farkında olmadığınız birçok kusurlarınız bulunabilir. "Bu mevzûda müfessir Âlûsî de şöyle der: "Bu âyetin, "- Bizim namazımız, orucumuz, haccımız var!" diyen bir topluluk hakkında indiği rivâyet edilir. Ucub ve riyâ karışması endişesiyle kulun işlediği ibâdet ve hayırları gizli tutması daha makbûldür. Fakat böyle menfî bir niyet olmaksızın, teşvîk maksadıyla söylenmesinde bir beis yoktur."

Diğer bir âyet-i kerîmede Cenâb-ı Hak şöyle buyurur: "Kendilerini temize çıkaranlara bakmadın mı? Bilakis, Allâh kimi dilerse onu temize çıkarır." (en-Nisâ, 49). Bu âyetteki tezkiye, kişinin kendini överek temize çıkarma çabasından ibârettir. Hâlbuki tezkiye takvâyâ bağlıdır. Takvâ ise bâtında bir sıfattır ve onun hakîkatini ancak Allâh bilir. O bakımdan ancak Allâh'ın tezkiyesi makbûl olur, kendi kendimizi tezkiye etmemiz değil.

Nitekim -sallâllâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz: "- Allâh'ım! Nefsime takvâsını ver ve onu tezkiye et! Sen onu tezkiye edenlerin en hayırlısıdır. Sen onun velîsi ve Mevlâ'sısın." (Müslim, Zikir, 73) diye duâ ederlerdi.

Âyet-i kerîmede: "... Eğer üzerinizde Allâh'ın fazlı ve rahmeti olmasaydı içinizden hiçbiriniz ebediyen temize çıkamazdı. Ancak Allâh, kimi dilerse onu temize çıkarır. Allâh hakkıyla işiten ve her şeyi kemâliyle bilendir." (en-Nûr, 21) buyrulur.

Görüldüğü gibi âyet-i kerîmede tezkiyenin Allâh'a âit olduğu ifâde ediliyor. Zîrâ Allâh Teâlâ, fazlı ve rahmetiyle kulu taatlere ve diğer tezkiye vâsıtalarını kullanmaya muvaffak kılar. Bu itibarla kul, benlik iddiâsından sakınarak, ilâhî tezkiye sâyesinde ulaştığı kemâli, kendi dirâyet, liyâkat ve gayretine hamletmemelidir. Cenâb-ı Hakk'ın tezkiye etmesi dışında kulun, âhirette kendini temize çıkaramayacağına idrâki içinde bulunması gerekir. Bu anlayış, ebedî kurtuluşa kavuşmanın en mühim vesîlelerinden biridir. Zîrâ tezkiye, her ne kadar azim ve gayret bakımından insana; irşâd ve tâlim yönüyle peygamberlere ve onun vârisi durumundaki mürşidlere nisbet edilirse de, ilâhî merhametiyle kullarını tezkiyeye muvaffak kılması ve bunu yaratması açısından Cenâb-ı Hakk'a nisbet edilmelidir.

2.Rasûlullâh -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'in Tezkiye Etmesi

Kur'ân-ı Kerîm'de Hazret-i Peygamber -sallâllâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in vazîfeleri hakkında şöyle buyurulmaktadır:

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ
وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

"(Ey insanlar!) Andolsun ki, kendi içinizden, size bir peygamber gönderdik. O, size âyetlerimizi okuyor, sizi tezkiye edip kötülüklerden arındırıyor, Kitâb'ı ve hikmeti tâlim edip bilmediklerinizi öğretiyor." (el-Bakara, 151)

"Andolsun ki içlerinden, kendilerine Allâh'ın âyetlerini okuyan, (kötülüklerden ve inkârdan) kendilerini temizleyen, kendilerine Kitap ve hikmeti öğreten bir Peygamber göndermekle Allâh, müminlere büyük bir lutufta bulunmuştur. Hâlbuki daha önce onlar apaçık bir sapıklık içinde idiler." (Âl-i İmrân, 164)

Bu âyetlerden de açıkça anlaşılacağı üzere Fahr-i Kâinât -sallâllâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in üç aslî vazîfesi vardır:

a. Allâh'ın âyetlerini insanlara okumak: Peygamberlerin ümmetlerini hak yoluna dâveti, gelen vahyin okunmasıyla başlar. Ancak bu vazîfe, insanları umulan hedefe ulaştırmada ilk merhaledir ve bir zemîn teşkîl eder.

b. Tezkiye etmek: Tevhîd dâvetinin maksadına ulaşması, ancak nefisleri küfür, şirk ve günah gibi mânevî kirlerden temizleyip huşû ve huzûra erdirmekle mümkündür. Nitekim mâzîsi câhiliyye insanı olan ashâb-ı kirâm, hidâyet bulup Allâh Rasûlü -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'in feyizli sohbeti ve mânevî terbiyesiyle gönüllerini arındırdıkları anda dünyânın en mümtaz insanları hâline geldiler. Onların, dillerde ve gönüllerde dolaşan fazîlet menkıbeleri çağları ve iklimleri aşti.

c. Kitap ve hikmeti öğretmek: Bu merhalede ise uyulması gereken kânunları ve hükümleri beyân eden kitabın, yâni Kur'ân-ı Kerîm'in tâlimi gelir. Kur'ân-ı Kerîm'in rûhunda derinleşebilmek, kalbî seviyeye bağlıdır. Kur'ân-ı Kerîm, asıl kalb ile okunup anlaşılır. Gözler ise kalbe ancak basit bir vasita hükmündedir.

Kur'ân, kâinât ve insan, esmâ-yı ilâhiyye tecellîleriyle meydana geldiğinden sonsuz bir sırlar hazînesidir. Bu sır ve hikmetler de kalbî arınma ve olgunlaşmaya göre idrâkte tecellî eder.

Hikmetin tâlimi, bütün bu merhalelerden sonra gelir. Çünkü Allâh Teâlâ, esmâ-yı ilâhiyyesinin beşer idrâkine kelâm sûretinde tecellîsi demek olan Kur'ân-ı Kerîm'in hikmet ve sırlarına, ancak arınmış bir kalbe sâhip kimseleri vâkif eyler.

Âyet-i kerîmelerde tezkiye ile kitâb ve hikmetin tâliminin bir arada zikredilmesi, tezkiye olunmamış kimselerin ilim elde edemeyeceklerini, etseler de bu ilmin kendilerine bir fayda sağlamayacağını ifâde etmektedir. Zîrâ ilim ve hikmet öyle bir nûr ve zînettir ki bunu elde etmek için, onun mekân tutacağı yerlerin, yâni kalbin, evvelâ lüzûmsuz ve zararlı şeylerden tahliye edilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan Peygamberler önce âyetleri okurlar, sonra bu âyetlere inanan ve gönül veren kimselerin, nefislerini aşırılıklardan, çirkinliklerden arındırarak kalblerini mânevî kirlerden tasfiye ederler. Daha sonra da tezkiye ve tasfiye olunmuş kimselere kitâb ve hikmeti tâlim ederler. Kâinattaki sır ve kudret akışlarına da ancak böyle bir kalbin sâhipleri âşinâ olur ve bir hikmet menbaı hâline gelebilir.

Peygamber -sallâllâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in bu vazîfelerinden âyetleri okuyup haram ve helâli öğretmek âlimler tarafından; nefisleri tezkiye, kalbleri tasfiye etme vazîfesi ise mürşid-i kâmiller vâsıtasıyla kıyâmete kadar devâm edecektir.

3. Kişinin Kendi Nefsini Tezkiye Etmesi

Bu hususta Cenâb-ı Hak âyet-i kerîmede şöyle buyurur: "**Nefse ve onu düzenleyene, sonra da ona hem kötülüğü hem de ondan sakınmayı ilhâm edene yemin olsun ki, nefsinin tertemiz yapan kurtuluşa ermiş, onu (cehâlet ve günahlar ile) mâsiyetlere gömen de ziyân etmiştir.**" (eş-Şems, 7-10)

Âyet-i kerîme muktezâsınca ancak Allâh'ın temizlediği, yâni günahlardan arınmış, feyz ve takvâ ile terbiye olunmuş kimseler gerçek kurtuluşa ermişlerdir. Hak Teâlâ'nın: "**(Sâlih) kullarımın arasına katıl ve cennetime gir.**" (el-Fecr, 29-30) âyetindeki beşâreti de yine bu mes'ûd kullar hakkındadır.

Diğer bir âyet-i kerîmede de Cenâb-ı Hak:

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى

"Gerçekten temizlenen ve Rabbinin ismini zikredip O'na kulluk eden kimse, şüphesiz kurtuluşa ermiştir." (el-A'lâ, 14-15) buyurur.

Ayrıca âyet-i kerîmedeki sıralama da câlib-i dikkattir. Şöyle ki:

- Önce kalb, beden ve malı menfliklerden güzelce temizlemek,
- Bu sâyede Rab ile kul arasına giren gaflet perdelerini kaldırıp atmak,
- Sonra da helâl gıdâlarla beslenmiş bir beden ve zâkir bir kalb ile huşû içerisinde tam bir ibâdet iklimine girerek gönlü rûhânî lezzetlerle tezyîn etmektir.

Müfessir Bursevî'nin beyânı vechile: "Bu âyette, şeriate aykırı işlerden nefsi temizlemeye, kalbi dünyâ sevgisinden arındırmaya, gücü nisbetinde Allâh'a yönelmeye, hattâ Allâh'tan başkasını hatırlamaktan bile sakınmaya işâret vardır."

Nitekim Allâh dostlarından Ebû Bekir Kettânî -kuddise sirruh-'a ölüm döşeğindeyken ne gibi bir ameli olduğu sorulduğunda, bu umdelerin âdetâ fiilî bir nümûnesi mâhiyetinde şu güzel sözlerle mukâbele etmiştir: "- Ölümüm yakın olmasa, riyâ olacağı endişesiyle size amelimden bahsetmezdim. Tam kırk yıl kalbimin kapısında bekçilik yaptım. Onu Allâh Teâlâ'dan başkasına açmamaya çalıştım. Kalbim o hâle geldi ki, Allâh'tan başkasını tanımaz oldum."

İbn-i Abbas -radiyallâhu anh-, yukarıdaki âyette geçen "tezekkâ" kelimesini, "Kişinin Lâ ilâhe illâllâh! demesidir." şeklinde tefsir eder. (Kurtubî, el-Câmî, XX, 22) Zîrâ tezkîyede ilk adım, kalbin küfür ve şirkten temizlenmesidir.

Nitekim kelime-i tevhîd, önce nefy ile başlar. Yâni "Lâ ilâhe" diyerek kalbden âdetâ put hâline gelmiş nefsânî hevesler, çirkin ahlâk ve huylar çıkarılır. Sonra isbâta geçilir. Yâni "İllâllâh" demek sûretiyle, bir nazargâh-ı ilâhî durumunda olan kalb, Allâh Teâlâ'nın tevhîd nûrlarıyla doldurulur.

Şâir bu gerçeği ne güzel ifâde eder:

Sür çıkar ağyârı dilden tâ tecellî ede Hak
Pâdişah girmez saraya hâne mâmûr olmadan

"Gönül sarayından Allâh'tan gayrı ne varsa hepsini çıkar. Zîrâ hâne mâmur olmadan pâdişah sarayı teşrif etmez." Tezkîyenin ehemmiyeti sadedinde İbrâhim Desûkî -kuddise sirruh- şöyle buyurur: "- Ey oğlum! Gündüzlerini oruçla, gecelerini namazla geçersen, temiz bir iç âlemine ve Hak ile hâlis bir muâmeleye de sâhip olsan, sakın benlik iddiâsında bulunma! Sakın gurûra mağlûb olup nefsin kandırmasına aldanma. Zîrâ nice derviş, nefsinin hevâsına kapılıp helâk oldu."

Hâtem-i Esamm -kuddise sirruh- da şöyle buyurur: "Muhteşem konaklara, verimli bağ ve bahçelere aldanma. Cennetten daha güzel bir yer yoktur. Fakat Hazret-i Âdem'in başına ne geldiyse, cennetin o sonsuz güzellikleri içindeyken geldi. Nefsi orada ebedî kalmak istedi. Yasak meyvaya yaklaştı. Murâd-ı ilâhî îcâbı, dünyâyâ indirilmekle cezâlandırıldı.

İbâdet ve kerâmetinin çokluğuna aldanma. Zîrâ sâhib olduğu bunca kerâmete rağmen, Allâh -celle celâlühû-'nun kendisine ism-i âzamı öğrettiği Bel'am bin Baura'nın başına gelen hazîn âkıbet, ne kadar ibretlidir.

Sen, sen ol; ilim ve amel çokluğuna da aldanma. Çünkü onca ilim ve tâatine rağmen iblisin başına neler geldi, bilmiyor musun?! Nefs ve şeytanın iğvâsıyla aldanarlardan olma!

Nitekim kullarına merhameti sonsuz olan yüce Rabbimiz, âyet-i kerîmelerde şeytanın hîle ve tuzaklarına karşı îkaz sadedinde şöyle buyurur: "**İblis dedi ki: (Ey Rabbim!) Yemin ederim ki, beni azdırmaya karşılık, ben de insanları saptırmak için senin doğru yolunun üstüne oturacağım.**" (el-A'raf, 16), "**(İblis) dedi ki: Rabbim! Beni azdırmaya karşılık ben de yeryüzünde onlara (günahları) süsleyeceğim ve onların hepsini mutlaka azdıracam!**" (el-Hicr, 39)

Âbidlerin, zâhidlerin yanında bulunuyorum diye de kendine güvenme. Zîrâ kuru kuruya bir berâberlik faydasızdır. Sâlebe, Hazret-i Peygamber -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'in sohbetinde duygusuzca bulunduğundan fecî bir âkıbete uğradı.

Bir peygamber evlâdı olmasına rağmen Hazret-i Nûh'un oğlu, babasının dâvetinden kendisini müstağnî görmek gibi bir bedbahtlığa dūçâr oldu. Aralarındaki kan bağı dahî ona bir fayda vermedi. Netîcede, helâk edilenlerden oldu.

Hazret-i Lût'un karısı, kâfir ve fâsıklara olan ünsiyet ve muhabbeti sebebiyle yanibaşındaki hidâyet nûrundan nasibsiz kaldı ve gaflet içerisinde küfrün karanlıklarına daldı.

Hülâsa; ilim, amel, mal, evlâd ve dost gibi ne kadar dayanak varsa âhiretteki kurtuluşun için bunlara çok güvenme! Bunlardan nefsinde aslâ pay çikarma."

Âyet-i kerîmede, "nefs engelini aşarak menfiliklerden arınanların kurtuluşa ereceği" ifâde buyuruluyor. Bu ifâdeden aynı zamanda "tezkiye olmayanların yâni benliklerini menfiliklerden arındırmayanların kurtuluşa eremeyecekleri" mânâsı ortaya çıkmaktadır.

Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyurur:

إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ

وَمَنْ تَزَكَّى فَإِنَّمَا يَتَزَكَّى لِنَفْسِهِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

"...Sen ancak göremedikleri hâlde Rablerinden korkanları ve namaz kılanları uyarabilirsin. "Kim temizlenirse", sırf kendi faydasına temizlenmiş olur. Nihâyet varış Allâh'adır." (Fâtır, 18)

Âyet-i kerîmede, peygamberlerin ümmetlerini fecî âkıbetlere dâir inzâr ve korkutmalarının, ancak görmedikleri hâlde kalbleri Allâh'ın haşyeti ile dolu olan, namaz kılan ve zâhirlerini ibâdet ile tezyîn etmiş bulunan kimselere fayda vereceği beyân buyurulmaktadır.

Günahkâr kişi, günâhının vebâlini ancak kendisi çekecek ve kimse ona ortak olamayacaktır. İşlenen hayırlar da sâdece sâhibine fayda verecektir. Temizlenen kimse de, kendi lehine temizlenecektir.

Âyetteki "tezekkâ", haşyetullâh ve namazı huşû ile kılmaya da şâmilidir. **"Allâh'tan gerçek mânâda ancak âlim olanlar haşyet duyar."** (Fâtır, 28) âyeti, kişinin gerçek bilgiye eriştiği ölçüde, Allâh'a karşı kalbî ürperişler içinde olacağını ifâde eder. Rabbini bilmeyen ve ondan haşyet duymayan kimselerin kalbleri ölüdür. Böylelerine îkâz ve nasîhat tesir etmez. Yâsîn Sûresi'nin yetmişinci âyetinde buyurulan "(Peygamber, Kur'ân ile kalbleri) diri olanları uyarın diye..." beyânı da bunu anlatır. Yâni bâtında haşyet, zâhirde de dosdoğru bir namaz olmalıdır.

Günahlardan temizlenmenin karşılığı, cennet ve onun yüksek dereceleridir. Âyet-i kerîmede buyrulur: **"Kim de sâlih amellerde bulunmuş bir mümin olarak O'na varırsa, üstün dereceler işte sırf bunlar içindir. İçinde ebedî kalacakları, zemininden ırmaklar akan Adn cennetleri! İşte arınanların mükâfâtı budur."** (Tâhâ, 75-76)

Allâh'tan başkasına gönül bağlamaktan kurtulmanın karşılığı ise cennetin de ötesinde bir nâiliyyet olan Cemâlullâh nîmetidir ki, orada Allâh Teâlâ'nın târiflere sığmayan güzelliğindeki cemâlinin tecellîleri temâşâ edilir. Kim kendi irâde ve ihtiyârî ile ve hakkıyla Allâh'a yönelirse, O'nun dışında bir düşüncesi kalmaz. Allâh'ı tanımak, yâni mârifetullâh da, tezkiye edildikten sonra nefsin hakîkatini öğrenmekle başlar. "Nefsini bilen, Rabbini de bilir." hakîkati, bu mânâyâ tekâbülmektedir.

İşte insanlığın ekseriyetle maddeye râm olup nefsâniyet sultasında rûhlarını kararttığı günümüzde, nefsin süflî ihtiraslarından müstağnî kalabilen nûrânî zevâtın rehberliğine olan ihtiyâcımız daha da şiddetlidir. Bu münâsebetle Hak dostu mânevîyât sultanlarının, kalbleri ihyâ eden nasîhat ve tavsiyelerinden ve onların bir nümûne-i imtisâl olan ibret ve hikmet dolu yaşayışlarından kendi nâmımıza hisseler almamız.

Millî târihimizin zâhir planında olduğu kadar mânevîyât âleminde de zirve şahsiyetlerinden biri olan Yavuz Sultan Selîm Han'ın, yolumuzu aydınlatmaya medâr olabilecek şu davranışı ne kadar mânîdârdır: O, zaferlerden zaferlere nâil olduğu Mısır Seferi'nden dönerken, İstanbul halkının kendisini büyük bir heyecanla beklediğini haber aldı. Bunun üzerine şehre yaklaşmış olmasına rağmen, ordusunu Çamlıca'nın arka eteklerinde konaklatarak hemen

İstanbul'a girmedi. Nice muazzam ordulara gâlib gelmiş olan Sultan, nefesine mağlûb oluvermek korkusuyla binbir endişeye bürünerek lalası Hasan Can'a: "- Lala! Hava kararsın, herkes evlerine dönsün de ondan sonra İstanbul'a girelim. Fânîlerin alkışları, zafer tâkları ve iltifatları bizi nefsimize mağrûr edip yere sermesin!.." dedi.

Nihâyet akşam olup her yer karanlığa gömüldükten sonra, gizlice ve alâyişsiz bir şekilde şehre girdi. Zîrâ o, ihtişam ve saltanatın nefsi düşürebileceği tuzaklara karşı uyanık bir sultan idi. Bir velînin kudsî nefesiyle irşâd olunmanın, dünyâ saltanatından da kıymetli olduğunu ifâde eden şu beyti pek meşhurdur:

Pâdişâh-ı âlem olmak bir kuru kavgâ imiş
Bir velîye bende olmak cümleden âlâ imiş

Her mümin, sık sık nefsiyle iç hesaplaşmaya girerek, onu sîgaya çekmeli; mânevî vaziyetine ciddî bir şekilde çeki düzen verip, gidişâtını kontrol altına almalıdır. Buna rûhiyât ilminde "bâtînî tefahhus" (nefs muhâsebesi) denilir. İnsan, hiç olmazsa başını yastığa koyduğu her yirmi dört saatte bir, o günün muhâsebesini yapmalı ve kendini sîgaya çekmelidir. Bunu alışkanlık hâline getirenlerin hatâda ısrar illetinden kurtulabilmeleri kolaylaşır.

Bu hususta İmâm Gazâlî Hazretleri'nin şu nasihatlerine kulak verelim: "Bir mümin, sabah namazını kıldıktan sonra ve güne başlamadan evvel, bir süre nefsi ile başbaşa kalıp, onunla bâzı muâhedeler yapmalı ve birtakım şartlar üzerinde anlaşmalıdır. Nitekim bir tüccar da sermâyesini ortağına teslim etmek mevkiindeyse onunla böyle muâhedeler yapar. Bu arada ona bâzı îkâzlarda bulunmayı da ihmâl etmez. İnsan da nefsiye şu îkâz ve telkînlerde bulunmalıdır: "- Benim sermâyem ömrümdür. Ömrüm gidince anaparam da gider ve artık kâr ve kazanç sona erer. Fakat bu başlayan gün, yeni bir gündür. Allâh Teâlâ bu gün de bana müsâade ederek ikramda bulundu. Eğer beni öldürseydi, elbette bir günlüğüne de olsa geri gönderilip burada devamlı sâlih ameller ve çeşitli hayırlarda bulunmayı temennî edecektim. Şimdi kabul et ki öldürüldün ve geri çevrildin. O hâlde bugün günah ve mâsiyete katiyyen yaklaşma ve sakın ola ki bu günün bir ânını bile boşa geçirme. Zîrâ her nefes, paha biçilemeyen bir nîmettir.

İyi bil ki bir gün, gece ve gündüzü ile yirmi dört saattir. Kıyâmet günü insanoğlunun önüne her gün için yirmi dört tâne kapalı kutu getirilir. Kutunun birini açıp, o saatte yaptığı amellerin mükâfâtı olarak, içinin nûr ile dolu olduğunu görünce, Allâh'ın lutfedeceği mükâfâtı düşünerek kul öyle sevinir ki, bu sevinci cehennem halkı arasında paylaşılsa, cehennem acısını duymaz olurlardı. İkinci kutuyu açtığında, bundan karanlık ve pis kokular çıkar ki, bu da isyân ile geçirdiği saattir. Buna da öyle üzülür ki, eğer bu üzüntü cennet halkına dağıtılsaydı, kederlerinden cennetin zevkini kaybederlerdi. Üçüncü bir kutu daha açılır ki içi tamâmen boştur. Bu da uyku veyâ mübah şeylerle geçirdiği saattir. Fakat küçük bir hayrın ecrine dahî şiddetle ihtiyâç duyulan o günde, imkânı olduğu hâlde büyük bir kazancı kaybeden tüccarın hasreti gibi ve belki çok daha fazla yanar ve o saati boşa geçirmesinin acısıyla kıvrırır.

O hâlde; Ey nefsim! Fırsat eldeyken sandığını iyi doldur, sakın boş bırakma. Tembelliğe düşme, sonra yüksek derecelerden düşersin. Bedenin âzâları da, nefsin yardımcıları mevkiindedir. İnsan, onlara vazîfelerine göre husûsî tavsiyelerde bulunmalı, bu emânetleri kötü işlere bulaştırmamayı nefsiye telkîn etmelidir.

Gözü; haramlara ve kalbi meşgûl edecek faydasız, boş şeylere bakmaktan men etmeli,

Dili; "âfât-ı lisân" tâbir olunan dedikodu, gıybet, iftirâ, yalan, söz taşıma, kendini övme, başkalarını yerme, yaltaklanma gibi mezmûm şeylerden alıkoyup dâimâ zikir ve hayır sözlerle meşgûl etmeli,

Mideyi; haram ve şüpheli gıdâlardan sakındırıp, helâlleri de asgarî seviyede istîmâle alıştırmalıdır.

İnsan her hareketinde pek çok mübah şeylerle karşı karşıyadır. Gâyesiz meşgûliyetleri terk etmesi ise, en muvâfık olanıdır. Nitekim Rasûlullâh -sallâllâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz: "Lüzûmsuz şeyleri terk etmesi, kişinin iyi müslüman oluşundandır." (Tirmizî, Zühd, 11; İbn-i Mâce, Fiten, 12) buyurmuştur.

Yâni gerçek bir müminin konuşması zikir, bakışı ibret ve sükûtu tefekkür olmalıdır.

İşte nefis, bu gibi telkînlerle dâimâ gafletten uyanık tutulmalıdır.

Nefsi hesâba çekerken ihmâl edilmemesi gereken hususlardan biri de yaptığı amelin Allâh için mi, yoksa nefsi için mi olduğunu yoklamaktır. Zîrâ insan, zaman zaman Allâh için sâlih ameller işlediğini zannettiği hâlde, nefsânî duygularını tatmin için de hareket etmiş olabilir.

Nefs tezkiyesi neticesinde kalb, "selîm" hâle gelir. Kalb-i selîm merhalesinde şu üç hâl müşâhede edilir:

- 1- Kimseyi incitmez. Bu, ittikâ ehlinin hâlidir. Kalb, nefsin şerrinden korunur. Güzel ahlâk teşekkül eder.
- 2- Kimseden incinmez. Bu da, muhabbet ehlinin hâlidir. Fânîlerin medih ve yermeleri bir ehemmiyet ifâde etmez. Güneş ışığı karşısında aydınlatma ve karartmaların bir önemi olmayacağı gibi.

Şâir bu hâli şöyle ifâde eder:

Cihân bağında ey âşık budur maksûd-ı ins ü cin
Ne kimse senden incinsin ne sen bir kimseden incin

- 3- Dünyâ menfaatıyla âhiret karşı karşıya gelince, âhireti tercih ederek rızâ-yı ilâhîyi hedefler.

Bütün bu söylediklerimizin hülâsası şudur:

Allâh Teâlâ, bir imtihan âlemi olmasını murâd eylediği bu dünyada, her insanın önüne nefis engelini koymuş ve insanı, nefsin ortaya çıkaracağı güçlükleri yenerek muzaffer bir şekilde kendisine avdete memur eylemiştir. Nefs, hayra da şerre de vesîle olma istîdâdındaki bir vasita hükmündedir. Dolayısıyla o, hem bir kazanç kapısı ve hem de kendisine tâbî olduğu takdirde bir gayyâ kuyusudur. Nefsi tezkiyenin bereketi ise, dünyâda hiçbir şeyle mukâyese edilemeyecek derecede muazzamdır.

İnsanın hakikati nefsi natıkadır. Nefsi natıkanın hakikati ise Allah'ın nuru ve Kur'an'ın sırrı olmasıdır. Bu hakikate "nefs mertebelerinin eğitimi" ile nefis tezkiyesi yoluyla ulaşır. Bu nedenle nefis tezkiyesi yoluyla ulaşır. Bu nedenle nefis tezkiyesi ömür boyu sürer. Sonucu ise "Allah'ın nuru müşâhede" etmek ve "yaşayan Kur'an" olarak hayatta yerini almaktadır. Kısaca nefsi natıkasını "Kur'an-ı Natık" haline getirmektir. Bunun tek yoluda "tasavvufta tevhid ve nefsi irfan yolu" adını verdiğimiz seyr-i suluktur. İnsan ancak bu yolla kendine, hakikatine ulaşabilir. Kendi hakikatine ulaşan ise alemlere halife olur.

159. NEFSİ NATIKA, ÖLÜM ve AHİRET

"Küllî nefsin zaikatül mevt" "Her nefis ölümü tadacaktır" (Enbiya/35)

Nefsi natika Allah'ın nuru ve Kur'anın sırrını taşır. Allah'ın nuru ve Kur'an ise daim ve bakidir. Nefsi natika bu nedenle hakikati üzere bakidir. Baki olan ise yok olmaz. Ancak ölümü tadar fakat yok olmaz. Ölümü tadma ise nefse Hakk'ın "Mümit" ismiyle tecelli etmesidir. Mümit esması ile ölümü tadan nefis ancak boyut değiştirir. Dünya boyutundan ahiret boyutuna özetle kabir ve cennet-cehennem boyutlarında yerini alır. Bu hakikate binaen cehennem boyutlarında yerini alır. Bu hakikate binaen Hz. Resul (sav) "**Müminler ölmez. Bir diyardan diğer diyara intikal ederler**" buyurmuşlardır.

Nefsi natika her nefis mertebesinde değişik isimler alır. Bu mertebeleri oluşturan ise nefsin hakikatine (nefsi natika) ilişen ve sonradan eklenen sıfatlar ve ahlaklardır. Ahiret boyutunda ise her nefis batında taşıdığı ahlak olarak açığa (zuhura) çıkacaktır. Bu nedenle her nefis mertebesinin ölümü tadışı farklıdır. Tıpkı yemek tadar gibi acı ve tatlı ve bunların farklı düzeylerinde ölümü tadacaktır. Nefsi natıkasını asli özelliğine Allah'ın nuruna ve Kur'an'ın sırrına ulaştıran kişinin ölümü ise Hakk'a vuslattır. Hz. Mevlana'nın (ks) buyurduğu gibi düğün günüdür. Aslına kavuşmaktır.

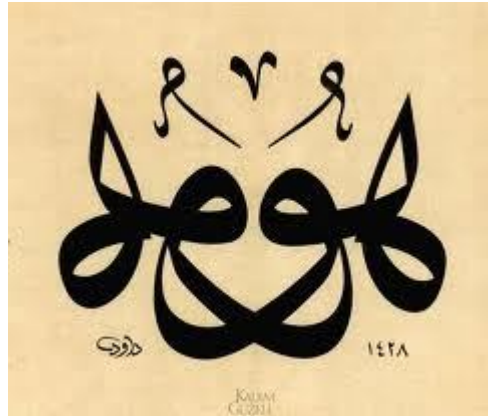
Ölümü tadış nefis mertebesine göre olduğu gibi ölüm sonrasında nefis mertebesine göre gerçekleşir. Bu nedenle Hz. Resul (sav): "**Kabir ya cennet bahçelerinden bir bahçe ya da cehennem çukurlarından bir çukurdur**" buyurmuştur. Nefse kabir aleminde dünyada ekip biçtikleri yakinen gösterileceğinden cennet veya cehennemin eğitimi kabirde gerçekleşecektir. Ölüm tadılıp nefsi natika bulunduğu mertebeden ahiret boyutuna intikal edecektir. Her nefis mertebeside kendi taşıdığı ahlaki vasıflarlar haşrolacaktır.

Perygamber Efendimiz (sav) bize "**Ölmeden önce ölünüz**" hadisiyle nefsi natıkamızı daha yaşarken asli haline çevirerek yani nefis tezkiyesi ile bu hale ulaşmamızın mümkün olduğunu ifade etmiştir. "**İlim ile diri olan ebeden ölmez**" hadisiyle nefsi natıkasını Kur'anın sırrına döndürüp "Kur'an-ı Natık" olanın "irfan cennetinde" daha bugünden yaşabileceğini müjdelemiştir. Nefsi natıkası asli haliyle ahirete "Nur" ve "Kur'an" olarak intikal edeceğinden böyle kişiler haşrı, neşri, sıratı, mizanı bu alemde yaşayarak ölümlerini "düğün günü" haline getireceklerdir. Diğer nefis mertebeleri kazandıkları yönüyle ya cennette ya cehennemde yerlerini alacaklardır. Bu dünyanın en büyük değeri ise ölmeden önce ölümlerini bu dünyada "Cennet" halinde yaşamaktır. Zahirde güçlükler

olsa bile, insan batınında bu cennet hazinesinde "Allah ile" Hakk'ça yaşamına devam edebilmelidir. Bunun sırrıda **"Nefsini bilen Rabbını bilir"** hadisinde gizlidir. Nefsi irfan yolu bu hakikati içerir.

“Külli nefsin zaikatül mevt”
“Her nefis ölümü tadacaktır”
(Ankebut/57)

MEHMET İZZET ASLIN